

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

*Тези доповідей
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ*

3 червня 2022 року
м. Київ, Україна

УДК 336:330.34-022.32(477)

Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів: тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Київ, 3 червня 2022 року). К.: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2022. 304 с.

Науково-редакційна колегія: д.е.н., проф. Давиденко Н.М., к.е.н., доц. Скрипник Г.О.

До збірника увійшли тези доповідей науково-практичної конференції з актуальних проблем фінансової теорії в контексті світового досвіду та вітчизняних реалій. Висвітлено теоретичні та методичні аспекти управління державними фінансами, фінансами суб'єктів підприємництва в умовах воєнного стану, особливості й перспективи розвитку корпоративних фінансів та сучасної податкової системи України в умовах кризової економіки. Розглянуто зміни у бюджетній сфері під час запровадження воєнного стану. Досліджено питання розвитку фінансів та податкової системи у зарубіжних країнах. Збірник буде корисним для працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

Відповідальність за науковий рівень тез доповідей, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, несуть автори та їх керівники.

© Автори статей, 2022
© НУБіП України, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

<i>Salome Dumbadze , Niko Leonidze, G.D. Abuselidze.....</i>	14
BILATERAL DEMAND-SUPPLY SHOCK TO THE WORLD ECONOMY: EMPIRICAL ANALYSIS AND FUTURE FORECASTS <i>Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia</i>	
<i>Karagod Illya, O. V. Dobrovolska.....</i>	17
CURRENT INNOVATION TRENDS IN CORPORATE FINANCE <i>Dnipro State Agrarian and Economic University</i>	
<i>Бородін А. О., Біляк Ю. В.</i>	19
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЙ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Буяльська В. М., Алескерова Ю. В.</i>	22
ПОНЯТТЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ <i>Вінницький національний аграрний університет</i>	
<i>Жарікова А. Л., Жарікова О. Б.</i>	26
ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО ПРАВА <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Красніков П. Д., Тищенко О. А., Михайленко О. Г.</i>	29
ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ <i>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара</i>	
<i>Мороз В. О., Гриліцька А. В.</i>	32
ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ <i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
<i>Музика О. О., Федоришина Л. І.</i>	34
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ <i>Вінницький національний аграрний університет</i>	
<i>Побережна В. О., Буряк А. В.</i>	39
ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ШИРОКОМУ ТА ВУЗЬКОМУ РОЗУМІННІ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

Пшенична Д. Є., Біляк Ю. В.	41
СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Романчук А. В., Майданюк О. В.	44
СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»	
Соловей О. І., Чуницька І. І.	47
COVID-19 ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РИНОК КРИПТОВАЛЮТИ	
<i>Державний податковий університет</i>	
Шевченко А. В., Гриліцька А. В.	50
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ	
<i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
Штельмах Г. Д., Федоришина Л. І.	52
ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОПЛАТИ ПРАЦІ	
<i>Вінницький національний аграрний університет</i>	

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Bodleva Maria, Beda O. I.	56
MONETARY POLICY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA	
<i>State Agrarian University of Moldova, Chisinau</i>	
Russu Kristina, Mocanu N. K.	59
NATIONAL BANK AS AN INSTRUMENT FOR STABILIZING THE BANKING SYSTEM	
<i>State Agrarian University of Moldova, Chisinau</i>	
Urum Tatiana, Beda O. I.	61
LENDING ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA	
<i>State Agrarian University of Moldova, Chisinau</i>	
Бабкова Є. Д., Олійник Л. А.	63
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Бондар Д. П., Мрачковська Н. К.	65
ЗМІНИ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

Булатова В. В., Науменко О. М.	68
ВИТРАТИ НА ВІДРЯДЖЕННЯ ДЛЯ БЮДЖЕТНИХ УТАНОВ І ГОСПРОЗРАХУНКОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ <i>ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»</i>	
Войцехівська С. І.	71
МІЖНАРОДНЕ АНТИОФШОРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Гребенюк Т. А., Жарікова О. Б.	74
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Десятник Н. О., Олійник Л. А.	77
ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА РАХУНОК ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Коваленко Т. О., Гриліцька А. В.	80
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ <i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
Конончук Н. Л., Олійник Л. А.	83
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Кульпач Х. М., Мрачковська Н. К.	86
ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА З ПОЧАТКУ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Масляєва К.О., Євенко Т. І.	89
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ <i>ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»</i>	
Пижук Р. О., Негода Ю. В.	93
КОНТРОЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ В УКРАЇНІ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

Потеруха Є. І., Олійник Л. А.	95
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Пучка Ю. І., Олійник Л. А.	98
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Сотникова В. М., Олійник Л. А.	101
ОСОБЛИВОСТІ ТА ДОСВІД СТВОРЕННЯ ОСББ В УКРАЇНІ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Сотула В. В., Олійник Т. І.	104
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ	
<i>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара</i>	
Тимошенко Н. О., Негода Ю. В.	105
СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Тищук Д. В., Косова Т. Д.	108
ВИЗНАЧАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	
<i>Національний Авіаційний Університет</i>	
Ярина А. О., Косова Т. Д.	111
ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
<i>Національний Авіаційний Університет</i>	

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Bąk Klaudia, Natalia Wasilewska	114
SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA FINANSOWA W ZARZĄDZANIU PRZEDSIĘBIORSTWEM WITTCHEN S.A.	
<i>Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach</i>	
Balatska Elyzaveta, Iuliia Bondar	117
FINANCIAL PLANNING AS A BASIS FOR FORMING THE FINANCIAL STRATEGY OF AIRLINES	
<i>Flight Academy national aviation University</i>	

Martyna Walasik, Natalia Wasilewska	120
SZACOWANIE KOSZTU KAPITAŁU PRZEDSIĘBIORSTWA W PROCESIE OCENY EFEKTYWNOŚCI INWESTYCJI <i>Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach</i>	
Бобрик А. А., Симоненко О. І.	123
ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Буряк Б. В., Гриліцька А. В.	126
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ <i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
Гончаренко А. С., Олійник А. С.	129
ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Гуріч А. С., Давиденко Н. М.	131
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Замула О. В., Буряк А. В.	134
ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Зубрицька О. В., Федоришина Л. І.	137
ФІНАНСОВО - ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА <i>Вінницький національний аграрний університет</i>	
Іванова С. М.	140
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА АГРОПІДПРИЄМСТВІ <i>ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»</i>	
Козерацька Д. Ю., Гурська Л. Л.	142
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ <i>ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»</i>	

Конончук Н. Л., Тітенко З. М.	145
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Котловська Н. М., Олійник Т. І.	148
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара</i>	
Кравцов А. В., Лемішко О. О.	151
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИМИ	
ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Макарчук О. Г.	154
«ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ» ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Манько Х. В., Пащенко О. В.	156
ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Мирошник К. М., Олійник А. С.	160
ПРИНЦИПИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ	
ПІДПРИЄМСТВОМ	
<i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Мойсієвич О. О., Лемішко О. О.	163
ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Мошенець О. О., Скрипник Г. О.	166
ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ	
АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Невгад Б. П., Буряк А. В.	170
ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Орологопуло К. О., Олійник Л. А.	172
СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО	
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Пінчук М. С., Буряк А. В.	176
ВІДТВОРЮВАННЯ КАПІТАЛУ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

Погорілий Я. В., Скрипник Г. О.	178
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Попенко М., Олійник О.О.	181
МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Дніпровський державний аграрно-економічний університет</i>	
Почоменко А. А., Буряк А. В.	183
РОЛЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Романченко А. М., Буряк А. В.	186
ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Свередюк А. В., Лемішко О. О.	188
ВЕКСЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Скоповська А. Л., Алескерова Ю. В.	191
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
<i>Вінницький національний аграрний університет</i>	
Соловей О. І., Чуницька І. І.	196
НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
<i>Державний податковий університет</i>	
Сосідка І., Олійник О.О.	199
ГРОШОВІ ПОТОКИ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Дніпровський державний аграрно-економічний університет</i>	
Ткаченко В. О., Косова Т. Д.	201
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ	
<i>Національний Авіаційний Університет</i>	
Червонюк М. А., Симоненко О. І.	204
МОДЕЛЮВАННЯ ТРЕНДУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

СЕКЦІЯ 4. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

<i>Masimli Narmin Afiq, Elsevar Guliyev Nizami</i>	208
PRACTICAL ASPECTS OF THE CAPITAL STRUCTURE THEORIES <i>Azerbaijan State Economic University UNEC</i>	
<i>Vikhristyuk O. V., Dimitrov I. T.</i>	216
ANALYSIS OF METHODS FOR ASSESSING THE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF OIL AND GAS COMPANIES <i>Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria</i>	
<i>Gigov R. Zh., Dimitrov I. T.</i>	219
BITCOIN OR GOLD AS A MEANS OF VALUE STORAGE IN TIMES OF UNCERTAINTY <i>Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria</i>	
<i>Блажевич А. М., Лемішко О. О.</i>	223
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Гордієнко Т. М., Біляк Ю. В.</i>	225
ВПЛИВ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ КОРПОРАЦІЙ НА ВИПУСК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Десятник Н.О., Буряк А. В.</i>	228
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Корнієнко А. В., Жарікова О. Б.</i>	231
ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Мельник О. А., Біляк Ю. В.</i>	235
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
<i>Міщенко Д. Г., Біляк Ю. В.</i>	238
ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРА <i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	

Нестерчук Н. М., Алескерова Ю. В.	241
АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ	
<i>Вінницький національний аграрний університет</i>	
Петрик А. С., Біляк Ю. В.	245
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЇ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Петришин К. В., Біляк Ю. В.	248
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У КОРПОРАЦІЯХ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Пилипенко І. С., Гриліцька А. В.	251
ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19	
<i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
Почтівий Р. Г., Біляк Ю. В.	253
ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ФІНАНСАМИ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Савчук Ю. І., Лемішко О. О.	256
ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Пасека С. В., Федоришина Л. І.	259
ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	
<i>Вінницький національний аграрний університет</i>	

СЕКЦІЯ 5. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Bondar N. V., Titenko Z. M.	264
TAX PLANNING AS A DIRECTION TO REDUCE THE TAX BURDEN	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Denysiuk A., Bilyak U. V.	266
CRITERIA FOR THE EFFECTIVENESS OF THE TAX CONTROL SYSTEM	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	

Haber V.V., Zhuk O. S.	269
THE INFLUENCE OF MODERN TAX REFORM ON REDUCTION OF THE SHADOW ECONOMY IN UKRAINE	
<i>State university of trade and economics</i>	
Kostyk K. Yu., Titenko Z. M.	272
WEAKNESSES OF THE MODERN TAX SYSTEM OF UKRAINE	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Kovalinska D.O., Bilyak Y. V.	274
THE ROLE OF TAX MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Morgun M. M., Titenko Z. M.	275
TAX CONTROL AS A COMPONENT OF GOVERNMENT FINANCIAL CONTROL	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Tkach D.E., Titenko Z. M.	277
TAX SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONVENTION OF THE COVID-19 PANDEMIC	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Vorona A.V., Titenko Z.M.	279
EXCISE TAX: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS	
<i>National University of Life and Environmental Sciences</i>	
Бірюкова П. В., Олійник Т. І.	283
ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
<i>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара</i>	
Грінченко С.В., Гриліцька А.В.	286
ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ТА ВПЛИВ НА НИХ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ	
<i>Черкаський державний бізнес-коледж</i>	
Каліберда М. С., Олійник Т. І.	289
ВПЛИВ НОВОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА БІЗНЕС В УКРАЇНІ	
<i>Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара</i>	
Корнієнко М. В., Бойко С. В.	292
ФІСКАЛЬНІ ЕФЕКТИ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ	
<i>Національний університет харчових технологій</i>	

Коробка Е.А., Мовчун Л.О.	294
ДОТАЦІЇ АГРАРІЯМ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКАМ ПДВ	
<i>ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»</i>	
Скрипник Т. В., Скрипник Г. О.	298
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС	
ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»</i>	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Смалюх М.С., Тітенко З.М.	300
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ	
ВАРТІСТЬ	
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	
Швець С. М., Бойко С. В.	302
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОВІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ	
<i>Національний університет харчових технологій</i>	

СЕКЦІЯ 1
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ

UDC 338.26(075.8)

BILATERAL DEMAND-SUPPLY SHOCK TO THE WORLD
ECONOMY: EMPIRICAL ANALYSIS AND FUTURE FORECASTS

Salome Dumbadze¹, Niko Leonidze²

^{1,2} Bachelor's degree in Business Administration

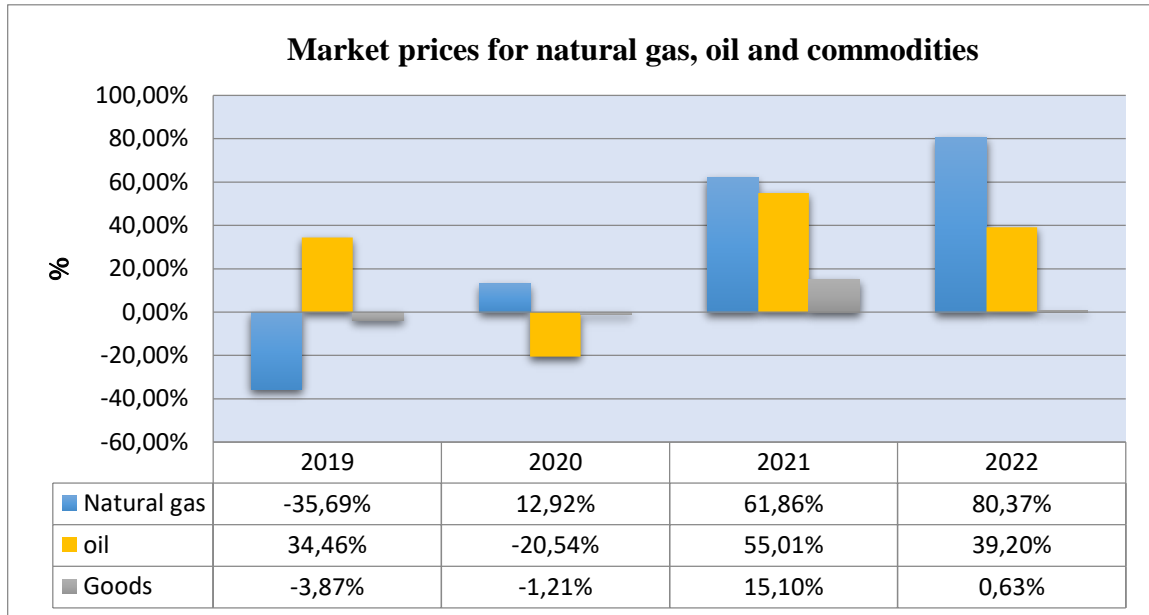
G.D. Abuselidze, Doctor of Economics, Professor (scientific supervisor)
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

The current political and social developments in the world have led to a bilateral demand-supply shock, which has caused significant fluctuations in the world economy and radically changed the current situation and market equilibrium. In discussing the demand-supply bilateral shock, it should be noted that the given implies what is the situation in the world market economy today. The aim of our paper is to discuss the specific socio-political processes that have led to the bilateral demand-supply shock in the world economy, as well as to conduct an empirical analysis of the current situation and to determine the future forecast.

The globe has grown more dynamic and interconnected than the globalization process in the present era of development of international relations. As a result, certain facets of interstate interactions have become more prevalent than before. Globalization's benefits include more free commerce and communication between nations, consumer products, the development of stronger trade relations, a more efficient market, enhanced competition, and stabilized security. However, as a result of greater interconnectedness, certain unfavorable developments in one state will be reflected in other nations or regions, posing a big issue.

In modern economic theory and practice, it is important to identify the main determinants and causes, their analysis, what impact has had on the specific issue of

supply-demand, which in turn is considered as economic, financial, tourism, educational, social, technological and other areas. This problem has affected the situation of developing countries in the world, as well as economically developed countries.

The chart shows that natural gas prices have risen in recent years due to declining supplies from Russia, but it should also be noted that the chart shows data for the first three months of 2022, which may change the statistics.

Current events in the world, such as Covid Pandemic, the Russia-Ukraine war, etc., have led to a bilateral demand-supply shock, which is considered to be crucial and extremely important for the world, market directions, which include: the upward trend in oil and natural gas prices, along with the prices of metals and other commodities. At the same time, it should be noted that prices have risen for agricultures products and basic metals such as cobalt and aluminum.

The above-mentioned change in market prices is caused by specific factors, such as the current state of war, which led to a demand from the Russian Federation to limit the supply of natural gas and the payment of the ruble, which led to rising energy prices in Europe. In addition, European countries have begun to look for new alternatives, which have clearly shown a radical change in market situation and an increase in supply from developed countries to this product. On the basis of this, there was an increase in

demand from developing countries in relation to the dominant countries, which began to look for a solution to the production of products limited by Russia, in this case natural gas and oil. We have highlighted all these circumstances to show the process of establishing a new stage in the development of the world economy in the light of the current tense political situation, which implies the expansion of financial transactions and trade relations between the world countries in the future.

REFERENCES

1. Abuselidze, G., & Mamaladze, L. (2019). U.S-Turkey Crisis and Its Impact on the Economy of the Black Sea Region. E3S Web Conf., 135, 03077. doi:10.1051/e3sconf/201913503077
2. Macrotrends. (2022a). Durable Goods Orders - Historical Chart. Available at: <https://www.macrotrends.net/2582/durable-goods-orders-historical-chart>
3. Macrotrends. (2022b). Crude Oil Prices - 70 Year Historical Chart. Available at: https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart?fbclid=IwAR1q0kw-bMV1ZyD6d9JiJ8PIUcGaUmYLzZ0lRg5rt0_ZnJ4BTXMzyBvVt9k
4. Macrotrends. (2022c). Natural Gas Prices - Historical Chart. Available at: https://www.macrotrends.net/2478/natural-gas-prices-historical-chart?fbclid=IwAR1beL1n22gPtIhLM0lcjrn8VHZk_EPCJqhDWQ6YvaMjuSj5AE8qvS5662A
5. United Nations. (2022d). Global repercussions of the geopolitical crisis. Available at: https://www.un.org/development/desa/dpad/publication/world-economic-situation-and-prospects-april-2022-briefing-no-159/?fbclid=IwAR13s-xmD6Ke03WTJVZKMtPtwaur1ECIecXwZoG3sq__u6kdMY-XGvIdWRY

CURRENT INNOVATION TRENDS IN CORPORATE FINANCE

Karagod Illya, student

O.V. Dobrovol'ska, Doctor of Economic Science

Professor Department of Finance, Banking and Insurance

Dnipro State Agrarian and Economic University

Corporate finance is the part of finance that deals with financing, capital structuring and investment decision making. Corporate finance is primarily concerned with increasing shareholder value through long-term and short-term financial planning and the implementation of various strategies. Corporate finance activities range from capital investment decision making to investment banking.

There are two main trends in corporate finance:

1. Financial technologies.

A major area of investment growth is the use of technology to reshape the way financial services are delivered. Barriers to entry are being removed and many new players are entering the market to challenge traditional products and services. Well-known examples of financial technologies are Apple Pay, PayPal. Of the domestic ones, one can imagine Privat 24. Financial technology applications go far beyond the end consumer.

There are financial technologies: mobile phones, cloud computing and peer-to-peer networks. Over the past year, fintech innovation has merged with emerging technologies such as blockchain, machine learning and artificial intelligence. Thus, financial technology has become the focus of both start-up companies and large existing technology companies.

A number of countries are fighting for innovation in this area. The rise of fintech is having an impact on how funds are raised in corporate finance, how those funds are traded, and what startup companies have access to in terms of seed money.

The rapid pace of change is also becoming a challenge for regulators as they try to keep up with technological innovation in the industry. The good news for startups is

that there are now more flexible lending options if they can show they can compete and transform traditional industries and service models.

2. Digital currency.

Digital currency is often considered a subset of the larger fintech project, but the National Bank of Ukraine considers digital currency in its own right, given recent events in the world and the number of initial offerings (ICOs) that have taken place over the past few years.

Ukraine officially positions itself as an active participant in the regulation and trade of digital currency and digital assets. To do this, Ukraine must adopt a separate law that will regulate the issuance and circulation of cryptocurrencies. This is required by the recommendations of the international Financial Action Task Force (FATF).

Despite the recent decline in the value of Bitcoin and the risk inherent in these types of investments, speculators and investors are active. Speculators and investors are taking advantage of the relatively low regulation associated with digital currencies and assets to fund technology companies that might not otherwise have access to start-up capital. Many small businesses complain that they face barriers to accessing bank financing.

There is also a growing focus on corporate adherence to sustainable environmental, social and government policies as a prerequisite applied by lenders [1]. In 2020, corporate finance innovators are often using a combination of the latest technology and social media to offer their clients new funding opportunities.

Thus, the ability to adapt to rapidly changing business changes has become critical to the competitiveness and growth of firms. There are several ways in which firms can improve their performance from time to time, but none are as important in the long run as developing the ability to sustain innovation.

REFERENCES

1. Ogorodnikova, M. P. Modern trends in the development of corporate finance. *Issledovaniya molodyx uchenyx : materialy X Mezhdunar. nauch. konf. Kazan' : Molodoj uchenyj*, 2020. C. 31-33. URL: <https://moluch.ru/conf/stud/archive/370/15802/>.

2. Katan, Lyudmyla, Olena Dobrovolska, and José Manuel Recio Espejo. "Structural modeling of the financial support for the Ukrainian agrarian sector." *Investment Management & Financial Innovations* 15.3 (2018): 199.

3. Dobrovolska, O., Marhasova, V., Momot, O., Borysova L., Kozii, N., Chyzyshyn, O. Evolution and Current State of Money Circulation in Ukraine and the World. Vol. 39 No. 5 (2021). *Estudios de Economia Aplicada : Special Issue: Innovation in the Economy and Society of the Digital Age.* - URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5408>

4. Barannyk L., Dobrovolska O., Taranenko V., Koriahina T., Rybalchenko L. Personal income tax as a tool for implementing state social policy. (2021) *Investment Management and Financial Innovations*, 18 (2), pp. 287-297. – URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5409>

УДК 658.14:334.78

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЙ

Бородін А. О., студент

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Вивчення, аналіз та застосування фундаментальних положень і практики економічно розвинених країн в області капіталу, є основою для отримання реального уявлення про світовий розвиток економіки, її закони і тенденції, історичні етапи і стадії становлення систем менеджменту, як всередині країни, так і за її межами. Вивчення зарубіжного досвіду формування та використання капіталу розвинених країн дозволяє зрозуміти особливості управління останнім. Це, в свою чергу, дозволить доцільно використовувати такі методологічні концепції, які сприяють підвищенню ефективності управління капіталом і підприємством в цілому, в прийнятних, вітчизняних економічних умовах. Теорії системи управління господарюючих суб'єктів в різних країнах різняться. Концепції фінансового менеджменту відрізняються постановкою цілей, вибором джерел фінансування та об'єктів інвестування. Виділяють три моделі корпоративного управління країн з розвиненими ринками капіталу: англо-

американську, японську і німецьку [1]. Моделі корпоративного управління різних країн відрізняються одна від одної, що з одного боку пояснюється корпоративним правом і особливостями національного розвитку держав, а з іншого – нормами ділової практики. Японська модель корпоративного управління має вузьку сферу застосування – вона поширена лише в Японії. Для неї характерне поширення практики перехресного володіння акціями компанії (так зване «кейрецу»), а також їх концентрація серед великих і середніх акціонерів. Міноритарії, представлені дрібними приватними та інституційними інвесторами, розвинені слабо. Протягом довгого часу вони вели себе пасивно і володіли незначними обсягами акцій. Відмінною особливістю даної моделі виступає основна роль банків у функціонуванні корпорацій. Зазвичай у кожній промислової групи є свій банк, який становить її ядро і виступає в ролі основного регулятора фінансових потоків. Як правило, такі банки володіють значним пакетом акцій компанії. В рамках японської моделі корпоративного управління акціонери орієнтовані переважно на досягнення довгострокових цілей розвитку корпорації. Основною формою їх доходів від володіння акціонерним капіталом виступають дивіденди. Протягом довгого часу японський фондовий ринок мав досить невисокий ступінь ліквідності, а джерелом залучення капіталу часто виступали банківські структури. Крім іншого, незначним впливом на систему корпоративного управління відрізнялися ворожі поглинання. Практика перехресного володіння акціями та угруповання кейрецу навколо великого банку, який фінансував всі компанії групи, практично повністю виключали можливість рейдерства з боку інших учасників ринку. Німецька або як її ще прийнято називати, континентальна модель корпоративного управління знайшла своє застосування в австрійських і німецьких корпораціях. Географія її поширення включає в себе такі країни, як Австрія, Німеччина, Норвегія, Швейцарія і Нідерланди. Для німецької системи корпоративного управління характерна дворівнева структура. Це означає, що рада директорів складається з наглядової ради і правління. Першому властиві функції контролю. Другий здійснює виконавчі функції. В якості вищого органу управління виступають

збори акціонерів. Характерною особливістю німецької моделі корпоративного управління виступає кодeterminація, яка безпосередньо пов'язана з участю співробітників в управлінні компанією. До складу наглядової ради в обов'язковому порядку входять працівники компанії і представники банків. Англо-американська модель корпоративного управління характеризується високим розпиленням акціонерного капіталу. Це означає наявність безлічі міноритарних акціонерів і дрібних інвесторів, відокремлених один від іншого які знаходяться в залежності від менеджменту компанії. Збори акціонерів носять здебільшого формальний характер, реальне управління корпорацією зосереджено в руках професійних менеджерів. Провідна роль в корпоративному управлінні відводиться раді директорів, в руках якого зосереджені функції «нагляду» і «управління». Саме він розпоряджається всією діяльністю корпорації, захищає інтереси її акціонерів, забезпечує якість корпоративного управління і несе відповідальність перед зборами акціонерів і контролюючими державними органами [2]. Характерною особливістю даної моделі виступає однорівнева (унітарна) рада директорів, що складається з двох груп представників: виконавчі члени (менеджери, управлінці); невиконавчі члени (не є працівниками компанії), частина з яких представлена незалежними аутсайдерами. Фондовий ринок в умовах розвитку англо-американської моделі відрізняється високим ступенем ліквідності, а угоди M&A (злиття і поглинання) широко поширені. При цьому роль банків незначна, їх відносини з корпораціями зазвичай не виходять за рамки кредитних. Своє поширення дана модель отримала в таких країнах, як США, Австралія, Великобританія, Канада і Нова Зеландія. Однак, незважаючи на відмінність в управлінні компаніями Японії і Німеччині, в логіка фінансових рішень має багато спільного, що дозволяє зробити висновки про наявність двох концепцій прийняття інвестиційних та фінансових рішень: англо-американської та європейської. Зазначені концепції базуються на двох різних фінансових системах, які умовно можна назвати «ринковою» і «пов'язаною». Основними відмінностями двох фінансових систем

є: джерела фінансових ресурсів; мети управління; рівень концентрації власності; ступінь захисту прав власників; спосіб контролю за діяльністю менеджерів [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : КНТЕУ, 2018. 791 с.
2. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів: тенденції та перспективи : монографія / Терещенко О.О., Бабяк Н.Д., Іващенко А.І. та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. О. Терещенка. Київ : КНЕУ, 2017. 495, [1] с.
3. Інститути корпоративного управління в умовах інноваційної економіки: колект. монографія / З.Є. Шершньова та ін. ; за наук. ред. З.Є. Шершньової. Київ: КНЕУ, 2015. 371 с.

УДК 341.232.2:339.732.4

ПОНЯТТЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

Буяльська В.М., студентка

Науковий керівник: Алескерова Ю.В., д.е.н., професор

Вінницький національний аграрний університет

Виникнення світового ринку як підсистеми господарства, пов'язаної з обміном товарів за межами національної економіки та валютно-фінансовим забезпеченням такого обміну, стимулювало перетворення грошей у валюту (національну, іноземну, міжнародну), виокремлення валютно-фінансових відносин у відносно самостійну сферу, найважливішими елементами якої є національні, регіональні та міжнародна (світова) валютні системи. Міжнародні валютні відносини виникли з початком функціонування грошей у міжнародному платіжному обороті. Упродовж історії мінялись форми світових грошей і умови міжнародних розрахунків. Одночасно зростало значення системи світового грошового обігу і міра її відносної самостійності.

Валюта (currency – з англ. «обмін», «валюта») – це грошова одиниця країни, яка використовується для вимірювання величини вартості товарів і

послуг та використання якої прямо чи опосередковано пов'язане із зовнішньоекономічними відносинами. Валюта представляє собою специфічний товар, який виконує роль постійного еквіваленту. Валюта реалізується через ознаку ліквідності, тобто здатності активу зберігати свою номінальну вартість незмінною [1, с. 763].

За здатністю обмінюватися на іноземні, валюти поділяються на: неконвертовані; конвертовані.

Неконвертованими є валюти, які неможливо вільно обміняти на іноземні валюти за ринковим курсом, їх ввіз та вивіз жорстко обмежується.

Конвертованими є валюти, які вільно обмінюються на валюти інших країн за курсом, що формується у встановленому порядку, і вільно вивозяться і ввозяться через кордон.

Регламентация валютних відносин у світовому співтоваристві відбувалася в межах генезису світової валютної системи. Міжнародні валютні відносини були зумовлені процесом створення світового ринку, поглибленням міжнародного поділу праці та розвитком економічних відносин між різними державами.

Світова валютно-фінансова система — сформований історично, на базі розвитку товарного виробництва, грошового обігу і міжнародних економічних відносин, порядок розрахунків між учасниками платіжного обороту з притаманною йому системою валютно-фінансових міжнародних установ (інституцій).

Складовими глобальної міжнародної валютної системи є:

- 1) резервні національні та міжнародні (наднаціональні) валютні одиниці;
- 2) інші міжнародні платіжні активи; механізм валютних паритетів і курсів валют;
- 3) умови взаємної конвертованості валют;
- 4) механізм та форми міжнародних розрахунків;
- 5) міжнародні валютні ринки та ринки золота;
- 6) система міжнародного кредитування;

7) міждержавні валютно-фінансові організації глобального рівня [3, с. 47].

Світова валютна система покликана виконувати дві головні функції: по-перше, створювати сприятливі умови для розвитку виробництва та міжнародного поділу праці, по-друге, забезпечувати безперебійне функціонування її структурних елементів, що є найголовнішим [2, с. 84].

Світова валютна система пройшла довготривалий шлях розвитку, який був відзначений багатьма різноманітними подіями. Для виокремлення головних етапів еволюції світової валютної системи прийнято виділяти міжнародні конференції, на яких відбувався перегляд міждержавних домовленостей щодо міжнародних економічних відносин.

Головними подіями у розвитку світової валютної системи були конференції в Парижі (1867 р.), Генуї (1922 р.), Бреттон-Вудсі (1944 р.) і Кінгстоні (1976 р.). Періодичні кризи світової валютної системи займають відносно тривалий історичний період. Так, наприклад, криза Паризької валютної системи тривала біля 10 років (1913–1922 рр.), Генуезької валютної системи – 8 років (1929–1936 рр.), Бреттон-Вудської – 10 років (1967–1975 рр.) [1, с. 816].

Головні аспекти основних етапів формування світової валютної системи наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Етапи еволюції світової валютної системи

Етап (рік формалізації)	Стандарт	Особливості
1	2	3
Паризька валютна система (1867)	Золотомонетний	Функціонування золота як світових грошей; Фіксування золотого вмісту національної валюти; Фіксування валютних курсів; Вільне карбування золотих монет; Банкноти та білонні гроші вільно розмінюються на золоті.
Генуезька валютна система (1922)	Золотозлитковий, Золотодевізний	В обігу відсутні золоті монети; Банкноти і білонні монети розмінюються лише на золоті злитки; Скасоване вільне карбування золотих монет; Національні кредитні гроші (банкноти, векселі, чеки, депозити) почали використовуватись як міжнародний платіж.

1	2	3
Бреттон-Вудська валютна система (1944)	Золотодевiзний (золотовалютний, валютний, золотодоларовий)	Збереження ролі золота як розрахункової одиниці в міжнародному обігу; Фіксовані валютні курси; Заборона вільної купівлі-продажу золота; Долар у режимі золотого стандарту, решта валют фіксовані до долара; Інституційною основою стали МВФ та МБРР.
Ямайська валютна система (1976)	Паперово-валютний (стандарт СПЗ)	Повна демонетизація золота у сфері валютних відносин; Анульовано офіційну ціну золота та фіксацію масштабу цін; Перетворення колективної одиниці СПЗ на головний резервний актив та засіб розрахунку; Впровадження гнучких валютних курсів національних одиниць.

Світова валютна система виступає однією з головних рушійних сил, які можуть або сприяти розширенню міжнародних економічних відносин, або навпаки – обмежувати їх інтенсивність. Валютні відносини виникають на національному та на міжнародному рівнях. На національно-державному рівні вони формують національну валютну систему, яка включає в себе валютні відносини країни, їх інституціональні форми, що визначаються валютним та іншим законодавством, розгалужену сукупність інфраструктурних підрозділів, що забезпечують функціонування національної валютної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гроші та кредит : підручник / за ред.. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 892 с.
2. Лизун М. Розвиток світової валютної системи крізь призму її елементів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип.4. С.82-94
3. Міжнародні валютно-фінансові відносини: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» Ч1. Х. : ХДУХТ, 2021.

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Жарікова А. Л., студентка

Науковий керівник: Жарікова О. Б., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Захист прав і законних інтересів суб'єктів фінансових відносин здійснюється в адміністративному або судовому порядку, що на сьогодні є загальною нормою права. Природно, що їх зміст у сфері фінансових відносин має свої особливості.

Фінансово-правові відносини - це суспільні відносини, що виникають при залученні, розподілі, використанні фондів грошових коштів і врегульовані нормами фінансового права.

Фінансові правовідносини в механізмі правового впливу на державні фінанси виконують три основні функції:

- вказують на коло осіб, на яких у конкретний час розповсюджується дія фінансово-правової норми;
- закріплюють конкретну поведінку юридичних осіб і громадян в галузі мобілізації, розподілу і використання фондів коштів, якої вони повинні дотримуватися;
- є умовою для можливості приведення в дію юридичних засобів забезпечення суб'єктивних прав і правових обов'язків учасників фінансових правовідносин.

Суб'єкти фінансово-правових відносин - це особи, які беруть участь у конкретних правовідносинах і є носіями фінансових обов'язків і прав.

Суб'єкти фінансових правовідносин поділяються:

- суспільно-територіальні утворення;
- колективні суб'єкти;
- індивідуальні суб'єкти.

Об'єкт фінансово-правових відносин - це фонди коштів, які формуються, розподіляються і використовуються внаслідок реалізації суб'єктивних прав фінансово-кредитних органів і юридичних обов'язків другої сторони фінансових правовідносин.

Володіючи загальними з іншими правовідносинами рисами, фінансові правовідносини мають певну властиву лише їм специфіку.

Основними особливостями фінансово-правових відносин є:

- фінансові правовідносини виникають у процесі фінансової діяльності держави;
- однією із сторін у фінансових правовідносинах завжди виступає держава або її уповноважений орган;
- у фінансових правовідносинах не буває рівності сторін;
- фінансові правовідносини виражають організуючу роль держави в розподілі й перерозподілі національного доходу країни;
- фінансові відносини носять державно-владний майновий (грошовий) характер, тому ці суспільні відносини можна визначити як владно-майнові.
- права та обов'язки сторін фінансових правовідносин визначаються безпосередньо законом або нормативно-правовим актом. Тому виникнення, зміна і припинення фінансових правовідносин завжди пов'язано із законом або іншим нормативно-правовим актом. [1, 2].

Матеріальним змістом фінансових правовідносин є поведінка суб'єктів, а юридичним - суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників, що встановлені фінансово-правовими нормами.

Особливі риси фінансових правовідносин, обумовлені специфікою предмету і методу фінансово-правового регулювання:

- виникають у процесі фінансової діяльності держави;
- одним із суб'єктів повинен бути відповідний уповноважений державний орган;
- виникають із приводу грошей.

Правомірні дії як вольова поведінка, передбачена фінансово-правовою нормою, поділяються на:

- юридичні акти – правомірна дія учасника фінансових правовідносин, спрямована на отримання правового результату.

- юридичні вчинки – правомірна дія, що зумовлює правові наслідки, пов'язані з фактом вольової дії, яка не залежить від бажання суб'єкта відносин.

Адміністративний спосіб захисту прав на думку К.В. Мінаєвої: «Суть процедури адміністративного оскарження рішення контролюючого органу полягає в тому, що конфлікт, що виник між сторонами податкових правовідносин, здійснюється платником податків як зобов'язаною стороною та уповноваженим контролюючим органом. [1, с. 484]. Наведена точка зору свідчить про те, що адміністративна процедура оскарження дозволяє врегулювати відносини між контролюючим органом та бюджетною установою як платником податків без залучення додаткових суб'єктів, зокрема в суді.

Неузгодженості у чинному законодавстві й досі є. Наведене є ще одним яскравим прикладом того, що нині правове регулювання фінансово-правового статусу бюджетних установ потребує узгодження та подальшого доопрацювання. На мою думку, організаційний спосіб захисту прав бюджетних установ, безумовно, є першочерговим для України як правової держави. Звичайно, ідеальним варіантом можна вважати використання юрисдикційних засобів захисту прав у випадках, якщо за наявності чіткого, точного та зваженого підходу до формування фінансового законодавства, права бюджетних установ порушуються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мінаєва К. В. Оскарження рішення контролюючих органів в адміністративному порядку в контексті вирішення податкових спорів. Форум права. 2011. № 4. С. 479 - 486.

2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січ. 1993 р. № 2939-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В КРАЇНАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Красніков П.Д., аспірант

Тіщенко О.А., студентка

Науковий керівник: Михайленко О.Г., к.е.н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Протягом останніх 150 років у світовій економіці домінувала модель виробництва і споживання, згідно якої товари виробляються із сировини, продаються, використовуються, а після використання спалюються або викидаються як відходи. В умовах стійкого приросту кількості населення та пов'язаного з цим стрімкого зростання споживання ресурсів і негативного впливу на навколишнє середовище стає все більш очевидним, що лінійна модель не є вибором свідомого суспільства. На відміну від лінійного підходу, циркулярна економіка прагне збільшити частку відновлюваних або переробних ресурсів, зменшуючи споживання сировини та енергії й водночас скорочуючи викиди та матеріальні втрати.

В останні десятиріччя циркулярна економіка стала передовою стратегією для сталого розвитку економічно розвинених країн. Традиційне розуміння економічної діяльності засноване на лінійній моделі ігнорує високі економічні, екологічні та соціальні витрати, пов'язані з видобуванням, перетворенням та утилізацією ресурсів, і тому є нестійкою у довгостроковій перспективі та соціально безвідповідальною.

Циркулярна економіка ж в свою чергу пропонує альтернативну модель, в якій вартість продуктів, матеріалів, першопочаткової сировини зберігається якомога довше, а відходи значно скорочуються або екологічно утилізуються. 11 березня 2020 р. Європейська Комісія прийняла дорожню карту з циркулярної економіки «Circular economy action plan» (CEAP) - один з основних будівельних блоків Європейської Зеленої угоди. Він передбачає заходи протягом усього життєвого циклу продукції, спонукає зробити економіку ЄС придатною для

зеленого майбутнього, поєднати конкурентоспроможність із екологією життєдіяльності та надати нові права споживачам.

Ґрунтуючись на роботі, виконаній з 2015 р., новий план направлений на деталізацію ресурсномістких секторів економіки, де високий потенціал циркулярності. План охоплює ключові ланцюги створення вартості продукції, намагаючись зберегти ресурси якомога довше в рамках економічного циклу: електроніку та ІКТ, акумулятори й транспортні засоби, упаковки, пластмаси, текстиль і продукти харчування [1].

Європейське агентство з навколишнього середовища в своєму дослідженні 2016 р. «Циркулярна економіка в Європі» визначає наступні переваги циркулярної економіки країнам ЄС [2]:

- підвищення безпеки ресурсів і зниження залежності від імпорту: завдяки зниженню попиту на первинну сировину;
- зниження впливу на навколишнє середовище: включаючи різке скорочення викидів парникових газів;
- економічні вигоди: включаючи нові можливості для зростання та інновацій, а також економію, пов'язану з підвищенням ефективності використання ресурсів;
- соціальні пільги: від створення нових робочих місць до змін у поведінці споживачів, що веде до поліпшення результатів в області охорони здоров'я та безпеки.

У контексті циркулярної економіки значну роль відіграє вторинна сировина (SRM), якою можна торгувати та відправляти так само, як первинну сировину з традиційних видобувних ресурсів, підвищуючи безпеку постачання.

Впровадження SRM дає можливість мінімізувати використання граничної сировини, що є однією з ініціатив ЄС (рис.1).

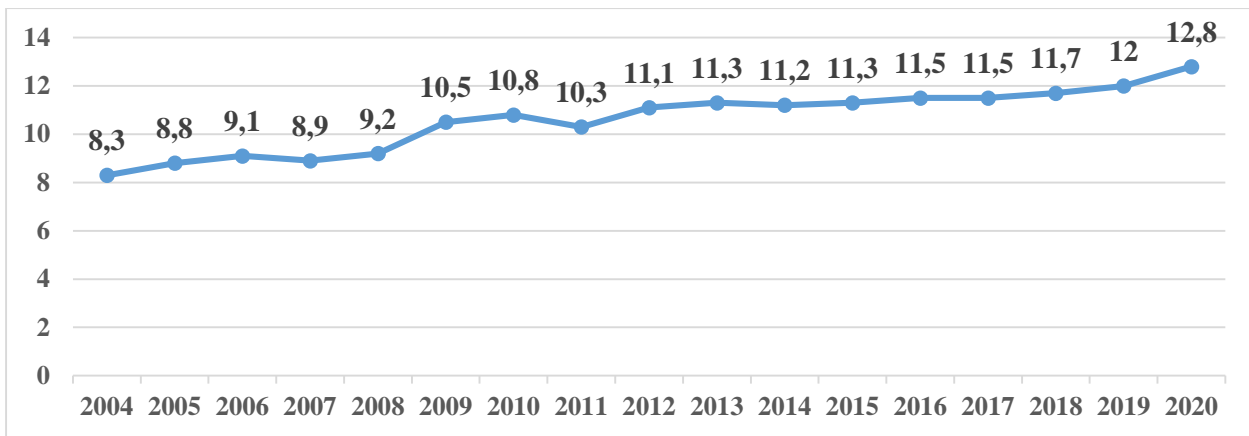

Рис. 1. Коефіцієнт використання циркулярного матеріалу з 2004 по 2020 рр. [3]

Згідно з дослідженнями, представленими на Рис.1, у 2020 р. коефіцієнт циркулярного використання матеріалів у ЄС досяг 12,8%. Це означає, що майже 13% матеріальних ресурсів, які використовуються в ЄС, походять із перероблених відходів. Порівняно з 2019 р. коефіцієнт циркулярності зріс на 0,8%. Показник зберігає стабільну тенденцію зростання з 2004 року.

Отже, перехід до циркулярної економіки є суттєвим внеском ЄС щодо розвитку сталої низьковуглецевої, ресурсоефективної та конкурентоспроможної економіки. Концепт циркулярної економіки є універсальним способом зеленого зростання розвитку країн, що дозволяє замінити модель лінійної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Changing how we produce and consume: New Circular Economy Action Plan shows the way to a climate-neutral, competitive economy of empowered consumers. *New Circular Economy Action Plan*. European Commission. Brussels. 2020. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_420 (дата звернення: 21.12.2021)
2. Circular economy in Europe. Developing the knowledge base. *Report European Environment Agency*. Luxembourg. 2016. Vol. 2. P. 12-13. URL: <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-economy-in-europe> (дата звернення: 23.12.2021)
3. Official website Eurostat. 2021 URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_srm030/default/line?lang=en (дата звернення: 20.12.2021)

ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Мороз В.О., студентка

Науковий керівник: Гриліцька А.В., к.е.н., доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

Розвиток страхового ринку має велике значення для зростання ринкової економіки, оскільки є одним із інструментів забезпечення фінансової безпеки та захисту економічних складових швидкозростаючого, але нестабільного економічного середовища через глобалізацію та різноманітні зміни.

Посилення процесів глобалізації, зростання ролі споживачів у попиті на страховому ринку, зменшення кількості страхових компаній з кожним роком та посилення конкуренції створили нові виклики для конкурентного використання систем управління страхуванням та інструментів їх стратегічного управління.

Цифрова економіка сприяє збільшенню продажів і прибутку і багато компаній успішно використовують її переваги в рамках свого розвитку та для ефективного управління страховою компанією [1].

Страховання як вид господарських відносин є переказом грошей від однієї сторони до іншої у зв'язку зі створенням і використанням страхового захисту. Процес передачі ризику страховій компанії може здійснюватися безпосередньо від страхової компанії до страхувальника [3].

Більш детально проаналізувавши страховий ринок, ми можемо визначити основні фактори, без яких він не може функціонувати:

1. Суб'єкти відносин страхування: страховики, страхувальники, страхові брокери;
2. Страхові товари (послуги), що оцінюються споживачами;
3. Попит на страхові послуги та продукти;
4. Можливість приймати рішення про участь у договорі страхування.

Український страховий ринок має специфічну внутрішню структуру.

Структура страхового ринку – це взаємозв'язок між суб'єктами та факторами, що виникають і розвиваються на страховому ринку.

Внутрішня структура страхового ринку складається з таких компонентів:

1. Структурні компоненти страхового ринку (страховики та страхувальники);
2. Інфраструктура (прямі та непрямі страхові брокери, страхові компанії)
3. Уповноважені державні органи.

Товари страхового ринку – це страхові продукти, які є невід'ємною частиною даного бізнесу.

Основними суб'єктами на страховому ринку є страхові компанії – фінансові установи, що працюють на страховому ринку. Вони створюються з метою отримання прибутку шляхом внесення страхових резервів та надання страхових, брокерських та інших послуг фізичним та юридичним особам.

За спеціалізацією діяльності страхові компанії поділяються на чотири групи:

1. Страхові компанії, що здійснюють загальні (ризикові) види страхування;
2. Страхові компанії, що займаються страхуванням життя;
3. Страхові компанії, що займаються тільки перестраховальними операціями (професійні перестраховики);
4. Страхові компанії, які здійснюють ризикове страхування та страхування життя паралельно.

За критеріями прибутковості страхові компанії можна поділити на:

1. Прибутокові – що мають на меті отримати прибуток;
2. Некомерційні – метою яких є надання високоякісного страхування.

Взаємовідносини юридичних осіб на страховому ринку визначають рівень розвитку інфраструктури, що дає змогу страховикам реалізувати свої економічні вигоди, інтегруватися у світове фінансове середовище, посилити безпеку всіх секторів економіки, посилити страхування та координувати страховий ринок [2].

Отже, на сьогодні захист прав та інтересів споживачів страхових послуг не гарантується належним чином. Створення ефективної системи захисту інтересів громадян, підприємців, держави, підтримання соціальної стабільності суспільства неможливе за відсутності ефективного страхового ринку.

Посилення конкуренції на страховому ринку в Україні створює стимули для страхових компаній до оновлення, розвитку та поширення нових страхових послуг. Страхові компанії, як основні суб'єкти страхового ринку України використовують на ринку різноманітні методи та прийоми для залучення потенційних споживачів та надання інформації про ці послуги, а також про їх успішне впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігнатович Л. С., Іванов М. М. Концептуальний підхід формування маркетингової стратегії суб'єктів страхового ринку в умовах цифрової економіки. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 4(27). 2021. С. 32–38.

2. Прокопчук О. Т. Розвиток українського ринку страхових послуг в контексті забезпечення економічної безпеки країни. *Збірник праць Уманського національного університету садівництва*. Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: Видавництво «Сочінський М.М.». 2019, Вип. 94. Ч. 2: Економічні науки. С. 69–85.

3. Фінансове забезпечення стратегії економічного зростання України : колективна монографія / за ред. М. А. Слатвінського. Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2019. 290 с.

УДК 658.56:657.37

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Музика О. О., магістр

Науковий керівник: Федоришина Л. І., к.і.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

Процес євроінтеграції в Україні вимагає відповідного пошуку нових інструментів корпоративного управління, які базуються на використанні інформації стосовно стратегічної, виробничої, соціальної, управлінської діяльності суб'єкта господарювання. Формування якої можливе через складання інтегрованої звітності, що дозволяє провести оцінку ризиків і можливостей

підприємств з урахуванням фінансових та не фінансових складових здійснювати господарську діяльність. Інтеграція міжнародних стандартів корпоративної соціальної відповідальності в систему стратегічного фінансового управління підприємства дасть позитивний ефект за рахунок регулярного моніторингу зміни факторів вартості і діяльності підприємств тому дана інтегрована модель звітності є інструментом отримання повної інформації про зміни основних показників діяльності підприємств.

Тому в сучасних умовах змін виникає потреба підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на підставі удосконалення управління виробництвом, створення конкурентоздатної продукції та залучення інвестицій. Для цього необхідно створити таку інформаційну систему, яка здатна задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування та прийняття управлінських рішень, інструментом якої виступає фінансова звітність. Саме фінансова звітність повинна надавати повну, неупереджену та достовірну інформацію про поточний стан і результати функціонування підприємства та бути надійним джерелом аналітичних висновків щодо подальшого розвитку та визначення економічного потенціалу підприємства.

На теперішньому етапі розвитку світової економіки інтегрована фінансова звітність є одним з ключових інструментів корпоративного управління. Світ змінюється під впливом глобалізації, розвитку технологій, зростання чисельності населення і тиску на екосистему у зв'язку зі збільшенням споживання природних ресурсів.

Суспільство повинно реагувати на зміни, які відбуваються в довкіллі, насамперед трансформацією економічної моделі. Традиційна модель фінансової звітності фокусується на вузькій кількості фінансових показників, необхідних для управління фінансовим капіталом.

На цьому етапі розвитку ринкової економіки у світі недостатньо лише висвітлення питань, пов'язаних з фінансовим капіталом. Фінансовий звіт неповністю розкриває інформацію щодо питань соціального, екологічного й економічного розвитку підприємства. Крім того, не приділяється уваги

відображенню таких чинників, як ризик, стратегія і стійкість бізнесу. Інформацію щодо фінансового, промислового, інтелектуального, людського, соціального і природного капіталів містить інтегрований звіт.

Інтегрована модель фінансової звітності є інструментом отримання повної інформації щодо діяльності підприємства, відображає ризики і можливості та об'єднує не фінансові та фінансові показники.

До основних недоліків існуючої моделі фінансової звітності можна віднести:

- фінансова звітність не вирішує поставлених перед нею завдань або створює помилкове враження про підприємство у користувачів, тому що вона «історична» – відображає результати минулих подій, кількісна і тільки фінансова;

- існуюча модель неадекватно відображає нематеріальні активи – більшість нематеріальних активів, створених усередині підприємства, не проходять тест на визнання активів відповідно до МСФЗ і тому не показуються на балансі підприємства;

- неспроможність оцінок за поточною вартістю – у період фінансової кризи і після неї були висловлені сумніви у правомірності використання оцінок за справедливою вартістю або за ринком, хоча це не одне і теж, заявляється, що оцінка за справедливою вартістю, принаймні фінансових інструментів, призводить до посилення фінансової кризи;

- неспроможність оцінок за історичною вартістю – цей аргумент вже існує більше 60 років і прямо протилежній попередньому: новий підхід повинен ґрунтуватися на поточній вартості [3].

Основні передумови формування інтегрованої фінансової звітності полягають у наступному:

- по-перше, у сучасному суспільстві змінилося ставлення до цінності, що в свою чергу веде до зміни рівня очікувань від корпоративної звітності. Зростає потреба з боку учасників фінансових ринків у розумінні впливу бізнес моделі підприємства на створення доданої вартості у майбутньому. Виникла потреба у

наданні фінансової і не фінансової інформації всім зацікавленим сторонам з метою забезпечення прозорості діяльності підприємства;

➤ по друге, традиційна форма корпоративної звітності за показниками діяльності не відповідає сучасним вимогам у зв'язку з історичною оцінкою вартості підприємства. Новий підхід повинен базуватися на поточній вартості, форми якої варіюються в часі, останнім часом актуальна справедлива вартість.

Існуюча модель неадекватно відображає нематеріальні активи – більшість нематеріальних активів, створених «всередині» підприємств, не проходять тест на визнання активів відповідно до МСФЗ і тому не показуються на балансі підприємства;

➤ по-третє, інтегрована звітність надає достовірну інформацію для оцінки бізнесу інвесторами, партнерами, менеджментом та аналізу впливу підприємства на капітали, що матиме визначальний вплив на посилення ролі бізнесу в суспільстві;

➤ по-четверте, потреба у розкритті інформації щодо напрямів стратегії сталого розвитку підприємства, реалізація якої сприятиме зростанню доданої вартості у коротко-, середньо- та довго- строківих періодах.

Інтегрована фінансова звітність це не просто поєднана звітність одного й іншого виду, це створення нового єдиного цілого за рахунок процесів взаємопроникнення та взаємного зворотного впливу, що спрямована на збільшення продуктивних сил даних облікової фінансової звітності та врегулювання інтересів ключових груп користувачів цієї звітності.

Інтегрований фінансовий звіт висвітлює інформацію щодо ефективності використання підприємством різних видів капіталів (фінансового, виробничого, людського, природного) або впливу на нього та можливостей організації створювати вартість для себе та зацікавлених сторін, стратегічних орієнтирів її розвитку на різні періоди та виступає джерелом повної інформації, необхідної для прийняття рішень користувачами інтегрованої звітності.

Тому визначальними напрямками які будуть відрізняти інтегровану фінансову звітність від інших видів звітності є:

- новий підхід до структуризації капіталу підприємства;
- орієнтація на створення інформаційного забезпечення вартісно-орієнтованого управління підприємством;
- висвітлення головних аспектів діяльності підприємства, які мають змогу впливати на стратегічну стійкість підприємства на довгострокову перспективу.

Так як у теперішньому світі відбуваються постійні зміни у законодавстві України та співпраця з Євросоюзом, то можна зробити висновок, що майбутньому на складання та подання інтегрованої фінансової звітності підприємствами в Україні чекають подальші зміни та можливо розробка програмних забезпечень щодо ведення обліку та складання інтегрованої фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ACCA report: Understanding Investors: directions for corporate reporting
URL:

<http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDFtechnical/financial-reporting/pol-afb-ui02.pdf>

2. Атамас П. Й. Інтегрована корпоративна звітність: проблеми впровадження, *Академічний огляд*. 2015. № 1(42). С. 78–85.

3. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3(65). С. 8-14.

4. Лоханова Н. О. Інтегрована звітність як продукт цілісної обліково-аналітичної системи. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 4(47). С. 50–56.

5. Мулик Т. О., Ващілова Н. В. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7404>

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ШИРОКОМУ ТА ВУЗЬКОМУ РОЗУМІННІ

Побережна В. О., студентка

Науковий керівник: Буряк А. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах нестабільної економічної ситуації підтримання на належному рівні фінансового стану суб'єктів господарювання в усіх сферах діяльності потребує сучасної організації фінансової діяльності підприємства. У зв'язку з цим питання організації фінансової діяльності підприємства набуває особливої актуальності.

Ефективність управління формуванням та розміщенням в активи капіталу підприємства досягається за умови найповнішого врахування чинників ринкового середовища та випробуваних розвиненими країнами методів управління грошовими потоками в організації фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Фінансова діяльність суб'єкта господарювання(в широкому розумінні) — це дії з формування і використання його фінансових ресурсів, що мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень, а саме, усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням (збільшенням вартості) та поверненням. Таке визначення фінансової діяльності вказує на застосування терміна “фінансування” як до залучення капіталу (пасив балансу), так і до розміщення капіталу в активи, які має підприємство (актив балансу), тому термін “фінансування” застосовуватимемо в широкому розумінні [1].

Побудова системи цілей фінансової діяльності суб'єкта господарювання базується на визначенні їх місця серед стратегічних і тактичних цілей підприємства. Зв'язок цілей фінансової діяльності зі стратегічними цілями підприємства зумовлюється тим, що стратегічні цілі підприємства на ринку реальні тільки за наявності відповідних фінансових ресурсів. Іншими словами,

фінансова діяльність як створення і розподіл фінансових ресурсів забезпечує суб'єктові господарювання реалізацію його стратегічних цілей [2].

До критеріїв прийняття і відповідно оцінки фінансових рішень, які задовольняють фінансові цілі, найчастіше зараховують обсяг отриманого прибутку, підвищення ліквідності підприємства та фінансової стійкості за рахунок поліпшення структури капіталу, тобто поліпшення показників фінансового стану підприємства.

Згідно з Н(С)БО суб'єкти господарювання здійснюють три види діяльності за якими класифікують їх грошові потоки: операційну, інвестиційну та фінансову.

Успішна інвестиційна та операційна підприємницька діяльність можлива лише за наявності надійного фінансового фундаменту, тобто достатнього обсягу капіталу. Мобілізація підприємством необхідних для виконання поставлених перед ним планових завдань фінансових ресурсів називається фінансуванням. Фінансова діяльність (у вузькому розумінні цього поняття) — діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства [3].

Отже, основний зміст фінансової діяльності полягає у фінансуванні підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / 2011.

2. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.посібник. К.: КНЕУ, 2007.

3. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. 2-ге вид., доп. та перероб. Київ: ЦП "Компрінт", 2019. 355 с.

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Пшенична Д.Є., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю.В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

У розвинутих країнах корпоративні фінанси – розвинута сфера знань з потужним аналітичним інструментарієм, фінансовою математикою і диверсифікованими реінжиніринговими технологіями, що дозволяє корпораціям позиціонувати себе не тільки в якості автономних і самодостатніх суб'єктів господарювання, а й у якості органічної і невід'ємної складової ринкового середовища. В Україні корпоративний сектор є основним джерелом ресурсів для функціонування особистих і публічних фінансів, що обумовлює необхідність наукового обґрунтування функціонування та подальшого розвитку корпоративних фінансів.

Варто зазначити, що у різних країнах світу термін «корпорація» має різний зміст або відсутній зовсім. Однак, навіть у тих країнах, де корпорації визначені законодавчо, вони мають специфічну мету функціонування та відповідні характерні ознаки. Так, у англосаксонських країнах (США, Канада, Велика Британія, Австралія, Нова Зеландія) до корпорацій відносять лише приватні та публічні акціонерні товариства. У країнах континентальної Європи (Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди, Швеція, Норвегія) корпорації ототожнюються з юридичними особами, створеними у вигляді акціонерних товариств, товариств неакціонерного типу та інших організаційних об'єднань капіталів. В Україні, відповідно до законодавства, корпорація являє собою таку юридичну особу, учасниками якої є лише підприємства, а їхні права як членів корпорації мають договірну природу, оскільки засадничим для такого об'єднання є договір [1].

Корпоративним підприємством варто вважати відповідним чином юридично оформлений та зареєстрований суб'єкт господарювання, капітал якого

відокремлений від особистої власності засновників (учасників). Корпоративне підприємство як форма господарювання наділене низкою ознак, до яких, як вважають О. Б. Тютюкіна та О. І. Рукшина, належать [2]:

1) наявність статусу юридичної особи, відповідно до якого майно, створене за рахунок внесків засновників (учасників), а також вироблене і придбане ними в процесі діяльності, належить їм на праві власності;

2) досягнення комерційних цілей як головна мета діяльності (що відповідає статусу комерційної підприємства);

3) колективна власність з розділенням на частки засновників (учасників) статутним капіталом, що обумовлює можливість приймати ризики, які не може собі дозволити індивідуальний інвестор, та наявність корпоративної соціальної відповідальності;

4) обмежена відповідальність індивідуальних інвесторів, в тому числі засновників (учасників), що обумовлює: можливість індивідуальних інвесторів не відповідати за зобов'язаннями корпоративного підприємства, а тільки нести ризик збитків, пов'язаних з його діяльністю, в межах вартості внесених ними акцій (корпоративних прав); можливість вільної передачі іншим особам акцій (корпоративних прав), що належать індивідуальним інвесторам; наявність у інвесторів можливості диверсифікувати ризики інвестування; виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник – інвестор (кредитор)»;

5) відокремлення прав власності від функцій безпосереднього управління, що обумовлює: виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник (принципал) – менеджер (агент)»; централізоване управління, чітку організаційну структуру, що включає структуру органів управління корпоративним підприємством, вищим органом якої є загальні збори її учасників (членів).

Майже всі управлінські рішення на корпоративних підприємствах спричиняють рух фінансових ресурсів, і, відповідно, фінансові відносини. Правильний вибір конкурентної стратегії на ринку, напрямів діяльності, форм взаємовідносин з контрагентами й працівниками визначають фінансову

структуру підприємства та його фінансову стратегію. Зазначене знаходить відображення у ключових фінансових показниках діяльності корпоративного підприємства та фінансових вигодах учасників корпоративних відносин. Рішення, що стосуються фінансової сфери діяльності корпоративних підприємств, здійснюють значний вплив на вибір напрямів їх розвитку, стійкість фінансового стану та можливості зростання. Відсутність належного контролю за рухом фінансових ресурсів, непродуманість короткострокових і довгострокових рішень дезорганізують управлінську систему та можуть призвести до втрати конкурентних переваг на ринку. Тому корпоративні фінанси, пов'язані з ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, являються однією із найбільш динамічних сфер фінансової науки та практики. Корпоративні фінанси – результат еволюції фінансової науки та практики, обумовлений системними макроекономічними трансформаціями, змінами у фінансовій поведінці та мисленні, зміною парадигми корпоративного управління. Дослідження теорії корпоративних фінансів дозволяє зробити висновок, що концептуально вона сформувалась на основі низки модельних конструкцій. Крім того, корпоративні фінанси включають практичні розробки та рекомендації у сфері управління, фінансового інжинірингу, обліку, аналізу та контролю фінансових ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руденко В. В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. №4. С. 145-148
2. Тютюкіна Е. Б., Рукшина Е. И. Корпорация, корпоративное управление и корпоративные финансы в российской экономике. *Вестник финансового университета*. 2013. №3. С. 108-117

СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Романчук А. В., студентка

Науковий керівник: Майданюк О. В., викладач

ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»

В умовах сучасних процесів глобалізації та інтеграції фінансово-економічна система України є складною та багатофункціональною, що потребує нових підходів і рішень в регулюванні та управлінні. Ефективність функціонування національної економіки детермінується її можливістю адекватної та гнучкої реакції на проблеми, що виникають на кожному етапі розвитку.

В сучасних умовах з особливою гостротою проявляються виклики, що зумовлені динамікою технологічного розвитку, посиленням конкуренції на світових ринках, необхідністю задоволення постійно зростаючих суспільних вимог, пошуком нових підходів до забезпечення ефективної компліментарності складових стійкого розвитку, посиленням вимог до збалансованості національних інтересів.

Здатність національної економіки розвиватися в тренді значною мірою залежить від дієвості фінансово-економічної політики. Державне регулювання, що забезпечує реалізацію економічних функцій держави, здійснюється за допомогою проведення фінансово-економічної політики, що представляє собою систему цілеспрямованих заходів держави в галузі управління економікою, процес реалізації суспільних інтересів, сформованих в контексті визначених цінностей та потреб.

Оголошені стратегічні цілі економічного розвитку та загострення геополітичної ситуації вимагають ефективного рішення в найближчій перспективі, проведення структурних перетворень в економіці, прискорення темпів економічного зростання, модернізації провідних галузей економіки та створення передумов для формування інноваційної моделі розвитку.

З метою забезпечення стабільного економічного розвитку фінансово-економічна політика спирається на створення інститутів розвитку, на застосування різних державних та регіональних програм, формування інструментів управління довгостроковим розвитком у вигляді довгострокових прогнозів розвитку країни та територій, систем стратегічного управління економікою, що відповідає внутрішнім потребам розвитку економіки та суспільства. Механізм здійснення фінансово-економічної політики повинен включати комплекс заходів та інструментів, спрямованих на забезпечення макроекономічної стабільності держави. Державне управління та регулювання є тим чинником активізації розвитку економіки, що має стати складовою загальнодержавної стратегії розвитку економіки. Доцільним і актуальним питанням є вдосконалення теоретико-методологічних основ та напрямів фінансово-економічної політики, підвищення рівня ефективності її адаптації в процесі регулювання економічних циклів та посилення дієвості механізмів щодо підвищення конкурентоспроможності.

Фінансово-економічна політика представляє собою сукупність різних напрямів, які формують політику держави. Основними елементами, що складають фінансово-економічну політику є грошово-кредитна політика, бюджетно-податкова політика, інвестиційна політика, регулювання доходів, зовнішньоекономічна політика.

Аналізуючи історію розвитку основних напрямів та шкіл сучасної економічної теорії, практику використання сформованих рекомендацій при визначенні економічної політики, можна зробити висновок, що починаючи з ранішніх етапів становлення суспільства, економічні ідеї та теорії розвивались у рамках методології державного втручання в хід економічних процесів.

Головною метою фінансово-економічної політики є забезпечення відповідними фінансовими ресурсами реалізації державою та місцевими органами самоврядування покладених на них функцій, а основними завданнями – забезпечення умов для мобілізації фінансових ресурсів в мінімально необхідних розмірах; оптимальний розподіл та раціональне використання

фінансових ресурсів; регулювання та стимулювання соціально-економічного розвитку суспільства фінансовими методами; розробка фінансового механізму відповідно до реалій ринкової економіки; створення ефективної системи управління фінансами.

Фінансова політика виступає індикатором політики, що проводиться державою. Проаналізувавши її можна виявити основні напрями державної політики в галузі регулювання підприємництва, державного сектору економіки та економічної системи суспільства загалом. Вона виступає визначальним чинником розвитку зовнішньої політики держави, оскільки формує взаємовідносини між державами з приводу міжнародного валютного регулювання, стану валютних курсів, міждержавних запозичень, а також визначає сферу впливу та інтереси на міжнародній арені.

Від ефективності проведення фінансово-економічної політики держави залежить рівень соціального захисту громадян та інвестиційні можливості держави. Основними напрямками державної фінансово-економічної політики мають бути такі:

- фінансове забезпечення пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку держави шляхом впровадження новітніх інноваційних технологій та міжнародного співробітництва;

- вдосконалення інструментів і механізмів державної фінансової системи стимулювання та підтримки;

- за допомогою інструментів державних та регіональних програм забезпечити фінансове забезпечення розвитку інфраструктури й інституціональний розвиток;

- надання пільгового кредитування та податкових канікул суб'єктам господарювання. Від рівня раціональності фінансово-економічної політики залежать темпи розвитку реального сектору економіки.

Отже, фінансова політика аграрної сфери економіки України потребує подальшого удосконалення з урахуванням потреб інтеграційних процесів. Йдеться не лише про потребу змінювати способи реалізації основних засад

фінансової політики у практичній площині, але й про потребу теоретичних узагальнень з даної проблематики відповідно до викликів та запитів сьогодення. Отже, від виваженої фінансової політики залежить успіх проведення подальших економічних трансформацій у аграрній сфері, створення умов для залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій і перспектива її поступу та зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державні фінанси: навч. посіб. Н.Л. Замкова, І.В. Гнидюк, Ю.А. Романовська. Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 468 с.
2. Карпінський Б.А. Фінансова система: посібник. Київ : Ліра-К, 2013. 200 с.
3. Фінансова політика: навч. посіб. Ж.В. Гарбар, Л.І. Губанова, А.О. Нікітішин, Л.В. Осіпова, О.А. Поліщук, І.Л. Цехановський, В.П. Чайковська. /За заг. ред. Ж.В. Гарбар. Вінниця : ПП Едельвейс і К, 2014. 380 с.
4. Шеремет О.А. Фінанси для фінансистів: підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 612 с.

УДК 330.322.3

COVID-19 ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РИНОК КРИПТОВАЛЮТИ

Соловей О.І., студент

Науковий керівник: Чуницька І.І., д.е.н., професор

Державний податковий університет

Нові цифрові форми грошей можуть забезпечити більш дешеві і швидкі платежі, розширити доступ до фінансових послуг, підвищити стійкість і конкуренцію між постачальниками платежів і полегшити транскордонні перекази.

Але зробити це непросто. Це вимагає значних інвестицій, а також важких політичних рішень, таких як роз'яснення ролі державного і приватного секторів в наданні та регулювання цифрових форм грошей.

Деякі країни можуть спокуситися скороченням: прийняття криптоактивів в якості національних валют. Багато з них дійсно безпечні, легкодоступні і дешеві для здійснення операцій. Однак я вважаю, що в більшості випадків ризику і витрати переважають потенційні вигоди.

За майже 18 місяців, що минули з того часу, як Covid-19 був оголошений пандемією, ціна біткоіну зросла приблизно на 540 відсотків, з трохи менше 8000 доларів до тримісячного максимуму трохи вище 66000 доларів.

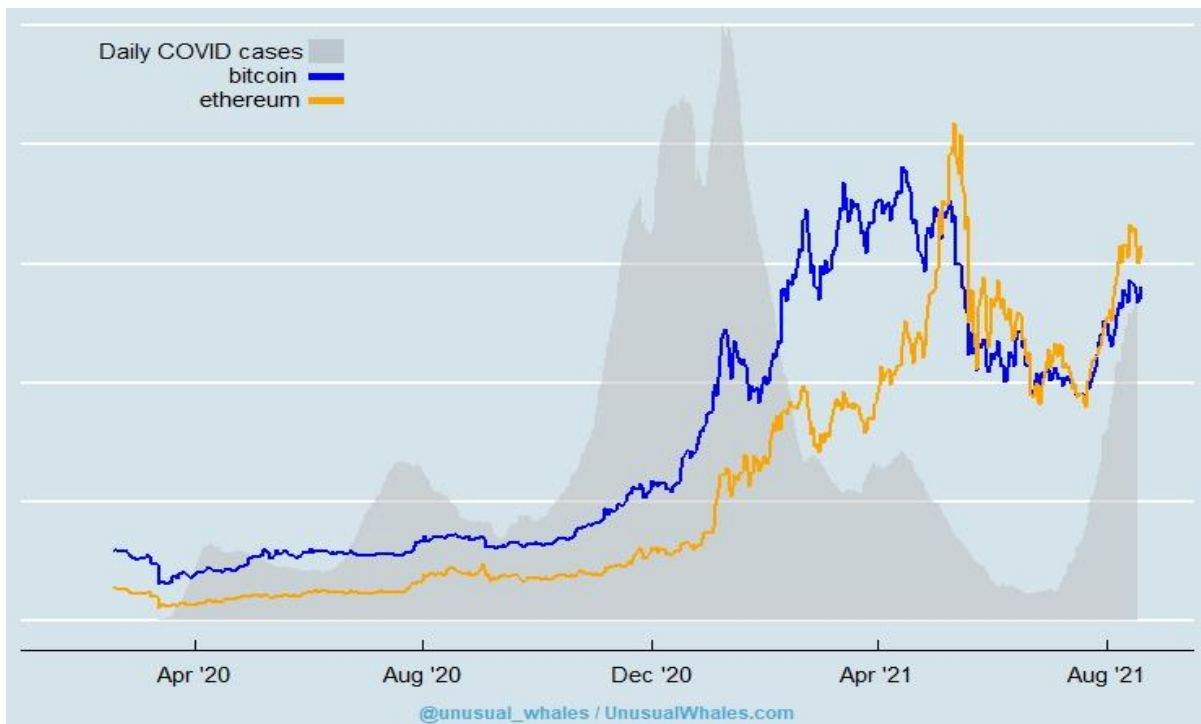

Рис. 1. Кореляція між випадками Covid-19 в США і цінами на криптовалюту

Джерело: побудовано автором за [1]

На графіку показано, що випадки Covid-19 падають до найнижчого рівня з квітня 2020 року. Коли біткоїн досягав рекордного максимуму в розмірі близько 63000 доларів, всього за кілька тижнів до цього кількість випадків Covid-19 вже дуже різко знизилася, згідно діаграми. А коли на початку січня випадки Covid-19 досяг свого піку, біткоїн зазнав найсерйозніший крах за вісім місяців. Наче немає ніякої кореляції між цінами на криптовалюти і випадками Covid-19. Обидві криптовалюти вирости в останні дні, в той час як кількість випадків також збільшилася.

З іншої точки зору, як національна валюта, криптоактиви, включаючи біткоїн, пов'язані зі значними ризиками для макрофінансової стабільності, фінансової цілісності, захисту споживачів і навколишнього середовища. Не можна залишити без уваги переваги, які лежать в основі їх технологій, в тому числі можливість надання більш дешевих і всеосяжних фінансових послуг.

Однак урядам необхідно активніше надавати ці послуги і використовувати нові цифрові форми грошей, зберігаючи при цьому стабільність, ефективність, рівність і екологічну стійкість. Спроба зробити криптоактиви національною валютою - недоцільний крок.

Отже, найбільш пряма ціна широкого впровадження криптоактивів під час Covid-19, таких як біткоїн, пов'язана з макроекономічною стабільністю. Якби товари і послуги оцінювалися як в реальній валюті, так і в криптоактивах, домогосподарства і підприємства витрачали б чимало часу і ресурси на вибір грошей, а не на виробничу діяльність. Точно так же державні доходи будуть схильні до валютного ризику, якщо податки будуть вказані заздалегідь в криптоактивах, а витрати залишаться в основному в національній грошовій одиниці, або навпаки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційне Інтернет-представництво «Financial times» URL: <https://www.ft.com/content/aef6c5a4-1c94-4b9a-a4b3-329077b72dea> (дата звернення: 02.02.2022).

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Шевченко А.В., студентка

Науковий керівник: Гриліцька А.В., к.е.н., доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

30 червня 2021 року було прийнято закон Верховною Радою України «Про платіжні послуги», в якому описано термін «цифрові гроші» та регламентування основних принципів їх емісії [1]. Цифрова валюта забезпечить прозорість фінансової системи, допоможе зменшити тіньовий сектор економіки та зменшити рівень корупції.

Про цифрову валюту у своїх працях досліджували вчені-економісти, такі як А. Ю. Михайлишина, С. А. Андрюшина, А. Водсворс, Р. Форрадейас, К. Вінюел, Д. Гарсія, Б. Лопез та інші. В своїх працях вчені описали передумови впровадження цифрових грошей, їх проблеми та вимоги, базуючись на досвіді деяких країн [2].

Цифрова валюта центрального банку (ЦВЦБ) — це цифрова форма наявних грошей, емітентом якої є Національний Банк України, яка відноситься до звичайної готівкової форми гривні як 1:1 [3].

Національний Банк України почав розробляти дану технологію з 2016 року. Вже у 2018 році банк емітував 5443 е-гривні та протестував її використання серед своїх працівників протягом 4-х місяців. Працівники відкривали електронні гаманці, обмінювались коштами між собою та могли обмінити електронні гроші на безготівкові. В цілому цей проект був визнаний банком як успішний і за його прогнозами е-гривнею можна буде скористатися у 2024 році [1].

Різницею між криптовалютою і електронних грошей полягає в емітентові. Регулюванням кількості криптовалюти в обігу займається крипторинок, а обсяг е-гривні буде контролювати НБУ.

Банком розглядалося 2 шляхи впровадження е-гривні:

– централізований, емісією електронної валюти займається сам Національний Банк України;

– децентралізований, випуском може бути учасник платіжного ринку під пильним наглядом НБУ [1].

НБУ обрало перший варіант, перевагами якого є: зменшення витрат на карткові платіжні системи та зниження об'єму готівки в обігу. При цьому навантаження на Національний Банк України збільшиться за рахунок впровадження нових регулюючих актів та робота над створенням відповідної платформи для комунікації між регулятором і користувачами [1].

До переваг е-гривні можна віднести можливість реалізації автоматичного оподаткування, податки будуть списуватися у автоматичному режимі при здійсненні платником податків транзакцій. Також ще однією зручною функцією є сплачування штрафів за допомогою е-гривні та адміністративні платежі [4].

Якщо розглядати відмінність між е-гривнями та безготівковими розрахунками, то електронні гроші це лише цифри на рахунках в банку, клієнт з легкістю може обміняти в відділенні банку чи банкоматі їх на готівку, за що банк бере комісію, а у випадку з е-гривнею – це повноцінний еквівалент фіатних грошей, який існуватиме у вигляді коду. Розрахунки за допомогою е-гривні будуть набагато швидшими і дешевшими за рахунок пересилання вартості з одного гаманця на інший, без посередництва банків [5].

Запуск в Україні цифрових грошей позитивно впливатиме на її імідж і свідчить про те, що Україна є високотехнологічною державою. Впровадження е-гривні дозволить нашій країні відповідати високим стандартам поміж інших країн [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корчев Ю. Чи чекати українцям запуску державної цифрової валюти? URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/chi-chekati-ukrayincyam-zapusku-derzhavnoyi-cifrovoyi-valyuti.html> (дата звернення: 26.04.2022)

2. Хуторна М. Е., Запорожець С. В., Ткаченко Ю. П. Цифрові валюти центральних банків: світові тенденції та перспективи в Україні. *Соціальна економіка*. 2021. № 61. С. 123-134.

3. Про платіжні послуги : Закон України від 13.04.2022 р. № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20/ed20220413#Text> (дата звернення: 26.04.2022)

4. Ніколаєвський Д. Для чого Україні цифрова гривня? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/6/675679/> (дата звернення: 26.04.2022)

5. Вінокуров Я. Е-гривня на підході. Як світ переходить на крипту та що зробила для цього Україна. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/09/13/677727/> (дата звернення: 26.04.2022)

УДК 657.6:657.411

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Штельмах Г. Д., магістр

Науковий керівник: Федоришина Л.І., к.і.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

В ринкових умовах господарювання оплата праці базується на двох головних принципах – економічній свободі ринкових суб'єктів господарювання та їхній повній відповідальності за результати діяльності. Тому дедалі актуальнішими стають питання організації фінансового обліку оплати праці, оскільки величина заробітної плати повністю залежить від ефективності роботи працівників та виконує функцію матеріального стимулу для них.

Організація обліку оплати праці є основою соціально-трудових відносин різних категорій осіб: працівників, роботодавців та держави, яка наповнює соціальні фонди шляхом сплати податків та платежів, базою для нарахування яких є виплати працівникам. Функціонування системи оплати праці, потребує організації інформаційного забезпечення, тобто формування певного блоку інформації, тому першочерговим об'єктом організації обліку є організація переліку показників. Склад і структура інформації, визначаються потребами управління фондом оплати праці та розрахунками з працівниками. Також на них впливають інші взаємопов'язані чинники:

- зміст та обсяги фінансово-господарської діяльності;

- склад показників фінансової та статистичної звітності;
- структура управління та виробництва. Під час реєстрації показників та їх відображення в обліку невід’ємною умовою забезпечення оптимальності інформації є застосування принципів цілісності та реєстрації [2], крім того беруться до уваги якісні характеристики інформації, її цінності для управління, переваги при вирішенні певних управлінських завдань. Це дасть змогу сформуванню оптимальну за складом і змістом інформацію, уникати надлишкової інформації, забезпечить реєстрацію показників, що безпосередньо впливають на процеси господарювання, задовольняють потреби управління та дадуть змогу вирішити поставлені завдання [3].

Для інформації з обліку праці та її оплати найважливішими ознаками оптимальності є [3]:

1) достовірність – забезпечення адекватності показників, що характеризують витрати праці (кількість відпрацьованого робочого часу та виробітку) та якісні характеристики працівників (посада, професія, розряд, рівень кваліфікації);

2) багатократність використання – багаторазове використання у декількох облікових процедурах (облік заробітної плати в розрізі працівників та у розрізі структурних підрозділів, видів і форм заробітної плати, облік розрахунків з працівниками, облік єдиного соціального внеску, облік податку з доходів фізичних осіб), а також їх застосування для аналізу та контролю заробітної плати;

3) своєчасність – забезпечення вчасного нарахування і виплати заробітної плати працівникам, а також оперативного прийняття ефективних управлінських рішень;

4) системність – зв’язок показників первинного обліку (документів) з показниками аналітичного і синтетичного обліку та звітності.

5) У вітчизняній нормативній базі питання обліку та звітності за виплатами працівникам регулюються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [4]. Необхідно зазначити, що однозначного визначення

поняття «виплати працівникам» П(С)БО 26 не надає, тільки деталізує, які виплати до якої групи включаються, та дає визначення окремих термінів. Виплати працівникам, відповідно до П(С)БО 26, поділяють на п'ять груп.

б) Існуючі форми оплати праці мають підвиди, які забезпечують відповідність виробничій ситуації, особливостям мотивації працівників певного підприємства тощо.

7) В ринкових умовах господарювання, особливо на малих підприємствах доцільно застосовувати прості системи оплати праці. Вибір форми оплати праці залежить від особливостей підприємства: галузевої діяльності, організаційно-правової форми, місця розташування, системи оподаткування.

8) Під час вибору форми оплати праці потрібно враховувати психологічні, соціальні чинники, чинники пов'язані з мотивацією, відносини в колективі, економічні фактори. Відповідно до Закону України «Про оплату праці»

9) підприємства мають право самостійно обирати форми та системи оплати праці. Вказані вище форми та системи детально прописують в колективних договорах, генеральних, галузевих угодах, положеннях про преміювання. Також деякі елементи можуть бути прописані в контракті, який укладається з працівником.

Зважаючи на необхідність адаптації вітчизняної системи обліку до міжнародних стандартів доцільним є відкриття аналітичних рахунків 2-го порядку до субрахунків рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», які б деталізували види потенційних винагород, що можуть бути отримані персоналом суб'єкта господарювання та не підлягають накопиченню (рис. 2).

Запропонована система аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам забезпечить раціоналізацію процесу складання статистичної звітності (Звіт із праці), податкової звітності (Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку) та спеціальної звітності (Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, надбавки, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове

державне соціальне страхування), створить можливості для оперативного реагування на зміни в податковому законодавстві через продукування системою обліку аналітичних даних щодо нарахованих різноманітних за змістом виплат персоналу.

При розгляді напрямів удосконалення фінансового обліку розрахунків за виплатами працівникам необхідно зазначити факт наявності методологічних правил та фіскальних процедур щодо облікового відображення досліджуваних операцій, а в цілях підвищення інформаційної цінності підсистеми обліку розрахунків за виплатами працівникам доцільно удосконалити систему рахунків синтетичного й аналітичного обліку та змістовий підхід до розкриття відповідної інформації (у форматі фінансової та управлінської звітності).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Онищенко А.В. Підвищення мотивації праці персоналу підприємства. *Науковий вісник Луганського національного аграрного університету*. 2019. № 1. URL: <http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/771>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : наказ Міністерства фінансів України 28.10.2003 р. № 601.137 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.
3. Онищенко В.П. Форми оплати праці в Україні. *Головбух*. 2020. Вип. 8. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7319-formi-oplati-prats>
4. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Попова В.Д., Колотило Ю.І. Облік оплати праці: проблеми та напрями удосконалення облікового забезпечення управління персоналом. *Молодий вчений*. 2019. № 10(74). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/10/149.pdf>

СЕКЦІЯ 2
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ
ФІНАНСАМИ

UDC 338.23:336.74(075.8)

MONETARY POLICY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Bodleva Maria, student

Supervisor: Doctor of Economics, Associate Professor Beda O.I.
State Agrarian University of Moldova, Chisinau

Monetary policy is an integral part of the whole complex mechanism of state influence on the economy with the means and instruments at the disposal of the central bank. The current global financial and economic crisis has created a number of new challenges for monetary policy, which has led to an objective process of improving its tools.

Currently, the task of correlating the results of the implementation of monetary policy with the main trends in the functioning of the financial and banking system in the country is becoming especially important. Therefore, the improvement of the regulatory mechanism for the practical implementation of monetary policy should take into account all the external and internal risks to economic development, which became apparent during the financial crisis. In this regard, it should be understood that the prospects for further economic development and opportunities to overcome the financial crisis will largely depend on how effective the measures to ensure the stability of the national currency will be. At the same time, exchange rate stability, which focuses on the main efforts of the central bank in our country, can not be the only priority in building an effective regulatory mechanism for monetary policy, as the effectiveness of both financial and real sectors depends largely on the effective application of the whole complex. various means and methods of monetary policy, aimed not only at maintaining a fixed exchange rate of the national currency at a certain

level, but also to ensure long-term economic growth and the implementation of other important macroeconomic objectives.

Neglecting the importance of exchange rate policy as the most important component of the whole mechanism of monetary regulation of the economy can lead to significant negative consequences in the circumstances of the spread of crises between national economies through the sphere of foreign economic relations. The development of the international economy in recent years shows that most of the crises in this area took place in those countries that did not attach enough importance to monetary policy as an important form of government influence on economic processes, and in monetary relations adhered to so-called intermediate regimes. exchange rate without a clear focus on a fixed or floating mode. Therefore, it is safe to conclude that in the context of globalization of economic processes with a high degree of integration and high interdependence of markets will become increasingly important two main forms of implementation of the national currency in the form of free floating or fixed exchange rate. It is obvious that the choice of such extreme forms of the exchange rate regime will be associated with the abandonment in the near future of intermediate forms of exchange rate regulation in the form of various currency corridors, creeping pegs, etc., because such regimes have proved unsustainable crisis consequences in a situation where countries open their national capital markets to attract external financing. And, in addition, inadequate choice of exchange rate regime may negatively affect the effectiveness of the transmission mechanism of the entire monetary policy of the central bank.

At the current stage of economic development, the central bank's efforts to keep the exchange rate unchanged should be considered more appropriate, as such a regime may to some extent limit short-term speculative capital flows and reduce the vulnerability of the country's financial system. Under such conditions, the main goal of choosing the optimal exchange rate regime should be to ensure long-term exchange rate stability and balance the domestic foreign exchange market in order to minimize currency risk and reduce uncertainty in foreign economic activity. It should be noted that even developed countries, including euro area member states, have in recent years

tried to avoid sharp fluctuations in national currency exchange rates. They sought to maintain a relatively fixed exchange rate against the currencies of countries with which they had close foreign trade relations. Thus, even in the pre-crisis period, only a limited number of countries used a truly free-floating exchange rate regime. Therefore, if we talk about the optimal exchange rate regime in the current conditions of economic development, the most appropriate is a regime that could be defined as "fixed parity", ie the national currency, which creates sufficient confidence in economic agents to maintain national stability. currency against the currencies of countries - major foreign trade partners for a long period of time. At the same time, the chosen exchange rate regime should correspond to the general direction of the state's monetary policy, which solves both internal tasks (price stabilization, production growth and employment) and external ones (balancing the balance of payments, maintaining exchange rate stability).

Thus, the measures of the regulatory mechanism of monetary policy, the implementation of which is aimed at limiting those operations that are related to the movement of capital, seem to be appropriate today. Among such measures could be noted, in particular: restrictions on the rights of commercial banks to provide international loans in foreign currency; restrictions on the payment of interest on non-residents' deposits in national currency; forced conversion of loans obtained on foreign markets in foreign currency into national currency; obtaining permits from residents from currency control authorities to attract foreign loans or to issue external loans; centralization of the right to receive external loans in the hands of state bodies; obtaining permits from non-residents to invest in the country and the purchase of securities of national companies. And in the event that specific measures are needed to limit the outflow of capital abroad, the following options may be considered for the practical application of the regulatory mechanism of monetary policy, such as: restricting the export of national and foreign currency, gold, securities, loans; control over the functioning of the loan capital market; ban on the participation of national banks in providing international loans in foreign currency.

NATIONAL BANK AS AN INSTRUMENT FOR STABILIZING THE BANKING SYSTEM

Russu Kristina, student

*Supervisor: Doctor of Economics, Associate Professor Mocanu N.K.
State Agrarian University of Moldova, Chisinau*

The economic development of the state is rightly associated with its financial capabilities, in particular with the development of the financial and credit system, the degree of activity in international monetary, financial and credit relations, positioning in global financial markets.

Global imbalances have corrected the development of global financial markets and the domestic banking system. After all, integration processes now cover various areas of the economy, but they are most noticeable in the financial system, in particular in the banking sector. Therefore, monitoring the new conditions of the banking system is essential both to identify trends and to identify changes in it in the context of globalization.

The development of the banking system cannot be chaotic, so the management process must combine procedures for forecasting, forecasting, regulation, ie based on the formation and implementation of development strategies as a systemic process of goals and ways to achieve them to ensure competitive advantage.

Given the intensification of competition in the domestic and world markets for financial resources, the estimated characteristics of financial development may be relative return on assets and capital, absolute values of profits of banks, taking into account inflationary factors, changes in directions and priorities of banking structures (lending, investing, etc. n.).

The financial development program should be based on a clearly defined financial strategy, which should be considered as part of the overall strategy aimed at forming a resource base and its effective use to maintain existing competitive advantages. However, the financial development strategy must meet certain

requirements, in particular to have a defined structure and contain the following components: - clear financial goals (objectives), the achievement of which is crucial for the financial development of banks; - the most important elements of the policy, the purpose of which is to direct and / or limit the activities; - sequence of basic actions (programs) aimed at achieving the set financial goals within the financial policy. Today, banks are one of the main actors in the financial market in particular and the economy in general. Unlike most financial institutions, they have funds raised by individuals and legal entities, so when managing financial resources, banking institutions are forced to pay considerable attention to ensuring the ability to return funds to depositors in the future, compliance with certain regulations and restrictions that ensure stability banking system.

The formation of the banking system was formed by evolution, starting from the period of development of commodity production and the spread of monetary relations, from a scientific point of view, the procedure of quantitative and qualitative assessment of the place of banking structures in the monetary system.

In our opinion, the development of the banking system in modern conditions requires radical changes in the structure, conditions and methods of its operation, thus meeting the needs of market participants it serves. However, if the pace of transformation in the banking system begins to significantly outpace the reform of other sectors of the economy, it negatively affects the banks themselves, whose performance may be significantly offset by lagging behind the level of efficiency of their customers - businesses throughout the economy. system, the highest level of development.

The formation of Moldova's banking system in the context of the new economic order and the expansion of international cooperation is ambiguously assessed by experts and analysts. Globalization processes necessitate the intensification of the banking sector as a regulator of socio-economic development of society. Banks in their arsenal have leverage over financial, investment, production and many other areas of the economy.

LENDING ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Urum Tatiana, student

*Supervisor: Doctor of Economics, Associate Professor Beda O.I.
State Agrarian University of Moldova, Chisinau*

Bank credit plays an important role in providing resources for expanded reproduction and sustainable economic growth. Therefore, a necessary condition for overcoming the effects of the crisis in the banking sector is the resumption of lending and the intensification of credit investments in the national economy. It is the bank's management that faces the issue of proper organization of credit activities, which consists in developing an effective credit policy, forming credit resources, conducting credit operations, and monitoring the loan portfolio. Given this, the problems of lending are relevant because they affect the activities of the bank, and therefore - and the development of the banking system as a whole.

Credit activity of the bank is a component of banking activity, which is a coordinated set of strategic and tactical goals of internal banking processes and practical actions aimed at the formation of credit resources and their distribution at a controlled level of risk for profit.

Based on this definition, it is advisable to identify such basic stages of the organization of credit activities as:

- 1) organizational support of credit activity;
- 2) formation of credit resources of the bank;
- 3) carrying out credit operations;
- 4) risk management of the bank's credit activity;
- 5) monitoring and control of credit activity.

The bank's credit policy is a set of rules and documents that regulate all lending activities and are aimed at achieving the bank's tactical and strategic goals. The credit strategy at the level of an individual bank is determined by: the choice of customers and credit instruments; norms and rules governing the practical activities of banking

staff; the competence of the bank's management and the level of qualification of the staff dealing with lending issues.

Tactics of credit policy covers specific instruments used by the bank to achieve its strategic goals in the implementation of credit operations, areas for improvement, the organization of the credit process. It is a combination of liquidity and security of the bank and the ability to make a profit. Credit policy contains the overall goal and the main objectives of its achievement. The purpose of the bank's credit policy is to create high-quality assets that provide a constant planned level of profitability; investing credit funds in economically viable, profitable projects; development and active implementation of new credit technologies, credit products and services; strengthening and increasing market competitiveness; improving the quality of services provided. The main objectives of the bank's credit policy are: ensuring high-yield placement of bank funds; constant control over the structure of the loan portfolio and its quality composition; providing reliable and profitable loans, minimizing and diversifying credit risks.

In our opinion, the main areas of credit control are: compliance with credit policy, work of credit department employees, targeted use of credit, timely repayment of interest and debt on the loan, condition, market value and liquidity of collateral, tracking changes in the borrower's financial condition, quality and structure bank loan portfolio, identification of problem loans and measures to minimize bank losses, the level of credit risk.

Proper organization of bank lending, development of effective credit policy and flexible risk management system are the basis of financial stability and market stability of banks. Therefore, the credit activity of the bank, the organization of which depends on the adequate theoretical and methodological justification of the means of its organization and functioning, requires further development of research in the field of practical use of credit relations of the bank.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Бабкова Є.Д., студентка

Науковий керівник: Олійник Л.А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Дослідження фінансової політики сталого розвитку як на державному, так і локальному рівнях багатьох зарубіжних країн (зокрема США, Канади, Польщі, Франції, Японії) дає підстави констатувати її ефективність в умовах ринкових відносин. При цьому управління на локальному рівні у різних країнах світу має свою специфіку. Наприклад, у федеративних державах великі адміністративно-територіальні одиниці мають значний рівень автономії, місцеві органи влади ефективно проводять власну економічну та соціальну політику. Обраної стратегії соціально-економічного розвитку дотримуються і центральні органи державного управління. Зазначений зарубіжний досвід заслуговує на увагу та може бути адаптований в Україні.

В Україні ж потреба швидкої трансформації привела до обрання іншого шляху – радикального реформування, що виявилось у динамічних, навіть хаотичних щорічних зрушеннях структури бюджетів.

На відміну від розвинутих країн світу, в Україні зберігаються екстенсивні методи розвитку економіки. З метою удосконалення використання коштів місцевих бюджетів в Україні особливу увагу слід приділити розгляду Європейського законодавства. Запровадження європейських стандартів у галузі місцевих фінансів передбачає приведення у відповідність з рекомендаціями Ради Європи національного законодавства [2].

Зокрема це стосується Рекомендації «Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях», якою передбачається введення та оприлюднення показників ефективності фінансового управління в галузі видатків на надання місцевих суспільних послуг, обмеження місцевого боргу, встановлення персональної відповідальності службовців органів

місцевого самоврядування за об'єктивність та достовірність показників у фінансовій та бюджетній сфері, запровадження процедури незалежного аудиту в органах місцевого самоврядування тощо.

Таблиця 1

Основні напрями спрямування коштів місцевих бюджетів у зарубіжних країнах [1]

Досвід Німеччини	Досвід Великої Британії	Досвід Франції	Досвід Скандинавських країн (Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія, Ісландія)
Структура видатків, спрямована на фінансування міністерств освіти, у справах сім'ї, літніх людей, жінок і молоді, закордонних справ, економічного розвитку і співпраці та ін. Найбільшу групу витрат становлять соціальні виплати.	Основні напрями спрямування коштів місцевих бюджетів Великої Британії такі: житлове та шляхове господарство, освіта, місцева влада та самоврядування, судова система, поліція, заходи з охорони навколишнього середовища.	Більше третини всіх поточних витрат місцевих органів влади припадає на утримання адміністративно-силового апарату (поліція, цивільна оборона, пожежна охорона, управління), третина - на освіту, культуру; важливою статтею витрат є розвиток інфраструктури.	Соціальна сфера є пріоритетом фінансової політики. Крім того, що велика частка соціальних послуг у скандинавських країнах є безкоштовною, вони дуже різноманітні за формами і доступні всім громадянам.

Отже, Україні потрібно продовжувати здійснювати необхідні кроки, щоб далі в межах реформ місцевого самоврядування та територіальної організації влади з врахуванням зарубіжного досвіду отримувати більшу автономію в формуванні доходів місцевих бюджетів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Михайлишин Л. Фінансове забезпечення місцевого управління: зарубіжний досвід для України. Збірник наукових праць: *Ефективність державного управління*. 2010. № 23. С.343 – 351.

2. Підхомний О.М., Журба О.Ю. Зарубіжний досвід формування та функціонування системи місцевих фінансів та його використання в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С.1265 1270.

УДК 336.5

ЗМІНИ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Бондар Д. П., студентка

Науковий керівник: Мрачковська Н. К., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

З початку вторгнення РФ на територію нашої держави відбулися зміни в усіх сферах фінансової системи. Уряд направив всі зусилля на стабілізаційні заходи щодо втримання економіки від дії великих ризиків та загроз.

За останній місяць відбувається переорієнтація бюджетної сфери на першочерговість задоволення потреб безпеки та оборони. Уряд також забезпечує фінансування соціальної, медичної та освітньої сфер. Спрощені бюджетні процедури дозволяють оперативніше приймати управлінські рішення з урахуванням наявних можливостей. Позитивний вплив завдає диджиталізація низки процесів, зокрема процедур отримання допомоги в рамках програми «Підтримка» [1].

В умовах гострої обмеженості бюджетного ресурсу під час воєнного стану зростає значення фінансово-економічної обґрунтованості управлінських рішень, що дозволяє досягати балансу фіскальної достатності, економічної ефективності та соціальної справедливості. Очевидно, що найближчим часом відбуватиметься зростання дефіциту бюджету. Відтак нагальною ставатиме потреба фінансової підтримки бюджету з боку міжнародних партнерів України.

Для бюджету України найтяжчим став квітень 2022 року. Так, у перший день війни, 24 лютого, від Національного Банку України до держбюджету було

перераховано значну частину прибутку за минулий рік. Сфера бізнесу підтримала прохання влади сплатити податки авансом, що дозволило у березні поповнити державний бюджет.

З квітня 2022 року через зниження фіскальних резервів ситуація з виконанням бюджету стала досить напруженою. Через зниження обсягу доходів та суттєвого зростання потреби видатків бюджету критично загострилася проблема фіскального балансу. У березні 2022 р. державні витрати перевищили доходи на 2,7 млрд дол, а у квітні та травні різниця може скласти 5-7 млрд дол. на місяць.

Разом із ринковими аукціонами НБУ вже двічі викупував військові ОВДП на загальну суму 40 млрд грн для підтримки бюджету. Такий безпрецедентний захід в умовах мирного часу практично неможливо було б уявити. Тому критично важливим для фінансової стійкості буде збільшення обсягів фінансової підтримки України з боку міжнародних партнерів [2].

За даними Державної казначейської служби України, у березні 2022 р. до загального фонду державного бюджету надійшло 103,4 млрд гривень. Розпис на місяць виконано на 92,9 % [2].

Уряд у короткий термін вжив заходів щодо переорієнтування бюджету країни на воєнні цілі та здійснення найнеобхідніших соціальних видатків, спрямованих на підтримку життєдіяльності населення. Здійснення інших видатків, зокрема капітальних, тимчасово призупинене. Загальний фонд державного бюджету за січень–березень 2022 р. було виконано з дефіцитом 67,5 млрд грн при запланованому дефіциті на I кв. 2022 р. у сумі 266,1 млрд грн.

Кабінет Міністрів України 09 квітня 2022 р. вніс зміни до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану. Постанова дасть змогу Казначейству та його територіальним органам в умовах воєнного стану здійснювати пріоритетні видатки бюджетів.

Кабінет Міністрів України 09 квітня 2022 р. подав на розгляд Президента України проекту указу про створення Фонду відновлення України. У межах

Фонду передбачається створити п'ять робочих груп, які відповідатимуть за різні напрями діяльності – від комунікації з міжнародними фінансовими організаціями, комунікації з країнами-партнерами до збирання коштів від приватних осіб і великих світових корпорацій й компаній. Поставлене завдання консолідувати всі можливі джерела для відбудови нашої держави.

Верховна Рада України 14 квітня 2022 р. ухвалила Закон України «Про внесення змін до пункту 3-8 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України» (реєстр. № 7246 від 02 квітня 2022 р.). Згідно із цим Законом міністр фінансів України наділений повноваженням залучати за рішенням уряду гранти на бюджетну підтримку від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій та вносити зміни до міжнародних договорів України.

Кабінет Міністрів України 15 квітня 2022 р. затвердив зміни до Порядку фінансового забезпечення діяльності військових адміністрацій. Постанова КМУ вдосконалює механізм виплати грошового забезпечення для осіб, відряджених до військово-цивільних адміністрацій та призначених (перепризначених) до військових адміністрацій [1].

Також документ передбачає процедуру ухвалення рішення про виплату премії та розмір додаткової винагороди військовослужбовцям військових формувань, утворених відповідно до законів, особам рядового і начальницького складу правоохоронних органів, служби цивільного захисту, відрядженим до обласних та районних військових адміністрацій, статусу яких набули відповідні місцеві державні адміністрації, а також військових адміністрацій населених пунктів, утворених на базі військово-цивільних адміністрацій.

Крім того, у Постанові затверджуються структура та штатні розписи обласних і районних військових адміністрацій.

В умовах гострої обмеженості бюджетного ресурсу під час воєнного стану зростає значення фінансово-економічної обґрунтованості управлінських рішень, яке дозволяє досягати балансу фіскальної достатності, економічної ефективності й соціальної справедливості. Очевидно, що найближчим часом відбуватиметься

зростання дефіциту бюджету. Отже, нагальною ставатиме потреба фінансової підтримки бюджету з боку міжнародних партнерів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зміни до Бюджетного законодавства. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14659>.

2. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-0>.

УДК 336.144(075)

ВИТРАТИ НА ВІДРЯДЖЕННЯ ДЛЯ БЮДЖЕТНИХ УТАНОВ І ГОСПРОЗРАХУНКОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

Булатова В.В., студентка

Науменко О. М., викладач

ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»

Попри карантинні обмеження та певні перепони, які створені у поїздках і проживанні подорожуючих, службові відрядження в Україні не припинилися повністю. Уряд 23.12.2021 року прийняв нову редакцію додатку 1 до постанови від 2 лютого 2011 р. № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів». В результаті з 1 січня 2022 року суттєво зростуть розміри граничних витрат на відрядження держслужбовців, а також інших осіб, яких направляють у відрядження бюджетні підприємства. Під «службовим відрядженням» розуміють поїздку працівника за розпорядженням керівника підприємства на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи. Трудове та податкове законодавство не встановлює усі особливості для відряджень, а Інструкція №59 виступає як допоміжний (методичний)

інструмент для госпрозрахункових підприємств. Кожне підприємство може розробити власне Положення про відрядження, де вписати норми, пов'язані з організацією відряджень, порядком звітування за витрачені кошти, поданням підтвердних документів й оплатою часу відрядження.

Для бюджетних установ п. 6 р. I Інструкції №59 передбачає, що відрядженого працівника обов'язково ознайомлюють з кошторисом витрат (або з довідкою-розрахунком на виданий/перерахований аванс, складеною за довільною формою), а також з вимогами нормативно-правових актів за якими звітують про використання коштів, виданих на відрядження.

Госпрозрахункові підприємства можуть прописати аналогічну норму у власних Положеннях про відрядження або колдоговорах. Працівники можуть розраховувати аби їм відшкодували витрати та одержання інших компенсацій у зв'язку зі службовими відрядженнями (ст. 121 КЗпП). Невиконання вимоги ст. 121 КЗпП в частині видачі авансу на відрядження класифікують як інше порушення законодавства про працю, за що слідуватиме штраф у розмірі однієї мінімальної зарплати (ч. 2 ст. 265 КЗпП). Згідно із п. 5 р. III Інструкції № 59 підприємство, яке відправляє працівника у відрядження за кордон, забезпечує його авансом у національній валюті держави, до якої відряджається працівник, або у доларах США/євро, або у гривневому еквіваленті за офіційним курсом НБУ, встановленим на день подання уповноваженому банку розрахунку витрат на відрядження.

Під «добовими витратами» розуміють витрати на відрядження, які не підтверджені документально, на харчування та фінансування інших власних потреб відрядженого працівника (пп. «а» пп. 170.9.1 ПКУ, п. 15 р. I Інструкції № 59). Неоподаткований розмір добових вказаний у пп. «а» пп. 170.9.1 ПКУ і становить:

– для відряджень по Україні – не більш як 0,1 розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, в розрахунку за кожен календарний день такого відрядження (у 2022 році – 650 грн);

– для відряджень за кордон – не вище 80 євро за кожен календарний день відрядження за офіційним обмінним курсом гривні до євро, установленим НБУ, в розрахунку за кожен такий день.

Проте, безпосередньо суму добових для відряджень ПКУ не обмежує і підприємство може її встановити самостійно у будь-якому розмірі. Інша справа, що суму, яка перевищує вище вказані розміри, доведеться оподаткувати ПДФО за ставкою 18% і військовим збором за ставкою 1,5%.

В бюджетних установах визначені суми добових для відряджень в додатку 1 до постанови КМУ від 02.02.2011 р. № 98. Із 01.01.2022 року сума добових для відряджень за бюджетні кошти по Україні становить 300 грн, а для закордонних відряджень сума визначена у доларах США і залежить від країни відрядження.

Суму добових визначають при відрядженнях:

- у межах України та до безвізових країн (за відсутності дозволів на в'їзд),
- згідно з наказом про відрядження та відповідними первинними документами;
- до візових країн (за наявності дозволу на в'їзд) – згідно з наказом про відрядження за наявності документальних доказів перебування особи у відрядженні (відміток прикордонних служб про перетин кордону, проїзних документів, рахунків на проживання та/або будь-яких інших документів, що підтверджують фактичне перебування особи у відрядженні).

Відряджений працівник повинен подати до бухгалтерії авансовий звіт до закінчення 5-го банківського дня, який настає за днем, у якому він завершив відрядження (пп. «а» пп. 170.9.2 ПКУ, п. 3 Порядку № 841). Якщо відряджена особа отримала на відрядження готівку із застосуванням платіжних карток, тоді вона подає авансовий звіт і повертає суму надміру витрачених коштів до закінчення 3-го банківського дня після завершення відрядження (пп. «б» пп. 170.9.3 ПКУ). А за наявності надміру витрачених коштів їх суму повертають в касу або зараховують на банківський рахунок роботодавця до або під час подання авансового звіту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон від 13.03.98 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Постанова Кабміну від 02.02.2011 р. № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/244063033>

УДК 339

МІЖНАРОДНЕ АНТИОФШОРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Войцехівська С. І., аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасний розвиток світового господарства свідчить про суттєву динамізацію трансформаційних процесів фінансового сектору. Переміщення капіталу в неконтрольованій формі в межах офшорних зон здійснює негативний вплив на стан світової фінансової системи, і як наслідок застосування офшорних схем приймає глобальний характер. Окрім зменшення обсягу податкових надходжень та зниження бази оподаткування, переміщення капіталів у офшорні зони несе загрозу країнам через втрату податкового суверенітету.

Особливої актуальності дане питання набуло у 2013 році, під час оприлюднення інформації про дефіцит золотовалютних резервів, який виник через наявність злочинних схем тогочасної влади та у зв'язку із розгортанням воєнних дій з країною-агресором на сході України, що призвело до порушення суверенітету країни. На сьогоднішній час гостро постало питання збалансування ситуації у фінансовій системі України, що призвело до ожвавленого вивчення

інформації про запозичення та державний борг, можливості диверсифікації доходів та реструктуризації витрат минулих та майбутніх періодів, обсягів та отримувачів прямих іноземних інвестицій від України. З даної позиції процес деофшоризації є актуальним для досягнення бажаного стану національної фінансової системи.

У міру розвитку офшорного бізнесу паралельно з ним розвивалося також і державне регулювання його здійснення. На сьогоднішній день у світі ведеться досить активна політика «деофшоризації», і можна сказати, що світова громадськість на державному рівні домоглася великих результатів. Створення ФАТФ (Міжнародної групи з протидії відмиванню «брудних» грошей), а також особлива увага Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) до проблеми «відмивання» грошей та ухилення від сплати податків офшорними компаніями спонукали багато держав до початку ведення активної політики по боротьбі з недобросовісною податковою конкуренцією, але найчастіше всі вжиті заходи не справляли належного ефекту у зв'язку з внутрішньою інвестиційною ситуацією в ряді країн. Це пояснюється, перш за все, тим, що багато підприємців, які використовують офшорні схеми, роблять це через неблагополучне середовище ведення офшорного бізнесу всередині країни, тобто через корупцію, рейдерство, політичну нестабільність і високій рівень оподаткування.

Боротьба з відмиванням грошей через офшорні зони на міжнародному рівні ведеться також створеними за подобою ФАТФ регіональними організаціями, а саме:

- Азійсько-Тихоокеанською групою (APG);
- Групою CFATE (група країн Карибського басейну);
- Групою ESAAMLG (група країн Південної та Східної Африки);
- Комітет PC-R-EV (Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню грошей).

Групою SICAD (група експертів з питань відмивання грошей міжамериканської комісії з контролю над зловживанням використання

наркотичних речовин) відстежується виконання «Плану дій по боротьбі з відмиванням грошей» [1].

Саме країни ЄС намагаються здійснювати контроль за діяльністю офшорних зон. Так, як інструменти контролю створюють «чорні списки» юрисдикцій.

Серед країн ЄС найбільш активно просунулися в напрямку деофшоризації Франція та Велика Британія. На рівні ЄС (наднаціональному рівні) деофшоризація заснована на «повідомленні з протидії та боротьбі з фінансовими та корпоративними зловживаннями», яка прийнята у 2004 р. і передбачає активізацію інформаційного обміну між державами про оподаткування компаній.

Також Повідомленням передбачено проведення між країнами – членами ЄС узгодженої політики щодо офшорних зон [2, с. 67]. Крім іншого, на одній з відомих офшорних юрисдикцій (Кіпрі) в рамках реалізованої валютно-фінансової та економічної інтеграції здійснюються заходи щодо наближення національної фінансової системи країни з іншими країнами – членами ЄС.

Зокрема, це виразилося в тому, що була уніфікована ставка податку на прибуток для національних офшорних компаній і вжито диференціацію нерезидентів і резидентів виходячи з критерію місця контролю над компанією й управління нею [3]. Наразі зусилля ЄС щодо подолання витоків у офшори мають обмежений ефект.

Загальний вектор антиофшорного регулювання повинен базуватися на принципах фінансової прозорості, активної співпраці з міжнародним співтовариством, оптимальної комбінації інструментів, що обмежують відтік капіталу, та ефективних інструментах, що стимулюють розвиток бізнесу в країні.

Механізм деофшоризації має бути спрямований не лише на ліквідацію територій із пільговим оподаткуванням, але й на отримання вигод від їх використання на основі існуючої фінансової інфраструктури провідних світових офшорних центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вакуленко Є. В. ТНК як ключовий суб'єкт інвестиційної діяльності в Україні. *Ринок цінних паперів України*, 2013. № 11–12. С. 69–75.
2. Міжнародне публічне право : підручник : у 3-х т. / В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий та ін. Київ : НАУ-друк, 2010. Т. 1. 422 с. URL: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/22/antipenko_mizhнародne_publichne_pravo.pdf
3. Ortiz-Ospina E., Roser M. Taxation // Our World in Data. URL: <https://ourworldindata.org/taxation>

УДК 336.658.14/.17

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гребенюк Т. А., студентка

Науковий керівник: Жарікова О. Б., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах глобалізації та посилення світової конкуренції актуальність досліджень у сфері інноваційної діяльності набуває особливого значення. Світовий досвід доводить, що інтенсивність інвестиційно-інноваційної діяльності суттєво впливає на рівень економічного розвитку. Економічне зростання країни повинно забезпечуватись провідною роллю науково-технічного прогресу та інтелектуалізацією основних складових виробництва в усіх сферах економіки і головним чином у промисловості. Таким чином важливим моментом є правильний вибір стратегії розвитку інноваційно-інвестиційної сфери, що спрямований на подолання технологічного відставання українських підприємств та перехід на інноваційний шлях розвитку [1-4].

Інноваційний розвиток в Україні відбувається за вкрай несприятливих умов. Про це свідчить збільшення зношеності основних фондів і виробничої інфраструктури. Сучасний етап розвитку економіки характеризується обмеженням впровадження інноваційних проектів з боку держави шляхом

зменшення фінансування, встановлення високих відсоткових ставок по кредитах [5]. Таким чином, низькі обсяги інвестиційного кредитування в Україні пояснюються надзвичайно високим рівнем ризику довгострокового кредитування, високими відсотковими ставками по кредитах та відсутність коштів у банків. Для вирішення проблеми низького рівня обсягів інвестиційного кредитування в Україні необхідно залучити кошти для впровадження інноваційних проектів, використовуючи зовнішнє фінансування. [2, с. 42-57].

Варто зауважити, що в Україні спостерігаються хороші показники залучення іноземних інвестицій та їх недостатньо для введення інноваційних розробок у промисловість. За підсумками II півріччя 2021 р. приріст прямих іноземних інвестицій становив 1,35 млрд. дол. США, що майже у 2,7 рази більше приросту за відповідний період 2020 р. [1, с. 64-71].

Для ефективної інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні мають бути поставлені такі завдання, як: [4, с. 28-32].

1. Розроблення проектів у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності;
2. Визначення пріоритетних напрямів інноваційно-інвестиційної діяльності в середньо терміновій перспективі;
3. Сприяння та організаційне забезпечення пільгового кредитування інноваційної діяльності;
4. Сприяння реконструкції та модернізації індустріального сектору;
5. Організаційне забезпечення інноваційного розвитку соціальної сфери;
6. Сприяння створенню ринку інвестиційного капіталу [4].

Глобалізація – багатоаспектний та неоднозначний процес. Разом із позитивними наслідками глобалізаційні процеси супроводжуються й негативними екстерналіями (побічними ефектами). З одного боку, під її впливом відбувається інтернаціоналізація дослідницької діяльності; збільшується кількість науково-дослідних підрозділів ТНК; зростає частка іноземного фінансування наукових досліджень; підвищується попит на високотехнологічну продукцію; посилюється інтелектуалізація виробництва та залучення висококваліфікованих іноземних фахівців; з'являються нові організаційні форми

(кластери, стратегічні альянси, віртуальні підприємства, мережеві форми міжфірмової кооперації), які здатні стимулювати інновації, сприяти розробці нових технологій; знижуються бар'єри передачі знань; зростають темпи технологічного оновлення різних галузей національної економіки; виникає загальнопланетарний інформаційний простір [2, 4, с. 28-32].

Так, американські ТНК відкрили за кордоном більше 200 дослідних лабораторій, а саме у Канаді, Японії, Німеччині. Країни ЄС об'єднали свої національні інноваційні системи в єдину мережу, яка дає змогу зосереджувати фінансові ресурси за основними напрямками науковоінноваційної діяльності, створити досконалий податковий механізм та стимули щодо розробки і виробництва інноваційної продукції [4, с. 28-32].

Отже, потрібно створити гнучкий механізм стимулювання іноземних інвестицій в економіку України, здатний забезпечити оптимальний баланс інтересів іноземних інвесторів і пріоритетів національного соціально-економічного розвитку. Крім того, необхідно вжити заходів з регулювання частки іноземного капіталу в економіці таким чином, щоб вона не перевищувала певний відсоток від обсягу ВВП країни і щоб вплив на структуру економіки був незначним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жарікова О.Б., Пащенко О. В. Фінансово-економічна діяльність агробізнесу за міжнародними стандартами. Випуск 42. 2021. С.64-71. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-42-10
2. Zharikova O., & Cherkesenko, K. (2021). Integration of banks and insurance companies activities in Ukraine. Journal of Scientific Papers «Social Development and Security», 11(2), 42-57. <https://doi.org/10.33445/sds.2021.11.2.5>
3. Zharikova O., & Cherkesenko, K. (2021). Personnel management development issues in multinational corporations of the world economy. economics & education, 6(3), 45-51. <https://doi.org/10.30525/2500-946x/2021-3-7>.
4. Левківський О.В. Вплив глобалізаційних процесів на реалізацію інноваційного потенціалу економіки України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 19. 2017. С. 28-32.

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА РАХУНОК ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Десятник Н.О., студентка

Науковий керівник: Олійник Л.А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Значну роль у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних утворень та наданні населенню суспільних послуг відіграють органи місцевого самоврядування. Проте реалізація делегованих державою та власних самоврядних повноважень органів місцевого самоврядування на належному рівні можлива за умов адекватного фінансового забезпечення, домінуючу роль у якому відіграють доходи місцевих бюджетів.

Незважаючи на значні зрушення у становленні та розвитку місцевого самоврядування протягом усіх років незалежності України, більшість територіальних громад в умовах сьогодення не мають можливості самостійно і в достатньому обсязі формувати доходи своїх бюджетів.

Рівень фінансової незалежності місцевого самоврядування – невисокий, причиною чого є значне переважання делегованих повноважень над власними, залежність дохідної частини місцевих бюджетів від міжбюджетних трансфертів з державного бюджету, нерівномірний розподіл бюджетних ресурсів між регіонами України [1].

Зауважимо, що доходи місцевих бюджетів мають бути надійною і стабільною основою фінансової бази органів місцевого самоврядування. Їхня недостатня кількість унеможлиблює ефективний вплив органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіонів.

За рахунок нагромаджених в дохідній частині місцевих бюджетів коштів (власних доходів і переданих з держбюджету коштів) (табл. 1) органи місцевого самоврядування мають змогу здійснювати видатки на соціальний та економічний розвиток відповідних територіальних громад.

Формування місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень [2]

<i>Загальний фонд бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад</i>	<i>Загальний фонд обласних бюджетів</i>
Податок на доходи фізичних осіб 60%	Податок на доходи фізичних осіб 15%
Податок на прибуток підприємств комунальної власності засновником є територіальна громада 100%	Податок на прибуток 10%
Держмито за місцем вчинення дій та видачі документів	Податок на прибуток підприємств комунальної власності засновником є обласна рада 100%
Рентна плата за спеціальне використання води 45%	Рентна плата за спеціальне використання води 45%
Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення 25%	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення 25 %
Рентна плата за користування надрами нафта/газ 3%	Рентна плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату 2%
Акцизний податок з роздрібною торгівлі 100%	
Місцеві податки та збори 100%	

Вирішальна роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів належить податкам, які зараховуються до місцевих бюджетів для формування власних надходжень. Лише в частині місцевих податків і зборів місцева влада має певну самостійність. Безумовно, що встановлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом, забороняється. Структура податків і зборів схематично зображена на рисунку 1.

Надходження від місцевих податків і зборів зараховуються безпосередньо до доходів бюджетів місцевого самоврядування. Окрім того, значна частина загальнодержавних податків і зборів зараховується до місцевих бюджетів у встановлених пропорціях. З наведеного очевидно, що доходи місцевих бюджетів у частині загальнодержавних податків і зборів є величиною, на яку місцева влада не має безпосереднього впливу. Важливим критерієм щодо надходження податку на доходи фізичних осіб, є податкова конкуренція між регіонами, а саме мобільність людей та зміни місця розміщення їх офісів і виробництва [3].

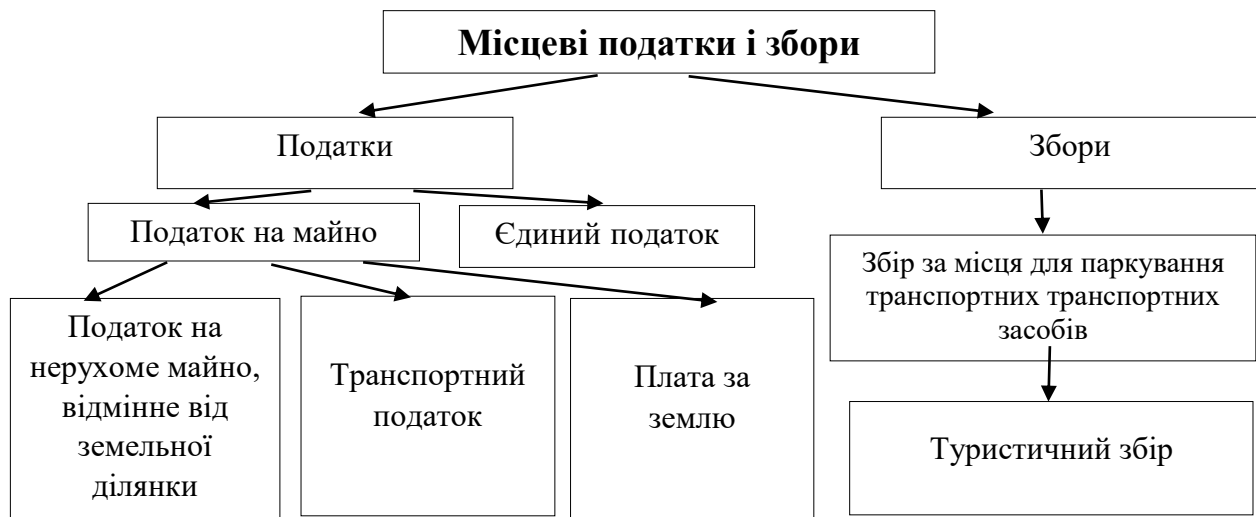

Рис. 1. Місцеві податки і збори в Україні

Основною проблемою розбалансування місцевих бюджетів є зарахування податку з доходів фізичних осіб до місцевих бюджетів за місцезнаходженням підприємств. Через те, що в Україні більшість значних підприємств зареєстровані чи розміщені в адміністративних центрах, громади недоотримують податок на доходи тих працівників, які проживають та користуються соціальними послугами не за місцем праці. На динаміку надходжень податку з доходів фізичних осіб впливає і заробітна плата. Не менш важливим для подальшого зростання надходжень є пошуки нових ринків збуту продукції та її належна сертифікація. Також, слід врахувати, що на можливості управління податковою конкурентоспроможністю регіону впливають неподаткові фактори, а саме як загальний рівень розвитку регіону, географічне розташування, кваліфікація та кількість трудових ресурсів, та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Доходи і видатки місцевих бюджетів. URL: <https://cost.ua/687-revenues-and-expenditures-of-local-budgets/>

2. Лучишин Л.М. Роль податків і зборів у доходах місцевих бюджетів. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Вип. 2. С. 61-69.

3. Боровик П.М. Вдосконалення механізмів справляння місцевих податків і зборів в Україні. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2016. Вип. 88(2). С. 55-62.

УДК 336

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ

Коваленко Т. О., студентка

Науковий керівник: Грилицька А. В., к.е.н., доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

Трансформація грошової системи є досить актуальним питанням на сьогодні, адже процес еволюції, трансформації є невід'ємною частиною будь-якої сфери. Наш світ не стоїть на місці, й технологічний прогрес є досить впливовим чинником на суспільство, його вподобання, та споживчі потреби. Якщо поглянути на платіжну індустрію й її зміни за останні 10 років, то помітимо, що вона має необмежений масштаб. В наш час з'явилося багато нових, цифрових валют та технологій, бізнес-моделей і форм угод.

Вагомий внесок у розвиток питання криптовалюти зробили такі науковці як Семенген І. Б., Москальов А. А., Урбанович В. А., Зозуля Н., Васильчак С. В., Жувагіна І. О., Мейш А. В. [1]

В наш час, поряд з реальною економікою розвивається так звана віртуальна, в основі якої є обіг цифрової валюти. Цифрова валюта, поділяється на дві категорії й може бути, як електронними грошима, що є цифровим відображенням реальних грошей, транзакції з одного рахунку банку - на інший. Саме ця категорія є для нас більш звичною, буденною й використовуваною в повсякденному житті. Проте є ще одна категорія, криптовалюта, що є виключно віртуальною валютою, що обертається в цифровому світі.

Термін «криптовалюта» з'явився відносно недавно, а саме в 2009 році, коли на ринку з'явилася перша цифрова валюта - Bitcoin, з неї все й почалося. Віртуальна економіка має в собі низку позитивних та негативних факторів. Щодо негативних, то найбільш вагомим фактором є правове регулювання, а точніше те, що його дуже легко обійти. Віртуальна економіка дає великі можливості для відмивання грошей. Дізнатися про власників віртуальних гаманців досить складно, повною мірою, рахунок є номерним, що зводить прозорість транзакцій

до мінімуму [1]. Тобто, насправді віртуальна економіка досить тісно межує з тіншовим ринком. На противагу цьому є низка позитивних аспектів, головними з них, на нашу думку, є вартість криптовалют, що захищена від інфляції, на відміну від реальної; криптовалюту можна відправляти та отримувати в будь-якій точці світу і у будь-який момент часу.

Україна проявляє інтерес, до цифрових валют й навіть в 2014 році було засновано громадську організацію, діяльність якої базується на поширенні, розвитку та вивченні Bitcoin та інших віртуальних валют на території нашої держави – Bitcoin Foundation Ukraine (BFU). Причиною цьому є поліпшення фінансової системи та економічної ситуації в країні. Тому, органи державної влади й шукають перспективи легалізації криптовалюти. Рішенням національного координаційного центру кібербезпеки було доручено відповідним органам влади створити робочу групу для напрацювання нормативно-правових пропозицій щодо регулювання цього питання, а саме: визначення державного регулятора та порядку функціонування ринку криптовалют, встановлення порядку проведення моніторингу транзакцій з використанням криптовалют, а також порядку оподаткування доходів від здійснення криптовалютних операцій відповідно до вимог законодавства України [2].

Окрім того, у 2016 році Національний банк України почав розробку власної державної цифрової валюти, е-гривні. Розглядалось два можливих шляхи її впровадження: централізована, коли емісію здійснює регулятор та децентралізована – випуск учасниками платіжного ринку під наглядом НБУ.

У 2018 році в рамках пілотного проєкту НБУ випустив е-гривню в еквіваленті 5 443 грн і протягом 4 місяців тестував роботу її використання в закритому режимі. Учасники проєкту відкривали електронні гаманці, поповнювали кошти через віртуальні термінали, переводили кошти між гаманцями та обмінювали електронні гривні на безготівкові кошти. Загалом, НБУ вважає це успіхом. Тоді регулятор розглядав два можливі наслідки введення цифрової гривні: заміну до 20% карткових платежів цифровою валютою та заміну 15% готівки. В абсолютному вираженні ці цифри можуть бути дуже

великими – 25 млрд грн і 52 млрд грн відповідно, що негативно вплине на ліквідність банків і значно зменшить обсяг готівки [3].

На даний момент, Національний банк України не поспішає з прийняттям рішення, щодо державної цифрової валюти. Власне, все ще актуальними й відкритими питаннями є її модель та економічна доцільність. Тому, можна припустити, що найближчим часом очікувати на впровадження е-гривні не має сенсу, тим паче зараз, в зв'язку з війною.

На сьогодні, є три біржі, де можна обміняти криптовалюти на гривні: Exmo (частка від всієї суми становить \$ 1,2 млн), Kuna (\$ 403 тис.) і BTC TRADE UA (\$ 232 тис.). Окрім цього, ще існують 18 онлайн-обмінників і більш ніж 4 тисячі фізичних осіб в Україні, що цим займаються. Офіційно ці компанії не зареєстровані як такі, що здійснюють цей вид діяльності через ризики та обмеження, пов'язані з юридичною не закріпленістю криптовалют [4].

Отже, внаслідок дослідження даної тематики, можна стверджувати, що тенденція до розвитку й впровадження державної цифрової валюти в нашій країні є досить стрімкою. Що, власне, свідчить, про наміри нашої країни до вдосконалення фінансової системи, поліпшення економічної ситуації. Криптовалюта, загалом, має й позитивні й негативні фактори, проте органи державної влади України намагаються не просто впровадити е-гривню, а саме подбати про її ефективне функціонування й усунення можливих недоліків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семеген І.Б., Дребот Н.П. Місце і роль криптовалюти у світовій економіці. *Економіка та управління національним господарством*. 2018. Випуск 2 (130) [http://ird.gov.ua/sep/sep20182\(130\)/sep20182\(130\)_036_SemehenI,DrebotN.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20182(130)/sep20182(130)_036_SemehenI,DrebotN.pdf)

2. Москальов А. А., Попова Е. М. Криптовалюта на сучасній економічній арені та перспективи розвитку bitcoin, ethereum, ripple. Молодий вчений. 2018. №3. С. 680–684.

3. Чи чекати українцям запуску державної цифрової валюти? Юридична газета online: веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/chi-chekati-ukrayincyam-zapusku-derzhavnoyi-cifrovoyi-valyuti.html>

4. Україна входить в топ-10 країн за кількістю користувачів крипто валютами. URL: https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/ukrayina-vhodit-v-top-10-krayin-za-kilkistyuu-koristuvachiv-kriptovalyutami-278740_.html

УДК 336.1

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Конончук Н. Л., студентка

Науковий керівник: Олійник Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Питання вдосконалення місцевих фінансів, формування місцевих бюджетів і використання їхніх коштів стають ще більш актуальними у зв'язку із реформуванням місцевого самоврядування. В сучасній Україні назріла необхідність справжньої, а не декларативної фінансової децентралізації для повнішого та ефективнішого задоволення потреб населення в кожному регіоні. Ефективність фінансової системи України може бути досягнута лише за умови забезпечення фінансової спроможності та фінансової самостійності окремої території, тому оптимізація функціонування місцевих бюджетів і водночас зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, є важливими завданнями сьогодення.

В економічній теорії зарубіжні науковці розглядали стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів з позицій децентралізації, а зокрема муніципального розвитку освіти, що може відбуватися за відповідними моделями, а саме: 1) Скандинавською (Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія), при якій місцеві податки становлять від 10% до 20% ВВП і 20–50% усіх податків у державі; 2) Латинською (Італія, Франція, Іспанія), при якій місцеві податки становлять 4–6% ВВП і близько 20% усіх податків; 3) Ганноверською

(Німеччина, Великобританія, Нідерланди, Польща), при якій місцеві податки становлять 1–2% ВВП і близько 4–5% усіх податків [1].

Таблиця 1

Інструменти бюджетного регулювання в країнах ЄС [2]

<i>Країна</i>	<i>Механізм формування місцевих бюджетів</i>
Австрія	Прибутковий податок, ПДВ та інші збираються, в основному, на федеральному рівні. Податковими органами керують, переважно, на федеральному рівні і, не у значній мірі, муніципалітетами землі. Муніципалітети отримують кошти шляхом бюджетних трансфертів від податкових надходжень федерального уряду в рамках системи розподілу доходів та бюджетного вирівнювання. Внутрішньоурядові трансферти є другим кроком бюджетного вирівнювання: квоти на виділення коштів або грантів на спеціальні потреби чи цілі. Трансферти на будівництво житла, охорону навколишнього середовища й інфраструктурні проекти.
Італія	До прямих податків належать: регіональний податок на виробничу діяльність, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток компаній, податок на нерухомість. До непрямих податків належать: податок на додану вартість, реєстровий (гербовий) збір, іпотечний та кадастрові збори, акцизи. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних та залучених коштів. Як власні кошти виступають податки та неподаткові надходження у вигляді мит. Основними джерелами доходів регіональних і місцевих бюджетів є: податкові надходження; цільові та нецільові гранти; позикові кошти.
Іспанія	Бюджетні витрати структурують за такими класифікаціями: а) органічна класифікація за якою кредити й інші фінансові кошти, видані державі різними центрами, мають групуватись за різними розділами; б) класифікація за програмами, які мають виробляти центри управління витратами. Доходи бюджетів мають бути структуровані за економічною й органічною класифікаціями.
Німеччина	Доходи бюджетів утворюються за рахунок податкових надходжень і доходів від фінансових монополій. Доходами федерального бюджету є: митні збори; акцизи; податок на вантажний транспорт; податки з обороту капіталу, страховий податок та вексельний податок; одноразові майнові збори і компенсаційні збори; збори в рамках Європейських Співтовариств. Доходами земель є: податок на майно; податок на спадщину; автомобільний податок; податки, пов'язані з товарно-грошовими і майновими відносинами, податок на пиво; збори з виручки гральних будинків. Доходами громад є: поземельний і промисловий податок. Доходи, що розподіляються між бюджетами бюджетної системи: прибутковий податок; податок з корпорацій; податок з обороту.
Франція	Структура податкових доходів бюджету формується таким чином: прямі податки, непрямі податки, неподаткові надходження. Основний непрямий податок у Франції – податок на додану вартість, а другим непрямим податком є внутрішній податок на нафтопродукти. Найбільшу частку у витратах загальнодержавного бюджету становлять витрати на соціальну сферу, міжбюджетні трансферти. Видаткова частину бюджету включає також витрати на утримання заморських територій.

У більшості згаданих вище країнах доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних доходів, що охоплюють місцеві податки і збори, штрафи, відсотки від загальнодержавних податків, доходи від управління майном, отримані місцевими органами кредити і позики та трансфертів з інших бюджетів у формі фінансової допомоги.

Міжнародний досвід свідчить про те, що здатність органів місцевого управління надавати високоякісні соціальні послуги, поліпшувати умови життя своїх громадян, вдосконалювати інфраструктуру та залучати необхідні ресурси, які б відповідали їх потребам, базується на таких постулатах: раціональному розподілі видаткових зобов'язань між різними рівнями влади, сильній і надійній базі доходів зі значною часткою власних; “оптимальному” розмірі територіальної громади базового рівня, та раціональному вирішенні питання укрупнення чи об'єднання громад задля досягнення їхніх спільних цілей; стратегії розвитку, що базується на ініціативі знизу, передбачає, власне, виокремлення громадою потреб і пріоритетів та мобілізує громаду на пошук ресурсів, необхідних для послідовного досягнення цілей розвитку [3]. Досліджуючи досвід формування доходів місцевих бюджетів в зарубіжних країнах, стало зрозумілим, що надання органам місцевого управління відповідальності за збільшення своїх власних доходів є тривалим і складним процесом. В Україні останніми роками в зв'язку з проведенням реформ місцевого самоврядування та територіальної організації влади спостерігається тенденція збільшення наповнення дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок власних доходів, та зменшення міжбюджетних трансфертів. Перспективи подальшого розвитку системи формування доходів місцевих бюджетів в Україні за дотримання умов відповідності з потребами подальшого реформування системи місцевого самоврядування варто розглядати крізь призму формування ефективності таких систем в європейських країнах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Децентралізація влади на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив. URL: <http://www.uipr.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/> (дата звернення: 28.04.2022).
2. Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Київ: Центр політико-правових реформ. 2012. 212 с.
3. Панасюк Л.В. Удосконалення механізму формування фінансових ресурсів місцевих органів влади з урахуванням світового досвіду. Економіка та держава. 2009. №1. С.46-50.

УДК 336

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА З ПОЧАТКУ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Кульпач Х. М., студентка

Науковий керівник: Мрачковська Н. К., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах однією з найважливіших проблем державних фінансів залишається державний борг. Під час запровадження військового стану, Україна продовжує виконувати свої боргові зобов'язання.

У березні 2022 р. держава здійснила платіж у сумі 292 млн дол. США за єврооблігаціями, деномінованими в доларах, термін погашення яких спливає у вересні поточного року, і продовжуватиме виконувати свої зобов'язання, щоб уникнути дефолту або реструктуризації. Разом із тим Міністерство фінансів України постійно веде перемовини з міжнародними партнерами щодо залучення фінансової допомоги для забезпечення фінансової безпеки держави.

В кінці квітня Україна отримала від Світового банку транш на 88,6 млн дол. США, який призначений на виплату академічних та соціальних стипендій. Кошти надано у межах проекту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради

результатів», що виконується Міністерством освіти і науки України. Ще у березні 2022 р. Світовий банк схвалив реструктуризацію цього проекту.

Фінансову допомогу надають не тільки фінансово-кредитні установи, а також уряди різних країн. Нещодавно, 13 квітня 2022 року, Міністр фінансів України підписав кредитну угоду з урядом Канади про надання Україні 500 млн канадських доларів на пільгових умовах на 10 років [1]. Також, уряд США готовий надати Україні гарантовану допомоги у обсязі 500 млн дол. для фінансування державного бюджету, що свідчить про важливі кроки у підтримці України під час повномасштабної збройної агресії РФ.

На початку квітня Україна отримала від Міжнародного банку реконструкції та розвитку черговий транш на 44,5 млн євро за Угодою про позику «Додаткова позика для Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення», яка надається для забезпечення першочергових соціальних видатків бюджету, а також видатків на охорону здоров'я. Не залишився осторонь і МВФ, який 8 квітня 2022 р. ухвалив рішення про підтримку фінансової стабільності України через донорські ресурси у вигляді грантів і позик на допомогу Україні для задоволення її платіжного балансу й бюджетних потреб, а також стабілізації економіки. Європейська Комісія 8 квітня 2022 р. надала Україні грант у розмірі 120 млн євро. Відповідно до підписаної Угоди про фінансування «Контракту для розбудови держави та посилення стійкості» зазначені кошти надаються Україні на безоплатній та безповоротній основі. Вони будуть спрямовані до загального фонду державного бюджету для фінансування найактуальніших видатків держави, зокрема пов'язаних із забезпеченням гарантованого соціального захисту громадян, функціонуванням критичної інфраструктури й сектору безпеки [2].

Уряд Федеративної Республіки Німеччини підписав з Україною угоду про надання кредиту на суму 150 млн євро. Відповідно до умов цього документа кредит надається на 15 років (пільговий період відтермінування погашення основної суми кредиту становить п'ять років) за плаваючою відсотковою ставкою з можливістю конверсії на фіксовану ставку після повної виплати

кредиту. За кошти кредиту буде відшкодовано витрати уряду України на фінансування малого та середнього бізнесу.

Україна успішно розміщує на ринкових аукціонах військові облигації та залучає комерційне фінансування до державного бюджету. За результатами проведених у квітні 2022 р. аукціонів з розміщення військових облигацій залучено 15 343 925 783 грн. Ставки за гривневими облигаціями на останніх аукціонах становили відповідно 10 та 11 % річних, за доларовими – 3,7 %, а за облигаціями у євро – 2,5 % річних. Раніше Міністерство фінансів України повідомляло, що загальний обсяг випуску військових облигацій становитиме приблизно 400 млрд грн. Їх може купувати НБУ, який уже придбав цих паперів за окремою процедурою на 40 млрд грн. Уряд України також веде перемовини із США про отримання гарантій для випуску державних облигацій за відсотковими ставками, нижчими за ті, які зараз вимагає ринок [3].

Заходи, пов'язані із залучення Україною додаткового зовнішнього фінансування будуть продовжуватися. Зокрема, додатковими інструментами фінансової підтримки України можуть стати:

- окремий, створений ЄС багаторічний фонд для підтримки України у формі кредитів і грантів або надання Україні права на отримання коштів із фонду ЄС The Next Generation EU;

- приєднання України до механізму Мультидонорського трастового фонду, створеного для спрямування грантових внесків країн-партнерів на позики для підтримки політики розвитку (DPL) від Світового банку;

- перерозподіл спеціальних прав запозичень країн – членів МВФ на користь України. Україна запропонувала створити ініціативу у вигляді фонду-рахунку, що адмініструватиме МВФ, на який країни – члени МВФ зможуть спрямовувати частину своїх фінансових ресурсів, включно й у формі СПЗ для України, з метою забезпечення фінансування, додаткового до надходжень від МВФ.

Здатність нашої держави обслуговувати свої зобов'язання в наступні кілька років матиме пряму залежність від доступу до пільгового фінансування

від міжнародних фінансових організацій та інших країн-партнерів. Сигнали про готовність надавати Україні фінансову підтримку в довгостроковій перспективі заявили всі потужні міжнародні фінансові організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Війна всього світу проти РФ: хто і як допомагає Україні у боротьбі з агресором: <https://economics.segodaya.ua/ua/economics/enews/voyna-vsego-mira-protiv-rf-kto-i-kak-pomogaet-ukraine-v-borbe-s-agressorom-1606879.html>.

2. Звернення Міністра фінансів України Сергія Марченка від 24 03 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JYqQqH10HNs>.

3. Верстюк І. Що відбувається з українським державним боргом? URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/viyna-rosijishcho-vidbuvayetsya-z-ukrajinskim-derzhborgom-novini-ukrajini-50227882.html>.

УДК 336.77

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Масляєва К.О., студентка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Науковий керівник: Євченко Т. І., к.е.н., викладач

ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»

В умовах глобальної інтеграції ринків фінансових послуг надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування конкурентного ринку фінансових послуг. Сьогодні фінансовий ринок України характеризується нестабільністю, суттєвим відтоком фінансових ресурсів, слабким розвитком фінансових посередників. Фінансова криза, занепад економіки країни, військовий конфлікт, різкі коливання курсів валют лише сприяють погіршенню стану вітчизняного фінансового ринку [2, с. 125].

Домінуючу роль на фінансовому ринку України відіграє банківська система. Але періодичні кризи в Україні приводять до неможливості зберегти і

примножити свої заощадження, як в банківському секторі, так і в інших сегментах фінансового ринку [5, с. 30].

Дослідження сучасного стану функціонування банківської системи України показало, що вона протягом останніх років перебуває у стані затяжної кризи, ступінь впливу якої визначається системою факторів, основними серед яких є: військово-політична нестабільність, загальноекономічна дестабілізація, невисокий рівень капіталізації банків, зниження банківської ліквідності, загрозливий вплив тіньової економіки тощо [5, с.30].

Найбільш важливим заходом регулятора стало запровадження режиму інфляційного таргетування. В рамках даного режиму рішення щодо грошово-кредитної політики приймаються з урахуванням прогнозу інфляції. Основним монетарним інструментом і операційним орієнтиром за такого монетарного режиму виступає процентна ставка [9, с.347].

Для вирішення актуальних проблем розвитку банківської системи та стабілізації умов її функціонування необхідно застосувати систему заходів, спрямованих на: диверсифікацію банківських активів, впровадження нових депозитних програм, підвищення рівня капіталізації банківського сектора, удосконалення процедур санації, реорганізації та ліквідації банків, виконання та дотримання нормативів НБУ [8, с.11].

Аналіз стану та динаміки фондового ринку на сучасному етапі свідчить про те, що в Україні сформувався спекулятивний фондовий ринок, який перебуває у сильній залежності від іноземного капіталу та зовнішньоекономічної динаміки.

На наш погляд, у першу чергу необхідним є підвищення рівня капіталізації та ліквідності організованого ринку цінних паперів шляхом використання фондових бірж.

Ефективним є запровадження електронного документообігу при укладанні та виконанні угод з цінними паперами, прийняття єдиних стандартів.

Важливу роль в забезпеченні прозорості та ефективності функціонування фондового ринку відіграє механізм його регулювання. Наразі в Україні нагально стоять завдання підвищення якості державного регулювання фондового ринку,

удосконалення його саморегулювання, покращення міжнародного та національного співробітництва у даній сфері [6, с. 135].

Основними напрямками розвитку фондового ринку в найближчій перспективі є: розроблення ефективної системи державного регулювання ринків капіталу; формування середовища інформаційної відкритості та прозорості ринку цінних паперів; здійснення випуску та обігу державних всеукраїнських та муніципальних цінних паперів; забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, недопущення зловживань з боку фінансових посередників та професійних учасників ринку [10, с.26].

Досягнути позитивних змін на фондовому ринку значною мірою вдасться за рахунок зусиль відповідних державних органів. Втім, держава може лише коригувати напрямки розвитку фондового ринку, а його стан та перспективи залежать виключно від діяльності суб'єктів господарювання.

В наукових працях все частіше зустрічаються різні погляди щодо запровадження фінансових інновацій на ринку фінансових послуг. Йдеться про фінансові технології, здатні забезпечити більш раціональний перерозподіл фінансових ресурсів, ризиків та ліквідності [4, с. 145].

Розвиток та запровадження фінансових інноваційних продуктів у вітчизняну практику вимагає наступних передумов: наявність інституціональної відповідності у процесах та правилах механізмів розробки, запровадження і контроль за функціонуванням фінансових інновацій [7, с. 149]; розвиток фінансової культури у використанні традиційних та інноваційних фінансових інструментів, продуктів та послуг [1, с. 29].

Важливим напрямом в зміцненні та розвитку вітчизняного фінансового ринку є формування належного рівня фінансової культури українського суспільства, що включає в себе: фінансову грамотність, фінансову відповідальність, культуру фінансового планування, стимулювання фінансової інноваційності [11, с.253].

Сучасний стан ринку фінансових послуг в Україні переконливо свідчить про те, що для подальшого розвитку необхідні нововведення. Однак,

вітчизняний фінансовий ринок та українське суспільство не готові до запровадження і використання фінансових інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дробязко А. В. Банківська система України: нова парадигма сучасного розвитку. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 11-12. С. 11-30.
2. Д'яконова І. І. Адаптивність банківської системи та її прояв у динаміці економічного розвитку України. *Вісник Сумського державного університету. Серія "Економіка"*. 2014. № 4. С. 118–126.
3. Євенко Т.І. Зарубіжний досвід регулювання фінансового ринку. *Аграрна політика України в умовах глобальних викликів*. НУБіП України, 2021. – С. 130 - 132
4. Єрмошкіна О. В. Фінансові інновації як основа розвитку фінансового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету: науковий журнал*. Херсон, 2015. Вип. 10, частина 2. С. 141 – 146.
5. Колодізев О. Становлення банківської системи України: минуле, світовий досвід, проблеми реформування. *Банківська справа*. 2017. № 2. С. 26–31.
6. Краснова І.В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку. *Проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 133-136.
7. Лаврик О.Л. Сучасна стратегія розвитку міжнародних фінансових посередників. *Фінанси сьогодні*. 2015. № 11. С. 146-150.
8. Науменкова С. В., Міщенко В. І. Сучасні проблеми капіталізації банківської системи України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. № 2(15). С. 3-11.
9. Пшик Б.І. Фінансово-кредитні відносини в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку, напрями вдосконалення: монографія. Інститут регіональних досліджень НАН України. К.: УБС НБУ, 2011. 530 с.
10. Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні. *Фінанси України*. 2017. № 6. – С. 24–27.
11. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок: Навч. посіб. К., ЦУЛ, 2013. 382 с.
12. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
13. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/>
14. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.

КОНТРОЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ В УКРАЇНІ

Пижук Р. О., аспірант

Науковий керівник: Негода Ю. В., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Одним з основних завдань Державної казначейської служби України є реалізація контрольних повноважень щодо перевірки використання коштів, які використовуються розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Державна казначейська служба України є учасником бюджетного процесу та здійснює попередній та оперативний (поточний) контроль за фінансуванням видатків.

Бюджетним кодексом України (ст. 117), передбачено, що органи Державної казначейської служби України у разі виявлення порушень бюджетного законодавства з боку розпорядників та одержувачів бюджетних коштів застосовують такі заходи впливу, як [1]:

- попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення;
- зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Казначейства.

У 2021 році Державною казначейською службою України попереджено понад 41 тис. фактів порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на загальну суму 45131,3 млн грн, а зупинено операцій з бюджетними коштами на рахунках розпорядників та одержувачів – понад 2,2 тисячі [5].

Зокрема, протягом минулого року перевіркою первинних документів, що надані органам Державної казначейської служби України бюджетними установами для реєстрації бюджетних зобов'язань і бюджетних фінансових

зобов'язань та проведення оплати за платіжними дорученнями, виявлено порушень бюджетного законодавства:

- по державному бюджету – 5,9 тис. фактів порушень на загальну суму 32339,2 млн грн;

- по місцевих бюджетах – 34,3 тис. на загальну суму 12598,4 тис грн;

- відмовлено у прийнятті до виконання – 1,5 тис. платіжних доручень по установах державного та місцевих бюджетів на загальну суму 193,7 млн гривень.

З метою удосконалення організації контролю з дотримання бюджетного законодавства в системі Державної казначейської служби України доцільним є забезпечення реалізації комплексу таких заходів:

1) удосконалення нормативно-правових засад фінансового контролю;

2) підвищення координації Державної казначейської служби України з іншими суб'єктами державного фінансового контролю;

3) розширення повноважень Державної казначейської служби України, які не залежатимуть від органів виконавчої влади;

4) вироблення чіткої державної політики щодо правопорушень при нецільовому використанні коштів місцевими органами влади;

5) підвищення професіоналізму спеціалістів Державної казначейської служби України за рахунок їх якісної підготовки (перепідготовки);

6) розвиток матеріально-технічної бази [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 09 лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 18.03.2022).

2. Інформація щодо наданих органами Державної казначейської служби України розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства станом на 01.01.2022. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/informaciyashchodonadanihorganamiderzhavnoyoikaznachejskoyi-sluzhbi-ukrayini-rozporyadnikam-oderzhuvachambyudzhethnikoshtiv-poperedzhen-pro-nenalezhne>

3. Кравченко О., Духно О. Напрями удосконалення фінансового контролю в системі казначейства України. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: Економічні науки*. 2017. № 2. С. 46-50.

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Потеруха Є. І., магістр

Олійник Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінанси державного підприємства тісно пов'язані з фінансовою системою держави, становлять її невід'ємну частину та мають більш складну систему зв'язків із фінансами держави, ніж підприємства інших форм власності. За рахунок фінансів державних підприємств формується частина доходів Державного бюджету України. Таке формування здійснюється шляхом податкових та інших відрахувань державних підприємств до загальнодержавного та місцевих бюджетів України, зборів та відрахувань у державні цільові позабюджетні фонди, надходжень до бюджетів різних рівнів.

Теоретичні та практичні аспекти проблеми управління фінансовими ресурсами державних підприємств досліджуються у працях вітчизняних і зарубіжних учених: М.Д. Білика, І.О. Бланка, О.Д. Василика, В.М. Гейця, А. Гроппеллі та інших.

В Україні налічується 3644 державних підприємств, управління над якими забезпечують різні органи влади. Більшість державних підприємств не можуть виконати річний фінансовий план. Такі підприємства мають свої урядові органи управління, які мали б відігравати чи не найважливішу роль у результатах їх діяльності з огляду на широту їхніх повноважень. Про те, не всі ці органи здатні проводити ефективне керівництво та контроль за підпорядкованими їм підприємствами [1].

Тому в умовах сьогодення необхідно підвищувати ефективність функціонування вітчизняних державних підприємств та поліпшувати показники їхньої фінансової стійкості на основі зміни підходів до управління ними з урахуванням найкращої світової практики.

Основні проблеми державних підприємств України це: недостатня прозорість фінансової діяльності та звітування, незадовільні операційні та фінансові результати, збитковість, серйозні недоліки в організації корпоративного фінансового управління державними підприємствами [2].

Пріоритетами політики управління власністю в Україні визначають: по-перше, забезпечення прозорості діяльності та проведення аудиту фінансової звітності державних підприємств; по-друге, створення на них наглядових рад і уведення до їх складу незалежних директорів; по-третє, забезпечення прозорості призначення керівників таких підприємств та ринкового рівня їхньої заробітної плати; по-четверте, встановлення чітких цілей діяльності державних підприємств (їхніх комерційних та/або некомерційних (суспільних) функцій).

Нині необхідна реформа корпоратизації, яка дозволить зберегти важливі об'єкти у державній власності, при цьому усунути політичний вплив на державні підприємства та залучити приватний капітал для розвитку.

Керівні принципи Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) щодо корпоративного врядування на підприємствах державної форми власності полягають у наступному [3]:

1) Право власності держави щодо державних підприємств реалізується задля задоволення інтересу громадськості. Відповідно, повинна бути чітко сформована прозора та підзвітна політика власності. Ця політика повинна з певною періодичністю піддаватися аналізу.

2) Держава діє як проінформований та активний власник. Зокрема, передбачається спрощення та стандартизація організаційно-правової форми діяльності, автономність, забезпечення належності та незалежності наглядових рад, підзвітність та відсутність дискреційних повноважень організації-власника державного підприємства.

3) Наявність нормативно-правової бази, яка б забезпечувала рівні умови та чесну конкуренцію в умовах ринку як для державних, так і для недержавних підприємств.

4) Забезпечення справедливого ставлення та рівного доступу всіх акціонерів до корпоративної інформації у випадку, якщо серед власників державних підприємств є недержавні інвестори. Цей принцип включає в себе формування активної політики комунікацій та консультацій із усіма акціонерами, зокрема, акціонерами-міноритаріями.

5) Чітке вираження очікувань держави щодо діяльності державних підприємств, визнання нею відповідальності перед зацікавленими сторонами, а також повне звітування таких підприємств перед державою та зацікавленими сторонами. Неприпустимість фінансування підприємствами політичної діяльності.

6) Високі стандарти якості бухгалтерського обліку, розкриття інформації, виконання законодавчих вимог і стандартів аудиту.

7) Наявність у наглядових рад державних підприємств необхідних їм чітко окреслених повноважень, компетентності, об'єктивності та добросовісності.

Наглядова рада повинна бути повністю підзвітна власникам державного підприємства, а також мати повноваження щодо призначення та звільнення голови його виконавчого органу. Крім того, наглядовою радою мають бути запроваджені спеціалізовані комітети за такими напрямками, як аудит, управління ризиками та встановлення рівня винагороди. Управлятися державні підприємства повинні не в ручному режимі, а за стандартами ОЕСР - через механізм наглядових рад. У них обов'язково повинен бути підрозділ внутрішнього аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Генератори збитків: як працюють державні підприємства. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/03/31/658781/>

2. Алескерова Ю.В., Ременюк А.Р. Управління фінансовими ресурсами державних підприємств. *Причорноморські економічні студії*, 2018. Випуск 30-2. С. 45-48.

3. Гасанов С.С., Іваницька О.М., Кошук Т.В. Напрями підвищення фінансової стабільності державних підприємств в Україні. *Фінанси України*, 2015. № 12. С. 48-62.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Пучка Ю. І., студентка

Науковий керівник: Олійник Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Місцеві бюджети – визначальна ланка місцевих фінансів. У них зосереджено понад 80 % від усіх фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні місцевого самоврядування. Становлення бюджетної системи має досить тривалу історію, завдяки якій є можливість простежити за роллю держави в розподільчих процесах та місцем безпосередньо бюджету в соціально–економічних процесах. Підписання Україною Європейської хартії про місцеве самоврядування вимагає втілення закладених у цьому документі принципів, одним із яких є достатність фінансування для ефективного виконання завдань, покладених на місцеві органи влади [1].

Бюджетна система ґрунтується на економічних і юридичних нормах та організаційно залежить від форми державного устрою. Так, для федеративних країн (наприклад США, Німеччина, Канада, Швейцарія) характерною є трирівнева бюджетна система (федеральний (центральный) бюджет, бюджети суб'єктів федерації (бюджети штатів, регіональні бюджети тощо), місцеві бюджети), а бюджетна система в унітарних країнах (наприклад Італія, Франція, Україна, Японія) представлена двома рівнями бюджетів (державний і місцеві бюджети). У федеративних державах види місцевих бюджетів визначені зазвичай федеральним законодавством та законодавством окремих суб'єктів федерації, в унітарних же чітко визначаються на загальнодержавному рівні. Існують країни, місцеві бюджети яких мають свої особливості. Так, у Іспанії до місцевих бюджетів включено також бюджети сумісних підприємств (так званих торговельних товариств), створених за участю держави [2].

Для країн із високим ступенем розбіжності бюджетної забезпеченості характерним є доволі високий рівень централізації бюджетної системи. Проте в

більшості країн світу бюджетні системи належать до децентралізованих, тобто місцеві бюджети становлять окрему ланку бюджетної системи та не включені до державного бюджету чи місцевих (регіональних) бюджетів вищих рівнів.

Місцеві бюджети складаються із доходної та видаткової частин. Безперечно, доходи та видатки місцевих бюджетів є взаємопов'язаними категоріями. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок як податкових, так і неподаткових надходжень. Податкові бюджетні надходження (до яких належать доходи від податків, зборів, інших обов'язкових платежів) є базисом бюджетних доходів. Неподаткові доходи відіграють значно меншу роль у складі доходів місцевих бюджетів, ніж податкові. Надходження від неподаткових доходів коливаються в середньому від 10% до 30%. Так, у доходах місцевих бюджетів Бельгії неподаткові доходи дещо перевищують 30%, у доходах муніципалітетів США – 27%, Швеції – 15%, Норвегії – 14,5%, Австрії та Великобританії – 14%. Також важливим витокком доходів і фінансування видатків місцевих бюджетів є різноманітні міжбюджетні трансферти (гранти, державні дотації, субвенції та субсидії), а також запозичення [3].

У окремих країнах доходи місцевих бюджетів формуються по різному, проте можна виокремити чотири основні джерела наповнення дохідної частини місцевих бюджетів: податки, неподаткові надходження, субсидії та дотації з центрального бюджету, позики (кредити). Одним із найважливіших джерел доходів місцевих бюджетів є податки. Рівень доходів від податків коливається досить широко. В Італії, Ірландії і Нідерландах він найнижчий і становить менше 10% від доходів місцевих бюджетів. У Бельгії, Франції, Німеччині, Данії, Великобританії доходи від місцевих податків перевищують 20% бюджетних доходів. В Данії і Франції ця стаття доходів перевищує 40% [4].

Роль місцевих податкових платежів у забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування останніми роками зростає [5]. Система місцевого оподаткування в країнах вельми різноманітна. В Японії вона налічує близько 30 видів місцевих податків, в Італії – більше 30, у Франції – більше 50, в Бельгії – майже 100, а у Великобританії їх тільки 2 [6].

Ознайомившись з досвідом зарубіжних країн, зазначимо, що загальним стратегічним напрямом в Україні повинно стати посилення зацікавленості місцевих органів влади у зростанні ролі власного бюджетного потенціалу під час наповнення місцевих бюджетів. До складу місцевих податків варто віднести податки, надходження від яких були б вагомими та мали постійний характер, як, наприклад, податок на доходи фізичних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буряченко А. Функціональна децентралізація та вдосконалення системи бюджетних відносин. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 19–29.
2. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник. / за заг. ред. В.М. Вакуленка, М. К. Орлатого. Київ: НАДУ, Вид-во “Фенікс”, 2010. 375 с.
3. Лазор О. Д., Кохалик Х. М. та ін. Організація та функціонування представницьких органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: наук. розробка / за ред. О. Д. Лазор. Київ: НАДУ, 2009. 44 с.
4. Яфінович О. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини: досвід європейських країн та проблеми України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 2 (167). С. 92–100.
5. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / В. Зубенко, І. Самчинська, А. Рудик та ін.; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. К., 2017. 92 с.
6. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. Київ: НІСД, 2015. 80 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ДОСВІД СТВОРЕННЯ ОСББ В УКРАЇНІ

Сотникова В. М., студентка

Олійник Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) стало певним узагальнюючим поняттям різних юридичних форм житлової кооперації, які існують як в Україні, так і інших країнах. Наприклад у США та Канаді вони називаються територіальні спільноти мешканців (Planning Unit Developments - PUD), кондомініуми (Condominium Association), житлові кооперативи (Housing Cooperatives); у Франції – синдикати та квартирні акціонерні товариства у Фінляндії. Як і в розвинених країнах, в українських ОСББ існують свої особливості та досвід створення.

Питанням діяльності комунальних підприємств, присвячені наукові праці таких науковців, як Кириленко О. П., Кіндзюр О. С., Загірняк Д. М., Глухова В. І., Кравченко Х. В. та інших.

Історично, початком процесу реформування житлово-комунального господарства в Україні, слід вважати прийняття Концепції розвитку житлово-комунального господарства, що була схвалено постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 1995 р. № 150 [1], та Концепції державної житлової політики, схваленою Постановою Верховної Ради України від 30 червня 1995 р. № 254/95-ВР [2], метою якої було створення умов реалізації права громадян житло, розширення житлового будівництва, покращення змісту та безпеки житлового фонду.

Наступними, важливими нормативно-правовим актом (діючим) є Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» [3] та Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» [4]. Ці прийняті закони містили ряд положень щодо питання надання співвласникам багатоквартирних житлових будинків певного правового

механізму, що забезпечував їм можливість впливати та здійснювати управління та обслуговування багатоквартирного житлового будинку на свій розсуд шляхом колективно прийнятих рішень такими співвласниками.

А з 01.07.2016 р. набув сили закон про ліквідацію ЖЕКів в Україні. Відповідно до цього закону, всі багатоквартирні будинки повинні були управлятися ОСББ (об'єднання співвласників багатоквартирних будинків) або передаватися приватним керуючим компаніям. Внаслідок прийняття ряду важливих нормативно-правових актів, в Україні почав відбуватися процес трансформації вітчизняного управління багатоквартирних будинків.

На сьогодні, в Україні співвласники багатоквартирного будинку мають для вибору такі альтернативні варіанти дій:

- вирішувати всі питання щодо управління будинком самостійно на зборах;
- створювати об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та передавати йому всі функції з управління будинком;
- передавати всі функції з управління будинком керуючій – фізичній особі-підприємцю чи юридичній особі;
- передавати частину функцій з управління будинком управителя, а частину залишати у своїй компетенції, приймаючи рішення на загальних зборах.

Але на практиці всі форми є ще не досконалими, хоча, вітчизняні експерти відмічають об'єднання співвласників, як найбільш ефективним, прогресивним та результативним, адже саме власники як ніхто зацікавлені в максимальному задоволенні своїх житлово-комунальних потреб [5].

Отже як бачимо, на сьогодні в Україні діють ОСББ, хоча організаційний механізм ще далекий від досконалого. На нашу думку, необхідним є аналіз зарубіжного досвіду та імплементації його в процес управління для оптимального функціонування. Одним із можливих може бути досвід Франції, де власники розпоряджаються своїм майном, використовують кожен корисну площу у своїх інтересах, якщо це не обмежує права сусідів. Також мешканці мають право надбудовувати мансарди, будувати землі будинку, різні будівлі, розбивати клумби тощо. Однак для відмови від якогось майна або частини

земельної ділянки необхідно одноголосне рішення власників. Оплата за комунальні та житлові послуги стягується із розрахунку житлової площі. Керівництво синдикату визначає необхідну суму витрат на утримання будинку та оптимальне комунальне обслуговування. Продаючи квартиру, власник має бути звільнений від зобов'язань синдикату, у тому числі фінансових [6].

Нововведення у житлово-комунальну сферу розвинених країн, що ґрунтуються на розумному поєднанні централізації та децентралізації, дають позитивні результати. Вони не зупиняють, а приводять в активність ринок послуг та удосконалюють умови життя споживачів. Такі нововведення можна використовувати в процесі організації міського водопроводу, тепло-, електро- та газопостачання, тобто в роботі тих служб, які прийнято відносити до технічно монопольних. Подібний досвід може широко застосовуватися і в нашій країні, особливо в місцях нового житлового будівництва на околиці великих міст та області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Концепцію розвитку житлово-комунального господарства в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-95-%D0%BF>. (дата звернення 25.04.2022)

2. Концепція державної житлової політики від 30.06.1995 р. № 254к/95-ВР. Верховна Рада України. 1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення 25.04.2022)

3. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III. Офіційний вісник України. 2002. № 51.

4. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 р. № 417-VIII (ред. від 23.07.2017). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2022)

5. Загірняк Д. М., Глухова В. І., Кравченко Х. В.. Діяльність комунальних підприємств і їх фінансове забезпечення в умовах децентралізації. Ефективна економіка. № 1. 2021. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.12>.

6. Prokof'ev K. Yu., Moiseev V. A., Egorov Yu. a. Domestic and foreign experience of management of apartment houses / Prokof'ev K. Yu., Moiseev V. A., Egorov Yu. a. 2015 С. 14.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Сотула В. В., студентка

Науковий керівник: Олійник Т. І., к.е.н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Фінанси – передова ланка державного управління. Фінанси являються показником котрий поєднує різні шаблі розвитку державної економіки країни.

Розглядаючи питання, котре стосується проблем управління державними фінансами, можна зазначити, що дослідження проблем управління державними фінансами України є актуальним, оскільки є наявність помітного порушення рівноваги, яка тривалий час відзначається в Україні. Під час аналізу актуальних проблем управління державними фінансами та їх стану наразі надається можливість знайти перелік певних рішень та заходів, що стосуються вирішенню цих проблем.

Дослідженням питання що до проблем управління державними фінансами займалося низка дослідників, а саме: Василика О., Луніної І. [1], Молдован О. [2] та інші.

Наразі економіка України формує певною мірою новий план дій, котрий має за мету збільшення економіки та поліпшення матеріального забезпечення населення, по при це використовуючи врівноважені заходи що до досягнення цієї цілі.

Оскільки контролююча функція є однією з найважливіших, коректність та безпомилковість є істотним знаряддям для регулювання в системі державних фінансів, отже наступною проблемою управління державними фінансами є контроль. Незважаючи навіть на Prozorro - електронну систему публічних закупівель, де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість стати постачальником держави [3], контролююча функція держави, що до фінансів залишається відкритою.

Останньою проблемою що до управління державними фінансами є нерациональне застосування державних коштів.

На мою думку, для вирішення цих проблем потрібно:

- зменшити тиск на малий та середній бізнес України;
- для цільового застосування державних фінансів необхідно покращити відповідальність що до необізнаних рішень, а також недоречному розпланування фінансів держави.

Підводячи підсумок можна зазначити, що для розкриття ефективності переходу України до децентралізованої моделі державного управління потрібні певні реформи, деякий час та фінансові ресурси. Якщо спиратись на досвід інших країн можна помітити, що лише певній частині з них вдалося досягти ефективності за рахунок реформ, фінансових ресурсів та часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Молдован О.О. Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми. К.: НІСД, 2014. 48 с.

3. Prozorro. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Prozorro>.

УДК 364-646.2 (477)

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Тимошенко Н. О., магістр

Науковий керівник: Негода Ю. В., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Питання пенсійного забезпечення завжди посідало важливе місце в державній політиці України. В першу чергу це пов'язано з впровадженням економічно обґрунтованої та справедливої системи призначення пенсій та їх виплат. Шумило М. М. зазначив, що пенсійне забезпечення, як окремий важливий елемент соціальної політики, знаходиться в авангарті соціальних

реформ. Саме тому питання пенсійного забезпечення викликають як суспільно-політичну, так і правову дискусію [1, с. 158]. Перш ніж розпочати аналіз видів пенсійного забезпечення, необхідно на основі наукових досліджень визначитися із сутністю, генезою та поняттям пенсійного забезпечення.

Кравчук Т. В. розуміє пенсійне забезпечення як форму матеріального забезпечення фізичних осіб – суб'єктів як загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, так і недержавного пенсійного забезпечення у вигляді пенсій та соціальних послуг, які формуються за рахунок страхових внесків, що сплачуються за кошти юридичних та/або фізичних осіб, державного й місцевого бюджетів, цільових фондів, та акумулюються на банківських рахунках Пенсійного і Накопичувального фондів, недержавних пенсійних фондів, банківських установ [2].

Як зазначає Казанчан А. А. пенсійне забезпечення – це вид соціального забезпечення населення, який пов'язаний із виплатою щомісячних і, як правило, довічних грошових виплат – пенсій – непрацездатним громадянам у зв'язку з настанням певних найбільш несприятливих соціальних обставин – старості, інвалідності, втрати годувальника та інших, передбачених чинним законодавством [3, с. 145].

Дідковська Т. О. характеризує пенсійне забезпечення як встановлений державою вид матеріального забезпечення громадян у вигляді пенсій та соціальних послуг, який надається із настанням пенсійного віку, досягненням трудового стажу або у зв'язку з втратою працездатності чи втратою годувальника за рахунок коштів Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування та Державного бюджету [4, с. 254].

Гуцалова Ю. Є. пояснює пенсійне забезпечення як сукупність інститутів (організацій і правил) та механізмів їх взаємодії, що акумулюють кошти через оподаткування (розподільний) та страхування (нагромаджувальний), амортизують наслідки прогнозованих соціальних ризиків (зміна матеріального становища працюючих та інших категорій громадян внаслідок настання старості, інвалідності, втрати годувальника) відповідно до визначених соціальних

технологій та національних правил, які мінімізують наслідки зміни матеріального становища [5, с. 90].

На думку Буряченко О. Є. пенсійне забезпечення – це державна система правових, організаційно-адміністративних та економічних заходів щодо захисту громадян унаслідок настання старості, інвалідності або втрати годувальника [6, с. 93].

Шалієвська Л. І. вважає, у вузькому розумінні, пенсійне забезпечення – це процес отримання населенням пенсій. У більш широкому розумінні, пенсійне забезпечення – це процес накопичення грошей (здійснення пенсійних внесків) для здійснення щомісячних грошових виплат (пенсій) у майбутньому протягом певного часу. Це базова гарантія населення (як працездатного, так і непрацездатного), які в силу об'єктивних причин (вік, старість, стан здоров'я) не можуть мати відповідного доходу для життя [7, с. 11].

На нашу думку, пенсійне забезпечення – це процес сплати та заощадження фінансових ресурсів громадянами для здійснення в подальшому грошових виплат (пенсії) щодо захисту їх унаслідок настання старості, інвалідності або втрати годувальника.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [8] в солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати: пенсія за віком; пенсія по інвалідності; пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Також у солідарній системі надаються соціальні послуги (допомога на поховання пенсіонера) за рахунок коштів Пенсійного фонду.

За рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках Накопичувального фонду або на індивідуальних пенсійних рахунках у відповідних недержавних пенсійних фондах здійснюються такі пенсійні виплати: довічні пенсії (довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя) і одноразова виплата.

Отже, еволюція поглядів на сутність пенсійного забезпечення відбувається відповідно до удосконалення пенсійної системи України. Тому слід розуміти, що

пенсійне забезпечення ґрунтується на економічних інтересах різних поколінь з різними рівнями доходів і рівнями розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2016. 680 с.
2. Кравчук Т. В. Пенсійне забезпечення у разі втрати годувальника у солідарній пенсійній системі України: автореф. дис. канд. юрид. наук. Одеса, 2008. 20 с.
3. Казанчан А. А. Поняття та види пенсійного забезпечення громадян в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2010. Том 23. № 1. С. 142–149.
4. Дідковська Т. О. Поняття та сутність пенсійного забезпечення в Україні: сучасні реалії та перспективи розвитку. *Форум права*. 2012. № 1. С. 253–257.
5. Гуцалова Ю. Є. Фінансово-економічна сутність пенсійного забезпечення в Україні. *Economics Bulletin*. 2015. №2. С. 86–93.
6. Буряченко О. Є. Сутність поняття пенсійного забезпечення в науковому дискурсі. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 2 (49). С. 90–97.
7. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави: монографія. Львів : «Растр-7», 2020. 196 с.
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1058-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> (дата звернення: 18.03.2022).

УДК 336.11

ВИЗНАЧАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Тищук Д. В., студентка

*Науковий керівник: Косова Т. Д., д.е.н., професор
Національний Авіаційний Університет*

Питання макроекономіки і фінансово-економічних процесів, у тому числі щодо управління державними фінансами, залишаються актуальними. Процес зміни соціально-економічних закономірностей призводить до необхідності переглянути підходи до державних фінансів. Російська військова агресія

викликала поглиблення фінансової кризи в Україні. Означене стосується і функціонування державних фінансів нашої держави. Вчені В.П. Кудряшова, О.О. Молдован, В.М. Опарін, Т.І. Єфименко, Т.Д. Косова та інші присвятили публікації розвитку державних фінансів України.

Державні фінанси - сфера грошових відносин, що виникла у зв'язку з розподілом і перерозподілом вартості валового внутрішнього продукту і частини національного багатства, пов'язана з формуванням фінансових ресурсів і підпорядкування держави й підприємств і використанням державних коштів на витрати з розширення виробництва, задоволення соціально-культурних потреб населення, оборони країни й державного управління [2].

Державні фінанси виконують такі функції: розподільну, регулюючу, стабілізаційну, контролюючу та інші. Розподільна функція полягає в розподілі і перерозподілі національного доходу [4, с. 8]. Державні фінанси виконують ще контрольну функцію над розподілом і перерозподілом національного доходу і валового внутрішнього продукту; ця функція перевіряє дотримання фінансового законодавства, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетною системою та іншими органами [4, с. 9].

Стабілізаційна функція - це функція, яка передбачає запобігання спаду економіки, використовуючи різні операції та інструменти [4, с. 9].

На період військового стану формування державних фінансів і наповнення державного бюджету є актуальними. Головне завдання сучасної України - це перемога України у війні над росією. МВФ публікує прогноз щодо економіки в країні під час воєнного стану: згідно з цим прогнозом, очікується, що ВВП скоротиться на 35% у 2022 році; загибель людей, знищення інфраструктури, нестабільна торгівля, велика кількість біженців, тощо призведуть до падіння ВВП, нестачі бюджетних коштів [5].

Падіння попиту через воєнний стан та зниження пропозиції на товари та послуги через причину зупинки роботи компаній та підприємств, у тому числі, призводить до шоку макроекономіки України. Ці фактори суттєво впливають на зростання державного боргу України.

Провідні країни надають допомогу Україні для підтримання економіки і стабілізації формування державних фінансів. МВФ схвалив кредит у розмірі 1,4 млрд доларів; сенат США ухвалив законопроект, в якому йдеться про виділення 1,5 трлн доларів для допомоги нашої країни; також Конгрес США схвалив виділення гуманітарної допомоги та допомогу з метою безпеки України; світовий банк заявив про прийняття рішення щодо надзвичайного об'єму фінансування на суму понад 700 млн доларів [1]. Весь світ вболіває і підтримує нашу Україну, у тому числі, щодо стабілізації її фінансового стану і функціонування державних фінансів.

Кабмін Міністрів України прийняв рішення про одноразову грошову допомогу 6500 грн у постанові від 04.03.2022 р. №199; передбачається надання одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам, які втратили заробітну плату (дохід) у зв'язку з припиненням роботи через бойові дії під час війни в Україні [3].

Урядові потрібно шукати кращий підхід до реструктуризації, управляти розвитком і утворювати умови стабільності усієї системи. На нашу думку, під час військового стану в Україні провідного значення набувають стабілізаційна та контролююча функції, і саме їм державі потрібно приділяти особливу увагу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Війна з Росією: у МВФ оцінили спад економіки України. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/14/novyna/ekonomika/vijna-rosiyeyu-mvf-oczinyly-spad-ekonomiku-ukrayiny> (дата звернення: 29.04.2022)
2. Державні фінанси. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D1%96_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8 (дата звернення: 29.04.2022)
3. Допомога 6500 грн через війну: хто має право та як її отримати? URL: <https://news.dtkr.ua/society/community/75215> (дата звернення: 29.04.2022)
4. Долінська Р. Г. Державні фінанси: Навч. посіб. для студентів інженерно-економічних спеціальностей, слухачів післявузівської системи навчання, аспірантів і спеціалістів. – Харків: НТУ "ХПІ", 2002 р. 232 с.

5. МВФ: ВВП України впаде на 35% цього річ, Росії – лише на 8,5%. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/19/685971/> (дата звернення: 29.04.2022)

УДК: 336.1

ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ : СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ярина А. О., студентка

Науковий керівник: Косова Т. Д., д.е.н., професор

Національний Авіаційний Університет

В умовах сучасності, публічні фінанси – одна з найважливіших сфер у фінансовій системі. Вони охоплюють відносини між державою, юридичними та фізичними особами, що стосується формування та використання грошових доходів і фінансових ресурсів держави. До публічних фінансів також відноситься управління державною власністю. Публічні фінанси – це інструмент, який регулює та фінансує програми, що спрямовуються на стимулювання малого та середнього бізнесу, забезпечують стандарти якості життя громадян, а також реалізують покращення економіки України.

Публічні фінанси також можна трактувати як сукупність економічних відносин відносно доходів та витрат, що спрямовуються органами загальнодержавного управління на інші рівні (центральний, регіональний та місцевий). В сучасних умовах складовими публічних фінансів в Україні є: державний бюджет, місцевий бюджет, а також бюджети фондів загального державного соціального страхування [1, с. 25].

В сучасних умовах реформування економіки, визначальним фактором забезпечення соціальних потреб, контролю рівня матеріального добробуту населення, а також зростання фінансового потенціалу держави, є залучення певного обсягу фінансових ресурсів [2, с. 374].

Саме завдяки цьому, значення публічних фінансів досягає свого апогею за умови кризових явищ в економіці. Велике значення публічні фінанси відіграють

у перебудові національного господарського комплексу, а також впровадженні новітніх проектів та програм. Тому питання , щодо актуальності управління публічними фінансами в Україні, особливо активізувалося в період сучасної реформації [3, с.42].

Управління публічними фінансами є важливою частиною управлінської діяльності як державної влади, так і місцевого самоврядування, що стосується залучення, розподілу, перерозподілу та використання публічних фінансів.

Основними та найголовнішими проблемами у сфері управління публічними фінансами в сучасній Україні є [4, с. 354]:

- відсутність єдиного інституційного простору нормативно-правового забезпечення управління публічними фінансами;
- відсутність довгострокового бюджетного планування;
- слабкий контроль за витрачанням бюджетних коштів;
- високі показники бюджетного дефіциту та державного боргу.

Вказані вище проблемні питання потребують формування новітніх підходів щодо використання коштів публічних фондів та зміну розподілу функцій між органами державної влади.

До перспектив, щодо вдосконалення системи управління публічними фінансами в Україні слід віднести:

- вдосконалення правового регулювання публічного управління;
- зменшення дефіциту бюджету;
- раціональне використання коштів;
- підвищення співпраці органів державної влади з суб'єктами господарювання;
- підвищення прозорості бюджетних відносин.

Саме так, система управління публічними фінансами в Україні зможе відповідати сучасним вимогам і містити в собі базові принципи: прозорість, стабільність, стійкість бюджету та ефективну систему міжбюджетних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.
2. Kuzheliev M. Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. Association agreement: driving integrational changes: collective monograph. Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 374–385
3. Кужелєв М. О. Управління публічними фінансами в умовах реформування економіки України. Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України : зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 березня 2020 р., Ірпінь, 2020. С. 42–44.
4. Нечипоренко А. В., Чернишова Т. О. Напрями вдосконалення системи управління публічними фінансами в Україні. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки : збірник тез Податкового конгресу, 12 грудня 2019 р. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 353–356

СЕКЦІЯ 3
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ
ПІДПРИЄМНИЦТВА

UDC 658:338.45

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA FINANSOWA W ZARZĄDZANIU
PRZEDSIĘBIORSTWEM WITTCHEN S.A.

Bak Klaudia, student
Natalia Wasilewska¹, Profesor UJK
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Wprowadzenie. Praca dyplomowa obejmuje zakresem zagadnienia sprawozdawczości i analizy finansowej w zarządzaniu przedsiębiorstwem WITTCHEN S.A. Praktyczna część pracy została przeznaczona na stworzenie wskaźnika integralnego umożliwiającego efektywne zarządzanie spółką. Praca zawiera zagadnienia dotyczące nowoczesnych koncepcji w zarządzaniu przedsiębiorstwem, decyzji finansowych oraz analizy sprawozdań finansowych. W ramach przeprowadzonych badań opracowano metody i podejścia wykorzystywane w procesie analizy przedsiębiorstwa. W pracy scharakteryzowano spółkę WITTCHEN S.A. oraz oceniono sytuację finansową jednostki. Po raz pierwszy opracowano metodę, która polega na konstruowaniu wskaźnika integralnego, określającego poziom efektywności badanej spółki.

Cele. Celem pracy jest ocena sytuacji finansowej przedsiębiorstwa WITTCHEN S.A. w ramach podejmowania zarządczych decyzji oraz opracowanie nowego wskaźnika integralnego, dającego możliwość efektywnego zarządzania przedsiębiorstwem oraz właściwe ocenienie sytuacji majątkowej. Przyjęte hipotezy zakładają, że poprawnie wykonana analiza finansowa pozwala na rzetelne przedstawienie kondycji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa oraz prawidłowe podjęcie decyzji finansowych a także że, w procesie oceny wyników analizy

¹ Promotor pracy dyplomowej

wskaźnikowej nie należy bezkrytycznie porównywać otrzymanych wielkości wskaźników ze wzorcowymi.

Metody. Obiektem wybranym do badań jest spółka WITTCHEN S.A. Posłużono się sprawozdawczością finansową spółki za lata 2013-2018. W celu oceny sytuacji finansowej spółki przeprowadzono analizę wskaźnikową oraz analizę poziomą i pionową. Zastosowano metody dotyczące analizy, syntezy czy porównań wyników. Po raz pierwszy został opracowany wskaźnik integralny dla przedsiębiorstw z branży produkcyjnej, który jest metodą umożliwiającą zbadanie poziomu efektywności spółki.

Wyniki przeprowadzonych badań oraz wnioski. Głównym zagadnieniem opisanym w pracy była sprawozdawczość i analiza finansowa w zarządzaniu przedsiębiorstwem. W wyniku przeprowadzonych badań został zaproponowany wskaźnik integralny, który obejmuje ocenę efektywności przedsiębiorstwa oraz daje możliwość efektywnego zarządzania jednostką. Do obliczeń integralnego wskaźnika wykorzystuje się matematyczny model. Dobór wskaźników do modelu jest celowy. Aby efektywnie zarządzać przedsiębiorstwem istotne są informacje na temat rentowności jednostki, szybkości funkcjonowania kapitału oraz możliwości spłaty zobowiązań. Istota proponowanej metody najpierw określa kluczowe wskaźniki (współczynniki) oceny efektywności przedsiębiorstwa pod kątem zarządzania. Wskaźniki te zostały podzielone na cztery grupy: wskaźniki relacji majątkowo-kapitałowych, wskaźniki rentowności, wskaźniki sprawności gospodarowania oraz wskaźniki płynności finansowej.

Na podstawie przeprowadzonych badań można wywnioskować, że:

1. Prowadzenie sprawozdawczości i umiejętne wykonanie oraz interpretacja analiz finansowych jest pomocne w celu podejmowania właściwych decyzji finansowych. Aby móc podjąć trafną decyzję trzeba posiadać podstawową wiedzę na temat finansów jednostki.

2. Istnieje wiele metod i podejść, które pomagają trafnie ocenić sytuację finansową przedsiębiorstwa. Jednostka w tym celu może wykorzystywać np. model du Ponta czy analizę wskaźnikową. Wszystko zależy od tego, jakie kryterium będzie poddane badaniu.

3. Koniec 2019 roku przyniósł wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce. W porównaniu do roku 2018 progres zaobserwowano w produkcji dóbr konsumpcyjnych, inwestycyjnych oraz zaopatrzeniowych. Taka sytuacja wskazuje na rozwój branży produkcyjnej. W latach 2013 – 2018 znacznie rosły przychody ze sprzedaży spółki WITTCHEN S.A. W roku 2018 przychody były 2,82 razy wyższe od przychodów ze sprzedaży sprzed 5 lat. Wskazuje to na rozwój spółki.

4. Przeprowadzone badania sprawozdań finansowych spółki WITTCHEN S.A. w okresie 2013-2018 wykazały wzrost wskaźnika płynności bieżącej spółki WITTCHEN S.A. do wielkości 2,9 w roku 2018. Jest to wielkość znacznie przewyższająca wzorcową. Oznacza to, że płynność przedsiębiorstwa jest zabezpieczona, ale może mieć konsekwencje w niższym poziomie rentowności czy efektywności. Rentowność działalności operacyjnej spółki WITTCHEN S.A. wzrosła dwukrotnie w badanych 5 latach. Wzrost wskaźnika z poziomu 7,8% w roku 2013 do 15,5% w roku 2018 wskazuje na rozwój jednostki, gdyż koszty generowane z podstawowej działalności zajmują mniejszą część przychodów z tej działalności.

5. Wskaźnik integralny na poziomie 85,02 odzwierciedla dobrą sytuację finansową spółki WITTCHEN S.A. Większość badanych wskaźników jednostki osiąga właściwe wielkości. Problem, jaki wykazał wskaźnik integralny, to zbyt wysoki poziom płynności bieżącej.

Na przykładzie spółki WITTCHEN S.A. udowodniono, że poprawne przeprowadzenie analizy pozwala podejmować prawidłowe decyzje oraz umożliwia rzetelne przedstawienie kondycji majątkowo – finansowej, a także, że porównywanie otrzymanych wielkości wskaźników jest pożądane, jeśli porównanie dotyczy przedsiębiorstw z tej samej branży.

BIBLIOGRAFIA

1. Kordela D. Pawłowski M. Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa. Długoterminowe decyzje finansowe, Wydawnictwo edu-Libri, Kraków–Legionowo 2018.

2. Szybki Monitoring NBP Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw, Departament Analiz Ekonomicznych Warszawa, 2019.

3. Wasilewska N., Pisarska A. The loan-to-value ratio as a macroprudential tool and assessment of real estate in the post-crisis period. *Economic Annals-XXI: Issue 9-10*, 2020, 119-132.

4. Wiatrzyk K. Analiza wskaźnikowa jako narzędzie oceny sytuacji finansowej na przykładzie PKN Orlen SA, E-Wydawnictwo. *Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa*. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2019.

5. Zabolotnyy S. Wasilewska N., Wasilewski M. Financial Sustainability and Value of Joint-Stock Companies from Food Industry in Central and Eastern Europe. *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie, Problemy Rolnictwa Światowego*, 19(34) (1), 2019, 153-161.

UDC 658.012

FINANCIAL PLANNING AS A BASIS FOR FORMING THE FINANCIAL STRATEGY OF AIRLINES

Balatska Elyzaveta, student

*Iuliia Bondar, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Flight Academy national aviation University*

In the crisis conditions of the functioning of airlines to ensure the optimization of financial and economic activities, the problems of financial planning as an integral part of the financial strategy become especially important. Promising financial planning, which is aimed at forming a financial plan, allows you to determine the most important indicators, proportions and rates of expanded reproduction, which is the main form of realization of the main goals of the airline.

Planning the development of economic activity is the most important area of activity of any subject of market economy, especially the airline, which conducts production and commercial activities. Changing production technology, entering new markets, expanding or curtailing the output of services are based on deep financial calculations, strategies to attract, distribute, redistribute and invest financial resources. Trends in the local and global market situation (unpredictable changes in demand,

increased price competition in traditional markets, diversification and conquest of new market niches, increasing risks in operations) will underlie the growing role of strategic planning [1].

The weakness of the spread of strategic planning in Ukrainian airlines is due to reasons of both objective and subjective nature. There are the following factors:

Objective factors: high instability of the environment; low level of general financial culture of firms; high dependence on the budget.

Subjective factors: lack of time, priorities of current affairs; opinion on the lack of impact of planning on performance; insufficient qualification of managers and employees; negative attitude to planning; theoretical approach to planning by planners [2].

Thus, it turns out that a radical change in the situation is possible with the reorientation of management from a passive approach to management to active (target management), which requires a change in management culture and training of managers and specialists of economic services of Ukrainian airlines. About half of the airlines have an inefficient planning system. A system in which the deviation of actual results from the planned ones regularly exceeds 20-30% can be considered inefficient [5]. This situation is a serious problem, as the airline's strategy is the basis for managing its activities. The strategic planning process is a tool that helps in making management decisions. Its task is to ensure innovation and change in the organization to a sufficient extent. There are four main types of management activities in the process of strategic planning: resource allocation; adaptation to the external environment; internal coordination; organizational strategic foresight [5, p. 75].

The first step in developing an effective strategic plan for an airline is to optimize the use of its financial resources. It is to address these issues that financial planning is designed. Effective management of the airline's finances is ensured under the condition of planning all financial flows, processes and relations at the airline. Financial planning is a purposeful action both on economic activity as a whole, and on its separate links and subjects of managing for the purpose of substantiation of effective administrative decisions.

Financial planning allows the company to determine: the amount of money that the company may have at its disposal; sources of their receipt; correspondence of financial resources to the volume of the outlined tasks; part of the funds to be transferred to the budget, state trust funds, banks and other creditors; the mechanism of distribution and use of profits at the enterprise; the degree of ensuring the real balance of planned costs and revenues of the enterprise on the principles of self-sufficiency and self-financing.

To date, there are several reasons why the airline has problems with planning.

Most of the problems that arise are usually caused by the lack of adequate data on the implementation process, the large share of funds in the calculations, the reduced maturity of receivables and excessive funding needs. Another problem is the efficiency of making plans.

Some companies do not pay enough attention to strategic planning, but focus only on current and short-term planning. The reason is the fact that companies do not have a holistic financial strategy for future periods. This is due to the very aggressive and fast-paced market conditions that are emerging today.

Another problem is the fact that managers themselves are not sufficiently familiar with the functions and processes of financial planning.

In the context of financial stability, financial planning should be given a special role, as it is related to the resource factor - the formation, placement and use of financial resources and income-generating income.

It is in the process of financial planning that the need of the airline in the capital to ensure the implementation of the volumes of economic activity forecasted by the business plan, which is associated with existing and realistic sources for the creation of the economy, is economically substantiated.

Taking into account the world experience and the situation in the sphere of financial activity of airlines, it is necessary to make a number of qualitative changes in the nature of financial planning of business entities. In particular, it is necessary to organize a system of strategic and current planning at airlines, especially in the field of financial planning. This will give an opportunity natsilyty upravlinskyy process nA

maksymizatsiyu profit and vartosti kapitalu za conditions minimizatsiyi risk zdiysnyuvaty functional support for policy finansovoyi aviapidpryyemstva, zabezpechyty high upravlinnya vytratamy dohodamy Zaprovadzhennya planning system will help to raise efficiency znachno finansovoyidiyalnosti aviapidpryyemstv i finansoviyi contribute to its stability and profitability.

REFERENCES

1. Bilik M.D. Financial planning for businesses in today's minds. Finance of Ukraine. 2008. 4. p.133-142.
2. Vladimirova L.P. Forecasting and planning in the market: Proc. allowance. 3rd ed., revised. and additional - M.: Publishing and Trade Corporation «Dashkov and K», 2009. 400 s.
3. Germogentova M., Suraev A. Building a financial planning system at the enterprise. Problems of theory and practice of management. 2010. 10. p.91-96.
4. Glazun O.I. Financial planning as the basis of the mechanism for managing the financial activity of an enterprise Problems and prospects for the development of the banking system of Ukraine: Sumi, Initiative, 2008. p. 180-185.
5. Gouzenko O.P. Financial planning for industrial enterprises. Finance of Ukraine. 2010. 11. p.73-77.

UDC 330.101:658

SZACOWANIE KOSZTU KAPITAŁU PRZEDSIĘBIORSTWA W PROCESIE OCENY EFEKTYWNOŚCI INWESTYCJI

Martyna Walasik, student

Natalia Wasilewska², Profesor UJK

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Wprowadzenie. Problematyka związana jest z podejmowaniem decyzji dotyczących działalności inwestycyjnej oraz finansowej przedsiębiorstwa. Praca ma za zadanie zweryfikowanie postawionych hipotez, które stawiają pytania, czy dobrze opracowany projekt inwestycyjny jest podstawą do wprowadzenia w działalność

² Promotor pracy dyplomowej

nowego przedsięwzięcia inwestycyjnego, po drugie, czy wprowadzane inwestycje przyczyniają się do rozwoju oraz wzmocnienia pozycji przedsiębiorstwa na rynku.

Cele. Celem głównym pracy jest określenie nakładów inwestycyjnych na podstawie projektu oraz określenie efektywności inwestycyjnej prowadzonej przez przedsiębiorstwo Grupa Transportowa Sp. z o.o. za pomocą różnych metod oraz wskaźników finansowych.

Metody. Za przedmiot badawczy wybrana została spółka Grupa Transportowa Sp. z o.o., działająca na rynku transportowym od dziesięciu lat. Źródłem informacji były sprawozdania finansowe spółki za lata 2017-2018. Metody wykorzystane w przetwarzaniu danych były zbiorem wskaźników finansowych, metod oceny efektywności inwestycji oraz analizy i syntezy, tworzących zintegrowaną całość. Wykorzystane zostały metody statyczne (prosta stopa zwrotu, okres zwrotu nakładów, księgowa stopa zwrotu), metody dynamiczne (wartość zaktualizowana netto, rentowność inwestycji, wewnętrzna stopa zwrotu, dyskontowany okres zwrotu) i wskaźniki finansowe (rotacja, płynność, zadłużenie, rentowność). Zakres pracy obejmuje analizę wraz z syntezą metod oceny efektywności inwestycji, z ukazaniem ich charakterystycznych cech i zależności, ocenę sytuacji finansowej przedsiębiorstwa i efektywności zaproponowanego projektu oraz jego wpływ na kondycję finansową spółki w celu jej efektywnego zarządzania. Projekt inwestycyjny został poddany badaniu za pomocą metod dynamicznych. Wpływ przedsięwzięcia na jednostkę organizacyjną zobrazowany został poprzez porównanie wartości wskaźników finansowych przed i po wprowadzeniu projektu.

Wyniki. Działalność inwestycyjna oparta jest w szczególności na planowaniu przyszłości, a to ze względu na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne organizacji należy do trudnych zadań. Mierniki efektywności w zarządzaniu inwestycjami przedsiębiorstw pozwalają podjąć właściwe decyzje i wprowadzić odpowiednie zmiany w planowaniu wszystkich punktów zawartych w projekcie.

Dzięki przeprowadzonemu badaniu można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Przedsiębiorstwo na rzecz inwestycji podejmuje ryzyko, z którym musi się zmierzyć realizując dany projekt. Zmieniające się otoczenie, w którym jednostka

gospodarcza funkcjonuje, ma znaczący wpływ na przeprowadzenie przedsięwzięcia inwestycyjnego oraz na finalną całość. Istotą zarządzania inwestycjami jest podejmowanie właściwych decyzji oraz znajomość otoczenia, w którym organizacja funkcjonuje.

2. Stopa dyskontowa ma duże znaczenie przy podejmowaniu decyzji dotyczących realizacji projektu inwestycyjnego. Wartość stopy dyskontowej ma wpływ na wysokość wartości zaktualizowanej netto projektu. Wraz ze zwiększeniem średniego ważonego kosztu kapitału, wartość NPV spada.

3. Wskaźnik wartości zaktualizowanej netto jest jednym z najistotniejszych wskaźników pomocnych w przeprowadzeniu oceny efektywności inwestycji. Ukazuje on realny zysk otrzymany z projektu. Natomiast bez dodatkowych informacji, dotyczących m.in. wysokości stopy dyskontowej, rentowności inwestycji bądź okresu zwrotu, przedsiębiorca nie jest w stanie dokonać wyboru, który projekt realizować.

Wdrożenie inwestycji w przedsiębiorstwie spowodowało poprawę płynności finansowej, spółki Grupa Transportowa Sp. z o.o..

Wnioski. Dokonana analiza określa, że dzięki wprowadzaniu inwestycji i wykorzystywaniu możliwości pojawiających się w trakcie funkcjonowania badanej spółki, jej ogólna kondycja finansowa poprawia się oraz umacnia jej pozycję wśród konkurentów na rynku. Inwestycje są trudnym elementem zarządzania przedsiębiorstwem, natomiast dzięki nim, organizacje mogą zwiększać zakres swoich działań i dążyć do doskonalenia procesów w jednostce gospodarczej wykorzystując napotkane możliwości. Wprowadzając inwestycje przedsiębiorstwa stają się innowacyjne oraz atrakcyjne technologicznie, co przyciąga uwagę potencjalnych klientów.

BIBLIOGRAFIA

6. Akhmetshin E.M., Artemova E.I., Vermennikova L.V., Shichiyakh R.A., Prodanova N.A., Kuchunkova N.M.: *Management of Investment Attractiveness of Enterprises: Principles, Methods, Organization*. International Journal of Applied Business and Economic Research, Serial Publications Pvt. Ltd., Volume 15, Number 23, 2017.

7. Bera M.: *Rachunek efektywności ekonomicznej inwestycji*. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Europa Regionum, Tom XXVI, DOI: 10,18276/er.2016.26-02, 2016.

8. Bromily P., McShanea M., Nair A., Rustambekov E.: *Enterprise Risk Management: Review, Critique, and Research Directions*. Old Dominion University ODU Digital Commons Finance Faculty Publications Department of Finance, 2015.

9. Kokot-Stępień P.: *Uwarunkowania decyzji inwestycyjnych w przedsiębiorstwach branży hutniczej*. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* nr 4/2016 (82), cz. 1, 2016.

10. Mandziuk R., Nawra P., Ossowska J.: *Inwestycje rzeczowe przedsiębiorstw*. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* nr 1/2016 (79), DOI: 10.18276/fru.2016.79-43, 2016.

11. Pisarska A., Wasilewska N. The loan-to-value ratio as a macroprudential tool and assessment of real estate in the post-crisis period. *Economic Annals-XXI: Issue 9-10*, 2020, 119-132.

12. Wasilewska N. The functioning of the credit market in the European Union and the consequences of legal regulations regarding the cost of credit on the example of Poland. *Economic Annals-XXI: Volume 188, Issue 3-4*, 2021, Pages: 158-173.

УДК 330.43

**ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ
АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Бобрик А. А., студентка

Науковий керівник: Симоненко О. І., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Щоб дослідити та прийняти рішення щодо рішення численних труднощів в економічній галузі, менеджменту та маркетингу потрібно ухвалювати оптимальні рішення. Для цього необхідно знати кількісний зв'язок між економічними показниками.

Таку інформацію можна отримати лише з деякою імовірністю. Для цього найкраще використати саме економетричні методи.

Економетричні моделі є найбільш популярним типом соціально-економічних моделей, які використовуються для аналізу й прогнозування комплексного розвитку різних видів діяльності, а в нашому випадку конкретного регіону [2].

На даний момент дуже актуальним є питання забезпечення регіонів власною продукцією, що дає змогу збільшити потужність підприємства, зменшити рівень безробіття в регіоні та підвищити рівень життя. Зараз це як ніколи необхідне, тому що порушилася логістика між регіонами та із закордоном також.

Тому для регіону важливо, щоб рівень валового регіонального продукту був високим. Показник середньомісячної заробітної плати є одним з головних факторів який показує можливість регіону забезпечувати себе власною продукцією та спроможність населення купляти необхідний товар, а отже, він потужно впливає на рівень валового регіонального продукту.

Для дослідження залежності між показниками використовуємо статистичні дані взяті з сайту Державної служби статистики у Дніпропетровській області за останні 17 років, які подані на рис.1 [1].

Рік	Середньомісячна заробітна плата, грн. (X)	Регіональний валовий продукт, грн (Y)
2004	667	30040
2005	914	41227
2006	1142	52347
2007	1458	71173
2008	1878	104687
2009	1967	93331
2010	2369	116136
2011	2791	140020
2012	3141	147970
2013	3337	152905
2014	3650	176540
2015	4390	215206
2016	4789	244478
2017	6205	313527
2018	8362	369356
2019	10220	390325
2020	11338	398732

Рис. 1. Статистичні дані по Дніпропетровській області за 2004-2020 р.р.

Щоб розрахувати зв'язок між показниками розраховуємо регресію в середовищі MS Excel.

ВЫВОД ИТОГОВ					
<i>Регрессионная статистика</i>					
Множественный R	0,9778808				
R-квадрат	0,956250859				
Нормированный F	0,953334249				
Стандартная ошибка	26549,65092				
Наблюдения	17				
<i>Дисперсионный анализ</i>					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Значимость F</i>
Регрессия	1	2,31106E+11	2,31106E+11	327,8638717	1,32582E-11
Остаток	15	10573259458	704883963,9		
Итого	16	2,41679E+11			
	<i>Коэффициенты</i>	<i>Стандартная ошибка</i>	<i>t-статистика</i>	<i>P-Значение</i>	<i>Нижние 95%</i>
Y-пересечение	29500,26009	10509,03757	2,807132422	0,013267386	7100,776735
Переменная X 1	37,25684208	2,057591985	18,10701167	1,32582E-11	32,87118858

Рис. 2. Результати розрахунку регресії в середовищі MS Excel

Отримані результати свідчать, що між середньомісячною заробітною платою та регіональним валовим продуктом існує тісний зв'язок, оскільки коефіцієнт кореляції прямує до 1 та дорівнює 0,978 і він є прямим, бо додатній.

Також для оцінювання її параметрів слід скористатися узагальненим методом найменших квадратів.

$$Y = 29500,26 + 37,257x.$$

Це економетрична модель, на основі якої можна зробити висновок: якщо заробітна плата виросте на 1 одиницю, то ВРП збільшиться на 37 гривень.

Для того щоб дізнатися на скільки зміниться результативний показник під впливом факторного розраховано коефіцієнт еластичності

$$E = 37,257 \times \frac{68618,15}{3058000} = 0,84 \%$$

Знайшовши коефіцієнт еластичності можна зробити висновок, що збільшення середньомісячної заробітної плати на 1% обумовлює збільшення регіонального валового продукту на 0,84%, що є б позитивною тенденцією у розвитку економіки Дніпропетровської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики у Дніпропетровській області. URL: <http://www.dnprstat.gov.ua/>

2. Присенко Г. В., Равікович Є. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 378 с.

УДК 338.1

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Буряк Б. В., студентка

*Науковий керівник: Гриліцька А. В., к.е.н., доцент
Черкаський державний бізнес-коледж*

Україна знаходиться на шляху до покращення своєї економіки, незважаючи на сьогоднішні події. Поліпшення інвестиційного клімату є сприятливою умовою для залучення інвестицій, а тому є позитивною рисою для України. Адже саме, інвестиції відіграють важливу роль в економічному розвитку країни та визначають загальне зростання її економіки.

Наявних в Україні фінансових ресурсів недостатньо для економічного розвитку нашої країни. Тому кошти іноземних інвесторів настільки привабливі. Розглянемо динаміку прямих інвестицій в Україну за період 2016 – 2021 рр. (рис. 1).

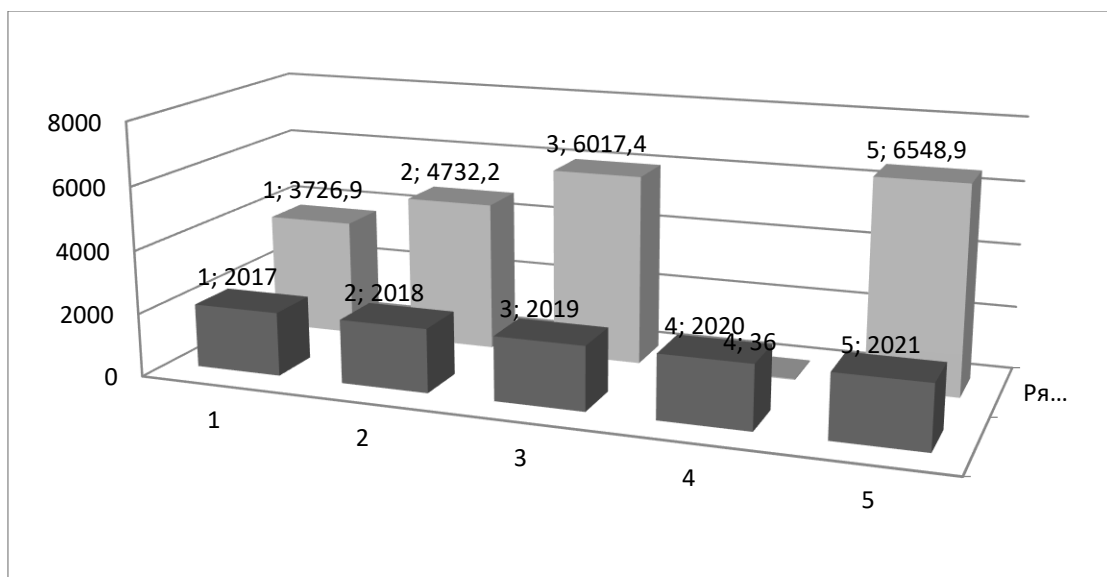

Рис. 1. Прямі інвестиції в Україну за 2016-2021 р. р. в млн. дол. США [1]

За рисунком 1, прямі інвестиції протягом 2017-2019 мали тенденцію до збільшення, проте в 2020 році спостерігаємо, що вклад інвесторів в Україну склав 36,0 млн. дол. США, це пов'язано з припиненням діяльності підприємств та зниженням економіки в зв'язку з масовим поширенням вірусу COVID-19. В 2021 році інвестори продовжили вкладати кошти в Україну та на кінець цього року прямі інвестиції становили 6548,9 млн. дол. США.

Незважаючи на всю привабливість економічного середовища України так, як наша держава займає вигідне стратегічне географічне розташування, багаті природні ресурси та високоосвічену робочу силу, проте вона ще не досягла очікуваного потенціалу через те, що не змогла знизити державне втручання у дію ринків, усунути адміністративні бар'єри, що заважають ведення бізнесу та виконати намічені показники приватизації і стати привабливою для іноземних та вітчизняних інвесторів.

За даними Міжнародної фінансової корпорації, зараз Україна значно відстає від інших країн за простотою ведення бізнесу. Основними перешкодами для розвитку інвестицій в Україні є:

- високий рівень корупції;
- недосконалість відповідної законодавчої бази;
- відсутність власної системи оцінки інвестиційного клімату країни та окремих її регіонів;
- митні бар'єри (велика кількість скарг між бізнес-спільнотами зарубіжних країн спричиняє роботу митних служб, що в основному пов'язано з нестабільністю законодавства);
- ненадійність банківської системи (українські банки втратили довіру іноземних кредиторів і особливо населення; обмежене кредитування банками юридичних і фізичних осіб значно зменшило обсяги депозитів в українських банках);
- відсутність практичного досвіду, слабкий розвиток інфраструктури венчурних інвестицій в Україні [2].

Незважаючи на ці труднощі, Україна може перейняти досвід з-за кордону та покращувати свій інвестиційний клімат. Основні зміни, які можна зробити в нашій країні:

- спрощення процедур реєстрації бізнесу, системи отримання необхідних дозволів від національних інвестиційних регуляторів; [3]

- підтримка та заохочення іноземних компаній у регіонах, що відстають у економічному розвитку; [4]

- удосконалення правової та нормативно-правової бази держави для створення та функціонування стабільної економіки;

- зменшення корупції серед органів влади;

- збільшення ВВП країни.

Отже, попри те що Україна зараз має ряд проблем, які заважають розвитку інвестиційного клімату, має великий потенціал і в майбутньому може стати провідною країною, для цього тільки потрібно дотримуватися вище вказаних порад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/>

2. Дискіна А. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України. Київ, 2015. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/4853/1/30.pdf>

3. Руденко О. Зарубіжний досвід залучення інвестицій в економіку України. URL: dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/8375/1/ea-25-1-final.pdf.

4. Вишивана Б. Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності та можливості його використання в Україні. Харків, 2016. URL: sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/157.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Гончаренко А. С., студентка

Науковий керівник: Олійник А. С., к.е.н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

Впровадження фінансового контролінгу у систему антикризового управління господарської діяльності підприємства, є необхідним для забезпечення ефективної, довгострокової життєдіяльності. При цьому фінансова стратегія, концептуальні заходи і ресурси, цільові орієнтири, визначені у рамках стратегічного контролінгу є основою оперативного фінансового контролінгу [1].

Метою є постійна підтримка системи управління на досягнення поточних фінансових цілей, які мають корелюватися з кількісними та якісними цілями, визначеними у рамках стратегічного контролінгу. Коло обов'язків, набір методів і інструментів, які використовуються для досягнення цілей стратегічного і оперативного контролінгу, залежить від обсягу і видів господарської діяльності підприємства, а також «слабких» місць [2].

Наше бачення структурно-логічних взаємозв'язків між деякими ланками контролінгу, відносно узгодженості інструментів і показників стратегічного та оперативного фінансового контролінгу має досягатися у результаті побудови інтегрованої системи оперативного та довгострокового планування, і не виходити за рамки антикризового управління (рис. 1).

Для ефективної системи антикризового контролінгу необхідно враховувати наступне: оперативний фінансовий контролінг (на відміну від стратегічного) повинен спиратися на внутрішні джерела економічної інформації. При цьому більша увага концентрується на дослідженні співвідношень таких, як фактичне надходження і витрачання грошових коштів у процесі господарської діяльності щодо виконання поточного фінансового плану, та відноситься до оперативного ковзного фінансового планування. Це пов'язано з тим, що

фінансове забезпечення виробничої діяльності здійснюється за рахунок власних і залучених коштів, та потребує постійного контролю за формуванням й використанням фінансових ресурсів з метою попередження кризових явищ.

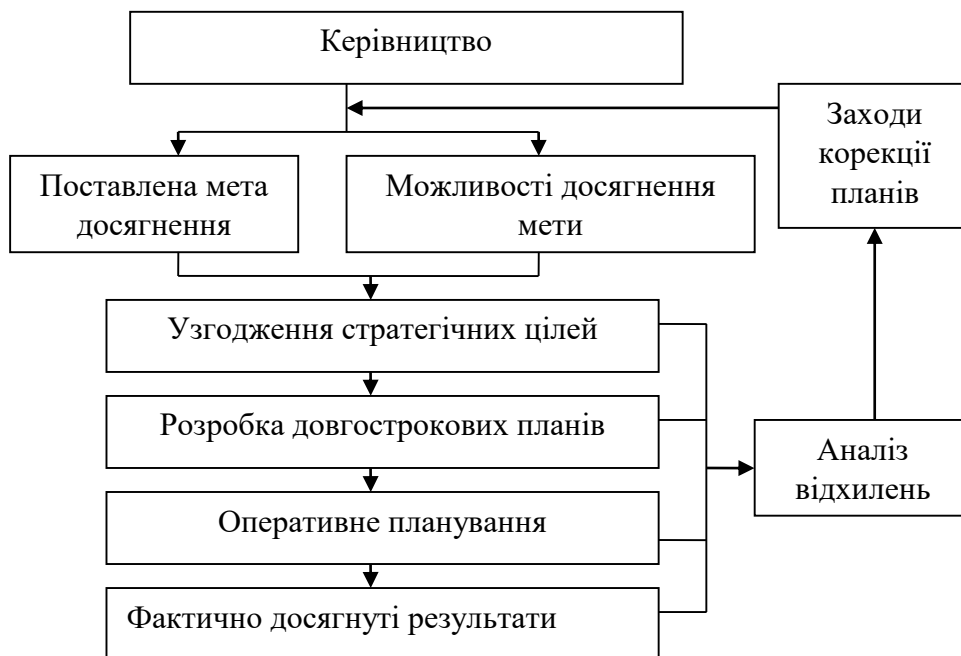

Рис. 1. Проектна структурно-логічна схема побудови системи фінансового контролінгу

Таким чином, на стадії реалізації антикризових планів, домінуючою підсистемою антикризового фінансового контролінгу стає моніторинг ключових індикаторів результативності діяльності і контроль за реалізацією антикризових заходів, що в цілому збільшить роль внутрішньої і зовнішньої транспарентності управлінських рішень господарства, інформаційного та методичного забезпечення управління та підтримки на належному рівні ризик-менеджменту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством: навч. посібник. Київ: МАУП, 2006. 256 с.
2. Шершньова З. Є. Антикризове управління підприємством: навч.-метод посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 196 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Гуріч А. С., магістр

Науковий керівник: Давиденко Н. М., д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Для того, щоб займати гідні позиції у світі та світовій економіці, Україні потрібно безперервно розвиватися, постійно бути у пошуках нового. В сучасних умовах формування і розвиток інноваційного потенціалу стає визначальним фактором розвитку промислового підприємства, що пов'язане з інноваціями.

В 2020 році Україна посіла 45-те місце в Global Innovation Index (GII) серед 131 країни світу (Табл.1.). Автори дослідження вважають, що успішність економіки пов'язана з двома ключовими чинниками: наявністю інноваційного потенціалу та умов для його втілення. Тому індекс розраховується як зважена сума оцінок двох груп показників: наявні ресурси та умови для проведення інновацій, а також досягнуті практичні результати їхнього здійснення. Індекс розраховується за методикою міжнародної бізнес-школи INSEAD та містить 82 змінних, які ілюструють інноваційний розвиток країн світу [1,2].

В GIІ 2021 порівнюється інноваційна діяльність 132 країн та економік світу. У звіті 2021 року найбільш інноваційною країною визнано Швейцарію, за нею йдуть Швеція, США, Велика Британія та Республіка Корея. Україна в Глобальному інноваційному індексі 2021 року посідає 49 місце, увійшовши до ТОП-3 країн економічної групи lower-middle income (доходи нижче середнього) [2].

Офіційна статистика підтверджує, що питання розвитку інноваційної діяльності полягає в основному в обсягах вкладених коштів та безпосередньо в джерелах фінансування.

Global Innovation Index (Глобальний індекс інновацій) 2017-2021 рр. [2]

Рік	Місце	Кількість країн-учасників
2021	49	132
2020	45	131
2019	47	129
2018	43	126
2017	50	127

З таблиці 2 можна зробити висновок, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності лишаються переважно власні кошти, а кошти державного бюджету займають з кожним наступним роком все меншу частку. В 2020 році частка кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, зросла порівняно з 2017, 2019 роками. Проте необхідно пам'ятати, що підприємства, які продовжують впроваджувати інновації та сприяють розвитку економіки, потребують підтримки держави та збільшення інших джерел фінансування [2].

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств у 2017-2020 рр. [3]

Рік	Частка кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості промислових підприємств, %	Обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.	У тому числі за рахунок, млн. грн.			
			Власні кошти підприємств	Кошти державного бюджету	Кошти іноземних інвесторів - нерезидентів	Кошти інших джерел
2020	14,9	14 406,7	12 297,7	279,5	125,3	1 704,2
2019	13,8	14 220,9	12 474,9	556,5	42,5	1 147,0
2018	15,6	12 180,1	10 742,0	639,1	107,0	692,0
2017	14,3	9 117,5	7 704,1	227,3	107,8	1 078,3

З таблиці 3 видно, що найвагомим фактором, який стримує інноваційну діяльність, є нестача власних коштів. Більшість українських підприємств не мають достатньо ресурсів, щоб інвестувати їх в інноваційну діяльність, тому доводиться залучати їх з державного бюджету та іноземних інвесторів.

Проте Україна не отримує великої кількості інвестицій з іноземних країн через нестабільну ситуацію та економічне середовище. Основними причинами цього є війна, неефективна боротьба з корупцією.

Таблиця 3

Фактори, які стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств [4]

Фактор	Частка підприємств (%)
Нестача власних коштів	83,0
Недостатня фінансова допомога держави	56,6
Великі витрати на нововведення	55,9
Високий економічний ризик	38,9
Недосконалість законодавчої бази	37,7
Тривалий термін окупності нововведень	34,6
Відсутність коштів у замовників	31,7
Нестача інформації про нові технології	19,5
Відсутність можливості для кооперації	18,5
Нестача інформації про ринки збуту	18,3
Відсутність кваліфікованого персоналу	17,2
Відсутність попиту на продукти	16,0
Несприйнятливість підприємства до нововведень	14,5

На теперішній момент в Україні є багато проблем, наприклад, таких як корупція, низький рівень соціальної відповідальності, недостатній розвиток інфраструктури та ін., які необхідно вирішувати якнайшвидше. Уряд повинен створити привабливе економічне середовище для нових компаній, переглянути структуру інвестицій для вирішення подібних питань. Тобто вкладати капітал не в застарілі виробничі галузі, а в сучасні та майбутні технології. Цим самим можна зацікавити іноземних інвесторів.

Максимально раціональне та ефективне використання наявних ресурсів підприємства, а також наявність спрямованості на інноваційний розвиток дозволяють організації повністю розкрити свій потенціал та отримати конкурентну перевагу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна в Global Innovation Index: які шанси підвищити позиції в рейтингу. URL: <https://mind.ua/publications/20223399-ukrayina-v-global-innovation-index-yaki-shansi-pidvishchiti-poziciyi-v-rejtingu>
2. Презентація Global Innovation Index 2021. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf
3. Державна служба статистики України "Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств". URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/dj_fin_igpp/dj_fin_idpp_u.htm
4. Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовт. 2020 р.)/відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Електрон. дані. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2020. 754 с.

УДК 330.146

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Замула О. В., студент

Науковий керівник: Буряк А. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

За умов ринкової економіки та конкуренції успішно функціонують ті виробники, які ефективно використовують свої ресурси, зокрема основний капітал. Основний капітал повинен систематично оновлюватися, щоб здійснювався випуск якісної продукції з меншими витратами праці, також відбувалося зростання продуктивності праці, і зниження собівартості продукції. Все це може здійснюватися завдяки джерелам формування основного капіталу.

Основний капітал є одним з важливих чинників для функціонування будь-якого підприємства. Стан, а також раціональне і ефективне використання в подальшому впливають на кінцеві результати господарської діяльності підприємств [1; 3].

Розглянемо докладніше, з чого формується основний капітал. Існують власні і залучені джерела формування основного капіталу.

До власних джерел формування основного капіталу відносяться:

- статутний капітал;
- додатковий капітал;
- чистий прибуток підприємства [2;3].

Статутний капітал підприємства - це початкова сума коштів, яку вкладають засновники (власники) в спільну справу для того, щоб функціонувала організація, а також за ними закріплюється право на ведення підприємницької діяльності.

Додатковий капітал – відображає підвищення вартості необоротних активів і є за своєю суттю є частиною власного капіталу підприємства; в його складі враховується сума основних засобів до оцінки об'єктів капітального будівництва та інших матеріальних об'єктів майна організації з терміном корисного використання понад 12 місяців, яка проводиться в установленому порядку, а також сума, отримана понад номінальну вартість розміщених акцій тощо.

Чистий прибуток – сума, яка залишиться в розпорядженні підприємства після відшкодування витрат виробництва, сплати податків та інших платежів.

До власних джерел фінансування прийнято відносити і внутрішньовиробничі резерви (внутрішньогосподарські) - це такі джерела, які вводяться підприємством, для підвищення ефективності діяльності. Для покриття потреби в основних засобах при конкретних ситуаціях для підприємства є необхідність звертатися до позикових джерел. Така потреба може виникнути через зовнішні причини, що не залежать від підприємства. Ними можуть бути ненадійність партнерів, надзвичайні обставини, реконструкція і технічне переозброєння виробництва, відсутність необхідного стартового капіталу, наявність сезонності у виробництві, заготівлі, переробці, постачанні і збуті продукції тощо [2; 4].

Таким чином, позиковий капітал, або так звані позикові джерела формування основного капіталу – це залучені для фінансування розвитку підприємства на поворотній основі грошові кошти та інше майно.

Основний капітал виконує величезну роль у всіх сферах економіки, активно бере участь в сучасних перетвореннях в усіх галузях народного господарства, які стосуються економічного і політичного середовища, а також технологічний рівень і організаційну структуру [1; 4].

Формування основного капіталу – це сукупність матеріальних цінностей, що діють як в сфері матеріального виробництва, так і невиробничій сфері. Основний капітал є майном підприємства і становить його основну частину.

Зробимо висновок про те, що основний капітал насамперед розглядається як частина фінансових ресурсів підприємства, інвестованих в усі види необоротних активів, які використовуються для здійснення виробничого господарської діяльності з метою отримання прибутку [4].

Таким чином, після розгляду джерел формування основного капіталу можна визначити важливу відмінність між ними. У момент отримання позикового капіталу компанія чітко знає, скільки і коли їй доведеться віддавати грошей, а також який додатковий відсоток повернення на отримані кошти їй належить виплатити. У той час як при отриманні власного капіталу власники (акціонери) не можуть знати скільки грошей капітал принесе їм в майбутньому.

Отже, підприємство в процесі своєї діяльності може використовувати всі доступні для нього джерела (власні, позикові), забезпечуючи при цьому свою фінансову стабільність, здійснювати розвиток, а також підвищувати прибуток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової. *Вісник соціально-економічних досліджень*, 2013. № 1 (48). С. 16-23.

2. Семенов А.Г., Юсипчук Л.А. Особливості формування капіталу підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2014. № 1. С. 110-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2014_1_27.

3. Чернецька Ю. А. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2011, № 2, Т. 3. С. 109-112.

4. Щепіна Т. Г., Люлько У. В. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2015. №. 40. С. 91 - 95.

УДК 338.2:658.005

ФІНАНСОВО - ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Зубрицька О. В., магістр

Науковий керівник: Федоришина Л. І., к.і.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

Конкурентні позиції та показники ефективності підприємницьких структур різних організаційно-правових форм пов'язані з рівнем їхньої економічної безпеки, що складається із сукупності принципів, інструментів та форм захисту від загроз внутрішнього та зовнішнього середовища з метою отримання максимального прибутку та мінімізації впливу ризиків підприємницької діяльності. Поруч із корпоративною, інформаційною, технолого-енергетичною, інвестиційно-інноваційною, кадрово-соціальною, фінансовою та екологічною складовими частинами важливе місце займає ресурсний складник економічної безпеки, яка пов'язана з ефективним використанням активів господарюючих суб'єктів.

Чималу роль в управлінні собівартістю продукції відведено раціонально побудованій системі фінансового обліку активів, витрати яких формують розмір матеріальних витрат, що становлять суттєву частку у витратах основного виробництва.

Саме від вчасної, доречної та достовірної інформації про наявність і рух активів залежить ефективність управлінських рішень менеджерів різних ланок щодо зміцнення рівня економічної безпеки підприємства.

Управлінські рішення стосовно формування, структури й ефективності використання необоротних та оборотних активів базуються на основі облікової інформації, яка формується у процесі ведення бухгалтерського обліку, здійснення комплексного аналізу та контролю.

Традиційні функції фінансово - облікового забезпечення економічної безпеки підприємства і ризик-менеджменту такі:

1. інформаційна функція – надання інформації про рівень економічної безпеки, вплив ключових загроз і ризиків внутрішніх та зовнішніх суб'єктів безпеки;
2. бухгалтерська функція – передбачає реєстрацію всіх фактів господарської діяльності;
3. функція контролю – дає змогу перевіряти первинну інформацію обліку, контролювати ефективність суб'єктів безпеки;
4. аналітична функція – дає змогу проводити ретроспективний, поточний і стратегічний аналіз на основі первинної облікової інформації [2, с. 314].

І за етапами, і за напрямками фінансово - облікового процесу інформація повинна накопичуватися та систематизуватися в різних її носіях. Якість і швидкість накопичення облікової інформації залежать від кількості облікових.

Отже, лише чітка та послідовна організація фінансового обліку, аналізу і контролю на всіх стадіях виробничого процесу дасть змогу сформувати належний стан економічної безпеки та нівелювати загрози для середовища функціонування підприємства та його інформаційної оболонки.

Отже, під фінансово - обліковим забезпеченням управління активами розуміють систему взаємозв'язку, взаємозумовленості і взаємозалежності мети, принципів, методів та інструментів забезпечення управлінського персоналу підприємства релевантною, достовірною і повною інформацією про наявність, рух та використання активів на всіх стадіях їх кругообігу в межах діючого нормативно - правового забезпечення з метою мінімізації ризиків та зміцнення економічної безпеки.

Серед основних невирішених питань фінансового обліку активів

виокремлено такі: неузгодженість окремих положень національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в частині обліку активів; складність визначення резервів під майбутні кредитні збитки, відсутність ринкових індикаторів ризику для більшості дебіторів, відсутність нормативно-методологічного забезпечення та відповідної кваліфікації облікових працівників під час визнання та відображення в обліку активів в умовах застосування норм МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»; наявність розбіжностей у підходах до обліку зносу необоротних активів у фінансовому та податковому обліку; неврегульованість механізмів до встановлення ціни активного ринку під час оцінки активів за справедливою вартістю; недосконалість облікового забезпечення та відображення необоротних активів за переоціненою вартістю, недостатня частота чи повна відсутність переоцінок на багатьох підприємствах, унаслідок чого вартість необоротних активів не відповідає ринковим цінам, що загрожує економічній безпеці підприємства; недосконалість інструментів і форм перманентного аналізу та контролю активів у процесі розроблення стратегії та тактики зміцнення економічної безпеки підприємств.

Подолання вказаних проблемних аспектів завдяки використанню запропонованої системної моделі фінансово - обліковим забезпечення управління активами в системі економічної безпеки підприємства в кінцевому результаті підвищить інформаційну, аналітичну та контрольну функції бухгалтерського обліку у процесі прийняття управлінських рішень щодо зміцнення економічної безпеки підприємств номенклатур, раціональної структури реєстрів інформації, кваліфікації та відповідальності виконавців облікових функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Avanesova N., Chuprin Y. Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*. Kharkiv, 2017. № 1(1). P. 98–102.
2. Tytenko L. Economic security as an element of strategic management system: accounting and analytical aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 3. Vol. 4. С. 309–318.

3. Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності : монографія Баланюк І.Ф. та ін.; за ред. І.Ф. Баланюка. Івано-Франківськ : Друкарня Фоліант, 2014. 292 с.

4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент : учеб. курс. Киев : Ника-Центр, Эльга, 2002. 528 с.

УДК 336.64

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НА АГРОПІДПРИЄМСТВІ

Іванова С.М., викладач

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

Важливе місце в діяльності плануванні сучасних агрохолдингів займає такий документ, такі як бізнес-план. За допомогою бізнес-планів можна здійснювати безперервні та довгострокові плани, можна визначити конкретні виробничі завдання, а також сформулювати плани та заходи щодо подолання втрат, які можуть бути спричинені зміною кон'юнктури ринку. Розробити бізнес-план на конкретний період, спрямований на визначення областей та галузей, де рекомендуються інвестиційні та виробничі ресурси для збереження їх поточного стану.

Бізнес-план у системі планування сільськогосподарських підприємств можна одночасно віднести до поточних, середньострокових та довгострокових планів. Поточний план включає той факт, що детальний щомісячний план складається протягом першого року реалізації проекту. Середньостроковий план включає той факт, що план виконання бізнес-плану охоплює три-п'ять років діяльності сільськогосподарських підприємств. Якщо напрямок діяльності компанії зміниться під час виконання бізнес-плану, сфера дії плану буде розширена, а бізнес-план буде слугувати стратегічним планом [1].

Бізнес-плани використовуються для розробки основних концепцій презентації ділової діяльності. При підготовці цього документа було проведено аналіз ринку, маркетинг, фінанси та виробничу діяльність та сформульована загальна стратегія розвитку сільськогосподарських підприємств.

Важливу роль в плануванні складають різні прогнози і орієнтири. Фінансовий менеджер агрохолдингу повинен вміти прогнозувати обсяг реалізації, собівартість продукції в цілому і по найважливішим статтям, потреба в джерелах фінансування, величину грошових потоків. Більш того, прогнозування як один з методів управління не повинно зводитися лише до розрахунку орієнтирів для критеріїв, що мають кількісний вимір; воно розуміється в більш широкому аспекті, зокрема, і як метод виявлення оптимальних варіантів дій.

На практиці можуть застосовуватися різні методи прогнозування: експертні оцінки, екстраполяції, ситуаційного аналізу, пропорційних залежностей, моделювання, коефіцієнтний.

Використання ситуаційного аналізу передбачає прогнозування можливих наслідків, в якості яких можуть виступати показники прибутку, рентабельності, приведеної вартості та присвоєння їм ймовірностей. Вибирається варіант, що задовольняє критерію (наприклад, максимізації математичного очікування доходу) [2].

Аналіз і оцінка фінансових результатів діяльності підприємства на основі бухгалтерської (фінансової) звітності має важливе значення, але не менш значущим є прогнозування майбутнього прибутку. Прогнозування звіту про фінансові результати вимагає отримання як якомога більшої кількості подробиць, так як величина прибутку залежить від безлічі різних елементів. Прогноз прибутку слід будувати на аналіз кожної найбільш важливою складовою основними складовими є загальна сума виручки і витрат.

Тому, для того щоб підвищити фінансовий результат, необхідно визначити точку беззбитковості по виробництву і отриманий фінансовий прогноз показує про зниження витрат або їх збільшення на виробництві. Однак у найбільш

складних ситуаціях доцільно використовувати метод побудови дерева рішень - наприклад, при складанні бюджету капіталовкладень, аналізі на ринку цінних паперів застосовується прогнозування на основі встановлення пропорційних залежності між показниками і, перш за все - метод відсотка від продажів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теличко Р.К. Фінансове планування на малих та середніх підприємствах. *Фінанси України*. 2007. № 8. С. 14-16.
2. Моїсеєва І.І., Моргунова К.І. Аналіз проблем планування і прогнозування показників діяльності підприємства. *Соціально-економічні явища і процеси*. 2018. №1. С. 97-102.

УДК 330:004

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Козерацька Д. Ю., студентка

*Науковий керівник: Гурська Л. Л., викладач економічних дисциплін
ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»*

Стрімкий розвиток цифрової економіки в світі забезпечує підвищення конкурентоспроможності держав, галузей, підприємств. Поширення цифровізації стимулює появу істотних змін в процесі організації бізнесу та управлінні фінансовими результатами підприємства.

Проблема дослідження ефективності та управління фінансовими результатами в умовах цифровізації економіки в Україні набула значної актуальності серед вітчизняних науковців, зважаючи на швидкі темпи інформатизації суспільства. Найбільш вагомими є дослідження таких авторів, як Л. Кіт, І. Маліка, А. Філіпенко, О. Джусов, С. Апальков, К. Краус, О. Голобородько та інші.

Щоб визначитися з терміном «цифрова економіка» використаємо визначення Д. Тапскота, в якому зазначається, що цифрова економіка (the digital

economy) є економічною діяльністю, яка на відміну від традиційної економіки визначається мережевою свідомістю (networkedintelligence) та залежністю від віртуальних технологій [1]. Продуктами цифрової економіки є ті самі товари і послуги традиційної економіки, що надаються за допомогою комп'ютерного обладнання і цифрових систем через мережу Інтернет. Підприємства, що активно впроваджують цифрові технології отримують цифрові дивіденди, тобто приріст корисних ефектів комерційного та некомерційного характеру, який не може бути отриманий при використанні традиційних технологій.

Фінансові результати суб'єктів господарювання є однією з ключових категорій, що характеризують ефективність їх діяльності. Фінансові результати підприємств розглядаємо як універсальну економічну категорію, яка віддзеркалює результативність діяльності підприємства шляхом зіставлення доходів, отриманих від всіх видів діяльності підприємства з сумою понесених на їх одержання витрат. Показники фінансових результатів відіграють роль індикатора результативності й ключового джерела фінансування господарської діяльності в сучасних умовах ведення бізнесу. Управління прибутком – це процес розробки і прийняття рішень відносно формування, розподілу й використання прибутку на підприємстві з метою забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах. Ефективне управління прибутковістю надає можливість підприємству збільшувати рівень та якість прибутку, а також робить суб'єкт господарювання більш гнучким до змін умов навколишнього середовища, що забезпечує йому достатній рівень конкурентоспроможності та здатність до стійкого розвитку.

Управління фінансовими результатами передбачає дослідження і використання чинників, які найвагомніше впливають на результати господарської і фінансової діяльності підприємства й прийняття та реалізацію таких рішень, які сприяли б, з одного боку, підвищенню доходів, а з іншого – зниженню виробничих витрат.

Основним позитивним впливом цифрової економіки на фінансову систему підприємства ми можемо зазначити наступне. Має місце грошовий потік у

реальному часі; спостерігається зниження поточних витрат; підвищується значення автоматизації фінансової діяльності завдяки точності; присутні такі риси фінансового процесу як швидкість обміну та надійність зберігання отриманої інформації. Позитивний вплив цифрової економіки на управління фінансовими результатами дозволяє генерувати, передавати й інтерпретувати фінансові та бухгалтерські дані в електронному форматі, а також розробляти теоретичні, методичні й прикладні аспекти розвитку фінансового обліку [2].

Етап цифровізації економіки відображає виклики та загрози, які вимагають від суб'єктів господарювання концентрації фінансового потенціалу на напрямках залучення та впровадження сучасних цифрових технологій. Важливого значення набувають розробка та практичне використання цифрових технологій в управлінні операціями на фінансовому ринку.

Також цифровізацією викликані зміни в частині формування компетенцій фахівців, необхідних в сучасних умовах господарювання. Таким чином вплив цифровізації має не лише економічний характер, а і виражену соціальну та суспільну спрямованість, оскільки у значній мірі обумовлює попит на робочу силу. Перед фахівцями різних галузей постають нові завдання, які стосуються необхідності створення нових робочих місць, перегляд існуючого набору функціональних зобов'язань, його трансформації відповідно до існуючих вимог.

Щодо інформаційної грамотності, то фінансист повинен набути значної кількості навичок, які дещо виходять за звичні рамки кваліфікації даної професії, а саме: вміти орієнтуватися у процесах фільтрування та відбору даних серед масивів інформації в цифровому контенті, використовувати нейронні мережі, ідентифікувати бізнес-процеси та використовувати сучасні інформаційні технології в роботі з фінансовою інформацією, розуміння специфіки цифрового аудиту тощо. В рамках комунікації та взаємодії фінансист повинен вміти використовувати сучасні технології, нові платформи та сервіси у процесі взаємодії із внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації, дотримуючись при цьому правил етикету та поведінки, що існують в рамках даного формату взаємодії.

Отже, значні технологічні та інформатизаційні зрушення, спричинені цифровізацією економіки, а також зростання інформаційного потенціалу економічного простору активно впливають на фінансові результати діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. McGraw-Hill, 1995. 342 p.

2. Бізнес-процеси в умовах диджиталізації економіки. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2019/05/5.pdf> (дата звернення 14.02.2022).

УДК 335.07.12

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Конончук Н. Л., студентка

Науковий керівник: Тітенко З. М., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Аграрний сектор України є системоутворювальним чинником національної економіки, який формує продовольчу, екологічну та, у визначених межах, енергетичну безпеку країни, що також сприяє збереженню суверенності держави. Основою аграрного сектору є сільське господарство, яке технологічно пов'язане із переробною промисловістю, зокрема, із харчовою, легкою, целюлознопаперовою, хімічною галузями. Забезпечення фінансової безпеки підприємств в аграрній сфері економіки як складової фінансової безпеки країни і підтримка сталого її рівня пов'язана з необхідністю вирішення продовольчої та екологічної безпеки, тому є стратегічним напрямом економічної політики держави.

В умовах розвитку економіки України, в першу чергу, набувають значення дослідження подальшого функціонування аграрного сектору та ефективного використання ним фінансових ресурсів. У зв'язку з цим, актуальності набуває

проблема фінансово-економічної безпеки аграрних підприємств, що має основу посилення конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання, нестачу ресурсів для підтримання ліквідності їх функціонування, велику кількість неплатоспроможних і збанкрутілих підприємств/домогосподарств, а також потребу постійного пристосування до мінливих умов господарювання.

Цілком очевидно, що єдиного підходу до визначення «фінансово-економічна безпека» в науковій літературі відсутнє. Так при дослідженні «фінансово-економічна безпека підприємства», Кириченко О.А., трактує фінансово-економічну безпеку як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів суб'єкта господарювання, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат по цінних паперах підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів [1, с 23].

На жаль, українські суб'єкти підприємництва в аграрному секторі часто стикаються з проблемою фінансування. В Україні залишається недосконалою практика фінансування фінансово-кредитними установами (банками, інвестиційними, лізинговими і трастовими компаніями, фондами) підприємств сільськогосподарства. Недосконалість механізму банківського кредитування суб'єктів підприємництва аграрного сектора проявляється в незначних обсягах наданих кредитів, високих процентних ставках за кредитами, наявності прострочених банківських кредитів, уповільненні темпів зростання обсягів кредитування підприємств [2].

Фінансова безпека сільськогосподарського підприємства є складовою його економічної безпеки. Головна мета економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Основні функціональні цілі економічної безпеки підприємства охоплюють: забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства; забезпечення технологічної незалежності та

досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи того суб'єкта господарювання; осягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством; мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства; забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці та досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації; ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів [3, с. 374].

Фінансово-економічна безпека аграрного сектору формується на нижчих рівнях, а загальною базою її є фінансово-економічна безпека аграрних підприємств та домогосподарств. В цій системі доцільно виокремити роль держави у забезпеченні фінансово-економічної безпеки аграрного сектору, яка має полягати перш за все у формуванні інституціональної бази для стійкого функціонування діяльності суб'єктів господарювання та домогосподарств. Державна підтримка дозволить сфері аграрного сектору забезпечити розширене виробництво та задовольнити потреби населення країни в якісних продуктах харчування.

Щоб забезпечити фінансову стабільність галузі впродовж тривалого періоду, необхідно постійно стежити за фінансовим станом її суб'єктів господарювання, оперативно реагувати на зміни, вивчати їх закономірність і причини відхилення від критичної межі задовільної оцінки за ознаками фінансової стійкості, платоспроможності, вживати заходи для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності. Для підвищення фінансової безпеки необхідно організувати постійний моніторинг, забезпечити високий рівень капіталізації, розробити та запровадити методологічне забезпечення безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кириченко О. А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції: практика та досвід*, 2009. № 10. С. 22–26.
2. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрного сектору. *Агросвіт* № 24, 2019. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/16959.pdf>
3. Марченко О.М. Аналіз зовнішнього середовища в системі управління фінансовою безпекою підприємства. *Вісник Львівського університету*, 2004. Вип. 33. С. 370-379.

УДК 336:334.722

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Котловська Н. М., студентка

Науковий керівник: Олійник Т. І., к.е.н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Особливе місце у розвитку малого бізнесу займає проблема фінансування, яка виявляється у дефіциті коштів для інвестування та ведення поточної діяльності. При цьому доступ до залучених джерел дуже обмежений. Внаслідок цього питання пошуку джерел фінансування для малих підприємств не тільки не втрачають своєї актуальності, а навпаки, стають все більш значущими.

Специфіка малого бізнесу така, що без правильної побудови системи фінансового регулювання та державної підтримки він не в змозі нормально функціонувати та розвиватись прискореними темпами.

Фінанси малого підприємництва - це певна сукупність грошових фондів, які забезпечують процес виробництва та відтворення в рамках цього суб'єкта малого підприємництва, а також сукупність форм та методів формування та використання [3].

Типові фінансові проблеми, пов'язані з нестачею інвестицій, дефіцитом оборотних засобів, становищем на ринку, реальною загрозою банкрутства,

змушують керівництво підприємств уважніше підходити до питання управління фінансами та побудови фінансової системи, у тому числі і на малих та середніх підприємствах.

Фінансове забезпечення малих підприємств необхідно визначати на основі логічної організації, методів та засобів, що включають [1]:

- виявлення проблем формування фінансових коштів малих організацій;
- обґрунтування джерел формування фінансових ресурсів малих організацій як у короткостроковому, і у довгостроковому періоді;
- визначення чинників, які впливають фінансове забезпечення малих організацій;
- розробку та реалізацію фінансової політики оптимального поєднання використання власних та позикових коштів для забезпечення фінансової стабільності функціонування малої організації;
- розробку та реалізацію фінансової політики залучення капіталу на найвигідніших умовах;
- факторний аналіз фінансового результату діяльності - рентабельності використовуваного капіталу.

Формуватися фінансові ресурси починають ще в самому початку заснування підприємства. Основна кількість малих підприємств мають організаційно-правову форму – товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) [2]. Закрите акціонерне товариство зустрічається набагато рідше. Тому через нестачу початкового капіталу ще з самого початку виникають проблеми з формуванням власних фінансових ресурсів, що створюють оборотний та основний капітал.

Через нестачу власних коштів у малому бізнесі, знижується здатність підприємств до самофінансування. Самофінансування - це фінансування діяльності підприємства за рахунок лише власних фінансових ресурсів (генерованого прибутку), без зовнішнього фінансування (кредитування, випуску акцій тощо) [5].

Проблематичним також є те, що малі підприємства орієнтовані на поточний прибуток, але в накопичення прибутку, зазвичай, не направляється [6]. Кількість збиткових підприємств поступово збільшується.

Одним із найефективніших способів фінансування малих підприємств за умов обмеженості власних фінансових ресурсів є лізинг.

Застосування лізингових послуг дозволяє підприємцям-початківцям відкрити або значно розширити бізнес навіть за дуже обмеженого стартового капіталі, оскільки лізинг дозволяє організувати нове виробництво без залучення великих фінансових ресурсів [4].

Також одним із джерел фінансових ресурсів, що набирає все більшу популярність у малому бізнесі, є франчайзингова система [7]. Ця система являє собою довгострокову співпрацю двох або кількох партнерів, які об'єднуються з метою спільного використання товарного знаку, відпрацьованої технології, ноу-хау та інших об'єктів права інтелектуальної власності

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Турчак В. В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. Київ: 2013. С. 39–44.
2. Гаєвська Л.М. Розвиток малого підприємництва в контексті державної регуляторної політики. Київ: 2012. 294 с.
3. Васківська К. Фінансово-економічний механізм розвитку малого підприємництва: 2013. С. 135–136.
4. Єпіфанова І.М. Основні аспекти розвитку малого бізнесу в Україні. навч. посібн. Одеса: 2009. 211 с.
5. Касьян О.Ю. Фінансування малого бізнесу в Україні: проблеми та можливості розширення. Київ: 2013. С.85–87
6. Ватаманюк-Зелінська У.З Вплив бюджетного фінансування на розвиток підприємництва. навч. посібн. Харків: 2013. 161 с.
7. Кугій А.А. Структурний аналіз фінансового забезпечення малого підприємництва. *Економічний вісник НТУУ КПІ*: 2014. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/45521>.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Кравцов А. В., студент

Науковий керівник: Лемішко О.О., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кожному підприємству, безперечно, необхідно мати певний рівень матеріально-виробничих запасів, що дозволить підтримати безперебійний технологічний процес. Однак часто трапляється, що підприємства, прагнучи забезпечення безперебійного технологічного циклу, здійснюють закупівлю надмірної кількості матеріально-виробничих запасів, що веде до зайвих витрат для підприємства, а отже, сприяє збільшенню собівартості продукції. Тому головним питанням нині є управління запасами підприємства.

Щоб організувати безперебійний виробничий процес, підприємство має різні знаряддя і предмети праці, тобто матеріально-виробничі запаси (МВЗ).

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» як матеріально-виробничі запаси до обліку приймаються активи, які:

- використовуються як сировина, матеріали і т. п. при випуску продукції (наданні послуг, виконанні робіт), що призначені для реалізації;
- використовуються для управлінських потреб підприємства;
- призначені для реалізації [1].

До складу МВЗ входять сировина та матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, малоцінні і швидкозношувані предмети та поточні біологічні активи.

Виділяють такі цілі управління запасами:

- знизити витрати на виробництво товарів та продукції;
- оптимізувати витрати на логістику, досягнення умов, за яких витрати на цю сферу не будуть вищими за величину віддачі;

– максимально знизити час, який витрачають структурні підрозділи, передаючи сировину у виробництво, готову продукцію – на відвантаження [2].

Основними проблемами управління МВЗ у межах господарських зв'язків є:

– складність у визначенні розміру страхового запасу в нестабільних умовах функціонування підприємств;

– необхідність враховувати відстань до постачальників та час, потрібний на постачання сировини та матеріалів;

– обмеженість ресурсів для зберігання та обслуговування запасів;

– різновид видів запасів (сезонні, страхові, поточні та ін.);

– зниження точності прогнозів, що зростає внаслідок розвитку попиту, пропозиції та розширення економічних зв'язків.

Від ефективності управління МВЗ залежить як безперебійне забезпечення виробництва, так і фінансове становище підприємства, оскільки помилки управління можуть сприяти виникненню негативних наслідків, зумовлених як надлишком, так і дефіцитом запасів. З цієї причини вирішення питання, пов'язаного з оптимізацією рівня МВЗ та пошуком балансу між його величиною та витратами на формування, утримання та зберігання, є основним завданням політики управління МВЗ.

Ефективне управління запасами сприяє зниженню тривалості виробничого та всього операційного циклу, зменшенню поточних витрат на їх зберігання, вивільненню з поточного господарського обороту частини фінансових коштів, реінвестуючи їх у інші активи. Цю ефективність можна досягти за допомогою різних методів управління запасами. Методи управління МВЗ за функціональною ознакою можна поєднати у три групи (табл. 1).

Таблиця 1

Методи управління запасами підприємства

Методи визначення оптимального обсягу і формування запасів	Логістичні методи	Оперативний облік і контроль МВЗ
Економіко-математичні	Концепція «точно в строк»	Метод ABC
Дослідно-статистичні	Концепція MRP	Метод XYZ
Техніко-економічні		Інвентаризація

Джерело: сформовано на основі [3]

Першу групу утворюють методи визначення оптимального обсягу та формування запасів, що дозволяють знаходити оптимальну величину відповідно до вкладень у МВЗ. До них відносять економіко-математичні (метод послідовної редукції, модель Вільсона, матричний метод тощо), дослідно-статистичні (нормування запасів через їх середньорічні зміни, індексний метод тощо) та техніко-економічні методи [4].

Друга група утворена логістичними методами, використання яких сприяє забезпеченню оптимальної організації виробництва та постачання. Логістичні концепції включають спеціальні методи управління товарорухом, що засновані на розумінні виробничо-комерційної діяльності як потокового процесу.

До методів оперативного обліку та контролю МВЗ слід зарахувати групу аналітичних методів: ABC, XYZ, а також традиційну інвентаризацію. Ці методи переважно застосовують вітчизняні фірми, та його застосування сприяє мінімізації витрат, дозволяє провести аналіз можливих втрат, виявити джерело виникнення проблеми.

Таким чином, стан та ефективність управління запасами як найзначнішою частиною оборотного капіталу виступають однією з головних умов успішності підприємства. Будь-якій методиці притаманні як переваги, так і недоліки, тому застосування тієї чи іншої методики безпосередньо залежить від сфери діяльності підприємства та від рівня кваліфікації працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» – редакція від 03.11.2020.

2. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101.

3. Логістичне управління запасами: навчально-методичний комплекс дисципліни: навч. посіб. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 69 с.

4. Система управління запасами на торговельних підприємствах. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2015/19.pdf

«ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ» ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Макарчук О.Г., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Зелена економіка є соціально інклюзивною, оскільки виробляє дуже мало вуглецю й ефективно використовує природні ресурси. Зростання зайнятості та доходів в умовах зеленої економіки спричиняється державними та приватними інвестиціями в ті види економічної діяльності, завдяки яким можна досягти зменшення викидів вуглецю та забруднення навколишнього середовища, підвищити стійке виробництво енергії й ефективність використання ресурсів, і все це одночасно з запобіганням втраті біорізноманіття. У поєднанні між собою ці компоненти можуть спричинити те, що називають «великим перезавантаженням» світової економіки після локдаунів та соціально-економічних наслідків боротьби з пандемією COVID-19.

Останніми роками в Україні виникли та набули поширення окремі елементи механізму «зеленого» інвестування. Причиною розвитку даного інвестування стало пошук відповідей на гострі поточні проблеми економічного розвитку та під впливом низки прийнятих міжнародних зобов'язань [1].

«Зелені фінанси» являють собою привабливу основу для створення ресурсоефективних, низьковуглецевих, менш шкідливих для навколишнього середовища, більш соціально орієнтованих та інклюзивних громад. У сучасних умовах екологічна безпека стає вирішальним чинником сталого розвитку [2, 3].

«Зелені фінанси» опоплюють фінансові механізми відновлюваних джерел енергії; фінансові установи, що спеціалізуються на «зелених» інвестиціях, надають фінансування чи хеджування таких інвестицій. З цього погляду зелене фінансування включає «зелені інвестиції» та «зміна інвестиційного клімату» і включає як державне, так і приватне фінансування, а також ефективне управління екологічними ризиками у всій фінансовій системі [4].

При цьому варто виділити такі основні напрямки впливу кліматичних ризиків на фінансовий бізнес: (1) оскільки ризик зростає та змінюються його ймовірнісні оцінки, очікуються зміни в у сфері страхування, банківській та ринку цінних паперів; (2) лінійні впливи замінюються нелінійними – соціально-економічні наслідки поширюються переважно нелінійним чином; (3) дедалі більше небезпек досягають порогових значень, при яких зазнають впливу фізіологічні, антропогенні чи екологічні системи, тоді виникає небезпека для функціонування всієї фінансової системи, тобто небезпека її збою; (4) тимчасові наслідки, наприклад, пов'язані з відстрочкою термінів окупності інвестиційних проектів та збільшенням тимчасової асиметрії між очікуваннями та фактичною реструктуризацією; (5) географічний – кліматичний вплив може мати як локальний, так і глобальний характер на економіку і вимагати відповідних фінансових рішень; (6) системні впливи – прямий вплив зміни клімату на сільське господарство носить локальний характер, він може мати непрямі наслідки для регіонів і секторів через взаємопов'язані соціально-економічні та фінансові системи; (7) найбільш вразливі громади та групи населення, як правило, є найбільш фінансово вразливими до впливу зміни клімату [1].

Підсумовуючи, варто відзначити, що вихід із економічної кризи, спричиненої пандемією, буде відбуватися на основі сталого розвитку, зокрема перехід до нової норми, яка враховує реальну загрозу людства, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями природного характеру через зміну клімату. Фінанси призначені для вирішення проблем економічного відновлення таким чином, щоб допомогти не тільки зменшити ризики та вразливість для економіки, але й зменшити викиди, які спричиняють зміну клімату та підвищують невизначеність розвитку. Війна в Україні та її наслідки матимуть негативний вплив на інвестування у «зелені проекти» через спрямованість фінансів на підтримку оборони країни та її відновлення. Однак, у довгостроковій перспективі лише «зелена економіка» є базисом реалізації концепції сталого розвитку на основі ефективнішого ресурсо- та енергоспоживання, зниження рівнів викидів CO₂,

зменшення шкідливого впливу на довкілля та розвитку соціально інтегрованого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf
2. Гацька Л. П. Тенденції екологізації фінансової системи, можливості для країн, що розвиваються. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?
3. Гурський М.М. Механізм регулювання зеленого курсу в аграрному секторі України. URL: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.2/017>
4. Карлін М.І., & Івашко О.А. (2020). Зелені фінанси як новий напрям залучення інвестицій в економіку України. Економічний форум, 1(3), 97-104, 2020. Режим доступу: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-15>

УДК 658.14.17

ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Манько Х. В., студентка

Науковий керівник: Пащенко О. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Одним із елементів фінансової системи є фінанси домогосподарств. Формування та використання фінансових ресурсів домогосподарств пов'язане із іншими елементами фінансової системи: державними фінансами, фінансами підприємств та установ, розвитком банківської системи, страхуванням та ін.

Поняття фінансів домогосподарств по-різному трактується науковцями, зокрема, як доходи населення або наявні відносини, які виникають між членами домогосподарства щодо джерел формування грошових коштів, їхнього використання, заощадження та інвестування.

Сучасні науковці розуміють під терміном «фінанси домашніх господарств» сукупність грошових доходів і витрат, здійснюваних у межах домашніх господарств як специфічного сектору національної економіки, або

сукупність грошових відносин із приводу формування й використання сімейних бюджетів.

Фінанси домогосподарств – це сукупність економічних відносин, що виникають при утворенні, розподілі та використанні грошових доходів, заощаджень і грошових фондів громадян та їх сімей, з метою задоволення особистих потреб [1]. Фінансові ресурси домогосподарств – це грошові ресурси, які є у розпорядженні домогосподарств.

Основними джерелами формування фінансових доходів домогосподарств є заробітна плата; доходи отримані від власності на землю, капітал, майно; грошові виплати населенню у вигляді трансфертних платежів.

У структурі доходів населення у 2020 р. в середньому 62,3% усіх доходів населення України формувалися із заробітної плати, 21,1% із соціальної допомоги і найменшу частку у доходах займають доходи з прибутку від підприємницької діяльності 7,1%, від продажу сільськогосподарської продукції 2,6% та доходи від власності 1,2 відсотки [2,3]. Головним джерелом доходів є заробітна плата. Проте її питома вага є значно меншою порівняно з розвиненими країнами світу. Наприклад, у Великобританії цей показник становить 65%, у Німеччині 64%, в Японії – 69 відсотків.

За останні роки в Україні відбулися зміни у формуванні доходів домогосподарств. Зросла розшарованість населення і підтвердженням цього є дані різних рейтингів України серед країн світу, і це далеко не перші позиції, а також показники бідності [3]. Нерівність у розподілі доходів спостерігається на підприємствах, за галузями, на міжгалузевому та міжрегіональному рівнях. Причиною нерівності у розподілі доходів України є наявність тіньової економіки, рівень якої за вітчизняними та зарубіжними підрахунками займає 40-60% економіки. Однією із форм соціальної нерівності являється бідність населення. В Україні спостерігається процес перерозподілу загального обсягу грошових доходів на користь заможного населення, а частка доходів найбільш бідного населення скорочується. За підсумками 2020 року рівень бідності становить 45-50%. За даними НАНУ, у першому півріччі 2020 року за межею

бідності жили близько 19,4 млн осіб. Проте, бідність в Україні кардинально відрізняється від бідності у високорозвинутих країнах і країнах, які розвиваються. Адже спостерігається високий рівень бідності серед населення, яке працює, у тому числі і серед висококваліфікованого. І наявність роботи не є гарантом мінімального достатку.

Протягом останніх п'ять років грошові доходи населення зросли в 2,1 рази, а оплата праці зросла на 8 відсотків. Середня номінальна заробітна плата штатного працівника України 2020 року становила 11596 грн, а в грудні цього ж року спостерігався її ріст до 14179 грн, що у 2,8 раза вище рівня мінімальної заробітної плати (5 000 грн). Порівняно з іншими країнами світу українці мають найнижчий рівень доходу. Так у 2018 р. в Україні середня оплата праці становила 283 євро, Казахстан – 365 євро, у Білорусії – 400 євро, Болгарії – 586 євро, Польщі – 1102 євро, Чехії – 1149 євро, Великобританії – 2498 євро, Нідерландії – 2855 євро, Бельгії – 3401 євро, Німеччині – 3703 євро, США – 3820 євро. З ціллю поліпшення свого матеріального становища українці змушені виїжджати працювати за кордон, а населення, що залишилося у країні працює в тіньовому секторі економіки, отримує зарплату в “конвертах”, має не найкращі умови праці, соціально незахищене і т.д.[2].

На фінансовий потенціал домогосподарств впливає не лише рівень доходів, а й рівень його використання. До витрат домогосподарств відносять: придбання благ поточного споживання, придбання благ довгострокового використання, сплата податків та обов'язкових неподаткових платежів.

У структурі витрат населення України протягом 2020 року спостерігалось домінування витрат на придбання товарів та послуг 91,3%, з яких на продовольчі товари припадало 49,8%, непродовольчі товари 25,3%, комунальні послуги 16,2% і неспоживчі сукупні витрати займають 8,7%. Як бачимо, у структурі споживчих витрат домогосподарств переважають витрати на придбання продуктів харчування та оплату комунальних послуг. Середнє домогосподарство США на продовольчі цілі витрачає близько 17% свого доходу (із врахуванням того, що їх споживчий кошик у фізичному виразі більший і вищої якості). Ці дані

підтверджують дію закону Енгеля, суть якого полягає в тому, що частка доходу, яка витрачається на продукти харчування є важливим індикатором рівня життя. Чим менша ця частка, тим вищий рівень життя. В той же час частка витрат на задоволення соціальних та культурних потреб більша у країнах, де вищий рівень життя. Показниками, які відображають заощадження домогосподарств України є купівля акцій, нерухомості, будівництво, капремонт, вклади до банків, які у 2020 р. для міського населення становили 4,2%, а для сільського населення 5,6 відсотків.

Одним із основних чинників впливу на процес накопичення грошових коштів є наявний дохід домогосподарств. Наявний дохід – це частина особистих доходів громадян, що залишається після сплати податків, а також сумарні доходи домогосподарств, які вони використовують на свій розсуд для придбання товарів або послуг. Протягом 2015-2020 рр. наявний дохід у розрахунку на одну особу зріс від 32384,5 грн до 80164 грн, тобто збільшився у 2,5 рази[4]. Але, незважаючи на це, в Україні продовжує зростати бідність. Розміри наявного доходу залежать від фінансово-економічної ситуації в Україні і саме він складає основу фінансового потенціалу домогосподарств.

Фінансові ресурси домогосподарств є основним джерелом фінансування національної економіки. Вивчення фінансової спроможності домогосподарств та їх економічна діяльність має бути на першому плані, адже зростання добробуту кожного домогосподарства зміцнює всю систему країни. Нині фінанси домогосподарств можуть стати одним із чинників розвитку економіки України з позиції закладено в них фінансового потенціалу. Тому на державному рівні необхідно вирішувати проблеми зміцнення економіки домогосподарств, підвищувати заробітну плату, створювати умови для ефективної зайнятості членів домогосподарств, удосконалювати систему оподаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юрій С.І. Фінанси домогосподарств: теоретичні підходи до трактування сутності. Фінанси України. 2008. №8. С.3-10.

2. Пащенко О.В, Жарікова О.Б. Диференціація доходів населення в сучасних умовах розвитку економіки. Біоекономіка. 2021. № 1. С.45-55.

3. O. Zharikova, O. Pashchenko. Inequality in the household income distribution in Ukraine. Біоекономіка. 2021. № 3. С.50-62.

4. Доходи населення по регіонах України. URL: http://www.od.ukrstat.gov.ua/stat_info/doxod/doxod2.htm

УДК 005.7:336:338.124.4

ПРИНЦИПИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мирошник К. М., студентка

Науковий керівник: Олійник А. С., к.е.н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

Антикризове фінансове управління доцільно розглядати як підсистему загальної системи управління, основним завданням якої є своєчасне виявлення передкризового фінансового стану та прийняття потрібних превентивних заходів відносно попередження фінансової кризи.

В ході виконання функціональних завдань антикризового фінансового управління підприємством, постає потреба обґрунтування певних принципів реалізації завдань, а саме [1]:

1. Принцип постійної готовності до реагування – обумовлює об'єктивну ймовірність виникнення фінансової кризи і визначає необхідність постійної готовності управлінського складу до можливого порушення фінансової рівноваги на будь-якому етапі функціонування підприємства.

2. Принцип превентивної дії – передбачає, що краще запобігати загрозі фінансової кризи, ніж здійснювати її локалізацію і забезпечувати нейтралізацію її негативних наслідків.

3. Принцип терміновості реагування – передбачає, що чим раніше будуть застосовані елементи антикризового фінансового управління, щодо кожного

виявленого кризового симптому, тим більші можливості скорішого відновлення порушеної рівноваги матиме в своєму розпорядженні підприємство.

4. Принцип адекватності реагування – обумовлює можливість «включення» окремих елементів нейтралізації загрози фінансової кризи і її ліквідації, повинна виходити з реального рівня такої загрози і бути адекватною рівню реагування.

5. Принцип ухвалення комплексності рішень визначає, що практично кожна фінансова криза має комплексний характер, тобто стосується функціонування різних підсистем підприємства, а отже вимагає комплексного характеру свого виконання дій від сформованої системи антикризових заходів до їх реалізації.

6. Принцип альтернативності дій – передбачає наявність і розгляд максимально можливої кількості альтернативних проектів щодо нейтралізації окремої кризи.

7. Принцип адаптивності – обумовлений необхідністю високого рівня гнучкості організації антикризового фінансового управління, його швидкої адаптації до тієї чи іншої форми кризи під впливом змінних умов зовнішнього та внутрішнього фінансового середовища підприємства.

8. Принцип пріоритетності використання внутрішніх ресурсів – передбачає, що в процесі антикризового фінансового управління, особливо на ранніх стадіях діагностики фінансової кризи, підприємство повинно розраховувати переважно на внутрішні фінансові можливості її нейтралізації.

9. Принцип оптимальності зовнішньої санації – визначає, що в процесі вибору форм зовнішньої санації і складу зовнішніх санаторів, на стадії глибокої фінансової кризи, слід виходити з системи певних критеріїв, яка розробляється в ході антикризового фінансового управління і має бути достатньою та необхідною для вчасної ліквідації кризи.

10. Принцип ефективності – визначає необхідність зіставлення ефекту від антикризового фінансового управління з витратами на реалізацію його заходів з наявними фінансовими ресурсами.

11. Принцип управління першими симптомами – визначає, що ефективність антикризового фінансового управління залежить від своєчасного визначення перших симптомів кризи. Побачити перші прояви кризи можливо при постійному моніторингу процесів, які протікають всередині підприємства та сигналів зовнішнього середовища.

12. Принцип введення інновацій у виробничу діяльність підприємства – передбачає, що ефективність антикризового фінансового управління залежить від інноваційних технологій, які повинні проваджуватись своєчасно на всіх підрозділах підприємства [3].

Рис. 1. Принципи антикризового фінансового управління [2]

Отже, зазначені принципи є основою функціонування антикризового фінансового управління підприємством, що дає змогу найкращим чином реалізувати функціональні його обов'язки та розробити заходи відносно подолання криз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Москаленко В. П., Пластун О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 6 (60). С. 180–183.
2. Салига С. Я. Антикризове фінансове управління підприємством : навч. посібник. Київ. Центр навчальної літератури, 2015. 280 с.
3. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 268 с.

УДК 336.64

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Мойсієвич О. О., студентка

Науковий керівник: Лемішко О. О., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективність діяльності підприємств визначається переважно станом їх фінансів, що призводить до необхідності проведення аналізу їх фінансової безпеки. Фінансова безпека підприємства характеризується станом, що забезпечує його фінансову рівновагу, стійкість, платоспроможність у довгостроковому періоді, потребу у фінансових ресурсах для сталого розширеного відтворення, достатню фінансову незалежність, захищеність фінансових інтересів власників підприємства [1].

Нині суб'єкти підприємництва не приділяють достатньо уваги захисту своєї діяльності від впливу негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, про що свідчать результати їх діяльності. Оцінити рівень забезпечення рівня фінансової безпеки підприємства можливо за такими напрямками: фінансова стабільність, ділова активність рентабельність і ліквідність [3]. Саме ці напрями дають уявлення про фактори, наслідком впливу яких визначається фінансова безпека підприємства.

Для підприємств України у 2016-2020 роках характерно збільшення кількості збиткових підприємств, найбільша частка яких припала на 2016 та 2020 роки, 27,6% та 29,0% відповідно. Зростання їх частки простежується з 2017 року, що пов'язано з відновленням після економічної нестабільності в країні [4].

Для детальнішого аналізу фінансової безпеки підприємств України, проаналізуємо основні показники, що описують фінансовий стан їх діяльності: фінансову стабільність, ділову активність, рентабельність та ліквідність (табл. 1) [4].

Таблиця 1

Аналітичні показники фінансової безпеки підприємств України

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,99	0,98	0,98	0,98	0,99	> 1,5
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,25	0,25	0,25	0,27	0,26	> 0,6
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,72	-0,75	-0,69	-0,57	-0,59	> 0,1
Коефіцієнт фінансового ризику	3,08	3,05	3,02	2,72	2,8	0,5 <
Оборотність дебіторської заборгованості	1,58	2,23	2,38	2,37	2,25	Об _{деб} > Об _{кред}
Оборотність кредиторської заборгованості	2,41	2,63	2,77	2,77	2,7	
Рентабельність основної діяльності	7,4	8,8	8,1	10,2	6,2	зрост.

Джерело: побудовано і розраховано автором на основі [4]

На основі проведеного аналізу (табл. 1), робимо наступні висновки: по-перше, ліквідних активів, які використовують підприємства країни, були значно нижчі за порогові значення, причому цих активів не вистачає навіть на повне покриття всіх поточних зобов'язань; по-друге, протягом усього періоду 2016-2020 рр. коефіцієнт фінансової незалежності знаходиться за критичною межею, що є показником втрати довіри інвесторів та кредиторів в умовах ускладнення отримання позики. На незадовільну гнучкість у використанні власного капіталу підприємствами вказує негативна динаміка коефіцієнта маневреності власного капіталу: величина означеного показника (- 0,72 у 2016р., - 0,59 у 2020р.) залишається на від'ємному рівні. Про посилення фінансової залежності підприємств України від залученого капіталу та зростання загрози виникнення у

них дефіциту коштів свідчить надмірне значення показника фінансового ризику (3,08 у 2016р., 2,08 у 2020р.).

Про незадовільну ділову активність на підприємствах загалом свідчить значення оборотності дебіторської заборгованості. А починаючи з 2016 року, істотним залишається ризик зниження швидкості погашення кредиторської заборгованості підприємствами країни.

На нераціональне використання коштів за весь період вказує перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською. Ці тенденції майже зникають у 2017 році, коли дебіторська заборгованість практично дорівнює кредиторській, що свідчить про покращення стану платежів підприємствами.

Показник рентабельності операційної діяльності характеризує загальну ефективність використання активів на підприємствах. Для підприємств України він є задовільним, однак тривожним є його падіння на 4% (з 10,2 у 2019р. до 6,2 у 2020 р.).

Таким чином, фінансовий стан підприємств України за період 2016 – 2020рр., у контексті обраних напрямків забезпечення рівня їх фінансової безпеки, є незадовільним. Він характеризується наявністю значної кількості загроз та ризиків:

- залежністю підприємств від зовнішніх джерел фінансування;
- незадовільними можливостями підприємств виконувати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних активів;
- незадовільною гнучкістю у використанні власного капіталу;
- зниженням фінансових можливостей інвестування за одночасної втрати довіри інвесторів та кредиторів;
- зниженням ефективності роботи підприємств тощо.

Пропозиціями щодо забезпечення рівня фінансової безпеки підприємств можуть бути розробка та впровадження ряду заходів, таких як:

- впровадження нововведень шляхом виробництва конкурентоспроможної експортно орієнтованої продукції;

- використання світових досягнень у бізнес-технологіях;
- запровадження дієвої системи управління фінансовою діяльністю підприємства, зокрема регулювання своєчасного надходження виручки;
- відмова від ненадійних вітчизняних та іноземних партнерів;
- зниження частки позикового капіталу у господарському обороті [1].

На нашу думку, провідними напрямками забезпечення фінансової безпеки підприємств в Україні є раціональне співвідношення власного і залученого капіталу, а також економічне зростання підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими активами: підручник: 2 ч. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2019. 497 с.
2. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.
3. Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України. *Економічний форум*. 2012. №3. С.14
4. Діяльність підприємств. Держстат України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/zb_DSG_20.pdf

УДК 336.58:330.322.3:338.48

ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Мошенець О.О., магістр

Науковий керівник: Скрипник Г.О., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах господарювання інвестиції виступають найважливішим механізмом для створення умов виходу із економічної кризи, для досягнення структурних зрушень у виробництві, для впровадження науково-технічного прогресу, для підвищення показників господарської діяльності на

мікро- та макрорівнях. Сьогодні одним із найважливіших напрямків стабільного економічного розвитку України є активізація інвестиційної діяльності.

Питанням щодо формування та використання інвестиційних ресурсів присвячено наукові дослідження таких зарубіжних авторів: Дж. Кейнса, Д. Йоргенсона, У. Шарпа, Й. Шумпетера та ін. Окремі аспекти теорії й практики фінансового забезпечення інвестиційної діяльності висвітлено у працях вітчизняних науковців: О. Білої, І. Бланка, Л. Гриценко [1], О. Вовчак, Т. Майорової, К. Поліводи, А. Пересади, С. Черкасової [3].

Водночас в умовах постійних змін та кризових ситуацій як у фінансовому, так і в реальному секторах економіки, виникає необхідність дослідження інструментів та методів фінансового механізму активізації інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств.

Автори інвестиційного словника А. Загородний, Г. Вознюк, Г. Партин теж звертають увагу на можливість досягнення соціального ефекту в процесі інвестування та визначають інвестиції як «грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що їх вкладають в об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу» [2, с. 196].

Фінансовий механізм включає комплексну взаємодію фінансових методів, фінансових інструментів і фінансових важелів, за допомогою яких забезпечуються оптимальні параметри формування фінансових ресурсів та максимальна ефективність їх використання для забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства. Функціонування лише одного фінансового механізму не може забезпечити оптимального обсягу формування фінансових ресурсів та їх раціонального використання.

Активізація інвестиційної діяльності в Україні неможлива без формування фінансового механізму. Тому сформуємо функціональний підхід до формування фінансового механізму активізації інвестиційної діяльності, в якому виділимо фінансове планування, забезпечення, регулювання, стимулювання та контроль за реалізацією інвестицій. Призначення даного фінансового механізму полягає у

активізації залучення інвестиційних ресурсів (в т. ч. іноземних), оптимізації їх структури, підвищення ефективності інвестиційної діяльності для досягнення визначеної мети.

Структура фінансового механізму активізації інвестиційної діяльності включає нормативне, інформаційне та організаційне забезпечення. Інформаційне забезпечення фінансового механізму активізації інвестиційної діяльності включає зовнішні (показники макроекономічного розвитку держави, регіону, галузі) та внутрішні джерела інформації (форми фінансової звітності підприємства, що дають змогу інвестору проаналізувати фінансовий стан об'єкта інвестування). Організаційне забезпечення фінансового механізму активізації інвестиційної діяльності полягає у створенні відповідної системи фінансових органів та інституцій, визначенні їх функцій та повноважень.

Доцільно виділити такі основні методи фінансового впливу на умови та процеси інвестиційної діяльності підприємств: фінансове планування; фінансове забезпечення; фінансове регулювання; фінансове стимулювання; фінансовий контроль.

Фінансове планування показників інвестиційної діяльності відбувається на макро-, мікро- та субмікроекономічному рівнях.

Фінансове забезпечення активізації інвестиційної діяльності здійснюється шляхом використання методів бюджетного фінансування, самофінансування, кредитування.

Основними елементами фінансового регулювання інвестиційної діяльності є: бюджетне регулювання, що реалізується шляхом виділення коштів з бюджету на безоплатних та безповоротних засадах через дотації, субвенції, субсидії; митне регулювання, яке передбачає встановлення системи митних зборів і платежів для суб'єктів інвестування; податкове регулювання, до якого належить вилучення частини доходів інвесторів до бюджету та державних цільових фондів.

Для зацікавлення інвесторів вкладати кошти й досягати кращих результатів використовують фінансове стимулювання, що реалізується за

допомогою системи фінансових важелів. Конкретними формами прояву таких стимулів для інвесторів є фінансові, у тому числі податкові пільги.

Фінансовий контроль інвестиційної діяльності може проводитись у формі фінансового моніторингу інвестиційних потоків на двох рівнях: державний моніторинг, що проводять Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи податкової, митної та контрольревізійної служб, територіальні управління економіки; моніторинг інвесторів, що проводиться безпосередньо органами управління суб'єктом господарювання, що реалізовує інвестиційний проект.

Використання фінансових інструментів (податків, зборів, штрафів, пільг, емісії грошей, приватизації) сприятиме посиленню взаємозв'язку джерел фінансового забезпечення інвестиційного розвитку та методів і форм їх прояву. Інструменти повинні забезпечувати мобілізацію ресурсів із різних джерел, що, в свою чергу, розширить можливості фінансування інвестиційних проектів та сприятиме економічному зростанню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко Л. Л. Обґрунтування моделей оптимізації участі держави у фінансуванні проектів в умовах інвестиційної взаємодії з бізнесом. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. №2. С. 34-40.

2. Загородній А.Г. Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Інвестиційний словник. Львів: «Бескид Біт». 2005. 512 с.

3. Черкасова С. В., Сороківська М. В. Сучасний стан та перспективи розвитку інвестування в небанківському фінансовому секторі : монографія. Львів. 2013. 186 с.

ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА*Невгад Б. П., студент**Науковий керівник: Буряк А. В., к.е.н., доцент**Національний університет біоресурсів і природокористування України*

В умовах розвитку ринкової економіки зосередження господарської діяльності приділяється первинній ланці економіки - підприємству. Для стабільного фінансового функціонування підприємству необхідний власний капітал. Власний капітал-це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Він показує окрему частину майна, яка фінансується за рахунок грошових внесків власників (засновників) і власних засобів підприємства [1].

Власний капітал являє собою вартість(грошову оцінку) майна суб'єктів господарювання, яка залишається повністю в його розпорядженні. В бухгалтерському обліку обсяг власного капіталу визначається як різниця між активами підприємства і зобов'язаннями підприємства за певний період часу. Динаміка власного капіталу ТОВ «ДТЕК» представлена табл.1.

*Таблиця 1***Динаміка власного капіталу і його складових у ТОВ «ДТЕК»**

Складові власного капіталу	На початок року				
	2018	2019	2020	2021	2022
Статутний капітал	-	-	-	-	200
Інший додатковий капітал, тис.грн	30000	320000	350000	37000	38000
Резервний капітал, тис.грн	24000	25000	28000	29000	30000
Нерозподілений прибуток, тис.грн	5000	7000	9000	12000	15000
Власний капітал, тис.грн	59000	352000	387000	78000	83200

*Джерело: фінансова звітність ТОВ «ДТЕК»

Отже, проаналізувавши дані табл.1, можна сказати, що протягом п'яти років прослідковується зростання власного капіталу за рахунок збільшення суми

додаткового та резервного капіталу, а на початок 2021 р. ще й статутного капіталу, що свідчить про ефективність ведення підприємницької діяльності ТОВ «ДТЕК».

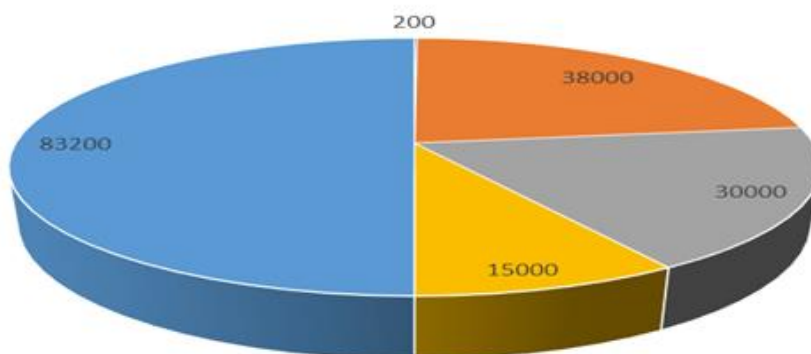

Рис.1. Структура власного капіталу ТОВ «ДТЕК» 2021р.

**Джерело: побудовано на основі даних табл.1 ТОВ «ДТЕК»*

У фінансовій звітності підприємств власний капітал є підсумком першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів над зобов'язаннями [1].

Рис. 2. Джерела формування власного капіталу підприємства

Власний капітал як один з найважливіших показників провадження господарської діяльності підприємств виконує такі функції [1]:

- довгострокового фінансування;
- відповідальності та захисту прав кредиторів;
- компенсації нанесених збитків;

- фінансування інвестицій, які знаходяться під ризиком;
- кредитоспроможності;
- фінансової незалежності(автономії);
- розподілу активів і доходів суб'єкта господарювання.

Головними складовими власного капіталу на підприємстві є: статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток(непокритий збиток).

Отже, власний капітал має важливе економічне значення, бо дає характеристику власних ресурсів підприємства. Власний капітал являє собою загальну вартість грошових засобів підприємства, які використовуються ним для формування і ведення своєї господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: ЦП "Компрінт", 2019. 355 с.

УДК 005.2:658.14.17

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Орологопуло К. О., магістр

Науковий керівник: Олійник Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Надзвичайна нестійкість ринкового середовища активізує руйнівний вплив як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, що суттєво ускладнює умови ведення бізнесу в Україні, а нездатність вітчизняних підприємств своєчасно виявити вплив вищезазначених негативних чинників на їхню діяльність обумовлюють зростання потреби в ефективному антикризовому фінансовому управлінні.

Система антикризового фінансового управління заснована на таких принципах [1]:

- принцип постійної готовності реагування - зумовлений у потребі підтримки безперервної готовності фінансового персоналу до ймовірних суттєвих змін та порушень фінансового балансу підприємства на будь-якому етапі його економічного розвитку;

- принцип превентивності дій - базується на попередженні керівництва підприємства щодо виникнення фінансової кризи. Цей принцип передбачає і ліквідацію (нейтралізацію) негативних наслідків;

- принцип терміновості реагування - створення та застосування механізмів антикризового фінансового управління для швидкого реагування на зміни фінансової рівноваги на підприємстві;

- принцип адекватності реагування - впровадження окремих механізмів нейтралізації загрози фінансової кризи та її вирішення повинні базуватися на реальних фактах фінансової загрози і мати адекватний (дієвий) план заходів;

- принцип комплексності рішень, що приймаються - спроможність подолати фінансову кризу полягає в створенні комплексного плану, що необхідно розробити для забезпечення низки антикризових заходів аби нейтралізувати саме кризове становище та його наслідки;

- принцип альтернативності дій - передбачає, що ліквідація фінансової кризи повинна мати декілька варіантів планів вирішення проблеми, так як неможливо на 100% передбачати результати виконаних заходів;

- принцип адаптивності управління - передбачає необхідність високого рівня гнучкості антикризового фінансового управління, його швидкої адаптації до зміни умов зовнішнього та внутрішнього фінансового середовища.

Процес антикризового фінансового управління підприємством складається з таких етапів [2]:

1. Здійснення постійного моніторингу фінансового стану підприємства з метою раннього виявлення ознак фінансової кризи;

2. Розробка системи профілактичних заходів із запобігання фінансовій кризі при діагностуванні передкризового фінансового стану підприємства;
3. Ідентифікація параметрів фінансової кризи при діагностиці її настання;
4. Дослідження факторів, що зумовили виникнення фінансової кризи підприємства і генерують загрозу її подальшого поглиблення;
5. Оцінка потенційних фінансових можливостей підприємства щодо подолання фінансової кризи;
6. Вибір напрямів механізмів фінансової стабілізації підприємства, адекватних масштабам його кризового фінансового стану;
7. Розробка та реалізація комплексної програми виходу підприємства з фінансової кризи;
8. Контроль реалізації програми виходу підприємства з фінансової кризи;
9. Розробка та реалізація заходів з усунення підприємством негативних наслідків фінансової кризи.

Таблиця 1

Функції антикризового фінансового управління підприємством

<i>Загальні функції</i>	<i>Специфічні функції</i>
Створення дієвих інформаційних систем, що забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень	Діагностика кризових симптомів фінансового розвитку підприємства
Розробка плану фінансового відновлення підприємства	Підтримка платоспроможності суб'єкта господарювання
Розробка дієвої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень щодо фінансового оздоровлення підприємства	Відновлення фінансової рівноваги підприємства
Аналіз фінансового стану та результатів фінансової діяльності підприємства	Розробка комплексної стратегії фінансового відновлення підприємства

Одним із головних завдань антикризового фінансового управління є виявлення загрози банкрутства. Основне значення прогнозування банкрутства полягає в своєчасній розробці заходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій. Заходами щодо відновлення платоспроможності боржника можуть бути: реструктуризація підприємства;

перепрофілювання виробництва; закриття нерентабельних виробництв; відстрочення, розстрочення або прощення боргу; реструктуризація активів боржника; ліквідація дебіторської заборгованості тощо [3].

Отже, формування антикризового фінансового управління для підприємств спрямоване на відновлення платоспроможності, прибутковості та фінансової стійкості суб'єкта господарювання у випадку, коли настання кризових явищ не вдалося уникнути. Підвищення ефективності антикризового фінансового менеджменту є дієвим способом підтримки та покращення результатів фінансової і операційної діяльності, що дозволить збільшити прибутковість, обсяги вироблених продуктів, наданих послуг та сприятиме залученню інвестицій, так як таке підприємство буде більш захищене від зовнішніх і внутрішніх факторів впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біломістна І. І., Біломістний О. М., Крамська М. С. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2013. Т. 1. №. 14. С. 90–96.

2. Гасанов С.С., Штангрет А. М., Котляревський Я. В. Антикризове корпоративне управління: теоретичні та прикладні аспекти. Київ: ДННУ “Академія фінансового управління”, 2012, 301 с.

3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

ВІДТВОРЮВАННЯ КАПІТАЛУ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Пінчук М.С., аспірант

Науковий керівник: Буряк А.В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Теорія суспільного відтворення вкладеного капіталу та інвестування виступає методологічною основою розробки різнопланових напрямків економічного зростання, вдосконалення фінансово-економічного механізму ефективного функціонування суб'єктів господарювання, управління процесами соціального розвитку країни. Саме в пошуку способів вирішення цих питань здійснюється основна маса сучасних наукових досліджень щодо забезпечення вищого якісного економічного відтворення – розширеного [1].

З позиції теорії розширеного відтворення вкладеного капіталу у формі інвестиції функціонально проявляються в самому процесі інвестування, який відображає трансформацію виділених для соціально-економічного зростання фінансових ресурсів у капітал за схемою (рис. 1).

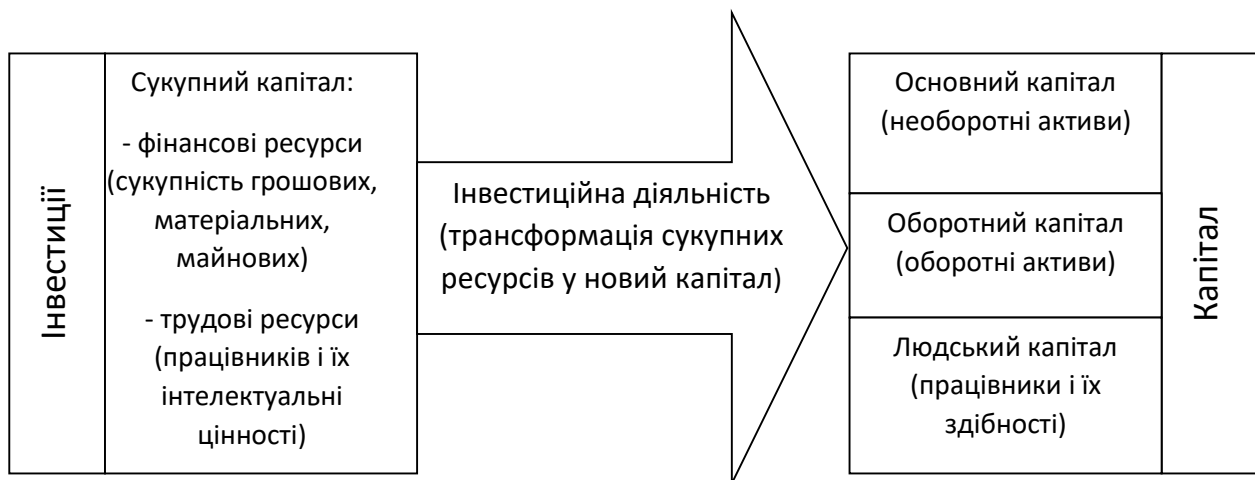

Рис. 1. Схема трансформації інвестиційних ресурсів у капітал [1]

За матеріалами рис. 1.1, нагромаджені в процесі одного відтворювального циклу інвестиційні ресурси суб'єкта господарювання трансформуються у капітал, що додається до вихідної маси капіталу, яка відновлюється протягом

відтворювального процесі. Таким чином, на нашу думку, відбувається приріст капіталу, що демонструє економічне зростання.

Отже, інвестиції і капітал – споріднені симбіотичні елементи трансформаційного руху вартості. Якщо розглядати рух вартості одномоментно, тобто в прояві всіх його фаз, то інвестиції уособлюють перемінну величину його потоку (динаміку), а капітал – перемінну величину запасу (статичку) [2]. Інвестиційний процес уособлює прирощення вкладеного капіталу засобом його генерації – акумуляції і зростання маси. Єдиним джерелом приросту капіталу являється прибуток, як підсумкова частка доходу.

В умовах ринку прибуток виступає одночасно наслідком і передумовою, основною рушійною силою розвитку економіки: саме прибуток забезпечує інвестування основного і оборотного капіталу, надає імпульс динамізму економічної системи [3]. Кількість товарів і послуг, що продукуються залежить від обсягу сукупних витрат капіталу, що знаходить відображення у величині товарних пропозицій та платоспроможного попиту, які мають бути гармонійно зважені. Активізація інвестиційної діяльності, а отже, нарощення прибутковості і як результат розширеного відтворення капіталу, може бути досягнута за рахунок концентрації зусиль на пріоритетних напрямках розвитку аграрного сектору на основі формування національної, галузевих, регіональних та інших інвестиційних програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буряк А. В. Інвестиційно-інноваційне прискорення розвитку аграрних підприємств [монографія] / А. В. Буряк. К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 204 с.
2. N. Davydenko, A. Buriak, I. Demianenko, Investment Attractiveness Of Agricultural Sector Of Ukrainian Region In Modern Conditions Of Social And Economic Development. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4, 1 (2018)
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Скрипник Г.О. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України: моногр. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 388 с.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Погорілий Я. В., магістр

Науковий керівник: Скрипник Г. О., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Галузь сільського господарства є однією з найперспективніших та водночас найризикованіших для ведення підприємницької діяльності. Сільськогосподарські підприємства у своїй більшості перебувають у стані постійного пошуку нових джерел фінансового забезпечення та можливості їх залучення у підприємницьку діяльність. Для ефективного функціонування перед підприємствами постає питання акумуляції фінансових ресурсів та трансформація їх у матеріальні та нематеріальні активи. Для визначення ефективності залучення та використання фінансових ресурсів проводять оцінку їх ефективності, яка здебільшого не дає позитивного результату.

Питання фінансування виробництва в агробізнесі та виявлення основних переваг та недоліків можливих форм фінансового забезпечення є актуальною серед науковців. Даному питанню приділяють увагу такі вчені, як М.М. Александрова, В.П. Галушко, О.Є. Гудзь, М.І Кісіль, В.І. Ларіна Т.Ф., Оспіщева, А.А. Пересада, І.І. Пилипенко, Г.М. Підлісецький, В.П. Савчук, С.Д. Смолінська, П.А. Стецюк, Н.С. Танклевська, А.В. Чупіс та ін.

У сучасних умовах аграрний сектор економіки України є одним із основних структурних рушіїв її розвитку, оскільки формує основу збереження суверенітету держави – продовольчої та певною мірою економічної, соціальної та екологічної безпеки, сприяє промисловості, впливає на добробут і розвиток сільських територій.

Кількість діючих підприємств, що діють в аграрному секторі економіки України станом на 2020 рік, становила 45 558 одиниць, з них 15,3% – підприємства, 7,1% – приватні підприємства, 1,0% – виробничі кооперативи, 74,9% – фермерські господарства, 0,4% – державні підприємства, 1,3% – суб'єкти

інших форм господарювання, 40735 підприємств (89,4%) використовували у своїй діяльності землі сільськогосподарського призначення загальною площею 19,9 млн. га %) із наявних в Україні 42,7 млн. га. Решта таких земель обробляються домогосподарствами, так званими «фізичними особами», або перебувають у «тіньовому» обігу. На основі офіційної статистики встановлено, що 72,9% цих підприємств мають до 500 га або 13,4% усіх цих земель, що свідчить про значний обсяг дрібного виробництва [1].

Важлива роль у якісному аспекті фінансової безпеки належить структурі джерел фінансових ресурсів (пасивів балансу) підприємств, яка представлена в табл. 1.

Таблиця 1

**Структура джерел фінансових ресурсів зведеного балансу
сільськогосподарських підприємств України**

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. до 2018 р. (+,-)
	2018	2019	2020	
Власний капітал, млн грн	275304	369371	436338	377
Питома вага власного капіталу, %	40,1	24,0	47,9	–
Позиковий і залучений капітал, млн грн	410541	1167948	476276	1220
Питома вага позикового і залученого капіталу, %	60,0	76,0	52,1	–
<i>в тому числі в короткострокові кредити банків, млн грн</i>	27849,1	29058	46853,5	304,1
Питома вага короткострокових банківських кредитів, %	4,1	1,9	5,1	
Всього, млн грн	685845	1537319	911614	1027

Джерело: розраховано за даними Держкомстату [1]

Виходячи зі структури фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств на 2018-2020 роки на кінець кожного звітного періоду, представленої в табл. 1, можна зазначити, що обсяг власного капіталу сільськогосподарських підприємств, порівняно з 2018 роком, зріс у 3,76 рази і у 2020 році склав 436337 млн грн. Частка статутного капіталу у 2020 році становила 47,9%. Незважаючи на загальну тенденцію зростання власного капіталу, його частка в структурі джерел фінансування, починаючи з 2017 року,

не досягає нормативного значення 50%, що свідчить про низький рівень фінансової стійкості та ймовірність банкрутства сільськогосподарських підприємств в Україні через неможливість своєчасно та в необхідному обсязі сплатити зобов'язання у разі непередбачених ситуацій.

Збільшення обсягів фінансування з державного бюджету є пріоритетом інвестиційної політики більшості країн. Відповідно до законодавства України частка видатків на фінансування сільського господарства має становити не менше 5% видаткової частини державного бюджету. Реальні обсяги фінансування не досягають заявлених показників (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка видатків державного бюджету України на сільське господарство

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. до 2018 р. (+,-)
	2018	2019	2020	
Видатки Державного бюджету – всього, млрд грн	402,9	489,3	566,6	197,0
Сільське господарство, млрд грн	4,7	4,4	11,0	144,7
у відсотках до загального обсягу видатків, %	1,2	0,9	1,9	x

Джерело: складено автором за даними [1]

Як свідчать дані табл. 2, фактична державна підтримка аграрного сектору в Україні малоефективна, не компенсує витрати сільськогосподарських підприємств внаслідок цінової та торговельної диспропорції.

Основними пріоритетами державної аграрної політики мають бути:

- розширення сфери інтеграції дрібних фермерів з великими товарними господарствами, переробними, збутовими підприємствами та постачальниками ресурсів;

- радикальне зміцнення соціальної інфраструктури села;

- запровадження нових механізмів розподілу субсидій сільськогосподарським товаровиробникам, які орієнтують їх на ринкові сигнали, а не на види виробничих субсидій;

- забезпечення прозорості процесу розподілу фінансової підтримки,

рівноправної участі всіх виробників у її отриманні та встановлення загальних лімітів дотацій на одного одержувача платежів з державного бюджету;

– застосування механізмів фінансової підтримки сільського господарства товаровиробників шляхом субсидування процентної ставки, надання гарантій за банківськими кредитами або прямими інвестиціями, кредитування товарних позик, сільськогосподарської техніки, підтримки кредитних спілок, страхування продукції тощо [2].

Агропромисловий комплекс України потребує значних фінансових надходжень. В умовах, коли обсягу внутрішнього фінансування недостатньо для розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва, актуальним стає питання інтенсифікації інвестиційних процесів за рахунок залучених джерел.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Колодізев О. М. Методологічні засади фінансового забезпечення управління інноваційним розвитком економіки: монографія. Харків: ІНЖЕК, 2009. 278 с.

УДК 336: 339.17

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Попенко М., студентка

Науковий керівник: Олійник О.О., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

З точки зору створення умов для безперебійного процесу відтворення, визначальним елементом фінансового механізму підприємства є його фінансове забезпечення, як відповідне покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів що акумулюються суб'єктами господарювання і державою. Формами фінансового забезпечення є самофінансування, кредитування й державне фінансування, а

інструментами механізму виступає склад і структура його джерел. Вони визначають не тільки політику фінансування господарської діяльності підприємства, а й впливають на його фінансові результати. Залучаючи фінансові ресурси з різних джерел, надається можливість вибирати оптимальні їх комбінації.

Однак існують певні чинники, що впливають на обсяг і структуру фінансових ресурсів підприємства. До них належать форма власності й організаційно-правові форми підприємств, галузева приналежність, мета і завдання фінансово-господарської діяльності на певному проміжку часу, внутрішня фінансова політика підприємства [1].

Структура фінансового забезпечення впливає на балансування між фінансовою стійкістю і фінансовим ризиком діяльності підприємства. Так згідно з ефектом фінансового левериджу, наявна певна залежність між часткою позикових коштів у структурі фінансового забезпечення та рентабельністю власного капіталу. Зв'язок між ними такий: чим більша частка позикових коштів, тим вища рентабельність власного капіталу. При цьому кожне підприємство має балансувати між цими чинниками, що впливають на фінансові результати його діяльності.

З метою підвищення ефективності механізму фінансового забезпечення, доцільно впровадити його бюджетування, в процесі якого необхідно виявити і відповідно класифікувати рівень фактичного стану фінансового забезпечення та ступінь його ефективності за обраними критеріями. Для цього треба визначити склад і структуру джерел фінансування виробничої діяльності, рівень фінансової стійкості, який досягається завдяки наявній структурі джерел фінансового забезпечення та ступінь відповідності структури сформованих джерел фінансування структурі активів підприємства, виходячи з особливостей його виробничо-господарської діяльності. Внаслідок чого, отриманий ефект від управління фінансовим забезпеченням підприємства, залежатиме від визначення достатнього рівня і структури його активів з формуванням обсягів та структури джерел фінансування цих активів.

Поряд з цим необхідно зауважити, що фінансові ресурси тих або інших

суб'єктів господарювання можуть набувати й різних форм, що зумовлює наявність цілеспрямованих фінансових потоків як взагалі, так і в межах окремого суб'єкта господарювання. На це впливає багаторівневість і складність взаємозв'язків фінансового механізму, який передусім створює можливості для широкого його використання, впливаючи на загальний економічний механізм як на систему, що формує комплексний характер функціонування фінансової політики підприємств.

Таким чином, фінансовий механізм має спиратися на дослідження фінансової системи підприємства, що потребує гнучкої організації виробничих відносин, реалізації і споживання з подальшим її вдосконаленням. Фінансова система підприємства, на нашу думку, повинна розглядатися як складна, відкрита, адаптивна динамічна імовірна система, що характеризується складністю структури і наявністю множинних елементів та динамічністю їх поведінки в цілому й окремих елементів фінансового механізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сокиринська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Фінанси України*, 2013. № 4. С. 88 - 93.

УДК 005.5:005.21:336

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Почоменко А. А., студентка

Буряк А. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Швидка зміна зовнішнього і внутрішнього середовища бізнесової діяльності вимагає змінювати підхід до управління підприємства. У зв'язку з цим поняття «контролінг» увійшло у фінансовий лексикон відносно недавно, і обговорення його змісту та актуальності науковцями не припиняється.

Контролінг - це один із інструментів управління, який забезпечує керівництву компанії вичерпну, дієву та достовірну інформацію для прийняття ефективних рішень і дій, необхідних для досягнення цілей, а також забезпечує інформаційно-аналітичну базу для реалізації функцій стратегічного управління [1].

Таблиця 1

Роль контролінгу в управлінні підприємством

Елементи процесу управління	Функції контролінгу в управлінському процесі
Визначення цілей	Визначення кількісних та якісних цілей підприємства, вибір критеріїв, за якими можна оцінити ступінь досягнення поставлених цілей
Планування	Розробка методики планування, координація комплексу приватних планів та інтеграція їх у консолідований план розвитку підприємства. Аналіз сильних і слабких сторін підприємства, можливостей та загроз
Управлінський облік	Контролінг на базі управлінського обліку формує інформацію, необхідну для визначення стратегії та тактики управління, для оптимального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Здійснює аналіз та оцінку ефективності виробництва в цілому і в розрізі окремих підрозділів
Інформаційна підтримка управління	Функція контролінгу полягає у формуванні баз даних та організації інформаційних потоків, у наданні необхідної інформації користувачам
Моніторинг	Відстеження процесів, що протікають на підприємстві, і формування агрегованої інформації про результати діяльності підприємства
Контроль	Порівняння планових та фактичних величин для вимірювання та оцінки ступеня досягнення мети. Встановлення допустимих меж відхилень від плану
Аналіз	Аналіз відхилень, інтерпретація причин відхилень фактичних параметрів від планових значень і розроблення пропозицій про заходи щодо скорочення відхилень
Діагностика	Відстеження якості прийнятих рішень у галузі стратегічного планування, попередження випадків прийняття рішень на основі помилкових тверджень, оцінок ймовірностей комерційних ризиків
Заключні положення	Виробіток рекомендацій для прийняття управлінських рішень

Більш системним, на наш погляд, є визначення контролінгу, що підкреслює свою суть на досягнення мети інтегрованої системи аналізу інформації та слугує методичною підтримкою менеджера у процесі планування, контролю виконання бюджетів, аналізу та прийняття управлінських рішень у

всіх центрах фінансової відповідальності та функціональних сферах підприємства [2].

Головною ціллю контролінгу виступає ефективність та результативність, досягнення вагомих кількісних та якісних результатів.

Ознайомившись із рядом робіт науковців, ми погоджуємось, що основні функції контролінгу визначають його роль у загальній системі фінансового управління: формування та подання інформації; контроль виконання планів; запобігання негативним результатам діяльності; перманентний аналіз економічних маркерів; виявлення відхилень встановленого значення; встановлення причин та надання рекомендацій.

Роль контролінгу відображається в моніторингу виконання стратегічного плану через свої функції в управлінському процесі (табл. 1).

Основним завданням системи контролінгу є фінансове планування і бюджетування та послідовний і своєчасний моніторинг фінансово-господарської діяльності всіх ланок підприємства з позиції генерації витрат і прибутку, а також розробка заходів щодо підвищення ефективності бізнесової діяльності.

Отже, контролінг сьогодення — це організація фінансової управлінської діяльності компанії. Він має бути чітко структурований, щоб забезпечити оптимальну комунікацію та потік інформації. Це, у свою чергу, має сприяти досягненню стратегічних бізнес-цілей, таких як забезпечення прибутковості та підвищення ринкової вартості компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пласкова Н.С. Финансовый контролинг как функция управления стратегией организации. *Учет. Анализ. Аудит.* № 5/2020. С. 24-32

2. Капліна А.І. Контролінг у системі ефективного управління підприємством. *Ефективна економіка.* № 2/2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/72.pdf

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Романченко А. М., студентка

Науковий керівник: Буряк А. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основною формою фінансового інвестування, що здійснюється підприємством є вкладання капіталу в доходні види фондових інструментів. Ця форма фінансових інвестицій є найбільш перспективною. Вона характеризується вкладанням капіталу в різні види цінних паперів, які вільно обертаються на фондовому ринку. Ретельно підібрана, відповідно до обраної інвестиційної стратегії, сукупність об'єктів фінансового інвестування характеризується поняттям портфеля фінансових інвестицій. Портфель може бути сформований із цінних паперів одного або різних типів інструментів.

Основною метою створення портфеля фінансових інвестицій може бути забезпечення реалізації інвестиційної стратегії підприємства шляхом відбору найбільш ефективних і найменш ризикованих цінних паперів. Відповідно до цієї мети завданнями формування інвестиційного портфеля є:

- 1) ефективного використання вільних грошових активів підприємства;
- 2) мінімізація рівня інвестиційних ризиків;
- 3) забезпечення високого рівня прибутковості інвестицій у поточному році або в довгостроковому періоді;
- 4) забезпечення необхідної ліквідності портфеля.

При формуванні портфеля цінних паперів важливе значення має тип портфеля, диверсифікація фондових інструментів, ліквідність портфеля, рівень оподаткування доходу за окремими фінансовими інструментами [1].

Вітчизняні підприємства не мають єдиної методики оцінки та аналізу ефективності портфеля. Кожне підприємство здійснює його за вибраним на свій розсуд певним набором критеріїв.

Одним із підходів є визначення інтегрального показника ефективності формування портфеля фінансових інвестицій, він дає змогу забезпечити певний

рівень доходу на цінні папери в динаміці, а за необхідності визначення напрямів його оптимізації – розкласти цей показник на складові, що характеризують той або інший якісний аспект досягнення цілей підприємства [2].

Матричний метод оцінки ефективності використання портфеля цінних паперів здійснюється у такій послідовності.

Ітерація 1. Відбір та обчислення показників, що характеризують доходність, ступінь ризику, ліквідність сформованого портфеля цінних паперів.

Ітерація 2. Розрахунок індексу зростання (Z) кожного показника за формулою 1 та побудова матриці ефективності використання портфеля цінних паперів.

$$Z = \frac{\text{показник звітного періоду}}{\text{показник базисного періоду}} \quad (1)$$

Ітерація 3. Визначення суми індексів зростання показника ($\sum Z$):

$$\sum Z = Z_1 + Z_2 + \dots + Z_{15} \quad (2)$$

Ітерація 4. Обчислення рівня ефективності портфеля інвестицій (E_f)

$$E_f = \frac{\sum Z}{15} \quad (3)$$

Використання портфеля фінансових інвестицій вважається ефективним, якщо $E_f > 1$. Запропонована методика оцінки ефективності може бути застосована як внутрішніми, так і зовнішніми інвесторами, оскільки вона базується на інформації фінансової звітності.

На основі оцінки результатів фінансового інвестування керівництво підприємства визначає конкретні напрями підвищення доходності портфеля. Тому від якості виконання оцінки залежать і ухвалюванні у цьому напрямі управлінського рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давиденко Н.М., Скрипник Г.О. Інвестування: Підручник. Київ: ФОП Ямчинський О.В. 2021. 460 с.
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посібник. К.: Каравела, 2007. 424 с.

ВЕКСЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Свередюк А. В., студентка

Науковий керівник: Лемішко О. О., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Важливе значення для економіки України має використання векселя в господарських операціях багатьох підприємств. Зараз вексель як інструмент фінансово-господарської діяльності підприємства здебільшого використовується в рамках кредитно-розрахункових операцій. Проте за допомогою векселя можна вирішувати інші важливі задачі, такі як подолання проблеми неплатежів, здійснення взаємозаліку заборгованості, реформування відносин власності тощо.

Відповідно до статті 14 Закону "Про цінні папери та фондовий ринок", вексель - цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю) [1].

Він є не тільки зручною формою розрахунків, а й видом комерційного кредиту, оскільки оплата по векселю відбувається не відразу, а через певний час, протягом якого сума по векселю знаходиться в розпорядженні векселедавця. Вексель може бути переданий першим векселедержцем іншій особі, боржником якої він є [2].

За своєю суттю вексель є абстрактним борговим зобов'язанням. Його абстрактність полягає в тому, що він не обумовлений попереднім виконанням будь яких договірних зобов'язань [3].

Дослідження економічної сутності векселя та його класифікаційних ознак дало змогу встановити, що вексель – це грошовий капітал, який поєднує в процесі обігу одночасно дві властивості грошового капіталу: капітал-функцію (засіб платежу та засіб обігу) і капіталвласність (засіб капіталізації) [4].

Перша ознака векселя як грошового капіталу-функції пов'язана з виконанням платіжно-розрахункової функції, де вексель набуває властивостей грошей і стає засобом платежу за фактично поставлений товар, виконані роботи, надані послуги, а також з обіговою функцією, де вексель виступає засобом обігу, тобто посередником в обміні товарів і забезпечує їх обіг [4].

Друга ознака векселя як грошового капіталу-власності пов'язана з виконанням функції капіталізації, де вексель набуває властивостей товару і стає засобом приросту капіталу, тобто продається з метою отримання додаткового доходу [4].

Враховуючи обидві властивості векселя в процесі обігу на ринку цінних паперів (грошовий капітал-функція та грошовий капітал-власність), виникає третя група операцій, пов'язаних з обслуговуванням вексельного обігу, а саме: гарантійні, комісійні та довірчі операції (рис. 1).

Першу групу операцій із векселями становлять розрахункові операції – операції, що супроводжуються розрахунком за заборгованість підприємства векселем: операції з оформлення заборгованості векселями та операції з розрахунків із використанням раніше набутих векселів (вексельний платіж).

До другої групи операцій відносять кредитні й торговельні операції. Кредитні операції – це операції, що супроводжуються залученням грошових коштів проти векселів або під забезпечення векселями. Торговельні операції – це операції з вкладення або залучення грошових коштів під векселі за цивільно-правовими угодами.

До третьої групи операцій належать гарантійні, комісійні та довірчі операції. Гарантійні операції – це операції, що супроводжуються взяттям підприємством зобов'язань платежу за векселями з умовою відкладання, тобто оплатити векселі за настання певних обставин і в обумовлений термін. Комісійні та довірчі операції – це операції з надання доручення на здійснення торговцем цінних паперів або банком операцій із векселями і супровідними комерційними документами (якщо такі є) на підставі інструкцій з метою отримання платежу, передавання документів, оформлення торговельних операцій тощо.

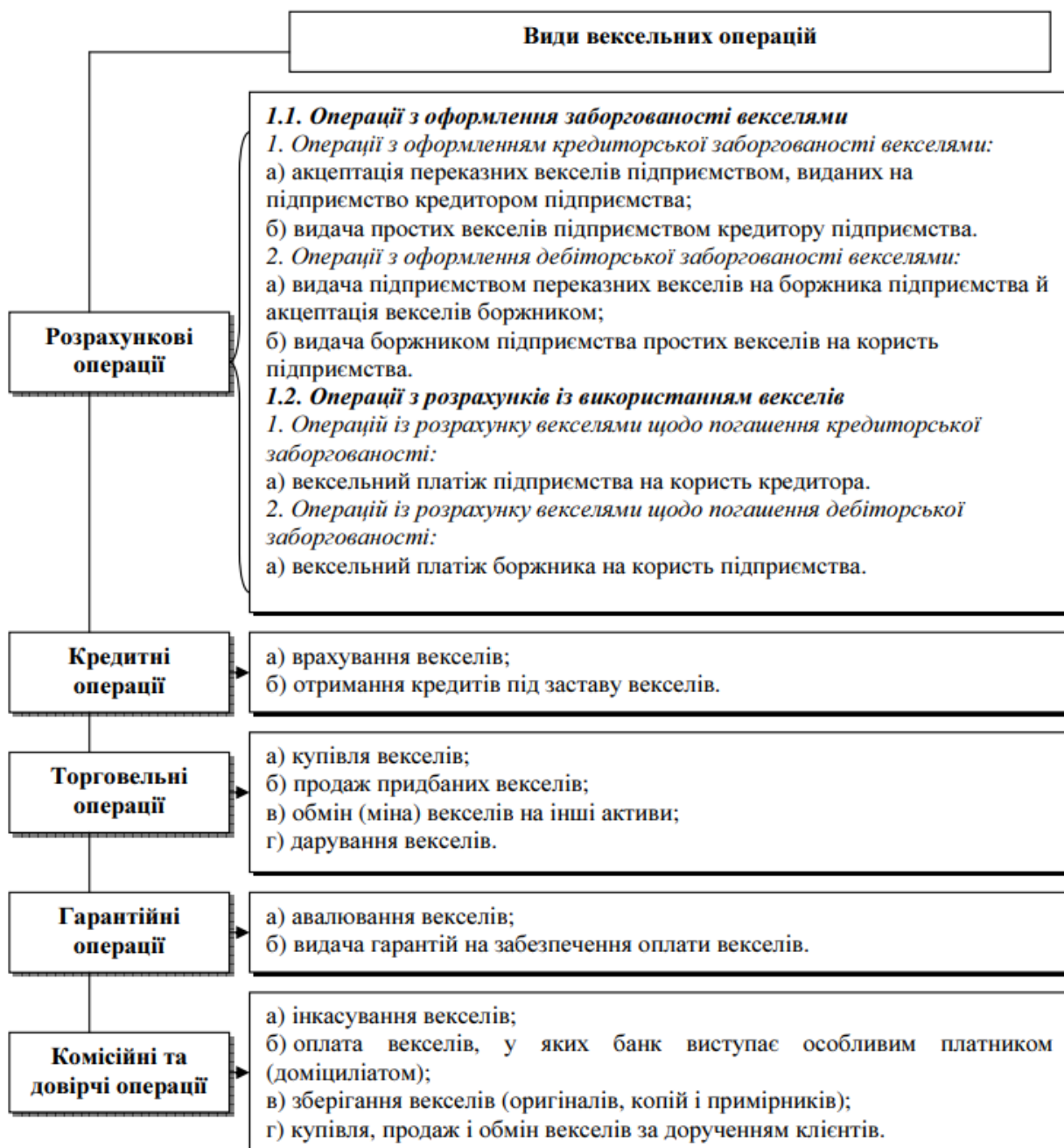

Рис. 1. Класифікація вексельних операцій

Джерело : Побудовано на основі [4]

Незважаючи на те, що в Україні вексельна форма розрахунків недостатньо розповсюджена, вона все ж є необхідною і має неабияке значення в загальній структурі розрахунків між суб'єктами господарювання. Адже використання векселів має багато переваг, особливо таких як простота організації та швидкий і недорогий спосіб отримати будь-який товар, роботу чи послугу необхідну для підприємства. Проте недоліками виступають криза неплатежів, прострочена заборгованість, ускладненість швидкої реалізації продукції тощо. Для їх

подолання потрібно достатньо покращити юридичні та економічні знання з вексельного обігу, нормативну базу, що регламентує вексельне право та зміцнити розвиток вексельного обігу загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про цінні папери та фондовий ринок // Закон України від 23.02.2006 №3480-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/ed20170604#n341>
2. Череп О.Г., Бехтер Л.А. Вексельна форма безготівкових розрахунків українськими підприємствами: проблеми та шляхи її удосконалення. *Вісник Запорізького національного університету*, 2010. №4(8). С. 99-103. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/eco_2010_4/2010_4/099-103.pdf
3. Самохвал Н. П., Особливості застосування підприємствами вексельної форми розрахунків. *Економічна наука*, 2011. С. 71-73. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2011/19.pdf
4. Галушка Н. Вексель в обліково-аналітичній практиці. *Галицький економічний вісник*. 2013, №2(41). С.110-118. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/41/327.pdf>

УДК 658.14

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Скоповська А. Л., студентка
Науковий керівник: Алескерова Ю. В., д.е.н., професор
Вінницький національний аграрний університет

Фінансовий стан підприємства являє собою критерій раціональності використання фінансових ресурсів, адже основною метою будь-якого суб'єкта господарювання є спроможність оптимального розміщення фінансових ресурсів та забезпечення ефективного їх використання. Разом з тим, фінансовий стан підприємства визначає його конкурентоспроможність, платоспроможність, фінансову стійкість та здатність до нарощення потенціалу.

Фінансовий стан є однією з основних характеристик ефективності функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, індикаторами забезпеченості фінансовими ресурсами, доцільністю їх розміщення та

ефективного використання, спроможності здійснювати ефективну господарську діяльність в умовах мінливого внутрішнього і зовнішнього середовища. Аналіз фінансового стану підприємства, поряд із комплексною оцінкою його активів і пасивів, ділової активності, використання капіталу, є важливим елементом визначення фінансової стабільності суб'єкта господарювання.

Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних засобів покриває кошти, що вкладені в активи, не допускає невинуватеної дебіторської та кредиторської заборгованості і має ресурси для того, щоб розрахуватися за своїми зобов'язаннями в установлені терміни. Платоспроможність відображає здатність підприємства вчасно сплачувати за своїми боргами і зобов'язаннями. При цьому умова фінансової стійкості та платоспроможності виконується тоді, коли підприємство має стійку здатність відповідати за своїми боргами у будь-який момент часу. Недостатній рівень фінансової стійкості зазвичай обумовлює неплатоспроможність суб'єкта господарювання, у той же час надмірна – означає накопичення надлишкових запасів і резервів, які, з одного боку, збільшують витрати підприємства, а з іншого – стримують темпи його розвитку.

Аналіз фінансового стану передбачає проведення об'єктивної оцінки величини та структури активів і пасивів підприємства, а також визначення системи показників, зокрема таких, як: показники майнового стану; показники ліквідності; показники фінансової стійкості; показники ділової активності; показники прибутковості (рентабельності); показники ринкової активності (для акціонерних товариств) [4, с. 55].

Оцінку фінансового стану підприємств України доцільно розпочати з аналізу структури капіталу (табл. 1).

За результатами проведених розрахунків можна зробити висновок, що в структурі капіталу підприємств України більше 50% складає сума поточних зобов'язань, при цьому за аналізований період їх частка збільшилася і досягла майже 60%.

Динаміка структури капіталу підприємств України

Рік	Капітал усього, млн. грн.	У тому числі, %			
		власний капітал	довгострокові зобов'язання і забезпечення	поточні зобов'язання і забезпечення	зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групи вибуття
2019	9961779,1	24,68	17,38	57,92	0,03
2020	10878050,6	24,90	16,16	58,91	0,03
2021	11494975,4	26,91	14,21	58,85	0,03

Джерело: розраховано автором за даними [1]

У той же час скоротилася питома вага власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Така ситуація є досить ризикованою для підприємств, оскільки поточні зобов'язання є найбільш строковими і їх висока питома вага свідчить про непродуману фінансову стратегію і ризик втрати підприємствами фінансової стійкості.

Рівень фінансового стану підприємств значною мірою залежить від їх платоспроможності, яку можна охарактеризувати за допомогою показників ліквідності (табл. 2). Кожен коефіцієнт має своє призначення і відповідає на питання щодо достатності елементів оборотних засобів для покриття поточних зобов'язань підприємств.

Динаміка показників ліквідності підприємств України

Показник	Рік		
	2019	2020	2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,063	0,059	0,069
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,663	0,0663	0,670
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,979	0,0981	0,982

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Розрахунок показників ліквідності показав, що найбільш ліквідні активи підприємств України протягом усього досліджуваного періоду склали досить невелику частку, значно нижчу від рекомендованого значення. Тобто, у підприємств достатньо грошових коштів лише для покриття 7% своїх поточних

зобов'язань, у той час як забезпечити рівень платоспроможності підприємств у короткостроковій перспективі можна у тому випадку, коли сумою грошових коштів покривається 20% поточних зобов'язань. Значення коефіцієнтів швидкої ліквідності наближаються до рекомендованих 0,8, однак у 2019-2021 рр. вони дещо зменшилися. Отже, у підприємств України сформувалися негативні тенденції щодо зниження рівня платоспроможності. Тому доцільним є здійснення аналізу системи показників фінансової стійкості (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка показників фінансової стійкості підприємств України

Показник	Рік		
	2019	2020	2021
Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,247	0,249	0,269
Коефіцієнт мобільності	1,313	1,371	1,317
Коефіцієнт забезпечення запасів власними обіговими коштами	-1,425	-1,212	-1,079
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,750	-0,693	-0,566
Коефіцієнт фінансового ризику	3,051	3,015	2,715
Співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	1,181	1,164	1,168

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Як свідчать дані, що наведені в таблиці 3, фінансова стійкість підприємств України за досліджуваний період згідно більшості розрахованих показників дещо покращилася, однак у цілому залишається незадовільною. Так, частка власного капіталу в загальній сумі капіталу підприємств складала лише 25-28%, тобто, підприємства мають високий рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Наступною складовою аналізу фінансового стану підприємств України є оцінка показників ділової активності (табл. 4).

Результати розрахунків, наведених у таблиці 4, показали, що динаміка всіх показників ділової активності підприємств України за досліджуваний період була позитивною, виключення складає лише коефіцієнт оборотності запасів. І оборотні активи, і дебіторська та кредиторська заборгованість почали швидше обертатися, що свідчить про підвищення ділової активності підприємств. Зріс

також рівень продуктивності праці працівників та віддача основних засобів. А отже, і робочу силу, і основні засоби, підприємства стали більш ефективно використовувати.

Таблиця 4

Динаміка показників ділової активності підприємств України

Показник	Рік		
	2019	2020	2021
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,35	1,45	1,45
Коефіцієнт оборотності запасів	5,89	5,87	5,95
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,20	2,35	2,37
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,60	2,73	2,77
Продуктивність праці працівників, тис. грн.	1333,8	1548,8	1547,5
Віддача основних засобів, грн.	2,75	3,04	2,95

Джерело: розраховано за даними [1]

Результати проведеного дослідження дозволили зробити висновок, що підприємствам України властиві тенденції щодо погіршення фінансового стану, а саме: відбувається зростання частки поточної кредиторської заборгованості в загальній сумі капіталу підприємств, яка є одним із найбільш ризикованих джерел формування активів; показники платоспроможності та фінансової стійкості не відповідають рекомендованим значенням й існує загроза їх втрати; відбувається уповільнення оборотності запасів у результаті того, що темпи зростання запасів випереджають темпи зростання обсягу продукції; основна діяльність підприємств України є рентабельною, однак інші види діяльності, і в першу чергу фінансово-інвестиційна, приносять збитки.

Виявлені в ході аналізу негативні тенденції та ризики дозволяють запропонувати наступні заходи для покращення фінансового стану підприємств України та підвищення ефективності їх діяльності:

- менеджменту підприємств необхідно визначити найбільш оптимальне співвідношення складників капіталу, за якого підприємства можуть вільно маневрувати та ефективно використовувати грошові кошти, забезпечуючи тим самим безперебійний процес виробництва і реалізації продукції;

- зменшити питому вагу короткострокових зобов'язань у загальній сумі капіталу на користь власного капіталу та довгострокових зобов'язань;
- не допускати появи понаднормативних запасів сировини та матеріалів; збільшити обсяг власних обігових коштів шляхом переходу до виробництва більш рентабельних видів продукції;
- проводити оцінку доцільності здійснення інших, крім основної, видів діяльності, які є збитковими і негативно впливають на рівень фінансового стану підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Білик М. Д., Котов І. Л. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 5. С. 86-92.
3. Волкова Н. А. Методичні аспекти бізнес-аналізу суб'єкта господарювання. *Інтелект XXI*. 2020. № 2. С. 47-50.
4. Носова Є. Система показників фінансового стану. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2012. № 138. С. 53-56.
5. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Гроші, фінанси і кредит. Том 29 (68)*. № 3, 2018. С. 173–180.

УДК 339.923

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Соловей О. І., студент

*Науковий керівник: Чуницька І.І., д.е.н., професор
Державний податковий університет*

Величина виплачуваних дивідендів та дохідність акцій компаній знаходяться на низькому рівні, адже фінансовий ринок України є недостатньо розвинутим та потребує ретельного дослідження та реформування. З метою

порівняння дивідендних політик різних країн з політиками, що реалізуються в Україні, ми будемо проводити аналіз формування дивідендної політики та виплати дивідендів на основі таких країн як Німеччина, Латвії, Швеції та інших. Дослідивши особливості дивідендних політик запропонованих держав, ми зможемо проаналізувати можливість запровадження зарубіжного досвіду щодо реалізації дивідендних політик в нашій державі.

Надзвичайне значення для іноземних компаній має фондовий ринок, який виступає як одне із головних джерел формування власного капіталу компанії. На фондовому ринку підприємства з метою накопичення капіталу та підвищення ринкової вартості власних акцій здійснюють продаж акцій підприємства, таким чином збільшуючи розмір статутного капіталу та формуючи додатковий капітал за рахунок первинного розміщення акцій за ринковою ціною.

Загальновідомо, що формування дивідендної політики залежить від ряду чинників, які знаходяться у внутрішній та зовнішній площинах. Це стосується всіх країн без винятку. Одним із фундаментальних чинників формування та реалізації такої політики є податкова система країни. На сьогоднішній день, у зв'язку із розвитком економічних процесів, утворюються нові більш удосконалені та придатні до використання в наш час концепції дивідендної політики з врахуванням фіскальної політики. Податки та збори диференційовані в залежності від групи доходів та об'єктів оподаткування. Відповідно до цього деякі корпоративні інвестори, що купують акції компаній, не сплачують податків, у той час як індивідуальні інвестори сплачують податки з доходу за диференційованими ставками. Крім того, зарубіжні компанії, як і вітчизняні, стикаються з такою ситуацією: дивідендні платежі оподатковуються за вищими ставками, ніж приріст капіталу [1, с.203].

Розглянемо детальніше ставки податків на дивіденди по країнах Європейського Союзу та США (табл. 1).

Як свідчать дані таблиці, ставки податків дуже різняться між собою. Найвища ставка оподаткування дивідендів застосовується у Німеччині. Щодо особливостей формування дивідендної політики у даній країні, то величина

дивідендів в значній мірі залежать від результатів діяльності компанії, а не очікувань акціонерів, тобто політика направлена на економічний розвиток компанії та реінвестування прибутку.

Таблиця 1

Ставки оподаткування дивідендів у деяких країнах Європейського Союзу та Сполучених Штатах Америки

Країна	Ставка податку, %
США	6
Франція	12,8
Німеччина	25
Іспанія	19
Польща	19
Словаччина	7
Латвія	15
Румунія	5

Джерело: створено автором на основі [2; 3]

Крім того, якщо керівництво німецької компанії простежує негативну динаміку показників та передбачає в подальшому зниження фінансових результатів, воно може відмовитися від виплати дивідендів акціонерам. Основний документ, який регулює основні положення щодо дивідендних виплат, це Закон «Про акціонерні товариства Німеччини» [2].

Проблеми корпоративного управління, які останнім часом набули актуальності в Україні, є закономірним результатом процесу перерозподілу прав власності в державі та зміни організаційних форм суб'єктів господарювання. На сучасному етапі глобального розвитку суспільства у виробничому секторі промислово розвинених країн домінують великі корпорації, які характеризуються відокремленням власності від управління [4, с.108].

Отже, у сучасних умовах увага дослідників та експертів привернута до проблеми ефективності управління державною часткою власності у статутному капіталі компанії та розподілу прав, які відображають розподіл влади та повноважень в середині підприємства. Україна, порівняно з іншими розвинутими країнами, тільки починає проводити комплексну оцінку

ефективності корпоративного управління майном, що є об'єктом права державної власності, та визначати напрями його реформування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стельмах М. Дивідендна політика: зарубіжний корпоративний досвід та українські реалії. *Економічний аналіз*. 2010р. Випуск 7. С.202-206.

2. European Commission / Taxation and Customs / Taxation in Europe Database. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/refineSplSearch.html?selectedTaxType=CIT&selectedMemberState=12&dateFrom=2019%2F01%2F01&dateTo=&keywords= (Accessed: 01.02.2022)

3. United Law Company Taxation in USA. URL: <http://united.org.ua/uk/%d0%be%d0%bf%d0%be%d0%b4%d0%b0%d1%82%d0%ba%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d0%b2-%d1%81%d1%88%d0%b0> (Accessed: 03.02.2022)

4. Коляда Т. А., Прозоров Ю. В. Застосування механізму протидії розмиванню прав власності держави у статутному фонді акціонерних товариств. *Актуальні проблеми політики*. 2004. № 21. С. 108–113.

УДК 658.14.17

ГРОШОВІ ПОТОКИ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сосідка І., студентка

Науковий керівник: Олійник О.О., к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Формування фінансово-ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств в ринкових умовах господарювання, являє собою частину загальної політики оптимізації обсягу і складу джерел фінансових ресурсів, рівня ефективності функціонування сукупного капіталу, позитивного сальдо грошових потоків та достатнього рівня фінансової стійкості господарств. В цілому це зводиться до максимізації доходів і мінімізації витрат при постійному обороті ресурсного потенціалу та кругообігу грошових коштів, які із сфери виробництва переходять у сферу обігу, а з неї у виробництво.

Кругообіг грошових потоків починається з моменту оплати господарством залучених у виробничий процес матеріальних ресурсів необхідних для виробництва і закінчується поверненням цих витрат у вигляді виручки від реалізації продукції, які знову спрямовуються господарством на придбання виробничих ресурсів і їх використання у виробничому процесі.

При постійному обороті виробничих ресурсів процес їх відтворення можливий тільки за умови фінансової рівноваги ресурсного потенціалу [1]. Тобто фінансова рівновага, яка впливає на формування фінансово-ресурсного потенціалу господарства, може постійно змінюватись у часі залежно від порушення рівноваги між позитивним сальдо грошових потоків і потребою в коштах. При цьому провідним значенням грошових потоків є забезпечення фінансовими ресурсами господарства, поліпшення фінансово-ресурсного потенціалу, підвищення загального рівня ефективності його функціонуючої системи.

У звичайному режимі в кожного сільськогосподарського підприємства постійно виникають надлишки або дефіцит грошових коштів, які знаходяться у динамічній рівновазі. Зазначена обставина призводить до необхідності визначення показника потенційної потреби коштів для операційної діяльності та порівняння його величини з грошовими потоками у цій сфері господарської діяльності та визначення взаємозалежності основних елементів фінансової рівноваги у створенні фінансово-ресурсного потенціалу: позитивного сальдо грошових потоків, потреби в коштах і капіталі. Це дозволяє з'ясувати причини, чому деякі господарства одержують прибуток, але водночас зазнають фінансових труднощів.

Забезпеченість коштами визначається на основі виявлення різниці між сумою власного капіталу, зносу основних засобів виробництва і прибутку до суми наявних основних засобів, використаного прибутку чи отриманого збитку. Розмір забезпеченості коштами, повинен бути близьким до мінімальної потреби в них, яка передбачається господарством у вигляді нормативу (плану) необхідних оборотних засобів. Проте на практиці визначення нормативу потреби

оборотних засобів сільськогосподарськими підприємствами не проводиться, які відтворюють свою діяльність лише з врахуванням поточних потреб. У зв'язку з цим постає необхідність виявлення реального впливу грошових потоків на формування фінансово-ресурсного потенціалу товаровиробника.

Отже, на наше переконання одним із оптимальних методів розрахунку є визначення мінімальної суми грошових потоків, необхідних для виробничого процесу. Ця величина визначається як відношення операційних витрат за рік до обертання грошових потоків. Операційні витрати визначаються як сума витрачання коштів, або витрат на придбання запасів та сплати поточних зобов'язань. Внаслідок чого, обертання грошових потоків становить їх кількість за досліджуваний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Желнін А. Грошові потоки в інвестуванні агропідприємств. *Агроінком*, 2015. № 4. 32-36.

УДК 658.15

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ

Ткаченко В. О., студентка

Науковий керівник: Косова Т. Д., д.е.н., професор

Національний Авіаційний Університет

Зміни фінансового середовища постійно потребують модифікації підходів управління фінансовими ризиками. До зміни ризиків підприємства може призвести зміна технологій виробництва, поява нових фінансових інструментів, зміна ролі інформації у прийнятті певних рішень. Через це підвищується необхідність системних змін в управлінні фінансовими ризиками.

При здійсненні підприємницької діяльності не можна прорахувати наслідки здійснення цієї діяльності з нульовим відхиленням у точності, така діяльність завжди пов'язана з частковою невизначеністю. Водночас можна орієнтуватися

на перспективи напрямку та планувати і прогнозувати результати на основі наявних даних і знань, аби побудувати результативну модель фінансового менеджменту.

Фінансові ризики – ризики, які виникають у процесі здійснення фінансово-економічної діяльності, не пов’язаної зі страховою та інвестиційною [3, с. 57].

Основні характеристики фінансових ризиків підприємства:

- економічна природа;
- суб’єктивність оцінки;
- можливість настання несприятливих наслідків;
- об’єктивність прояву;
- джерело виникнення фінансового ризику;
- ймовірність реалізації;
- зв’язок із фінансовими потоками всередині підприємства і поза ним;
- залежність від часу проведення фінансової операції;
- неможливість визначити фінансовий результат під час прийняття управлінського рішення [1;4].

Після виникнення ризику головним завданням стає розробка методики безпосередньо з управління ризиками, оскільки саме воно прямо направлено на захист діяльності підприємства від їх негативного впливу [6].

Управління ризиком — це такий процес дії на суб’єкт господарської діяльності, за якого забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх розумне прийняття і зведення ступеня їхнього впливу на нього до мінімально можливих меж, а також розроблення стратегії поведінки даного суб’єкта у випадку реалізації конкретних видів ризиків [5].

Система управління ризиками має такі основні етапи: ідентифікація, оцінювання ризиків, нейтралізація ризиків [4].

На першому етапі ідентифікуються притаманні підприємствам ризики, на основі чого складається перелік можливих несистематичних ризиків підприємства. На другому вже визначають перелік систематичних ризиків виду

діяльності підприємства. На третьому формується перелік усіх фінансових ризиків діяльності підприємства, тобто і несистематичних, і систематичних.

Основними методами нейтралізації фінансових ризиків є:

- лімітування концентрації ризику (установлення відповідних фінансових нормативів у політиці здійснення фінансової діяльності);
- внутрішнє страхування (резервування частини фінансових ресурсів);
- хеджування (здійснення операцій з похідними цінними паперами);
- уникнення ризику (відмова від фінансових операцій для яких рівень ризику є надто високим);
- диверсифікація (розмежування ризиків);
- розподіл ризиків (передача партнерам окремих фінансових операцій);
- інші методи [2].

Саме завдяки аналізу та ідентифікації методів управління фінансовими ризиками, можна правильно оцінити наслідки прийняття управлінських рішень і обрати потрібний підприємству варіант для уникнення фінансових втрат і негативних наслідків. Ефективне управління фінансовими ризиками і правильний вибір методу їх нейтралізації дозволяють підприємству далі розвиватися і функціонувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2005. 485 с.
2. Лук'яненко А. В. Управління фінансовими ризиками підприємства. Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень. 2015. № 8. 131с.
3. Пікус Р. В. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 598 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk755016.pdf>
4. Токаренко Г. С. Прогнозування ризиків у компанії. Фінансовий менеджмент. 2006. № 3. 142 с.
5. Ус М. Ф., Гадецька З. М. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. Черкаси: Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2005. 64 с.
6. Хаджинова О. В., Куртяник М. С. Управління ризиками як основа забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Теоретико-

методологічні засади розвитку фінансової системи України на основі інноваційно-інвестиційних стратегій : колективна монографія: за заг. ред. Т. Д. Косової, Н.О. Слободянюк. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. С. 113-123. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1509/1/Slobodyanyuk_monografiya.pdf

7. Kosova T., Voronkova O., Kliuchka O., Kostynets I. Financial control in the system of budgetary security of the state and regions under decentralization conditions in Ukraine. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. №1. С. 140-148. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/32090>

УДК 338.12

МОДЕЛЮВАННЯ ТРЕНДУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Червонюк М. А., студент

Науковий керівник: Симоненко О. І., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Метою кожного підприємства, зі збільшенням виробництва і реалізації продукції є отримання максимально можливого розміру прибутку та досягнення запланованого рівня рентабельності. Прибуток є основним узагальнюючим показником фінансових результатів і господарської діяльності, показники рентабельності (прибутковості) характеризують ефективність діяльності підприємства для забезпечення конкурентоспроможності аграрної продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках збуту. Вони повніше ніж прибуток характеризують результати господарської діяльності підприємств, тому що їх величина відображає співвідношення ефекту до вкладеного капіталу, або витрачених ресурсів. Рентабельність - це ступінь дохідності, вигідності, окупності підприємницької та бізнесової діяльності і вона є відносним показником прибутковості, який характеризує ступінь прибутковості витрат або активів і вимрюється у відсотках.

Серед показників рентабельності, який найбільш повно характеризує ефективність господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, є

рентабельність продукції, яка характеризує ступінь прибутковості витрат, пов'язаних з її виробництвом та реалізацією. Показник рентабельності продукції вказує на ступінь прибутковості виробництва певної продукції порівняно з іншою, скільки прибутку має підприємство з кожної гривні, витраченої на виробництво і реалізацію того чи іншого виду продукції. Його розраховують, як в цілому по підприємству, так і по окремим його підрозділам та за окремими видами продукції.

Низькорентабельні сільськогосподарські підприємства є економічно слабкими, фінансово нестійкими та неплатоспроможними і у сучасних умовах розвитку агробізнесу потребують значних інвестицій для забезпечення розширеного відтворення виробництва. А тому, підвищення рівня рентабельності аграрних підприємств та досягнення ними стабільності економічного зростання є актуальним. Актуальність вибраної теми дослідження значно посилюється ще і тим, що галузь рослинництва займає провідне місце в сільському господарстві.

У валовому виробництві його продукції на долю населення припадає 65%. Від ефективності виробництва продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах в значній мірі залежить економічна і продовольча безпека країни та добробут її населення.

Основними видами продукції рослинництва, яка виробляється у сільськогосподарських підприємствах України є зернові культури, насіння соняшника, цукрові буряки, овочі, картопля, плоди та виноград [1].

За останні 15 років спостерігається позитивна тенденція у підвищенні врожайності за всіма видами зернових. Одним з визначальних факторів щодо негативно впливу на врожайність є зменшення кількості внесення добрив і витрат на гектар посіву, погіршення забезпечення хімічними засобами. Відтворення природної родючості ґрунтів є однією із головних умов одержання більшого обсягу продукції завдяки збільшенню врожайності зернових культур. Темпи рекордного зростання врожайності зернових в Україні є наслідком відкриття аграрного ринку України західним технологіям і капіталу.

На основі даних Державної служби України побудуємо тренд рентабельності зерновиробництва і перевіримо його на наявність автокореляції за допомогою критерія Дарбіна — Уотсона [2].

Таблиця 1

Статистичні дані для побудови тренду зерновиробництва за 2005 - 2019 р.р.

Роки	Урожайність зерна ц з 1 га зібраної площі X_t	Рентабельність виробництва зерна Y_t	X_t^2	$X_t Y_t$	Y_t (розн)	u_t	u_t^2	$u_t - u_{t-1}$	$(u_t - u_{t-1})^2$
2005	26,0	3,1	676	80,6	13,748216	-10,6	113,3845	-	-
2006	24,1	7,4	580,81	178,34	12,723113	-5,3	28,33553	5,3	28,356724
2007	21,8	28,7	475,24	625,66	11,482198	17,2	296,45269	22,5	508,09282
2008	34,6	16,4	1197,16	567,44	18,388157	-2,0	3,9527675	-19,2	368,86884
2009	29,8	7,3	888,04	217,54	15,798422	-8,5	72,223183	-6,5	42,383558
2010	26,9	13,9	723,61	373,91	14,233791	-0,3	0,1114166	8,2	66,661203
2011	37,0	26,1	1369	965,7	19,683024	6,4	41,177581	6,8	45,572858
2012	31,2	15,2	973,44	474,24	16,553762	-1,4	1,8326705	-7,8	60,384363
2013	39,9	1,5	1592,01	59,85	21,247655	-19,7	389,96989	-18,4	338,33532
2014	43,7	25,8	1909,69	1127,46	23,297862	2,5	6,2606966	22,2	495,05332
2015	41,1	43,1	1689,21	1771,41	21,895089	21,2	449,64826	18,7	349,79371
2016	46,1	37,8	2125,21	1742,58	24,592729	13,2	174,43201	-8,0	63,962246
2017	42,5	25,0	1806,25	1062,5	22,650428	2,3	5,5204886	-10,9	117,88963
2018	47,4	24,7	2246,76	1170,78	25,294115	-0,6	0,3529729	-2,9	8,6652943
2019	49,1	11,8	2410,81	579,38	26,211313	-14,4	207,68594	-13,8	190,91495
Всього	541,2	287,8	20663,24	10997,39	287,7999	0,0	1791,341	-3,8	2684,935

Знайдемо параметри тренду за методом найменших квадратів за формулами:

$$\widehat{a_0} = \frac{287,8 \times 20663 - 10997 \times 541,2}{15 \times 20663 - 541,2^2} = -0,279,$$

$$\widehat{a_1} = \frac{15 \times 10997 - 541,2 \times 287,8}{15 \times 20663 - 541,2^2} = 0,539.$$

Отже тренд залежності рівня рентабельності зернових культур від урожайності має такий вигляд: $\hat{Y}_t = -0,279 + 0,539 X_t$, де \hat{Y}_t - рівень рентабельності зернових культур, X_t - урожайність зернових культур. Для дослідження наявності автокореляції в динамічній економетричній моделі знайдемо оцінку критерію Дарбіна — Уотсона:

$$DW = \frac{\sum_{t=2}^n (u_t - u_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n u_t^2} = \frac{2684,935}{1791,341} = 1,498$$

Порівняємо значення критерію DW з табличним для $\alpha = 0,05$ і $n = 15$. Критичні значення критерію DW у цьому разі такі: $DW_1 = 1,08$ — нижня межа; $DW_2 = 1,36$ — верхня межа.

Оскільки критерій $DW_{\text{факт}} > DW_2$, тоді можна стверджувати, що автокореляція відсутня і побудований тренд може використовуватися для проведення економетричного аналізу з метою побудови прогнозів для планування зерновиробництва з певним рівнем ймовірності.

Зернова галузь є стратегічним сектором розвитку економіки України, формуючи понад 25% загального виробництва сільськогосподарської продукції. Високу врожайність зернових культур можна забезпечити завдяки використанню сучасних інноваційних і ресурсозберігаючих технологій, інноваційних підходів щодо обробки ґрунту та вирощування сільськогосподарських культур, а для цього необхідна підготовка та перепідготовка кадрів та інформаційного забезпечення. Також необхідно здійснити ряд заходів щодо регулювання цін на ринку, щоб виробники зерна могли повноцінно і ефективно працювати. Важливу роль для підтримки українського зерна на конкурентоспроможному рівні, повинна відіграти держава. Державне регулювання експортно-імпортних операцій із зерном та постійна підтримка виробників зерна сприятиме підвищенню ефективності зернового господарства в країні і, зокрема, прибутковості сільськогосподарських підприємств різних форм власності та господарювання [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наконечний С. І., Терещенко Т. О. Економетрія: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. диск. К.: КНЕУ, 2001. 192 с.
2. Назаренко О. М. Основи економетрики : Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 392 с.
3. Лугінін О.Є., Білоусова С.В., Білоусов О.М. Економетрія: навч. пос. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 252 с.

СЕКЦІЯ 4
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ
ФІНАНСІВ

UDC 336

PRACTICAL ASPECTS OF THE CAPITAL STRUCTURE THEORIES

doctoral student Masimli Narmin Afiq
Associate professor Elsevar Guliyev Nizami
Azerbaijan State Economic University UNEC

Abstract. Capital structure decision is one of the main elements of the financial strategy of the companies. The decision relates to using various gearing levels in the assets of the company but has its own advantages and disadvantages. Debt finance can create valuable tax savings that can drive down cost of capital and increase shareholder value. However too much debt increases financial risk and incurs financial distress cost. The capital structure theories provide good examples for a deep analysis of the core of the companies' financial decisions.

Keywords: *WACC, capital structure, equity, debt finance, tax shield*

Two main theories attempt to explain the effect of changes in capital structure on the cost of capital and therefore the market value of a company. These are traditional theories and the net operating income approach or Modigliani and Miller theory. The theories have completely different statements but are broadly used for the analysis of the companies' capital structure decisions. The capital structure decision broadly relates to using various portions of debt capital in the asset of the company. Using much debt capital links with a high level of risk but has a special advantage to create valuable tax savings.

The traditional view of WACC

Weighted Average Cost of Capital is the average cost of the company's finance (equity, debentures, bank loans) weighted according to the proportion each element

bears to the total pool of capital. Weighting is usually based on market valuations, current yields, and costs after tax.

A general formula for the weighted average cost of capital (or k_0) is as follows.

$$WACC = K_e \left[\frac{V_e}{V_e + V_d} \right] + K_d \left[\frac{V_d}{V_e + V_d} \right] \times (1 - t)$$

Where k_e is the cost of equity

k_d is the cost of debt

V_e is the market value of issued shares (market capitalization)

V_d is the market value of debt

The traditional view is as follows:

- As the level of gearing increases, the cost of debt remains unchanged up to a certain level of gearing. Beyond this level, the cost of debt will increase as interest cover falls, the number of assets available for security falls, and the risk of bankruptcy increases.

- The cost of equity rises as the level of gearing increases and financial risk increases.

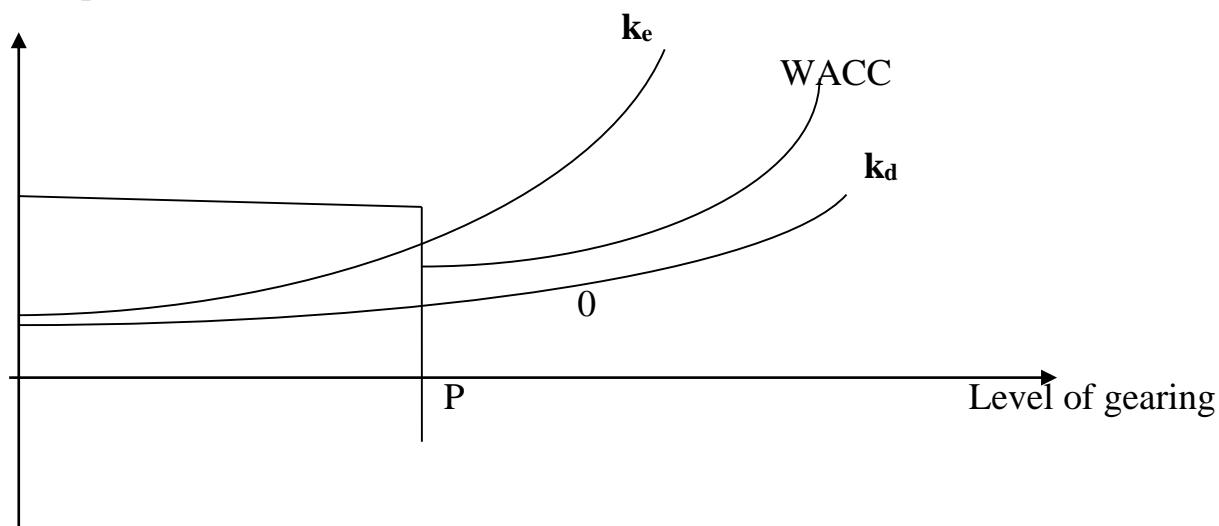
- The weighted average cost of capital does not remain constant, but rather falls initially as the proportion of debt capital increases, and then begins to increase as the rising cost of equity (and possibly of debt) becomes more significant.

- The optimum level of gearing is where the company's weighted average cost of capital is minimized.

The traditional view about the cost of capital is illustrated in the following figure. It shows that the weighted average cost of capital will be minimized at a particular level of gearing P.

Graphic 1. The traditional view of WACC

Cost of capital

Where:

k_e is the cost of equity in the geared company

k_d is the cost of debt

k_o is the weighted average cost of capital

The traditional view is that the weighted average cost of capital, when plotted against the level of gearing, is saucer-shaped. The optimum capital structure is where the weighted average cost of capital is lowest, at point **P**.

The net operating income (Modigliani and Miller (MM)) view of WACC

The net operating income approach takes a different view of gearing on WACC. In their 1958 theory, (Modigliani and Miller (MM)) proposed that the total market value of a company, in the absence of tax, will be determined only by two factors:

- The total earnings of the company
- The level of operating (business) risk attached to those earnings

The total market value would be computed by discounting the total earnings at a rate that is appropriate to the level of operating risk. Operating risk is created by operating leverage. Also called business risk.

This rate would represent the WACC of the company.

In the other words:

$$V_g = V_u = \frac{EBT}{WACC} = \frac{EBT}{K_{eu}}$$

Thus Modigliani and Miller concluded that: the capital structure of a company would not affect its overall value or WACC.

Assumptions of the net operating income approach

- A perfect capital market exists, in which investors have the same information, upon which they act rationally, to arrive at the same expectations about future earnings and risks;
- There are no tax or transaction costs;

▪ Debt is risk-free and freely available at the same cost to investors and companies alike.

Modigliani and Miller justified their approach by the use of arbitrage.

Arbitrage is the simultaneous purchase and sale of a security in different markets, to make a risk-free profit through the exploitation of any price difference between the markets.

For instance, suppose that there are two companies with the same earnings in equivalent business risk classes. Company **A** is an ungeared company and for business, activity uses only equity capital equal to 60\$. Company **B** is a geared company that has the following capital structure, Equity = 40\$, Debt= 20\$. From the investor's view, if these companies have the same earnings, the investor of company **A** will sell the shares (60\$) of this company and buy the shares of company **B** and obtain an opportunity to make additional investments in the amount of 20\$.

Arbitrage can be used to show that once all profit opportunities have been exploited, the market values of two companies with the same earnings in equivalent business risk classes will have moved to an equal value.

If Modigliani and Miller's theory holds, it implies:

- a) The cost of debt remains unchanged as the level of gearing increases.
- b) The cost of equity rises in such a way as to keep the weighted average cost of capital constant.

The cost of equity rises according to the equation shown below,

$$k_{eg} = k_{eu} + (k_{eu} - k_d) \frac{V_d}{V_e}$$

Where

$(k_{eu} - k_d) \frac{V_d}{V_e}$ is a risk indicator for equity capital of gearing company

k_{eg} is the cost of equity in a geared company

k_{eu} is the cost of equity in an ungeared company

V_d and V_e are the market values of debt and equity respectively

k_d is the cost of debt pre-tax

Example #1. The company has a capital structure: Equity capital – 70% with an expected annual dividend of 18%, debt capital – 30% with an interest rate of 15%. At that time the k_{eg} is equal :

$$k_{eg} = 0.18 + (0.18 - 0.15) \frac{0.3}{0.7} = 0.1929 = 19.29\%$$

Suppose that company decided to increase the portion of debt capital at the capital structure up to 50%. According to this decision, the cost of equity will increase

$$k_{eg} = 0.18 + (0.18 - 0.15) \frac{0.5}{0.5} = 0.21 = 21\%$$

According to postulates of the theory

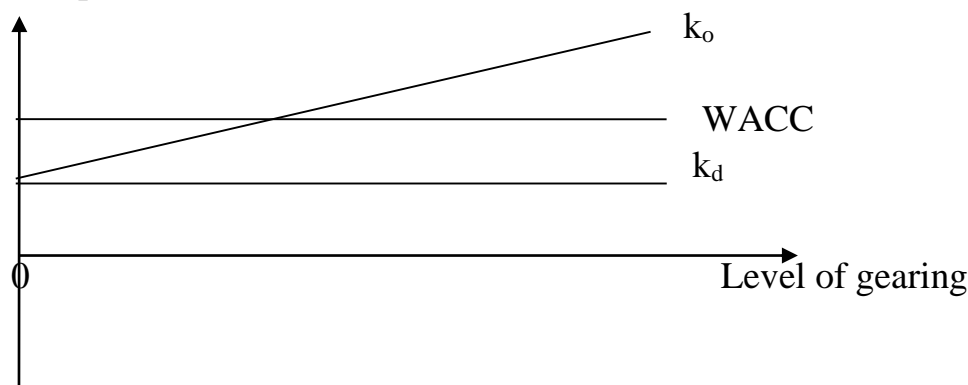
$$WACC = 0.7 \times 0.1929 + 0.3 \times 0.15 = 0.18 = 18\%$$

$$WACC = 0.5 \times 0.21 + 0.5 \times 0.15 = 0.18 = 18\%$$

As seen from the calculations the MM theory's conclusions are correct it can be illustrated graphically as follows

Graphic 2. Modigliani-Miller view of WACC

Cost of capital

Modigliani and Miller's theory adjusted for taxation

Having argued that debt has no benefit in the absence of taxation, MM then went on to demonstrate that debt can be beneficial where tax relief applies.

Allowing for taxation reduces the cost of debt capital by multiplying it by a factor $(1-t)$ where “t” is a rate of tax (assuming the debt to be irredeemable).

MM modified their theory to admit that tax relief on interest payments does make debt capital cheaper to a company, and therefore reduces the weighted average cost of the capital where a company has debt in its capital structure. They claimed that the weighted average cost of capital will continue to fall, up to a gearing of 100%.

In other words, according to MM's theory adjusted for taxation, the WACC formula should be modified as below

$$WACC = K_e \left[\frac{V_e}{V_e + V_d} \right] + K_d \left[\frac{V_d}{V_e + V_d} \right] \times (1 - t)$$

in the case of $V_e = 0$; $K_d \rightarrow \min$; and $t = \text{constant}$

$$WACC = K_d \left[\frac{V_d}{V_e + V_d} \right] \times (1 - t) \rightarrow \text{minimum; or}$$

$$WACC = K_d \times (1 - t) \rightarrow \text{minimum}$$

Example #2. Assume that **Company A** has 0 amount of equity capital in the capital structure and received a bank loan at an annual rate of 18%. **Company B** has also 0 amount of the equity capital and received a bank loan at an annual rate of 12%. The corporate tax rate is constant for both companies and is 20%.

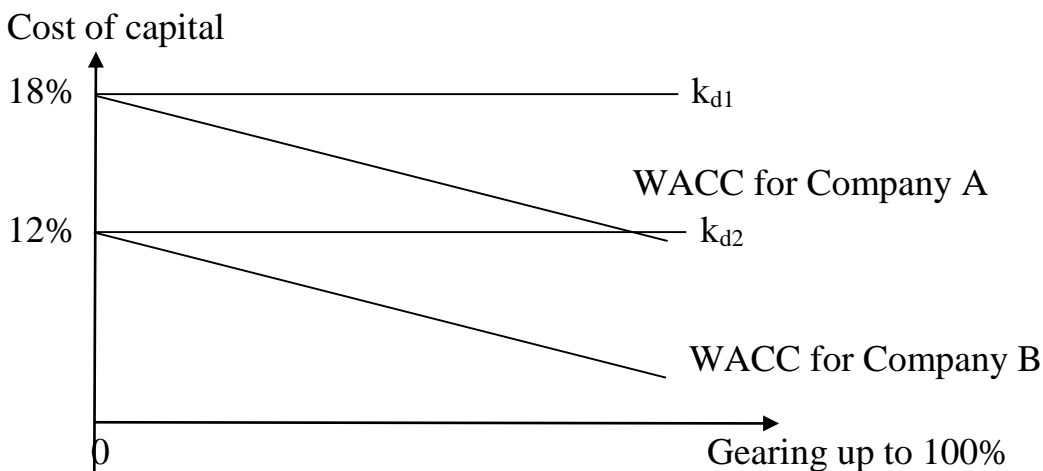
According to the MM's theory adjusted for the taxation, we get the following results of calculations for WACC of Company A and Company B

$$WACC \text{ Company A} = 0.18 \times (1 - 0.20) = 0.144 \text{ or } 14.4\% \rightarrow \text{minimum}$$

$$WACC \text{ Company B} = 0.12 \times (1 - 0.20) = 0.096 \text{ or } 9.6\% \rightarrow \text{minimum}$$

Graphically it can be illustrated as follows :

Graphic 3. Modigliani-Miller theory adjusted for taxation view of WACC

Formulae and MM theory

M&M developed the following formula as part of their taxation theory

$$V_g = V_u + TB$$

Where $V_g = \text{value of debt plus equity in geared company}$

V_u = value of equity in an equivalent ungeared company

TB = tax shield on debt (T is the corporate tax rate and B is the market value of the geared company's debt)

This formula shows that the greater the value of debt the greater the value of the company and so supports the idea that a company should be geared as highly as possible to maximize its value.

A further formula arising from MM theory is

$$k_{eg} = k_{eu} + (k_{eu} - k_d) \frac{V_d}{V_e} (1 - T)$$

Where T is the corporate tax rate

This formula shows that the cost of equity will increase when the relative value of debt to equity increases. Using Example #1 inputs we may justify this statement through the following calculations.

$$k_{eg} = 0.18 + (0.18 - 0.15) \frac{0.3}{0.7} (1 - 0.2) = 0.1543 = 15.43\%$$

$$k_{eg} = 0.18 + (0.18 - 0.15) \frac{0.5}{0.5} (1 - 0.2) = 0.168 = 16.8\%$$

MM also came up with an adjusted cost of capital formula as follows

$$WACC_{adj} = k_{eu} \left(1 - t \frac{V_d}{V_e + V_d}\right)$$

Where $WACC_{adj}$ the weighted average cost of capital in a geared company

k_{eu} is the cost of equity in an ungeared company

V_d and V_e are the market values of debt and equity respectively

t is the corporate tax rate.

This formula shows that WACC is reduced when gearing increases or in other words when more debt is taken on.

Weaknesses in MM theory

MM theory has been criticized as follows.

▪

MM

theory assumes that capital markets are perfect. For example, a company will always

6. URL: <https://www.investopedia.com/terms/t/taxshield.asp>
7. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/063014/what-formula-calculating-weighted-average-cost-capital-wacc.asp>
8. URL: <https://www.investopedia.com/articles/fundamental/03/061103.asp>
9. URL: <https://www.investopedia.com/terms/o/optimal-capital-structure.asp>
10. URL: <https://www.investopedia.com/terms/t/traditionalcapitalstructure.asp>

UDC 339. 97: 005. 35 (043. 3)

ANALYSIS OF METHODS FOR ASSESSING THE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF OIL AND GAS COMPANIES

Vikhristyuk O. V., PhD student

Dimitrov I. T., PhD, Professor

Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria

Abstract. The socio-corporate responsibility of the oil and gas industry in the socio – economic perspective consists in studying oil and gas companies as a socio-economic system, analysing the motivational structure of interactions and mutual influence of participants in social and corporate responsibility, forming a methodology for studying corporate social responsibility at oil and gas industry enterprises in the conditions of the Kazakh and Bulgarian model economy. When measuring the main indicators of corporate social responsibility of industrial enterprises in the oil and gas industry, many factors require additional research through the use of qualitative and quantitative methods of socio-economic analysis. According to experts of the oil and gas sector, the mechanism of constructive dialogue between the public and enterprises of the oil and gas sector of the Republic of Bulgaria and the Republic of Kazakhstan has not been formed. Recent events in Kazakhstan strengthen the role of analysis of the dialogue with stakeholders and enterprises of the oil and gas sector.

The main aspects of the assessment of key indicators for CSR of oil and gas enterprises. Back in 1984, Philip L. Cochran and Robert A. Wood suggest two, in their opinion, the

most generally accepted methods for assessing corporate social responsibility. The first of them is the reputation index. The method of the reputation index consists in the fact that competent observers (experts) make a rating of firms based on one or more measures of social result [1].

The second method is content analysis. The method allows you to measure the degree of reporting in various publications, especially in annual reports. Content analysis allows the use of both qualitative and quantitative data analysis [2].

When analyzing the forms of CSR research, it is necessary to note the following works of social activity with a qualitative one. In this regard, it is advisable to use a system of qualitative indicators of corporate social responsibility. Qualitative indicators include: the existence of a structure at the enterprise responsible for implementing social policy; the publication of an annual social report on CSR activities; measures to maintain good business practices, measures to establish feedback with society through sociological surveys [3]. As a result of determining the presented indicators, it is possible to derive an integral qualitative indicator of the social responsibility of the enterprise Π_{κ} :

$$\Pi_{\kappa} = \frac{1}{I} \sum_i^I \Pi_i$$

where I - is a qualitative indicator in accordance with the total number of indicators; $\sum \Pi_i$ - is the sum of qualitative indicators; $\Pi_i=1$ if this indicator is present, and $\Pi_i=0$ if this indicator is absent [4].

The widespread dissemination of the CSR concept required the standardization of this process. Currently, there are a number of standards on this issue developed by non - governmental organizations, which, while not being official ISO international standards in the field of CSR, are becoming increasingly widespread in the world. Such documents include: Standard AA 1000 (1999) «Responsibility»; SA 8000 Standard: (2001) «Social Responsibility»; Standard OHSAS 18001: (1999); OHSAS 18002 standard: (2000) «Management systems in the field of occupational safety and prevention of occupational diseases. Guidelines for the application of OHSAS 18001». To

date, there is no clearly developed methodology for assessing the social impact of companies in the oil and gas sector. The lack of proven works related to the development of CSR ideas for the states of the former communist system, which include Bulgaria and Kazakhstan. For the methodological foundations of our research, we used examples of oil and gas companies in these countries, taking into account their introduction of foreign practices and the development of ideas of social responsibility. Based on the annual review conducted by KAZENERGY, we examined which public institutions and organizations participate in these surveys, which in turn highlights the fact that oil and gas companies at the current stage of development of social dialogue fully assess the role of social influence on corporations. The following Stakeholders participate in the annual report: business associations, local communities, trade unions, rating agencies, public organizations, etc. [5]. Within the framework of the annual survey, the KAZENERGY Association sets itself the task of taking into account the opinions of the maximum range of companies and stakeholders in the oil and gas industry of the Republic of Kazakhstan in order for the Review to present the state of affairs in the field of social responsibility in a balanced manner for the period under study and serve as a tool for further dialogue between the state, business and society. To build the content and build the basic principles of the algorithm of work in the review, an analysis of the essential aspects that are subject to disclosure in the Review is provided. Significant aspects are those that reflect the significant impacts of the industry on the economy, society and the environment or affect the assessments and decisions of stakeholders.

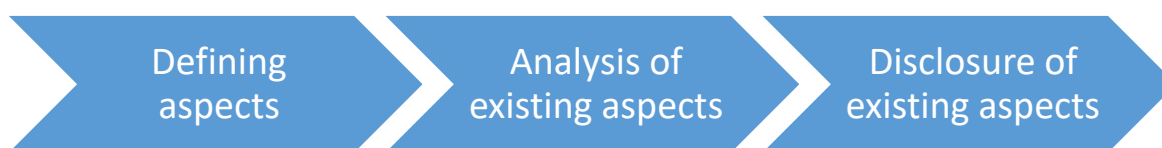

Fig. 1. The process of determining the essential aspects of social responsibility

The process is structured as follows (fig.1.), we propose to use this process of building in our work as well. The basis for the initial list of aspects is the use of a list of the main topics and aspects of SR, highlighted in the ISO 26000 standard

Guidelines on Social Responsibility and a list of typical essential aspects for oil and gas companies defined by GRI.

REFERENCES

1. Chernov E. Korporativnaya socialnaya otvetstvennost.//Informacionnyj byulleten Det Norske Veritas, №4 (8), s.6-7.
2. Corporate Social Responsibility and Financial Performance Philip L. Cochran and Robert A. Wood The Academy of Management Journal Vol. 27, No. 1 (Mar., 1984), pp. 43-44 .
3. Matveeva A. Instrumentarij povysheniya konkurentosposobnosti predpriyatiya s uchetom korporativnoj socialnoj otvetstvennosti / Ekaterinburg 2016
4. KAZENERGY association. Overview of the social responsibility of the oil and gas industry of the Republic of Kazakhstan for 2012-2013<https://www.kazenergy.com/ru/operation/the-development-of-human-capital/51/172/>
5. National concept in the field of corporate social responsibility in Kazakhstan(Project)http://csr-ca.com/wp-content/uploads/2018/02/KZ-2013_Проект-Национальной-концепции-в-области-КСО-в-Казахстане.pdf

UDC 658

BITCOIN OR GOLD AS A MEANS OF VALUE STORAGE IN TIMES OF UNCERTAINTY

Gigov R. Zh., PhD student

Dimitrov I. T., PhD, Professor

Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria

INTRODUCTION. Blockchain technology (BCT) started in 2008 with the announcement of the Bitcoin White Paper [1]. To date, cryptocurrencies numbers 9,412, but Bitcoin remains the leader and this makes it increasingly preferred by investors and crypto enthusiasts. Bitcoin preferences are reflected in the price of the asset, which reached a historic high in Nov 10, 2021 (\$ 68,789). This fact has sharpened the attention of investors, who saw both the opportunity for big profits and a means of storing value. The Investors have begun commenting on whether Bitcoin will replace traditional assets such as the gold. Many crypto enthusiasts have launched campaigns

to influence public opinion in the direction of investing in crypto, which will replace the centuries-old tradition of using gold as a tool to insure against global risks.

The COVID-19 pandemic, which erupted in early 2020, tested gold's brilliance, which performed extremely well, rising to historic highs of \$ 2,026 per ounce. At the same time, the cryptocurrency benchmark was trading for \$ 6,412. The question in this case is which of the two assets performs better in the context of value retention and low volatility.

ESEENCE OF THE SYRVEY. In this article, the authors compare the abovementioned assets by analyzing the price levels in the period 01.01.2020 - 01.01.2022. The analysis takes into account price fluctuations and gives an idea of which of the two assets is more suitable for protection against unforeseen circumstances, such as the global medical crisis – COVID-19.

Table 1

Price levels of the gold and Bitcoin

date	gold \$/ounce	bitcoin (\$)
1.01.2020	1596	8543
1.02.2020	1606	6412
1.03.2020	1713	8629
1.04.2020	1776	9454
1.05.2020	1836	9135
1.06.2020	2026	11333
1.07.2020	2009	11644
1.08.2020	1922	10776
1.09.2020	1908	13797
1.10.2020	1797	19698
1.11.2020	1914	28949
1.12.2020	1859	33108
1.01.2021	1740	45164
1.02.2021	1722	58763
1.03.2021	1775	57720
1.04.2021	1911	37298
1.05.2021	1777	35026
1.06.2021	1819	41553
1.07.2021	1820	47130
1.08.2021	1758	43823
1.09.2021	1785	61309
1.10.2021	1776	56882
1.11.2021	1828	46219
1.12.2021	1795	38498
1.01.2022	1819	43402

The table below (Table 1) presents a chronological overview of the price levels of the gold and Bitcoin. The values of the assets at the beginning of each month for the respective year are examined. Visualization of the fluctuations in the prices of the considered instruments is reflected in fig. 1.

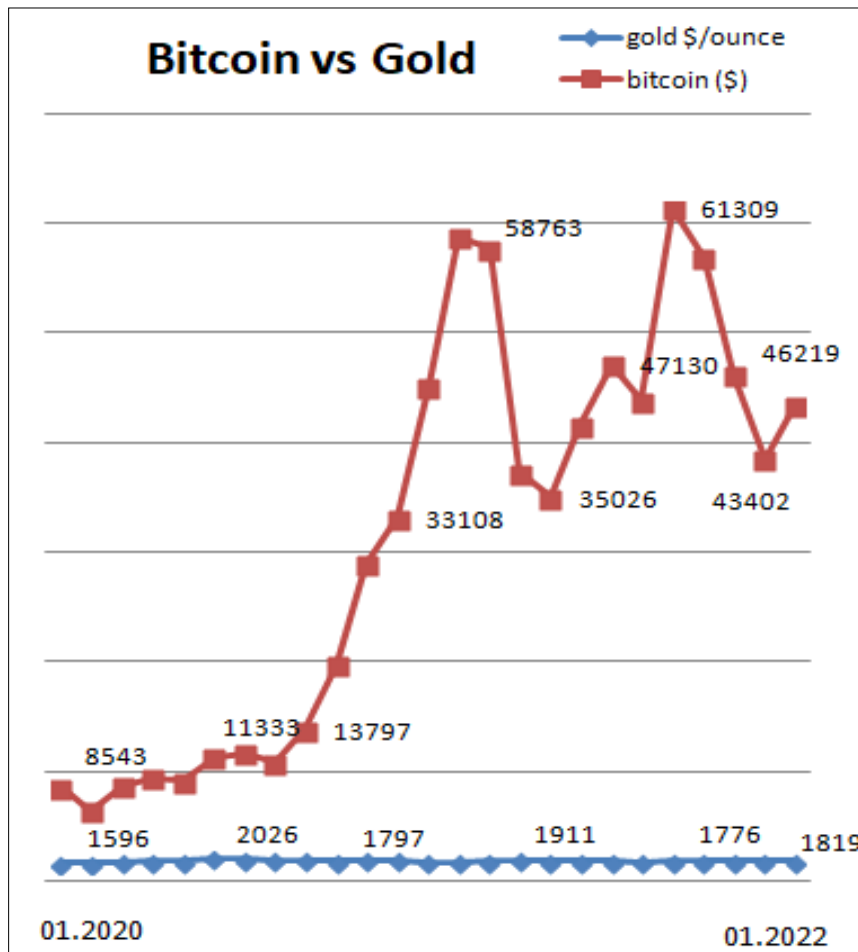

Fig. 1. Graphical representation of the price levels of the gold and Bitcoin

The figure clearly shows the fluctuation in the price of Bitcoin, which requires a more detailed analysis. In this regard, it is necessary to study the deviations in the average values of the considered assets and whether there is a relation between the movements in their prices. For this purpose, standard deviation analysis and correlation analysis are applied. The data are presented in table. 2.

The data show significant differences in the standard's deviations of the surveyed assets. In terms of correlation, there is a negative very low correlation between movements in asset prices.

Statistical analysis of Gold and Bitcoin

average (\$)	1811	31371
standart deviation (\$)	102	18773
RPearson	-0,12	
R2	1,43%	
deviation %	5,64%	59,8%

This leads to the conclusion that Bitcoin cannot be used as an safety heaven's asset, as fluctuations in its price can weaken the investment portfolio in the event of adverse events such as pandemics or other natural disasters.

CONCLUSION

Bitcoin is increasingly being touted as a substitute for gold, but before investing in the most common cryptocurrency, it is necessary to consider both investment opportunities and quick profits, as well as the risks arising from owning a virtual asset. In this article, the authors present an analysis that emphasizes the appropriateness of investing in gold in times of uncertainty such as COVID-19.

REFERENCES

1. Nakamoto, S. (2008) „Bitcoin: A Peer-to-peer electronic Cash System.” (accessed 29 October 2018) <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.
2. <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/historical-data/>
3. www.investing.com

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Блажевич А. М., магістр

Науковий керівник: Лемішко О. О., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Необхідність забезпечення ефективності розміщення інвестиційних ресурсів в умовах непередбачуваності подій та можливих змін пріоритетів створює проблему пошуку та правильного розміщення інвестиційних ресурсів. Однією із вирішальних умов прибуткової реалізації проекту є економічне обґрунтування, що може забезпечити розв'язання проблеми доцільності інвестицій, яка виникає перед потенційними інвесторами. Проте, в умовах сьогодення потребує вдосконалення існуючий методичний простір оцінювання ефективності інвестиційних проектів з метою врахування множини факторів, що можуть виникати в процесі реалізації проекту. Адаптивність традиційних методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів вказує на потенційну їх можливість спотворювати результати, що зумовлює необхідність пошуку та дослідження потенціалу застосування нових альтернативних методик оцінювання інвестиційних проектів. Виникає необхідність у систематизації теоретичних та методичних положень щодо оцінювання ефективності інвестицій, виборі або розробці найбільш оптимального методу, який би враховував сучасні особливості функціонування та розвитку українських підприємств. Постійний і швидкий інвестиційний розвиток зумовлює виникнення різних рекомендацій щодо оцінювання інвестиційного проекту. Водночас, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і критеріїв оцінки економічної ефективності проектних (інвестиційних) пропозицій та інвестиційних проектів» оцінка інвестиційного проекту здійснюється за критеріями чистої приведеної вартості (NPV), внутрішньої норми дохідності (IRR), дисконтованого періоду окупності (DPP), індексу прибутковості (PI) та інші [1].

Показники ефективності завжди ставляться до деякого суб'єкта:

- показники суспільної ефективності – до суспільства загалом;
- показники комерційної ефективності – до реальної або абстрактної юридичної особи, що здійснює проект цілком за свій рахунок;
- показники ефективності участі підприємства в проекті – для цього підприємства;
- показники ефективності інвестування в акції підприємства – для акціонерів акціонерних підприємств - учасників проекту;
- показники ефективності для структур вищого рівня – до цих структур;
- показники бюджетної ефективності – до бюджетів всіх рівнів [2].

Під ефективністю проекту загалом розуміється ефективність проекту, реалізованого «єдиним учасником за рахунок власних коштів. Із цієї причини показники ефективності визначаються на підставі грошових потоків тільки від інвестиційної й операційної діяльності» [3].

Ефективність участі в проекті визначається з метою перевірки реалізованого інвестиційного проекту і зацікавленості в ньому всіх його учасників, вона містить:

- ефективність участі підприємств у проекті (ефективність інвестиційного проекту для підприємств-учасників);
- ефективність інвестування в акції підприємства (ефективність для акціонерів акціонерних підприємств
- учасників інвестиційного проекту);
- ефективність участі в проекті структур вищого рівня стосовно підприємств – учасникам інвестиційного проекту;
- бюджетну ефективність інвестиційного проекту (ефективність участі держави в проекті з погляду витрат і доходів бюджетів всіх рівнів) .

Необхідно розрізняти постановку задачі оцінки ефективності проекту загалом (це головне, що хоче бачити потенційний інвестор) та оцінки ефективності підприємства, що реалізує проект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та критеріїв оцінки економічної ефективності проектних (інвестиційних) пропозицій та інвестиційних проектів» від 18 липня 2012 р. № 684 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/684-2012-п>

2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. К.: Эльга-Н, Ника – Центр, 2009. 448 с.

3. Шарп У. Инвестиции: Пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. М. : ИНФРА, 2007. 1027 с.

УДК 658.14:334.78

ВПЛИВ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ КОРПОРАЦІЙ НА ВИПУСК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Гордієнко Т. М., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Визначення шляхів розвитку приватних підприємств в умовах ринкової стихії, що відбувалось без особливого втручання держави у проблеми вирішення власниками підприємств напрямів і факторів здійснення капіталовкладень і поточного виробництва, можна оцінити, аналізуючи показники розвитку економіки за понад 25 років незалежності України. Дослідження розвитку приватних підприємств базувалося насамперед на їх належності до окремих галузей промисловості, обсягу вкладень відповідного вітчизняного чи іноземного інвестора у їх розвиток, конкурентоспроможності виробленої продукції та входження підприємства до складу світових корпорацій. Діяльність основної частини підприємств формувалась у період переходу від командної економіки до ринку за одночасної дії ряду негативних факторів, зокрема: втрати постійного споживача продукції, потужної інфляції і відсутності власної валюти, браку кадрів, які розумілися на особливостях переходу від командної економіки до законів ринку, відсутності належної державної підтримки. Визначаючи

перспективи розвитку окремих корпоративних приватних підприємств при зміні ними власності, їхні майбутні власники відштовхувалися від попиту на випуск готової продукції як для внутрішнього, так і для зовнішнього ринків. Ось чому серед вибраних об'єктів дослідження перебували підприємства чорної металургії, хімії, аграрного виробництва, харчової і тютюнової промисловості та ін., які мали потенційні ринки збуту продукції. Вибір інвестором зазначених галузей промисловості надав можливість очікувати від нових власників оновлення основних засобів, випуску конкурентоспроможної продукції, особливо на внутрішній ринок, та розширення залучення трудових ресурсів. Враховуючи, що багато із названих проблем не отримали достатнього висвітлення у статистичних джерелах, особливу увагу було звернено на дослідження інформації, що була безпосередньо підготовлена самими підприємствами (або окремим експертом). Загалом результати дослідження, які впливали з аналізу узагальнених даних щодо окремих підприємств, відповідали аналогічним висновкам, зроблених з огляду на аналіз показників статистичних органів. Початок реформування приватизованого підприємства на шляху від командної економіки до роботи в ринкових умовах був обумовлений галузевою незалежністю, станом основних засобів, фінансових ресурсів і, головне, проблемою збуту готової продукції. Станом на початок 2017 р. в Україні було приватизовано – 132 050 державних підприємств, із них: 55,8% – за рахунок приватизаційних майнових сертифікатів; 15,2% – через продаж майна на аукціоні; 14,9% – зданого в оренду з викупом; 8,3% – акцій відкритих акціонерних товариств; 5,7% – на конкурсній основі [1]. Таким чином, лише остання позиція відображає принципи конкурсної приватизації і може свідчити про перспективу власника приватизованого підприємства фінансувати модернізацію його основних засобів і організувати випуск нової продукції як на експорт, так і для збуту на внутрішньому ринку. Оцінюючи в цілому можливість держави економічно впливати на нових власників підприємств з точки зору проведення ними цілеспрямованого оновлення основних засобів і

забезпечення випуску експортоорієнтованої продукції, необхідно враховувати таке [2]:

– з початком приватизації директори підприємств сконцентрували у своїй власності понад 65% їх активів. Крім того, близько 600 довірених і інвестиційних фондів (ліцензованих Фондом державного майна України) зуміли об'єднати до 40% усіх випущених приватизаційних сертифікатів, що залишило державі можливість впливати на напрями їх роботи, з огляду на національні інтереси;

– протягом невеликого часу значна частина підприємств перейшла (в тому числі за рахунок рейдерства) у власність більш успішних бізнесменів. Проте їхні власники не завжди були сконцентровані на необхідності модернізації фізично зношеного устаткування. Головним завданням став збут виробленої продукції, незалежно від рівня її обробки;

– приватні підприємства вторинної чорної металургії, заготівельних та інших організацій сприяли поставці необробленої продукції на експорт, оскільки не були економічно зацікавлені у виготовленні готової для споживання продукції безпосередньо в Україні. З іншого боку, ряд переробних підприємств відчував нестачу сировини – металолому, деревини, шкіри великої рогатої худоби тощо для їх переробки в Україні.

Не можна не відзначити, що основна частина основних засобів металургійних заводів і збагачувальних фабрик (ще за часів СРСР) була значним чином морально і фізично зношена, що після приватизації майна вимагало від нових власників уваги щодо їх оновлення. Проте потреба у металургійній продукції на світовому ринку (до моменту завершення будівництва подібних підприємств у Китаї) була не повністю задоволена, і наявне в Україні устаткування могло забезпечити випуск цієї продукції без модернізації станів. Після виходу китайських підприємств на світовий ринок металургійної продукції попит на українські вироби істотно зменшився, що спровокувало зниження їх експорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусова О.С. Взаємодія держави та підприємств у фінансовому забезпеченні економічного розвитку: монографія. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2017. 340 с.

2. Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України : колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін.; за ред. В.В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К. 2019. 306 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/311.pdf>

УДК 342.73

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ

Десятник Н. О., студентка

Науковий керівник: Буряк А. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Страховання є самостійною сферою фінансової системи. До фінансової системи можна включити сферу страхування, виходять з того, так як економічна категорія страхування є складовою категорії фінанси. Окреслимо ознаки, що характеризують специфічність категорії страхування:

1) страхування тісно пов'язане тільки з перерозподільчими відносинами, які зумовлені наявністю настання непередбачених подій, в цілому страхових випадків, які завдають матеріальної або іншої шкоди народному господарству і населенню;

2) при страхуванні не можна лишити солідарне розкладення нанесеного збитку між учасниками, що спричиняє повернення коштів, прийнятих до страхового фонду;

3) замкнене розкладення збитків спричиняє поверненість коштів, мобілізованих у страховий фонд;

4) перерозподільні відносини у страхуванні виходять за рамки календарного року [4].

Страховання з роками стає більш ефективним методом відшкодування нанесених збитків, коли в ньому бере участь значна кількість страхувальників. Саме так забезпечується задовільна концентрація грошових коштів у єдиному фонді, що є страховим. Таким чином маємо можливе відшкодування максимальних збитків за мінімальних витрат кожного страхувальника.

Перераховані особливості перерозподільчих відносин, що створюються під час страхування, уможливають таке його твердження:

Страховання як економічна категорія - це сукупність особливих замкнених перерозподільних відносин між його учасниками з приводу формування цільового страхового фонду і його використання для відшкодування збитків, заподіяних за непередбачених несприятливих обставин, а також для надання матеріальної допомоги громадянам у разі настання певних подій у їх житті [1].

Страховання є гарантом компенсації збитків, заподіяних майновим інтересам держави, суб'єктів господарювання і населення. Саме це суттєвою мірою звільняє бюджет від витрат на відшкодування збитків, що існують внаслідок руйнівних природних катаклізмів, техногенних катастроф, епідемій та інших нещасних випадків, захищає підприємців від майнових і комерційних витрат, забезпечує підтримку рівня життя громадян.

Підприємництво і страхування пов'язані. Існування ринкових відносин обумовлюють необхідність дій самостійних виробників на свій страх і ризик, що обумовлює значення страхових послуг [2]. Для підприємництва властиві освоєння нових сучасних технологій, випуск удосконаленої і нової продукції, готовність ризикувати на ринку, що може спричинити збитки. Отже, у підприємців виникає страховий інтерес.

Сутність страхування проявляється у його функціях: ризикова, попереджувальна, нагромаджувальна та контрольна. Вони дають змогу виявити особливості страхування як сфери фінансової системи.

Головною, визначальною є ризикова функція, оскільки страховий ризик, як імовірність збитків безпосередньо пов'язаний з основним призначенням страхування - надання грошової допомоги постраждалим господарствам або

громадянам. Саме в рамках ризикової функції відбувається перерозподіл грошових коштів серед учасників страхування у зв'язку з наслідками страхових подій. Страхування виконує також попереджувальну функцію, пов'язану з використанням частини страхового фонду на зменшення наслідків страхового ризику. У страхуванні життя категорія страхування найбільшою мірою зближається з категорією кредиту при заощадженні за договором страхування на дожиття обумовлених страхових сум. Заощадження грошових сум за допомогою страхування на дожиття пов'язане з потребою в страховому захисті досягнутого сімейного статку. Таким чином, страхування може мати й нагромаджувальну функцію.

Отже, страхування є складовою фінансової системи держави, що забезпечує безперебійне функціонування на різних етапах суспільного розвитку. Відштовхуючись від правової природи страхування, потрібно зазначити, що воно є невід'ємною функцією держави, необхідною умовою розвитку та економічної стабільності [3]. Адже завдяки страхуванню мінімізуються економічні втрати, та у багатьох випадках зберігається економічний суверенітет країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ Х ДЖЕРЕЛ

1. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/ card/85/96-%D0%B2%D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/85/96-%D0%B2%D1%80)
2. Стражева В. В. Страховий процес: поняття, елементи та необхідність впровадження. Фінанси, облік, банки. 2017. № 1 (22). С. 202–210.
3. Шевчук О. Сутність страхування як інституту фінансового права. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Вип. 4 (12). С. 159–163.
4. Федосов В.М. Теорія фінансів: підручник. К.: ЦУЛ, 2010. 572 с

**ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ
КОМЕРЦІЙНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ**

Корнієнко А. В., магістр

Науковий керівник: Жарікова О. Б., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Євроінтеграційні наміри України внесли зміни до розвитку її економіки і зокрема до фінансової сфери. Суттєво ці зміни торкнулись розвитку банківської системи, яка є суттєвою ланкою фінансово-кредитного ринку. Ефективне функціонування банківської системи є одним із ключових напрямів забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації господарських процесів, загострення конкуренції на міжнародних ринках, в умовах політичної нестабільності України та, попри все, інтеграції вітчизняної економіки у світове господарство. Роль банків у цих процесах важко переоцінити з огляду на їх центральне місце у забезпеченні всіх суб'єктів господарювання та фізичних осіб послугами, без яких неможливий нормальний розвиток бізнеспроцесів на мікро-, мезо- та макроекономічному рівні [1-7].

Ефективність кредитної діяльності банків на сьогодні є важливим, якщо не вирішальним, фактором життєдіяльності банків, а кредитний портфель становить більше половини всіх активів банку. В структурі активів банку кредитний портфель є єдиним цілим та складовою частиною активів, що має свій рівень доходності та ризику. Тому для успішного кредитування банки повинні запроваджувати ефективну систему управління кредитним портфелем. Досягнути цього можна завдяки вивченню теоретичних і практичних питань щодо підходів та процесу формування і управління кредитним портфелем комерційного банку в умовах економічної кризи, визначення проблем, які характерні в управлінні кредитним портфелем банку сьогодні та встановлення можливих шляхів їх вирішення [2, с. 286-288].

Кредитна активність банку виступає одним з необхідних джерел залучення коштів в економіку країни і підтримки її оптимального функціонування. Банківське кредитування сприяє активізації державного і підприємницького секторів економіки, окремих домогосподарств. Однак сьогодні процес банківського кредитування потребує вдосконалення. Це стосується і формування кредитного портфеля, який займає головне місце в діяльності комерційних банків, оскільки дозволяє більш чітко розробляти їх стратегію і тактику, а також визначати можливості з кредитування клієнтів і розвитку ділової активності. Дієвий і якісний кредитний портфель сприяє максимізації прибутковості як окремого банку, так і загального результату діяльності банківської системи України. Згідно з визначенням Національного банку України, кредитний портфель – це сукупність всіх банківських позик, структурованих за певними параметрами відповідно до завдань, визначених кредитною політикою банку [6, с. 42-57].

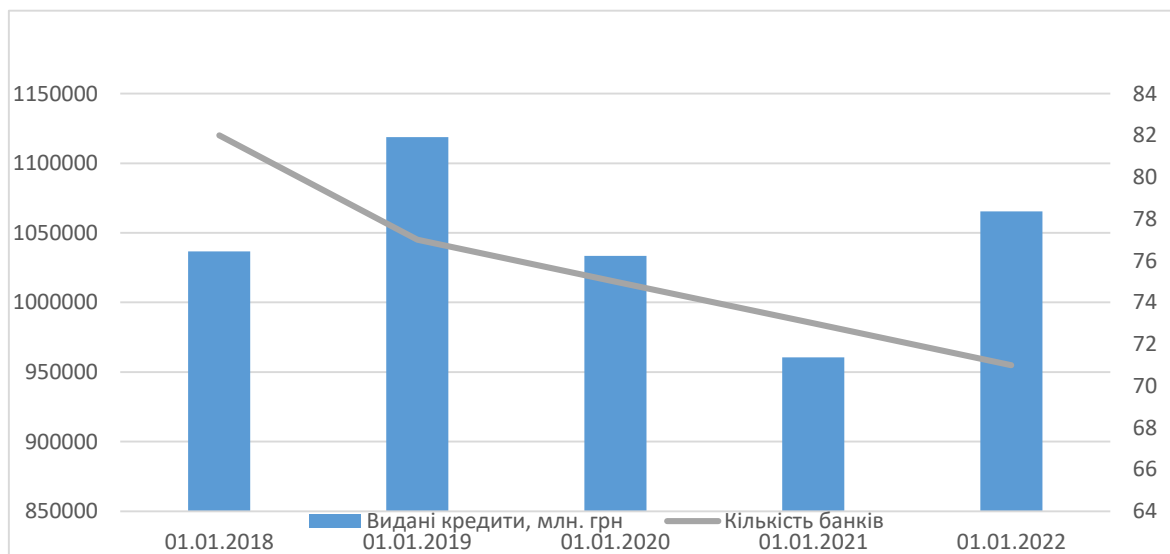

Рис. 1 Динаміка обсягів кредитного портфеля та кількість банків України станом на 1 січня в період з 2018 по 2022 рр.[3,4]

Сутність кредитного портфеля розглядається також через його функції, до яких відносять [5]: розподільну та перерозподільну; заміщення грошей кредитними операціями; об'єднання 810 кредитів; мінімізації кредитного ризику; розширення та диверсифікації доходної бази банку. Однак деякі з них,

на думку науковців [1], є похідними від загальновідомих функцій кредиту, а деякі є особливими з огляду на специфіку кредитного портфеля. Залежно від цілі банк формує кредитний портфель певного типу, який в загальному вигляді є характеристикою портфеля, що показує взаємний зв'язок прибутку та ризику.

Обсяг і структура кредитного портфеля банку визначаються такими чинниками, як: офіційна кредитна політика банку; правила регулювання банківської діяльності; величина капіталу банку; досвід і кваліфікація менеджерів; рівень дохідності різних напрямів розміщення коштів. Банківські установи зацікавлені змінювати структуру кредитного портфеля з метою отримання найбільш сприятливих значень його основних показників – дохідності, ризику та ліквідності. Якість всього кредитного портфеля в цілому визначає ефективність кредитної діяльності, тому для її успішної реалізації, а саме забезпечення повернення наданих позичок та підвищення дохідності кредитних операцій, банки мають впроваджувати ефективну та гнучку систему управління кредитним портфелем. [2, с. 286-288]

Динаміку обсягів кредитного портфеля та чисельності банків України наведено на рис.1. Аналіз даних рис. 1 дозволяє зробити висновок, що у 2018-2020 р. кредитний портфель банків України в динаміці зменшувався, також протягом цих років зменшувалась кількість банків. Проте у 2021 р. відбулося збільшення кредитного портфеля банківського сектору України. Такі обставини стали наслідком погашення кредитів державних монополій та дочірніх компаній міжнародних груп. Також на зменшення кредитного портфелю вплинула ситуація зі світовою пандемією COVID-19, яка призупиняла активність економічних суб'єктів в Україні. Надання кредитів є найпоширенішою операцією банків, а кредитні операції охоплюють більш 60 % усіх загальних активів банку [3]. Досить важлива роль цього показника може вказувати на те, що банки занадто перевантажені позиками. Існує думка, що значення цього показника понад 65% є зависоким [3], однак ліквідні банки мають нижчий рівень даного коефіцієнта, але більшу частку ресурсів у короткострокових коштах грошового

ринку та в інвестиційних цінних паперах, які, у свою чергу, можуть вільно конвертуватися в грошові кошти та потім видаватися у формі позик.

Отже, сучасний стан розвитку економіки в Україні потребує постійної уваги до банківської системи в цілому і кредитних операцій зокрема. Кредитний портфель комерційного банку є одним із найризикованіших напрямків, і найвагоміших компонентів структури відсоткових доходів. Кредитний портфель – це сукупність кредитів, наданих банком на певну дату, з метою одержання доходу у вигляді відсотків. До заборгованості за кредитними операціями, що становлять кредитний портфель банку, належать вивчення, систематизація та узагальнення існуючих поглядів на складові аналізу кредитних операцій комерційного банку надало можливість визначити три напрями методики аналізу кредитного портфеля: аналіз динаміки та структури, аналіз якості, аналіз ефективності кредитних вкладень. До основних елементів ефективного управління кредитами комерційного банку можна віднести ретельно розроблену кредитну політику банку; визначення пріоритетних напрямків кредитування; якісне управління портфелем; ефективний контроль за кредитами і добре підготовлений для цієї роботи персонал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем. *Галицький економічний вісник*, 2010. №2 (27). С.157-163.

2. Жарікова О. Б., Корнієнко А. В. Теоретичні основи управління кредитним портфелем комерційних банків. *Концептуальні засади розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: матеріали доповідей 75 Науково-практичної студентської конференції*, 2021. С. 286-288.

3. Огляд банківського сектору (лютий 2022 року). Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-02.pdf?v=4

4. Офіційний сайт НБУ: Показники банківської системи. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

5. Жарікова О.Б., Пашенко О.В. Фінансово-економічна діяльність агробізнесу за міжнародними стандартами. Випуск 42. 2021. С.64-71. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-42-10

6. Zharikova O., & Cherkesenko, K. (2021). Integration of banks and insurance companies activities in Ukraine. Journal of Scientific Papers «Social Development and Security», 11(2), 42-57. <https://doi.org/10.33445/sds.2021.11.2.5>

7. Zharikova O., & Cherkesenko, K. (2021). Personnel management development issues in multinational corporations of the world economy. Economics & education, 6 (3), 45-51. <https://doi.org/10.30525/2500-946x/2021-3-7>

УДК 658.14:334.78

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ

Мельник О. А., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

У контексті глобалізації економічних процесів, загострення проблеми залучення фінансових ресурсів та посилення ризиків, особливого значення набуває використання новітніх технологій прийняття фінансових рішень, зокрема рішень щодо залучення капіталу корпоративними підприємствами. Глобалізація надає для суб'єктів господарювання на ринку капіталів певні додаткові шанси. Водночас необхідно враховувати додаткові ризики, які пов'язані з можливими непередбачуваними зовнішніми впливами. Використання наданих шансів і нейтралізація можливих ризиків обумовлюють необхідність проведення ретельного аналізу позитивних та негативних тенденцій розвитку вітчизняного фінансового ринку під впливом процесів глобалізації. Ключовими сегментами фінансового ринку в процесі фінансового забезпечення корпоративних підприємств є ринок капіталів та кредитний ринок. Виходячи з результатів дослідження наукових праць та світової практики можна констатувати, що структура сучасного фінансового ринку визначається співвідношенням між зазначеними сегментами. Відповідне співвідношення визначає взаємозв'язок рівня розвитку ринку капіталів, корпоративного сектору економіки та їхні перспективи. У цьому зв'язку, непересічної актуальності

набуває потреба в удосконаленні теоретико-методологічних підходів до вирішення питань взаємозв'язку ринку капіталів та корпоративного сектору через призму вибору моделі розвитку фінансового ринку. В останні роки в Україні з'явилась велика кількість наукових публікацій з питань стратегії розвитку фінансового ринку та його взаємозв'язків з корпоративним сектором економіки. Основна функція сучасної фінансової системи полягає в тому, щоб сприяти ефективному переміщенню фінансових ресурсів від економічних суб'єктів, які мають тимчасовий їх надлишок, до суб'єктів, які відчувають тимчасову потребу в таких ресурсах. Головними складовими частинами фінансового ринку є кредитний ринок та ринок капіталів. Згідно з найбільш поширеним підходом, у фінансових системах національних держав переважають або операції комерційного банкінгу (кредитний ринок), або угоди з цінними паперами (ринок цінних паперів) на ринку капіталів. Структура національних фінансових ринків визначається співвідношенням між зазначеними складовими. Дослідження теоретичних напрацювань і світової практики фінансового забезпечення підприємств та відповідної структури фінансових ринків дозволяє виокремити дві усталені моделі ринку, відповідно до фінансування реального сектору економіки: – англосаксонську (market-oriented – ринково-орієнтована), яка передбачає домінуюче використання коштів, залучених з використанням інструментів ринку (market based financial system – модель ринку капіталів) [2]; – континентальну європейську модель (bankoriented – банківсько-орієнтовану), за якою підприємства фінансуються переважно через залучення банківських кредитів (bank based financial system – модель кредитного ринку або банкоцентрична модель). Результати здійсненого аналізу дають змогу зробити висновок, що різниця між цими моделями полягає в превалюючому механізмі мобілізації заощаджень і трансформації їх в реальний сектор: через систему ринків цінних паперів, перш за все первинних, у першому випадку; або безпосередньо через систему фінансового посередництва – у другому [1]. Характерно, що у банківсько-орієнтованих моделях фінансового забезпечення економіки банківські фінансово-кредитні установи залишаються основним

механізмом розподілу капіталу та інвестицій, тоді як у ринково-орієнтованих системах ринки цінних паперів є важливішими, ніж банківські установи, для необхідного фінансування підприємств.

Як підсумок, можна констатувати, що з одного боку ринкове середовище являє собою інституціональну інфраструктуру котра складається з державних і громадських організацій, які діють на основі прийнятої системи права, культурної та ділової традиції. З іншого боку воно покликане забезпечити можливість для кожного учасника-резидента системи, який бажає укласти угоду, рівні права та повноцінний захист його власного інтересу. Усе це свідчить про те, що ринкове середовище повинно мати такі складові частини: – визначену кількість учасників-партнерів, присутніх на ринку; – певний рівень свободи учасників-партнерів для досягнення власних інтересів; – відповідну інформаційну ефективність; – рівень ризиків, на який погоджуються в угодах учасники-партнери; – механізми та можливості впливу регулятора на процеси всередині системи і на зовнішні взаємовідносини. Безсумнівно, що внаслідок своєї подвійності ринок капіталів володіє специфічним набором рис, які повинні бути враховані в процесах, що відбуваються на ньому та його регулюванні. Результати оцінки, відповідно до наведених підходів, дадуть змогу виявити взаємозв'язки та подолати суперечності в процесі фінансового забезпечення вітчизняного корпоративного сектору економіки та організації фінансового ринку. І, як наслідок, можна буде зробити висновки про найбільш ефективні підходи щодо організації національного ринку капіталів, розробити прийнятну для вітчизняної економіки модель розвитку та засоби її реалізації. Таким чином, основні проблеми формування та розвитку ринку капіталів в Україні необхідно розглядати в тісному взаємозв'язку із проблемою корпоративного розвитку в реальній економіці, аналогічно, як і проблеми формування та розвитку корпоративного сектору повинні розглядатися в тісному взаємозв'язку із проблемами становлення ринку капіталів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зимовець В. В., Терещенко О. О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. *Фінанси України*, 2015. № 9. С. 78–95.
2. Goldsmith R.W. *Financial structure and development* by Raymond W. Goldsmith. New Haven : Yale University Press, 1969. 561 P.

УДК 658.14:334.78

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРА

Міщенко Д. Г., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Інститути у класичному розумінні (формальні й неформальні правила) визначають характер та зміст фінансових відносин, учасниками яких є кредитори, боржники, емітенти й інвестори. Рівень захищеності законом їх інтересів є визначальним чинником, який впливає на обсяги та умови (процентні ставки та терміни) доступу підприємств до кредитів (банківських і комерційних) та інвестицій. Оскільки підприємства сектора НФК є нетто позичальниками та реципієнтами інвестицій, то для них важливим є оцінками кредитних та інвестиційних ризиків з боку кредиторів та інвесторів.

Дослідницька програма впливу інституційних чинників на фінанси підприємств була окреслена Р. Раджаном і Л. Зінгалесом, які включали до переліку зазначених чинників податкове законодавство в частині оподаткування дивідендів, процентних доходів і прибутку, процедури банкрутства, рівень розвитку ринку облігацій, структуру власності та ін. [3].

Традиційно значним чином на вибір моделей фінансування бізнесу в Україні впливають відносини із фіскальними та контролюючими органами. В Україні глибоко усталилася практика фіскального волюнтаризму, що полягає у застосуванні органами виконавчої влади у сфері адміністрування податків та

зборів передбачених законодавством інструментів морального тиску на керівництво підприємств. Аномально великою є кількість органів, які виконують функції фінансового контролю. Окрім ДФС та Державної аудиторської служби (колишня КРУ) до фіскального тиску на бізнес долучається потужний фінансово-репресивний апарат безпекового сектора. За оцінками експертів, близько 20 тис. співробітників МВС і СБУ також займаються питаннями, пов'язаними із фінансами підприємств [1].

Застосовуючи тиск і незаконні методи збору інформації про об'єкт оподаткування (так звані «маски-шоу»), зазначені служби спроможні знищити бізнес або встановити контроль за будь-яким підприємством. Налагоджено механізм сплати «контролюючим» органам поборів за збереження контролю за підприємством. Реалістично оцінюючи низьку вірогідність справедливого захисту своїх прав у судах, власники (інвестори) мінімізують ризики шляхом перереєстрації прав власності на офшорні компанії, що забезпечує надійніший захист інвестицій. Прогресуюча офшоризація бізнесу властива великим підприємствам. Частка підприємств репрезентативної вибірки, які контролюються з офшорів, зросла з 26% на початок 2006 р. до 36% на початок 2017 р. Отже, наразі не менш ніж третина великого та середнього бізнесу в Україні, прямо контролюється через офшори, що накладає специфіку на агреговані фінансові показники сектора НФК. За оцінками моніторингового комітету Ради Європи ризики відмивання грошей в Україні є високими, проявами чого є корупція і тіньова економічна діяльність (включаючи фіктивні підприємства, ухилення від оподаткування та шахрайство)[2]. Основними каналами вилучення капіталу із сфери виробництва є корупція та ухилення від оподаткування. Корупція є невід'ємним елементом ведення бізнесу в Україні. Існують стійкі традиції вдруге «віддячувати» державним чиновникам за виконання ними тих функцій, які вже фінансуються за рахунок податків. За даними останнього огляду Світового банку (2013 р.), 99,1% підприємств в Україні визнає, що участь у державних контрактах (закупівлях) потребує надання хабарів (у Центральній і Східній Європі ця частка становить 22,4%, у

світі загалом – 29,2%) [3]. Середній розмір хабаря в Україні становить 14,2% від вартості контакту (закупівлі), у Східній і Центральній Європі – 1,6%, а у світі загалом – 1,8%⁵⁶. Отже, корупційна складова в Україні майже вдесятеро вища, що є чинником високого попиту бізнесу на тіньові кошти. Такий попит задовольняється через відпрацьовані канали – «конвертаційні центри», які виконують функцію регулярної реалокатії «надлишкового» капіталу із легального у тіньовий сектор, та офшорні схеми, через які відбувається прихований експорт капіталу (переміщення прибутків у країни із пільговими податковими режимами). За оцінками ДФС України через так звані «непрямі» контракти з України експортується 70–75% продукції, що дає змогу перемістити прибутки у країни з більш низькою і більш лояльною податковою політикою [4]. Зазначені практики прямо впливають на моделі фінансування бізнесу. Виведення капіталу у тіньовий сектор і ухилення від оподаткування є ключовою причиною штучної збитковості бізнесу в Україні. Закономірним наслідком застосування схем виведення коштів є штучний дефіцит власного капіталу і висока боргова залежність бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриш Олег. Хто править Україною. Новое время. 16.01.2018. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/khto-pravitukrajinoju-2445405.html>
2. Anti - money laundering and counter-terrorist financing measures. Ukraine. Fifth Round Mutual Evaluation Report. MONEYVAL. 2017. № 20. P.5. URL: <https://rm.coe.int/fifth-round-mutual-evaluation-report-on-ukraine/1680782396>
3. Enterprise Survey Ukraine 2013. URL: <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2013/ukraine>
4. Rajan R.G., Zingales L. What Do We Know about Capital Structure? Some Evidence from International Data. The Journal of Finance. December 1995. Vol. 50, Is. 5. P. 1421–1460. P. 1440. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1540-6261.1995.tb05184.x>

АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Нестерчук Н. М., магістр

Науковий керівник: Алескерова Ю. В., д.е.н., професор

Вінницький національний аграрний університет

В період коли економіка країни перебуває в кризовому стані, а багато банківських установ зазнають краху, все більшої актуальності набуває аналіз таких складових діяльності фінансових установ, як ділова активність, репутація та імідж банку. Аналіз ділової активності це широкий комплекс процедур, який на базі коефіцієнтного аналізу демонструє рівень ефективності управління ресурсами банківської установи. В той же час імідж та репутація установи це не менш важливі характеристики які потребують детального розгляду та оцінки. Вдосконалення цих напрямків аналізу банківської діяльності допоможе швидко та своєчасно оцінювати фінансовий стан банківської установи і ефективно протидіяти ризику втрати репутації. На сучасному етапі розвитку економічної думки ці складові аналізу банківської установи є недостатньо розвиненими та мають достатній потенціал для подальших досліджень в цих напрямках. З огляду на це, особливої актуальності набуває проблема створення нової, більш сучасної та досконалої системи аналізу ділової активності, іміджу та репутації банку.

Банківська система кожної держави незалежно від її економічної моделі та організації суспільних відносин відіграє найважливішу роль у забезпеченні руху грошових потоків. Вона бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи кількома способами.

По-перше, забезпечує стабільність грошової одиниці; по-друге, забезпечує переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордон держав та між окремими галузями; то-третє, розробляє та забезпечує способи управління ризиками і забезпечує механізм об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання; по-четверте, забезпечує безперерйне

функціонування платіжних систем, зокрема шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі та забезпечує насичення ринку ціною інформацією.

Висвітлення базових принципів та основ проведення аналізу ділової активності банківської установи та необхідності їх подальшого вдосконалення. Розкриття доцільності створення унікального іміджу та напрацювання позитивної репутації банку. Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ділова активність та імідж банку це дві тісно взаємопов'язані між собою категорії. В той час, як аналіз ділової активності визначає ефективність внутрішнього управління ресурсами банку, аналіз іміджу банку визначає ставлення клієнтів, кредиторів, конкурентів та інших зовнішніх користувачів інформації до окремого комерційного банку. В свою чергу ці дві складові допомагають оцінити рівень ризику репутації – одного з найважливіших ризиків банківської діяльності.

Оцінювання та аналіз фінансової стійкості банку являє собою комплекс заходів, що охоплює безперервне спостереження за основними показниками його діяльності. Варто звернути увагу на види аналізу фінансової стійкості банку: попередній аналіз – проводиться на початку звітного періоду і спрямований на визначення перспектив функціонування банку, розробки прогнозів кон'юнктури ринку банківських продуктів та послуг, лімітів, нормативів тощо; поточний аналіз – застосовується безпосередньо під час діяльності банку для подальшого прийняття оперативних управлінських рішень; підсумковий аналіз – спрямований на підведення підсумків стосовно діяльності банку за певний період з метою оцінки результатів діяльності, виявлення втрат, пошук резервів щодо покращення фінансового стану банківської установи.

Порівняльний аналіз ґрунтується на наступних способах порівняння: планових та фактичних показників, які прямо чи опосередковано характеризують діяльність банку для оцінки виконання плану; фактичних показників з нормативними значеннями для поточного аналізу дотримання банком вимог регулюючих органів; фактичних показників з динамікою

аналогічних показників за минулий період з метою визначення тенденцій розвитку банку; фактичних показників із середніми показниками по групі чи банківській системі в цілому.

Таблиця 1

Обсяги активів банків станом на 01.01.2020 р. (млн. грн.)

Показник	АТ КБ «ПРИВАТ БАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»	Порівняльні зміни	
			+, -	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	27 360	11 677	-15 682	0,43
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	85 584	41 699	-43 884	0,49
Кошти в інших банках	5 404	14 726	9 322	2,73
Кредити та заборгованість клієнтів	52 480	61 966	9 486	1,18
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	68 967	56 640	-12 327	0,82
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	14 842	11 494	-3 347	0,77
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0, 147	0, 025	-0, 122	0,17
Інвестиційна нерухомість	3 425	0, 797	-2 628	0,23
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0, 184	0, 277	0,093	1,51
Відстрочений податковий актив	0, 018	0,025	0,07	1,42
Основні засоби та нематеріальні активи	3 641	8 293	4 651	2,28
Інші фінансові активи	9 968	0,945	-9 022	0,09
Інші активи	4 443	3 033	-1 410	0,68
Чисті активи, усього	274 733	211 601	-63 131	0,77
Усього резервів	-243 919	-80 856	163 062	0,33
Загальні активи, усього	518 651	292 457	-226 194	0,56

Джерело: сформовано автором на основі даних офіційного сайту НБУ

Найбільш поширене тлумачення ділової активності звучить наступним чином: ділова активність банку – це здатність установи до залучення коштів та подальше ефективне і раціональне управління ними. Для її визначення та оцінки використовують групи різноманітних коефіцієнтів які показують рівень використання активів та пасивів банку, ефективність прийнятих рішень

менеджерів та ін. Для кращого розуміння проведемо розрахунки обсягу активів банків АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».

Аналіз активів банків дозволить виявити їхню структуру та динаміку, ідентифікувати чинники, що зумовили такі зміни та поточний стан.

Отже, за даними НБУ найбільшим за обсягом активів є АТ КБ «ПРИВАТБАНК». Саме АТ КБ «ПРИВАТБАНК» активно здійснює інвестиційну діяльність, сума грошових коштів та їх еквівалентів на його рахунках є більшою ніж в АТ «ОЩАДБАНК».

Ефективний і своєчасний аналіз ділової активності, іміджу та репутації банку здатний запобігти різних негативних факторів впливу на банківську діяльність, а також нівелювати вплив ризику репутації. Вдала внутрішня і комунікаційна політика може підтримати фінансову стійкість банку в період фінансових та економічних криз. Однак репутаційний ризик та методи його оцінки ще недостатньо досліджені. Процедури аналізу та оцінки ділової активності та іміджу банку потребують подальшого перегляду та вдосконалення, оскільки за сучасних умов з'являється все більше факторів, що становлять загрозу для банківської діяльності. Особливу увагу варто приділити розробці нової системи моніторингу ділової активності та іміджу банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дейнега І.О., Дейнега О.В. Формування іміджу банківських організацій. Тернопіль: ТНТУ. 2011. С. 92 – 94. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua>
2. Заїкіна О.О. Роль показників ділової активності в оцінці управління підприємством. *Харчова промисловість*. 2008. №7. С.144-148.
3. Офіційний сайт Мінфін України. URL: <https://minfin.com.ua/>
4. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/>
5. Офіційний сайт ПАТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua>.
6. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua>.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЇ

Петрик А. С., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Управління фінансами корпорації є складовою загального управління, головною метою якого є зростання вартості капіталу і добробуту акціонерів. Фінансовому управлінню надається особливе значення. У широкому значенні слова під управлінням фінансами розуміють вироблення політики щодо формування капіталу корпорації та його розподілу, прийняття рішень відповідно до цієї політики, планування фінансової діяльності, складання й аналіз фінансової звітності, організація контролю за виконанням рішень. У вузькому значенні управління фінансами — це управління обмеженою сумою коштів і її витрачанням в умовах невизначеності ринкових відносин і ризику. Ринкова економіка далека від ідеалу [2].

У складі вищого управління корпорацією, незалежно від розмірів активів і прибутку, один з віце-президентів організовує фінансову службу. Він підзвітний безпосередньо президентові. Багато важливих питань вирішуються за погодженням із Радою директорів корпорації. Так, наприклад, рішення про виплату дивідендів, про новий випуск цінних паперів, важливі інвестиційні рішення приймає тільки Рада директорів. Центральна позиція віце-президента з фінансів показує його зв'язок, з одного боку, з питаннями виробництва продукції, з іншого — з питаннями, пов'язаними з її збутом, Віце-президенту з фінансів підпорядковуються скарбник і головний бухгалтер.

Функції головного бухгалтера також широкі: по-перше, організація адміністративного (бухгалтерського) обліку і внутрішнього аудиту; по-друге, проведення порівняльного аналізу планових і реальних витрат, доходів і прибутків від діяльності господарських одиниць, що входять у корпорацію; по-третє, організація страхування активів; по-четверте, управління податковими

платежами; по-п'яте, створення і використання інформаційних систем управління тощо [1].

В основу організації фінансового управління покладені такі принципи:

1. планування виробничої і фінансової діяльності;
2. централізація фінансових ресурсів у головній (холдинговій) корпорації;
3. формування фінансових резервів;
4. виконання всіх зобов'язань у визначені договором терміни.

Сучасна корпорація організовує свою виробничу і фінансову діяльність на основі короткострокового і довгострокового планування. Короткострокове планування пов'язане з поточною діяльністю, здебільшого з рухом оборотного капіталу й складанням прогностичної фінансової звітності на наступний рік. Перспективне, або довгострокове, планування пов'язане з діяльністю корпорації на тривалий термін, типовий горизонт — п'ять і більше років.

Розроблення основних напрямів фінансової й інвестиційної політики та прийняття рішень про методи формування капіталу корпорації, структури активів, визначення інвестицій у довгострокові активи передбачає централізацію фінансових ресурсів у головній корпорації. Усі питання щодо випуску і розміщення нових емісій цінних паперів, управління портфелем цінних паперів, одержання банківських кредитів, централізація частини одержаного прибутку, визначення розмірів нових капітальних вкладень вирішуються централізовано. Ринкова економіка за своєю природою є ймовірнісною, тобто нерозривно пов'язана з невизначеністю одержуваних результатів. Звідси випливає принцип створення резервів різного напрямку й змісту [3].

Кожна корпорація постійно підтримує свій імідж платоспроможної господарської одиниці. Це означає, що всі рахунки, пред'явлені постачальниками сировини, напівфабрикатів, послуг, мають бути оплачені в установлені терміни. Корпорація повинна своєчасно оплачувати свої зобов'язання, тобто в установлені терміни погашати банківські позички, сплачувати внески страховим та іншим фінансовим компаніям, виплачувати

проценти за своїми облігаціями, сплачувати дивіденди акціонерам. Податки в центральні й місцеві адміністрації також мають бути сплачені згідно з установленим регламентом. Корпорація повинна забезпечити для себе високий рейтинг за фінансовими та іншими зобов'язаннями.

Сучасне управління виробництвом і фінансами надзвичайно складне і потребує спеціальних знань і можливостей користуватися інформацією про ринок капіталів, чим не може володіти кожен акціонер. З фінансового погляду акціонеру доцільніше інвестувати не в одне, а в кілька акціонерних товариств, що зменшує ризик втрат. Менеджери корпорації мають можливість отримувати інформацію про становище на фінансових ринках, вартість нової технології, про ринки збуту і джерела сировини. Отже, акціонерам вигідніше віддати свою власність в управління найманим спеціалістам, персоналу, котрий може кваліфіковано управляти акціонерним капіталом. При цьому власність на капітал відокремлюється від управління ним. Менеджери діють в інтересах власників.

Основною метою, яку ставлять перед собою менеджери корпорації, є зростання її капіталу, тобто збільшення багатства. У кінцевому підсумку ця мета відповідає інтересам власників капіталу — акціонерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия: учеб. курс. К.: Ника Центр, 2006. 520 с.
2. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління. Навчальний посібник. Харків: Еспада, 2003.
3. Євтушевський В.А. Корпоративне управління. К.:Знання, 2006. 406 с.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН У КОРПОРАЦІЯХ

Петришин К. В., студентка

Науковий керівник: Біляк Ю. В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Акціонерна форма господарювання, в Україні, є провідною. У перелік господарських товариств корпоративного сектору потрапляють акціонерні товариства і лише та частина товариств з обмеженою відповідальністю, в яких управління відокремлене від власності. Поняття «корпоративні фінанси» поєднує у собі дві категорії – «фінанси» і «корпорація». Розглянемо формування акціонерного капіталу на прикладі корпорацій США. На трьох американських фондових біржах, де зареєстровано всього близько 7000 середніх та великих акціонерних компаній, в кожній четвертій значні пакети акцій належали найманим працівникам, до того ж рядовим працівникам належить у середньому 15-20%. У цьому велика збіжність США з Україною та Росією, де на ринку цінних паперів на більшості підприємствах значна частина акцій належить їх працівникам.

Але суттєвою різницею тут є те, що в Україні та Росії значна більшість акціонерних товариств відкритого типу з'явилися після приватизації з великими пакетами акцій у трудових колективів або значно розпорошеними серед сторонніх фізичних осіб. У міру того, як підприємства перебудовують свою структуру та ведуть пошуки зовнішніх інвесторів, загальні розміри власності трудових колективів та дрібних інвесторів зменшуються [1].

У США навпаки, намітилася протилежна тенденція. Американські акціонерні компанії утворювалися не в процесі приватизації, їх засновниками виступали крупні власники, або співвласники, тому пакети акцій не належали персоналу. Але протягом останніх 50 років, у міру того, як компанії приймали

рішення частково оплачувати працю своїх працівників акціями, ці пакети почали потроху формуватися.

З багатьох мільйонів малих американських підприємств приблизно 9000 компаній є підприємствами закритого типу, в них середній розмір пакета акцій трудових колективів складає 20-30%.

У США є декілька механізмів формування акціонерної власності персоналу:

1) джерелом засобів для придбання акцій в індивідуальному порядку є власні накопичення працівників. При цьому працівник не користується ніякими податковими пільгами та придбає акції поступово, частинами зі своїх накопичень;

2) програма купівлі акцій працівниками фірми – це індивідуальне придбання на збережені кошти, але компанія організовує спеціальну службу або наймає брокера, щоб уся купівля здійснювалася через них. Оскільки це програма, компанія дає своїм працівникам знижку на IOI 5% ринкової вартості, оплачує комісійні витрати. Звичайно, в таких програмах податкові пільги також не передбачені;

3) план ESOP, або програма розвитку акціонерної власності робітників та службовців – найбільш широко відомий механізм, оскільки держава підтримує його найактивнішим чином, надаючи податкові пільги. Особливість ESOP полягає в тому, що для цієї програми працівники не витрачають своїх накопичень. Їх компанія запроваджує довірчий фонд, або юридичну особу, яка бере позику в банку. Довірчий фонд, або ESOP, використовує цю позику для купівлі великої кількості акцій компанії. А компанія бере на себе виплати кредиту банку з поточного прибутку. У міру погашення кредиту акції розподіляються по особистих ощадних рахунках працівників, і будь-хто з них при виході на пенсію або ж просто звільняючись, може продати свої акції.

Схеми ESOP – це пенсійні програми. Мета накопичення акцій працівниками полягає в тому, щоб надати їм фонд накопичень, яким вони будуть

користуватися після виходу на пенсію. У США встановлюються державні податкові пільги за програмами ESOP.

За оцінкою спеціалістів, за схемою ESOP розміщено близько 30% акцій, які належать персоналу;

4) програми 401-к – програма участі в майбутніх прибутках та преміювання акціями – вважаються пенсійними програмами. Жодна з них не користується кредитом. Компанії започатковують пенсійні програми через юридичні особи, які називаються довірчими фондами. Довірчі фонди складаються із внесків найманих працівників та компанії на таку ж суму. Певна частина цих накопичень витрачається для придбання акцій. За програмою участі в майбутніх прибутках компанія зобов'язується виплачувати працівникам певний відсоток від прибутку, ці суми депонуються в довірчий фонд і витрачаються для придбання акцій. Усі ці програми називаються програмами з фіксованою участю, оскільки є різновидами пенсійних фондів. На такі програми в США припадає більше 50% усієї власності найманих працівників [2].

За допомогою податкових пільг для планів типу ESOP в США заохочується акціонерна власність найманих працівників для того, щоб розподілити капітал серед працюючих, збільшити акціонерну власність громадян, поліпшити стосунки між роботодавцями і працівниками.

В Україні ж велика кількість акціонерів на підприємствах з'явилася в результаті програм приватизації, тому не було необхідності в спеціальних податкових пільгах.

У період упровадження недержавного пенсійного забезпечення в Україні досвід пенсійних програм США доцільно використати у програмах формування корпоративних недержавних пенсійних фондів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зимовець В.В., Терещенко О.О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. *Фінанси України*. 2015. № 9. С. 78–95
2. Хотинская Г.И., Шохин Е.И. Корпоративные финансы: эволюция теории и практики. *Вестник Финансового университета*. 2010. № 6. С. 28–33.

**ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ,
СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19**

Пилипенко І. С., студентка

Науковий керівник: Гриліцька А. В., к.е.н., доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

Через карантин економічна ситуація в країні значно загострилась. Ці процеси торкаються майже кожної сфери діяльності. Банківська система не є винятком. Ці установи займають особливе місце в економіці, оскільки вони надають грошові послуги в країні і сприяють збільшенню ефективності сектору економіки. Проте це одні з небагатьох закладів, які продовжують працювати в умовах карантину, звичайно, з впровадженням деяких обмежень. Пандемія продовжує змінювати діяльність банків тому ця тема досить актуальна.

Банківська система продовжує працювати у штатному режимі. Національний банк домовився з найбільшими банками, які займають більше 50% всієї філіальної мережі в банківській системі про повне покриття послугами всіх регіонів. Банкам було рекомендовано зменшити кількість відділень. Це є важливим запобіжним заходом проти розповсюдження коронавірусу.

Таким чином, в банківській системі залишаються працювати основні філії . У той же час українські банки налагодили цифрові сервіси, що робить онлайн-послуги більш доступними [1].

Якщо до 2020 року цифровізація торкнула лише деякі банки, то під впливом пандемії до неї звернулися чи не усі банківські установи, які хотіли зберегти власні позиції на ринку банківських послуг та допомогти суспільству. Минулий рік показав, що поведінка і очікування клієнтів (як фізичних осіб, так і бізнесу) справді сильно змінилися. Велика кількість клієнтів, які раніше навіть не задумувалися над тим, щоб користуватися послугами онлайн, були змушені перейти в онлайн під впливом пандемії. Тому, обидві сторони опинилися у

безвихідному становищі — банківський сектор потребував прискорення процесу цифровізації [2].

НБУ також вжив низку антикризових заходів для підтримки банківського сектору та економіки під час карантину. Банкам рекомендується реструктуризувати кредити для позичальників, які опинилися у фінансових труднощах через введення карантинних обмежень і не можуть погасити кредити [3].

Національний банк підготував інформаційний лист, в якому зазначив особливості роботи банків у період карантину та протидії поширенню коронавірусної інфекції COVID-19.

До списку заходів для банків України увійшли:

1. Забезпечити безперервну роботу центральних офісів, каналів дистанційного обслуговування та контакт-центрів. Банки повинні максимізувати залучення клієнтів через онлайн-канали.

2. Готівка має бути доступною в банкоматах, щоб клієнти могли легко зняти готівку. Банки повинні приймати та обробляти картки від усіх емітентів.

3. На рівні закону банкам забороняється накопичувати та стягувати неустойки (штрафи, пені чи будь-які інші обов'язкові платежі) за прострочення платежів за споживчими кредитами, а також підвищувати процентні ставки за споживчими кредитами. Банки повинні повідомляти клієнтів.

4. Клієнти банків можуть призупинити виплати по іпотеці на період карантину, і банки не повинні стягувати з них заставу. Банки також повинні повідомити про це клієнтів [4].

Отже, зміни виникли в діяльності банків у забезпеченні сталого розвитку фінансового ринку України в період пандемії, спричиненої COVID-19, тема все ще залишається актуальною і буде продовжений розгляд і надалі, з урахуванням того впливу, чинників та факторів, що впливають на саму систему в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національний банк проти коронавірусу URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/covid19> (дата звернення 28.04.2022)

2. Завербний А.С., Сокульський Н.Р. Пандемія як каталізатор цифровізації банківської системи в Україні. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід* № 2/2021. С.5-9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/3.pdf(дата звернення 28.04.2022)

3. НБУ затвердив антикризові заходи під час посиленого карантину URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/12/22/669420/> (дата звернення 28.04.2022)

4. НБУ озвучив специфіку роботи банків під час карантину URL: https://buh.ligazakon.net/news/193971_nbu-ozvuchiv-spetsifiku-roboti-bankv-pd-chas-karantinu (дата звернення 28.04.2022)

УДК 658.14:334.78

ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ФІНАНСАМИ

Почтівий Р.Г., студент

Науковий керівник: Біляк Ю.В., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

Основою фінансової системи будь-якої країни є фінанси підприємств (корпорацій). Вони мають визначальне значення, оскільки охоплюють найважливішу частину всіх грошових відношень в державі, а саме фінансові відносини у сфері створення суспільного продукту, національного багатства та національного доходу, які є основними джерелами фінансових ресурсів країни. Корпоративні фінанси є підрозділом фінансів, який займається питаннями фінансування, структурування капіталу та прийняття ефективних рішень. Корпоративні фінанси стосуються, насамперед, максимізації вартості акціонерів за рахунок довгострокового та короткострокового фінансового планування та впровадження різних стратегій. Кінцевою метою корпоративних фінансів є максимізація вартості бізнесу шляхом планування та впровадження ресурсів управління, одночасно врівноважуючи ризик та прибутковість. Виділяють три сфери діяльності, пов'язані з корпоративними фінансами [4]. Сфера 1. Інвестиції та капітальний бюджет. Інвестування та розробка капітального бюджету

передбачають. Це, головним чином, полягає у вирішенні питання про те, чи слід використовувати певну інвестиційну можливість шляхом розгорнутого фінансового аналізу. Сфера 2. Капітальне фінансування. Ця основна діяльність включає рішення щодо оптимальності фінансування конкретних капітальних вкладень за рахунок власного капіталу, залученого капіталу або поєднання обох цих джерел. Довгострокове фінансування основних капітальних витрат або інвестицій може бути отримано за рахунок продажу акцій компанії або випуску боргових цінних паперів на ринку через інвестиційні банки. Збалансуванням двох джерел (власного та залученого капіталу) слід ретельно управляти, оскільки занадто велика заборгованість може сприяти підвищенню ризику невиконання коштів у виплаті, тоді як занадто сильна залежність від власного капіталу може зменшувати прибуток і значення для інвесторів. Сфера 3. Дивіденди та повернення капіталу. Ця діяльність вимагає від менеджерів корпорацій вирішувати, чи слід зберігати надлишковий прибуток бізнесу для майбутніх інвестицій та операційних вимог або розподіляти прибуток між акціонерами у вигляді дивідендів або викупу акцій. Нерозподілений прибуток може використовуватися для фінансування розширення бізнесу. Часто це може бути найкращим джерелом коштів, не несучи додаткових боргів або зменшуючи вартість власного капіталу, випускаючи більше акцій. Зрештою, якщо керівники корпорацій вважають, що можуть заробити норму прибутковості капітальних вкладень, яка більша, ніж вартість капіталу компанії, вони повинні переслідувати її, інакше вони повинні повернути цей капітал акціонерам шляхом виплати дивідендів або викупу акцій.

Трансформації, що відбуваються в сучасному світі, обумовлюють якісні зміни в розумінні динаміки економічних процесів, які часто є нестаціонарними і, як наслідок, слабо керованими. В таких умовах неокласична економічна теорія, що базується на постулаті про раціональність економічних агентів, не дає коректного пояснення процесам, що відбуваються. Це є справедливим і для корпоративних фінансів, більшість моделей управління якими засновані на припущенні про раціональну поведінку гравців (інвесторів) на ринку. Однак, як

показують дослідження провідних вчених, це не є вірним, оскільки невизначеність не тільки майбутнього, а й поточної ситуації змушує економічних агентів приймати рішення під впливом «ірраціональних» факторів (помилкового сприйняття, ілюзій як слідства неповноти інформації, а також емоцій) [1]. Це обумовлює необхідність врахування впливу цих факторів в процесі прийняття фінансових рішень в корпораціях, тобто врахування поведінкової складової в управлінні корпоративними фінансами. Існує два наукових підходи до її розуміння, які ґрунтуються на припущенні того, у кого може виникати «ірраціональна» поведінка. Перший підхід передбачає, що така поведінка виникає у фінансових менеджерів чи підприємців, наслідком чого може бути занадто оптимістичні чи песимістичні оцінки ефективності інвестицій, вартості активів або перспектив їхнього придбання. Як механізм зменшення негативних наслідків такої поведінки пропонується прийняття рішень, пов'язаних з інвестиціями або придбанням активів, колегіально на раді директорів або акціонерів [2]. Другий підхід засновано на постулаті про нераціональність інвесторів і обмеженому арбітражі: нераціональні інвестори індукують неправильну оцінку претензій і, як наслідок, більш раціональні менеджери стають схильними до арбітражу [3]. Ці підходи передбачають абсолютно різні наслідки для корпоративного управління. Так, якщо основне джерело нераціональності знаходиться на стороні інвесторів, то для забезпечення фінансової ефективності пропонується «ізоляція» менеджерів від короткострокового цінового тиску на акції шляхом акційних опціонів або при недостатньої ліквідності, що змушує корпорацію регулярно повертатися на ринок капіталу [5]. Якщо ж джерело нераціональності знаходиться на стороні менеджерів, то механізм забезпечення фінансової ефективності має базуватися на своєчасності та адекватності управлінських реакцій на сигнали ринку і «закликах до обмеження розсудливості менеджерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіченко В. В. Корпоративні фінанси: сучасна парадигма розвитку: монографія. Київ : ІД «Виниченко», 2014. 552 с.

2. Бочаров В. В., Леонтьев В. Е. Корпоративные финансы. Москва: Юрайт, 2015. 592 с.

3. Зимовець В. В., Терещенко О. О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. Фінанси України. 2015. № 9. С. 78-95

4. Кравченко О.О., Пінчук С.С. Фінансова безпека суб'єктів господарювання як відображення стану зовнішнього середовища. Ефективна економіка. 2020. № 6. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7972>

5. Романовский М. В., Вострокнута А. Корпоративные финансы. Санкт-Петербург : Питер, 2014. 592 с.

УДК 336.662

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Савчук Ю. І., студентка

Науковий керівник: Лемішко О. О., д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Лізинг є однією із специфічних форм фінансування довгострокових інвестицій, за якої лізингова компанія за дорученням лізингоодержувача власними коштами набуває майно у власність та за плату надає його у користування лізингоодержувачу. У цій угоді беруть участь принаймні три суб'єкти лізингових відносин: продавець майна, лізингова компанія та лізингоодержувач [1].

Використовуючи лізинг як джерело фінансування інвестицій, лізингоодержувачі отримують можливість оновити засоби виробництва, знизити питому вагу зношених та морально застарілих фондів; підвищити ефективність діяльності за рахунок введення у виробництво сучасного обладнання, транспорту, машин та інших об'єктів. Тому виникає необхідність досліджувати лізинг та виявити перспективи його розвитку як інвестиційного джерела [2].

Визначальну роль вирішенні проблем лізингу грають лізингові компанії. Багато лізингових компаній мають досить великі портфелі договорів. У трійку

лідерів ринку за обсягом нових угод у 2021 р. увійшли «ОТП Лізинг», «УЛФ Фінанс» та «Альфа-Лізинг Україна» В сумі на ці компанії припало 69% обсягу нових угод [4]. Найбільшими сегментами ринку за період були автотранспорт із часткою 49% і сільськогосподарська техніка – 31%. Частка спецтехніки склала 11%, а залізничної техніки – 5%.

Проте, незважаючи на рейтинг, внаслідок впливу низки факторів виявились проблеми, на які не звертали уваги під час укладання угод. У систематизованому вигляді проблеми розвитку лізингу можна подати у вигляді таблиці (табл. 1) [5].

Таблиця 1

Проблеми розвитку лізингу в Україні

Проблема	Уточнення
Різноманітність поглядів на структуру лізингових платежів	Відсутність підходів до розрахунку лізингових платежів
Неудосконаленість нормативно-правового регулювання	Неоднозначність трактування лізингових операцій
	Проблема вилучення об'єкту лізингу в лізингоотримувача
	Проблема повторної здачі предмету лізингу
Часті зміни в податковому і бухгалтерському обліках лізингових операцій	Розходження у податковому і бухгалтерському обліку
Висока залежність лізингодавців від залучених джерел фінансування	-
Конкуренція з боку кредитних організацій	-
Високий рівень оподаткування	-
Інформаційна непрозорість діяльності лізингодавців	Відсутність загальноприйнятих методів оцінки ефективності фінансового лізингу

Аналіз роботи лізингового ринку виявив низку проблем, породжених недосконалістю нормативної бази. Такими є різноманітність поглядів на структуру лізингового платежу, викупна вартість лізингового майна, правила оподаткування операцій лізингу, його бухгалтерський та податковий облік [3].

Лізингові компанії у процесі становлення своєї діяльності неминуче стикаються з проблемою вибору прийняттого методу розрахунку лізингових платежів. Аналіз існуючих методик показав, що за абсолютно однакових вихідних даних вони дають різні результати. Необхідно розробити методику

розрахунку лізингових платежів, найбільш наближену до української реальності та яка враховує сучасні особливості податкового та бухгалтерського обліку.

У оподаткуванні лізингових операцій існує значна кількість незрозумілостей і неоднозначних трактувань операцій для податкових цілей. Найбільш проблемними галузями в даний час є податок на прибуток та податок на додану вартість [3]. Спірні питання оподаткування лізингових операцій ведуть до зниження попиту на лізингові послуги з боку потенційних клієнтів.

Лізингові компанії стикаються з рядом інших проблем. Найбільш часто зустрічаються питання процедури закриття договору лізингу, управління ризиками лізингової компанії та забезпечення виконання зобов'язань [5].

Розглядаючи перспективи ринку фінансового лізингу, у систематизованому вигляді напрями його розвитку наведено в табл. 2 [2].

Таблиця 2

Напрямки розвитку ринку фінансового лізингу в Україні

Напрямок розвитку	Уточнення
Розширення джерел фінансування лізингової діяльності	Зниження вартості залучених джерел фінансування
Посилення конкуренції між лізинговими компаніями	Скорочення винагороди лізингодавача Скорочення строків розглядання заяви
Включення реальних опціонів в систему лізингових відносин	Зниження ризику фінансових втрат при розірванні договору лізингу
Універсализація предметів лізингу	-
Підвищення вимог до платоспроможності лізингоотримувачів	-

Таким чином, протягом останніх років ринок лізингових послуг в Україні динамічно розвивається. У той же час цей ринок в Україні знаходиться ще на стадії формування. У законодавстві нечітко відображено основні поняття при здійсненні лізингової угоди, немає достатньо обґрунтованої методики розрахунку лізингових платежів та оцінки інвестиційної привабливості лізингової компанії. Ці проблеми призводять до зниження привабливості лізингових проектів. Водночас аналіз статистичних даних розвитку лізингу як ефективного фінансового інструменту дозволяє зробити висновок про досить високий його потенціал як джерела фінансування інвестицій в економіку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 4 лютого 2021 року № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
2. Барташук К. А. Фінансовий лізинг як джерело фінансування розвитку підприємств України. *Економіка та держава*. 2015. № 3. С. 142-147
3. Левченко О.А. Теоретичні засади лізингових операцій як ефективного засобу відновлення національної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 1 (25). С. 58-64
4. Український ринок лізингу за I півріччя 2021 року. URL: <https://uul.com.ua/2021/rynok-lizyngu-zris-na-87-v-1-pivrichchi-2021-r-asotsiatsiya-lizyngodavtsiv-ukrayiny/>
5. Проблеми розвитку фінансового лізингу. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2020/63.pdf

УДК 657.42

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Пасека С. В., магістр

*Науковий керівник: Федоришина Л.І., к.і.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет*

Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів, адже вони утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. На протязі тривалого часу основні засоби надходять на підприємство і передаються в експлуатацію; зношуються в результаті експлуатації; піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їхні фізичні якості; переміщуються всередині підприємства; вибувають із підприємства внаслідок недоцільності подальшого застосування. Одним з основних завдань обліку основних засобів є надання повної, правдивої та достовірної інформації про них. Проте інформація, яка міститься у фінансовій звітності стосовно основних засобів, не завжди є такою через недосконалість вітчизняного законодавства та постійні зміни в ньому, саме

тому питання організації та обліку основних засобів потребують подальшого дослідження.

Матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду» [4]. Згідно зі ст. 14 Податкового кодексу України, «основні засоби являють собою матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (окрім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, автомобільних доріг загального користування, вартість яких не перевищує 6 тис. грн., невиробничих основних засобів та нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6 тис. грн. та поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом і очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких із дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [4].

Таким чином, основні засоби – це матеріальні активи, які придатні для використання в процесі діяльності суб'єкта підприємництва, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання яких більше одного року.

Варто відзначити, що вся інформація стосовно основних засобів обліковується відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби».

Можна виділити основні завдання з організації обліку основних засобів:

- правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів;
- контроль над зберіганням основних засобів;
- контроль над затратами на ремонт та модернізацію основних засобів;
- правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації;

- отримання документально обґрунтованих і достовірних даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації;
- виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття.

В організації обліку основних засобів на підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому. Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та оптимізацію форм первинної документації.

Доцільно в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт.

Важливо зазначити, що діючі форми первинної документації з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюють один одного. Порівнюючи форми ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» та ОЗ-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів» з ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», можна дійти висновку, що в них відсутня лише інформація про висновок приймальної комісії й підписи її членів. Однак процес складання акта та виписування інвентарних карток засвідчує про позитивний висновок комісії, адже якщо об'єкт не відповідає технічним умовам, то інвентарна карта не відкривається, тому якщо доповнити інвентарну карту підписами членів комісії, можна значно скоротити Акт внутрішнього переміщення основних засобів. Доповнення інвентарної картки підписами комісії з упровадження основних засобів після ремонту, реконструкції, модернізації, а також графою для відображення змін після таких операцій дає змогу скоротити форму ОЗ-3.

Також первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається в численних

спеціалізованих реєстрах, постійні реквізити яких тотожні. Це не сприяє якісному веденню обліку, збільшує трудомісткість опрацювання та відображення інформації, створює певні труднощі у формуванні документообігу й забезпеченні необхідними видами бланків.

Фінансовий облік і контроль основних засобів потребує вдосконалення в методико-організаційних аспектах, а також узгодженості законодавчо-нормативних актів. Запропоновано шляхи вдосконалення організації обліку основних засобів, що сприятимуть удосконаленню виробничого процесу, підвищенню кінцевих результатів суб'єкта господарювання, серед яких: уведення додаткових показників в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів, проведення внутрішньої перевірки основних засобів уповноваженою особою, автоматизація облікового процесу за допомогою введення «задач» автоматизації, формування ремонтного фонду на підставі забезпечень майбутніх витрат і платежів, використовуючи для цих цілей субрахунок 474 «Забезпечення інших виплат і платежів».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю.В., Тодосійчук В.Л., Мостовик В.О. Фінансово-кредитне забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств та їхні особливості. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 19. С. 434-442.
2. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014.
3. Муріна Т.С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. *Держава та регіони*. 2007. № 6. С. 387–390.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
6. Потриваєва Н.В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3. С. 228–232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_34

7. Святенко І.М. Формування облікової політики підприємства відносно обліку основних засобів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2014. № 1. С. 143–147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2014_1_34

8. Утенкова К.О. Облік основних засобів за національними і міжнародними стандартами. *Облік і фінанси*. 2014. № 2. С. 79–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_2_12

СЕКЦІЯ 5
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

UDC 336. 228. 32

TAX PLANNING AS A DIRECTION TO REDUCE THE TAX BURDEN

Bondar N.V., student

*Titenko Z.M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences*

Tax evasion is usually associated with negative ones phenomena and criminal acts. However, there are ways to reduce it tax payments without violating the law, which generally have called tax planning or tax optimization.

Tax planning is an activity for the development and practical application of measures aimed at increasing the funds that remain at the disposal of the company after paying the appropriate taxes. At the same time, tax planning should be based not only on the analysis of current legislation, but also on the general principled position of fiscal authorities on taxation and long-term legislation to avoid additional tax costs in the future when adopting certain laws.

In the scientific literature there are the following methods of tax optimization [1, 3]: selection of the most suitable field of activity, mode and taxation systems; maximum deferral of payment taxes; tax analysis; tax audit; tax monitoring; artificial increase in production costs and corresponding reduction taxable income; accelerated depreciation, which automatically reduces taxable income; gift, application of liberal rules for writing off "bad debts"; investing in local government bonds, as well as in charitable and trust funds; application of international transfer prices; use of tax benefits; use of offshore centers and tax havens; other ways.

Tax planning includes the process of tax optimization - measures related to achieving the necessary proportions of all financial aspects of operations. Tax planning is the development and implementation of various legal schemes to reduce tax

deductions, through the use of methods of strategic planning of financial and economic activities of the enterprise. In the conditions of rigid fiscal policy of the state and against the background of economic crisis tax planning allows business to survive. It is believed that tax optimization (often called minimization) is carried out only to minimize the tax burden, so it is considered only through the prism of opposition between the taxpayer, on the one hand, and the fiscal authorities - on the other.

Tax benefits include tax credits and tax vacation. Tax holidays are a delay in paying taxes by fiscal authorities. A tax credit is a reduction in a tax before the state for a certain period of time. Common species tax credit are investment discounts; write-off of taxes, paid abroad; discounts on employment financing measures people.

"Tax haven" is a territory that conducts politics attracting foreign loans by providing tax and other benefits. The offshore center, unlike the tax haven, provides tax and other benefits only for financial transactions with foreign countries residents in foreign currency. Offshore is a financial center that attracts foreign capital by providing special tax and other benefits to foreign companies registered in the country the location of the specified center, provided that they do not business operations in the country.

Today, the scale of offshore global and national economies are impressive in size. Organization for Economic Development and Cooperation estimates annual losses from erosion tax base at 4-10% of total tax revenues in total world (5). And the international consulting company Boston Consulting Group estimated that 10-13% of world GDP is hidden offshore, ie more than 10 trillion USD [2].

Ukraine is among the leading countries in terms of exports capital. International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) published a database based on the Panama Archive. According to these data, 165 Ukrainians and 195 own offshore accounts Ukrainian companies. According to various estimates in the world's offshore every year deposits from 100 to 300 billion Ukrainian hryvnias [2].

Thus, despite the legality of the above methods, their use causes significant savings for taxpayers, but lost resources - for the state budget. In this regard the schemes used require closer attention states in order to draw a clear line between the

prevention of payment excessive amounts of taxes, which is the main purpose of tax planning, and deliberate tax evasion.

REFERENCES

1. Glushchenko, SV Minimization tax schemes: foreign and Ukrainian practice. *Magisterium. Economic studies.* 2014. №. 56. P. 21-25.
2. Hospitable "harbors": Ukrainian exports to "offshore" increased by 20%, and imports - by 40% (Electronic resource) Access mode: <https://youcontrol.com.ua/news/hostynni-havaniukrayinsky-eksport-do-ofshoriv-vyris-na-20-a-import-na-40/>.
3. Evstigneeva, O. How much Ukraine loses in offshore (Electronic resource). - 2019. Access mode: https://biz.censor.no.ua/resonance/3110782/sklki_ukrana_vtracha_v_ofshorah.

UDC 351

CRITERIA FOR THE EFFECTIVENESS OF THE TAX CONTROL SYSTEM

Denysiuk A., student

*Bilyak U.V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Science of Ukraine*

Tax control as a special organizational and legal mechanism can be interpreted in both broad and narrow sense. In a broad sense, tax control covers all areas of activity of authorized bodies, including tax accounting, tax audits, etc., as well as all areas of activity of controlled entities related to the payment of taxes and fees (accounting for taxable objects, compliance with deadlines and the order of payment of taxes and fees, the order of tax reporting, etc.) [1]. In the narrow sense, tax control means only the conduct of tax audits by authorized bodies. Thus, state tax control is an integral part of state regulation of the economy.

Defining tax control as a type of special state control, which is the activity of tax authorities and their officials to ensure legality, financial discipline and expediency in the mobilization of centralized and decentralized funds and related assets, we note some features that reveal the content of such control

In the course of research by scientists on the effectiveness of the tax control system, it was noted that it is necessary to use an integrated approach, which involves assessing quantitative and qualitative indicators at all major stages of control. There are the following criteria for assessing the effectiveness of tax control in Ukraine:[2]

1. Legal certainty of elements of the tax control system.
2. Adherence to the strategy of development of the tax system in assessing the level of voluntary payment of tax payments:
 - determining the level of implementation of planned tasks for taxes and fees;
 - organization of a tax control system to ensure timely and complete receipts of tax liabilities to budgets
 - assessment of economic efficiency of control activities.
3. Assessment of the stages of control activities of the tax service.
4. Analysis of organizational and methodological foundations of tax control.

The first criterion determines the normative consolidation of the theoretically sound conceptual apparatus of the tax control system to ensure the legality, certainty, transparency and adequacy of tax control for the declared purposes.

The second criterion provides a practical assessment of the implementation of the strategy of the tax system and gives a general description of the implementation of the strategy and the overall effectiveness of tax control, including using subjective assessments of tax control entities.

The third criterion provides a detailed analysis of quantitative and qualitative indicators of stages of control activities, types of tax offenses.

The fourth criterion evaluates the organizational and methodological principles of tax control to determine the implementation of the main tasks of tax control and reserves to improve its effectiveness.

It is also possible to use a rapid assessment of the effectiveness of tax control, which allows you to explore:

- the effectiveness of the planned documentary control, which is defined as the ratio of accrued taxes and fees to the amount of tax burden on basic taxes from the allowable shadow turnover;

- the effectiveness of documentary control in the random selection of taxpayers;
- economic efficiency of tax control, which provides for the ratio of received tax revenues to the cost of maintaining the tax service. Calculations should be performed in dynamics, taking into account the growth rate of revenues and expenditures, with the share of expenditures should not exceed 1-1.5% of the amount of revenues;
- the level of automation of the tax service (each stage). The ratio of the number of automated working hours (man-hours of work on a personal computer) to the total number of man-hours worked;
- assessment of tax awareness, tax awareness and corruption in the tax sphere should be conducted with the help of independent sociological research, questionnaires on groups of respondents in different regions of Ukraine.

The main effect of tax control is to achieve conscientious compliance of taxpayers with tax legislation, ie it should be characterized by a reduction in the number of tax offenses, a low level of shadow economy in combination with the optimal level of costs for control. Determining the optimal level of expenditures should be based on economically and socially reasonable cost estimates, taking into account national characteristics of economic development and possible focus on foreign countries, where the level of voluntary payment of tax liabilities reaches its maximum.

REFERENCES

1. Lytvynchuk I. (2016), "Tax control: directions of improvement", *Visnyk ZhDTU*, vol. №2, pp. 19-24.
2. Chernyakova T. (2014), "Ways of improving tax control in Ukraine", *Prometej*, vol. №2 (29), pp. 188-190.

**THE INFLUENCE OF MODERN TAX REFORM ON REDUCTION OF
THE SHADOW ECONOMY IN UKRAINE**

Haber V.V., student

*Zhuk O.S., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
State university of trade and economics*

The tax system is vital for any economy in the world. Taxes usually form the biggest part of the country's budget, which is further used in the redistribution of these funds within the economy, through investing in various social or infrastructural projects, resulting in a positive influence on business development and stimulating the country's economic growth. Without taxes, governments would be unable to meet the demands of their societies. In order to improve the efficiency of tax administration and maximize the benefits of the tax system, tax reform should usually take place. Tax reforms are aimed at reduction of tax avoidance, modernizing of tax collection and redistribution systems, etc.

Relatively recently and until now, Ukraine was busy with deciding on basic principles of future tax reform and on how the modern Ukrainian tax system should look like, and some innovations were beginning to implement. Also, some points of the following reform expected to be implemented in 2022 were announced. Among them are: reducing the burden on the payroll to 25% in total; setting a flat rate of 15% for passive and investment income, and a rate of 10% for rental income; introduction of a special tax regime for individuals who conduct certain types of professional activities (taxis, translation services, educational or teaching activities outside educational institutions, etc.); and some others. [3] Surely, these reforms are very essential for the Ukrainian economy, particularly for the reduction of the shadow economy in our country. As our tax system was before outdated and actually didn't work properly, it made an advantage for those individuals and businesses not paying

taxes in full and made possible the appearance of illegal schemes on how to deceive the state.

Now, according to experts of the “Case Ukraine”, the level of shadowing of wages is at a level of 33-50%. The scale of tax evasion is estimated at UAH 220-300 billion annually, and budget losses from them range from UAH 110 billion to 159 billion annually. [1] The reasons for this can be either excessive load on the payroll, or, in some cases, the reluctance of employees to be formalized due to their desire to receive a subsidy for housing and communal services, or the fact, that labor relations are still regulated by the outdated Code of Labor Laws, adopted in the USSR, which is irrelevant in modern types of countries’ development. These schemes of evasion of salaries and taxes cannot be overcome solely by control or administrative measures, because the burden on the payroll is excessive, and labor legislation is extremely burdensome. The solution proposed by the new tax reform (reducing the burden on the payroll to 25%) looks balanced and optimal. Compensation for budget shortfalls should be the reduction of inefficient budget expenditures and the modification of land and property taxes. Such complex changes will lead not only to the de-shadowing of wages but also to the acceleration of GDP growth, according to economic theory, confirmed by world experience.

Also, another important aspect of the reform relates to the taxation of self-employed businesses, which are now a big part of the economy. Small business plays an important role in the economy of any country for a number of reasons. In particular, it is flexible working conditions that increase labor market inclusion, a convenient start for entrepreneurship and many radical innovations, competition of producers of goods and services in the consumer market creates favorable conditions for buyers and increases purchasing power. The Ukrainian system of simplified taxation (SST) is quite favorable compared to other countries, and generally creates good opportunities for those self-employed for whom such activities are essential. But there is the problem of the inflexibility of the transition to SST and the inability to do so sporadically, if necessary. As a result, it may be burdensome and unprofitable for the self-employed to earn extra money on a regular (that is, seasonal) basis legally, so this sector remains in

the shadows. In addition, some self-employed people are not ready to register officially due to the complexity of the process of opening and closing an individual business, additional reporting, possible inspections, etc. [2] The special tax regime provided for by the tax reform of individuals engaged in certain types of professional activities (without the need for special registration) provides an opportunity for individuals, who work irregularly, to work legally, without unnecessary bureaucracy and risks. The current situation with the war in Ukraine is also extremely challenging for small businesses and self-employed, even with the implementation of tax relief and the existing tax reforms. Businessmen struggle to function, considering operation costs to increase drastically. That is why, the government is creating new regulations in order to simplify the conditions for business operation, such as the regulation of prices on fuel and basic products, providing businesses with 0%-interest rate credits, more tax relief, etc. These measures aim to stimulate businesses to operate, resulting in a functioning economy and bringing inflow to the state budget. Now it is difficult to predict, how war will influence our economy`s further development, especially after the news about the possibility for Ukraine to enter the EU, but the current situation is anyway a background for Ukrainian economic transformation.

Hopefully, due to the new reforms, this situation will change and people will not only be able to pay taxes but will also understand the importance of being honest with your own state. Surely, because of the war in Ukraine, this process is delayed for an unpredictable period, but it will obligatory take place in the nearest future.

REFERENCES

1. Dubrovsky V., Cherkashin V., Hetman O. Comparative analysis of the fiscal effect of the use of tax evasion/avoidance instruments in Ukraine. Kyiv, 2021. 39p.
2. Hetman O. Tax Reform 2022: What Can Change for Business and Citizens? *Ukrainian Truth*. 2022.
3. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine on Ensuring Balance of Budget Revenues: Law of Ukraine of 30.11.2021. *Voice of Ukraine*. 2021. №244.

WEAKNESSES OF THE MODERN TAX SYSTEM OF UKRAINE

Kostyk K. Yu., student

*Titenko Z.M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences*

Ukraine is an independent state with its own developed legal framework and system of administrative bodies, but in the context of European integration, in order to achieve a strong, reliable financial basis, it is necessary to adhere to world standards of economic development. Tax revenues are the defining basis of the financial basis, but in our country the fiscal system does not fully achieve its functional purpose.

In the reform process necessary for Ukraine, the key point is the optimal combination of direct and indirect tax systems. Indirect taxes increase their role in conditions of economic downturn, and with economic growth - on the contrary, direct taxes are gaining dominance [1].

In the course of my research, an analysis of the structure of revenues of the consolidated budget of Ukraine for the last few years was conducted (Table 1).

Table 1

The structure of revenues of the consolidated budget of Ukraine 2017-2021

Indicators (UAH million)	2017	2018	2019	2020	2021
Budget revenues in general	793265,0	928108,3	998278,9	1076016,7	1662242,7
Tax revenues	627153,7	753815,6	799776,0	851115,6	1453804,1
<i>in % of income</i>	<i>79,06</i>	<i>81,22</i>	<i>80,12</i>	<i>79,10</i>	<i>87,46</i>
Non-tax revenues	128402,3	164676,5	186684,2	212946,9	202541,0
<i>in % of income</i>	<i>16,19</i>	<i>17,74</i>	<i>18,70</i>	<i>19,79</i>	<i>12,18</i>

Source: compiled and calculated by the author on the basis of data from the Ministry of Finance of Ukraine [2]

Based on the data in the table, it is easy to see that in 2017-2020 the role of tax revenues decreased, but in 2021 increased sharply by 8%, in contrast to non-tax, whose share in the structure of consolidated budget revenues gradually increased and fell 2021 to 12.18%. Thus, comparing the beginning and end of the study period, we can conclude that non-tax revenues increased by 1.57 times, and tax, in turn - by 2.32.

Thus, the share of non-tax revenues in the revenue structure decreased from 16.19% in 2017 to 12.18% in 2021.

Table 2

Structure of tax revenues

Indicators (UAH million)	2019	2020	2021
Budget revenues in general	799776,0	851115,6	1453804,1
Corporate income tax	107086,3	108695,0	163844,5
<i>in % of tax revenues</i>	<i>13,39</i>	<i>12,77</i>	<i>11,27</i>
Taxes on income, profits and increase in market value	217040,4	225976,3	513630,0
<i>in % of tax revenues</i>	<i>27,14</i>	<i>26,55</i>	<i>35,33</i>
Internal taxes on goods	502048,1	538896,2	716789,5
<i>in % of tax revenues</i>	<i>62,77</i>	<i>63,32</i>	<i>49,30</i>
Personal income tax	109954,0	117281,3	349785,5
<i>in % of tax revenues</i>	<i>13,75</i>	<i>13,78</i>	<i>24,06</i>

Source: compiled and calculated by the author on the basis of data from the Ministry of Finance of Ukraine [2]

Thus, the most significant weight during the entire study period in the structure of tax revenues of the state are domestic taxes on goods, the share of which from total tax revenues decreased sharply in 2021. Hence the conclusion that indirect taxes predominate in the process of income generation, as low incomes of individuals make it difficult to ensure direct taxes dominance in the tax structure.

In conclusion, I would like to note that Ukraine needs to reform the fiscal system, which, according to the study, has already begun and has borne fruit in the form of increasing the share of tax revenues, because such points as suboptimal structure of direct and indirect taxes are opaque. control of tax authorities over their use and the lack of a clear and stable regulatory framework make it impossible to develop the national economy, and this requires restructuring, taking into account world and domestic experience, as well as the stage of development of the national economy.

REFERENCES

1. Titenko Z., Vorona A. Analysis of tax revenues in the revenue system of the budget of Ukraine. Economy and society.2021. № 33. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/923/885>
2. Dokhody biudzhetu Ukrainy [Budget revenues of Ukraine]. The price of the state is the CASE Ukraine project. Retrieved from: <http://old.cost.ua/budget/revenue/>

THE ROLE OF TAX MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM

Kovalinska D.O., student

*Bilyak Y. V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

The issue of tax management at the company is currently quite relevant. An effective system of management of tax processes determines the possibility of development and survival of economic entities on the terms of self-financing and self-sufficiency. Tax management is the foundation of the formation of the mechanism of economic growth, growth of gross domestic product and national income.

The following basic management methods are typical for tax management: planning, regulation and accounting. And accordingly, each of these methods has its own ways, forms and methods of achieving certain goals. [1]

Recognition of taxpayers' rights to use all legally permitted techniques and methods to minimize their tax liabilities is the essence of tax planning.

The main purpose of tax management is to increase net income in a real tax environment. Therefore, attention should be focused not only on methods of tax reduction, but also on effective management of the enterprise. One of the simplest methods of tax optimization is to increase the efficiency of the enterprise. One of the most important tasks of enterprises includes the timeliness and correctness of the use of tax management tools. This system is relevant in the development of the scheme of the optimal structure of the organization of economic activity under current legislation. [2]

There are such elements of tax management as:

- 1) minimization of tax payments through the use of effective strategies for allocating indirect costs
- 2) implementation of a logical and clear plan for optimizing tax payments at the enterprise

- 3) favorable placement of assets, which will be both their profitability and taxes will be paid after income
- 4) use of tax benefits defined by law to optimize tax payments.[3]

So, in summary, we can say that one of the most important criteria in the implementation of tax management is a logical and economically sound activities of the enterprise, effective organization of tax payment to achieve the goals of tax management. Tax management plays a very important role in the activities of the enterprise. With its help we achieve profit maximization and its rational use, management of tax payments, cash flows of the enterprise, and their optimization, rational placement of enterprise assets, as well as correct and timely accrual of taxes to the budget in accordance with applicable law. If the company conducts effective tax management, it not only fulfills all obligations but also grows accordingly.

REFERENCES

1. Tkachyk L.P. Features of corporate tax management. Business Inform. 2013. pp. 333-338.
2. Lychkovskaya M.R. Tax management as an integral part of small business management. 2020. S. 167-194b
3. Kupchak, A.V. Samilo. Tax management. Lviv, 2020. S. 150–153.

UDC 336.2

TAX CONTROL AS A COMPONENT OF GOVERNMENT FINANCIAL CONTROL

Morgun M. M., student

*Titenko Z. M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences*

Tax control is carried out in specific forms, which are mandatory by law. The form of tax control is a set of specific organizational and procedural measures carried out by authorized entities in the process of control activities. Such forms are: tax audits, accounting of taxpayers, operational and accounting of tax revenues, control over the

compliance of expenses of individuals to their income. Other forms of tax control are: obtaining explanations from taxpayers, tax agents; verification of accounting and reporting data; survey of premises and territories used for the purpose of obtaining income (profit).

Tax control, remaining a component of public financial control, acquires its personal niche in the economic relations of a market economy. Its essence is determined by a set of measures that, through the authority of public administration bodies and the delegation of certain functions to tax agents should ensure compliance by individuals and legal entities with tax legislation and norms of tax control, decisions on its consequences [1].

The current organizational structure of the State Tax Service has a number of shortcomings. First, it is a fairly centralized system, the main hierarchical levels of government of which are state, regional (region, autonomous republic), city and district. Secondly, the lack of decentralization during the administration of taxes leads to the performance by the central body of the State Tax Service of Ukraine of functions not peculiar to it (for example, writing off tax debt, controlling non-tax payments, currency control, etc.). Third, there is an inefficient distribution of functions and procedures between the structural units of the tax service, as well as individual employees. Elimination of these shortcomings in the organizational structure of the State Tax Service of Ukraine requires a number of measures to improve it. The program of modernization of the state tax service of Ukraine envisages consolidation of the existing regional tax administrations and creation of tax districts on their basis [2].

Modern tax service reform is aimed at European and global integration of Ukraine's economy. Its main goal is to create an effective system of state revenue on the basis of voluntary compliance by taxpayers with the requirements of tax legislation; competent, honest, impartial tax administration; promoting the development of entrepreneurship and economic prosperity of the state. This requires simultaneous reform of the tax system and tax control, which should fulfill the declared objectives of tax administration, prevention, detection and cessation of tax offenses.

Thus, to achieve high quality and efficiency of tax control, namely: to optimize the control procedure, to effectively supervise the work of tax authorities, to eliminate existing inaccuracies and contradictions in the legal framework. According to the Tax Code, the concept of tax control was considered only in the theory of financial law, and now the code provides such a clear and understandable definition. There are also defined ways of tax control, namely: accounting for taxpayers; inspections and verifications; information and analytical support of the State Tax Service, the procedure and types of inspections carried out by tax authorities have changed significantly.

REFERENCES

1. Panura Yu. V., Ivanyshyna O.S. Tax control in Ukraine as a component of effective administration. Efficient economy. 2021. №5. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/104.pdf
2. Hupalovska M.B. Tax control as a means of improving the management of public financial resources. Financial space. 2016. № 3 (23). pp. 20–23.

UDC 336.22

TAX SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONVENTION OF THE COVID-19 PANDEMIC

Tkach D.E., student

*Titenko Z.M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences*

Hopes that the world economy would be able to cope with the challenges of the coronavirus pandemic on its own, without drastic measures, have finally vanished. Temporary closure of some companies, closure of retailers, indefinite shutdowns, collapse in the hotel and entertainment industry, airline crisis due to border closures... Unfortunately, this list can go on for a long time, as well as calculate existing and forecast future economic losses from COVID - 19. National governments are making unprecedented decisions to mitigate the socio-economic consequences of the global

pandemic. The Verkhovna Rada took some steps towards Ukrainian business that is barely surviving in quarantine conditions on March 17, 2020, by adopting a number of bills to combat the coronavirus [1].

In most countries, the COVID-19 pandemic has led to significant reductions in tax revenues. This is directly related to the decline in economic activity, and even more so - with measures of tax policy and administration. The consequences for households and businesses will lead to a disruption in economic activity that is unique to the current crisis. For example, the need for social distancing is reflected in different ways on the tax base, tax administration and compliance with tax rules by taxpayers. In addition, the pandemic may have a longer-term impact on the structure of the economy. The external sector of some countries' economies may also be hit, leading to currency devaluations or devaluations. Manifestations of such influence will depend on the structure of the economy.

Analyzing the dynamics of tax revenues in Table 1, we can see that the amount of funds received by the budget of Ukraine increased in the period 2014-2018. Revenues decreased by 14.6% compared to the previous year, and in 2020 by another 2%. All this is a consequence of declining entrepreneurial activity, the liquidation of a number of small and medium-sized enterprises that have failed to maintain profitability and adapt to existing conditions. In 2021, we can see an increase of almost two times, which indicates the modernization of existing and found more effective ways to overcome the economic crisis, which helped to restore and develop the business environment.

Table 1

Tax revenues of the consolidated budget of Ukraine, 2014–2020, UAH million

Year	Tax revenues
2014	290 240
2015	437 005
2016	546 182
2017	689 136
2018	793 756
2019	677 547
2020	670 220
2021	1 280 737

Source: based on [2]

Thus, an impartial, open and clear tax system with an appropriate flexible and adaptive tax policy is a key condition for successful and efficient business, development of the economic system and sustainability of macroeconomic indicators. The changes and innovations that have taken place in Ukraine are directly related to the need to protect economic entities during the crisis. After all, during the economic crisis there was a significant decline in entrepreneurial activity and, accordingly, a reduction in tax revenues to the state budget. The strengthening that can be observed in 2021 is positive, it is important to continue to maintain this position.

REFERENCES

1. Taxes in the COVID19. Legal newspaper - online version. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/podatki-v-epohu-covid19.html>
2. Dokhody biudzhetu Ukrainy [Budget revenues of Ukraine]. The price of the state is the CASE Ukraine project. Retrieved from: <http://old.cost.ua/budget/revenue/>

UDC 336. 26

EXCISE TAX: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS

Vorona A. V., student

*Titenko Z. M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences*

According to the current legislation, the excise tax is an indirect tax and is set in the form of a price increase. It is noted that indirect taxes are the most effective in the fiscal aspect, insofar as consumption - as an object of taxation - is a stable and inflexible value; It is difficult to evade the payment of indirect taxes, and it is easy for fiscal authorities to control the accumulation and payment of taxes.

The need for the existence and application of excise duties in modern conditions is related to the need for state regulation of certain economic, social and environmental processes.

At present, excise duties are paid on goods that meet one or more criteria.

The first criterion is the need to limit the consumption of goods, the use of which harms human health and the state of the environment. For this reason, practically y

Excise duties on alcoholic beverages and tobacco products exist in all countries. Some countries have experience in setting up excise taxes (in some countries use increased excise taxes on gasoline low quality to reduce the scale of air pollution by exhaust gases) [1].

The second is the need to redistribute the incomes of the highly paid sections of the population, who have the opportunity to afford the purchase of prestigious, expensive goods, the demand for which is inelastic. The category of such goods includes, as a rule, such goods as: cars, jewelry, etc.

The study of the economic essence of the excise tax provides an opportunity to determine its functions, which include [2]:

- fiscal - aimed at mobilizing and increasing tax revenues to the state and local budgets;
- regulatory, aimed at ensuring the balance of consumption of excisable goods and the percentage of excise duty, which is included in the price;
- control, ensures the implementation of the fiscal function for the implementation of planned budget indicators.

At the present stage, the list of domestic excisable products in general, meets the classical principles of excise taxation, including:

- «socially harmful» goods - all types of alcohol and alcohol products, a wide range of tobacco products (smoking tobacco, cigarettes, cigarettes);
- «luxury items» - motorcycles, cars;
- certain types of mineral raw materials and products of their processing - some types of combustible materials.

At the same time, after all the transformations of the excise tax system, it has a number of shortcomings associated with increasing the fiscal properties of this tax form and reducing its regulatory impact on the production and circulation of excisable goods.

The dynamics of the excise tax on alcoholic beverages indicates a gradual reduction in sales, while increasing tax rates does not increase tax revenues by increasing sales, but leads to a decrease in consumption of alcoholic beverages and an increase in the amount of excise duty per unit products [3]. A review of analytical reports emphasizes that in recent years the market for legal alcohol in Ukraine has been in decline, reducing volumes by 5-10% annually. Imports of hard alcohol are also declining. At the same time, the production of counterfeit vodka products at semi-legal enterprises in Ukraine exceeded the production of legal. Experts believe that Ukraine's tax policy is the cause of market stagnation. Significant growth of excise taxes stimulates the development of shadow producers. The situation was exacerbated by declining purchasing power of the population and ineffective fight against illegal producers and traders by law enforcement agencies [4].

The sale of beer also brings significant revenues to the budget. The absolute value of such revenues increases, but the share of this group of excisable goods, on the contrary, decreases. As for the illegal market, it is practically absent in brewing. The intoxicating drink is more difficult to counterfeit, plus it does not require excise duty, which increases the price of the finished product.

Experts on different estimates of the volume of illegal beer production. According to brewers, the volume of such production does not exceed 5-8% [5].

The structure of excise tax revenues from excisable goods (products) imported into the customs territory of Ukraine is the result of our country's dependence on petroleum products, instability of customs legislation and trends in the world economy [8]. The dynamics of growth of tax revenues is observed from the following groups of goods: imported vehicles and petroleum products of imported origin.

In general, the factors influencing the introduction of the optimal system of excise taxation include [3]: list of excisable goods; the size of tax rates and their differentiation; the presence of deductions from the tax base; the level of effective demand and its structure; the level of use of excise tax evasion schemes by business entities; the volume of the shadow market of excisable goods; low level of recovery; illegal manipulation of tax rates, the level of preferential taxation; effectiveness of

procedures for state regulation of production and circulation of excisable goods; availability of double taxation; approximation of the legal basis of domestic excise taxation to the standards of the European Union; regional features of budget revenues.

At the same time, the formation of the optimal system of excise taxation is impossible without paying attention to its other stages, in particular, this applies to issues related to the evaluation of the results of excise policy, as well as the implementation of appropriate adjustments.

Further improvement of the excise tax system requires taking into account the relevant foreign experience of effective tax reforms, as well as the priorities of development of the domestic economy and budget regulation.

REFERENCES

1. Tax Code of Ukraine URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Sokolovskaya A.M., Efimenko T.I., Lunina I.O. The system of tax benefits in Ukraine in the context of European experience. K. : NDFI, 2012. P. 237.
3. Yurchyshena L.V., Shevchuk Y.I., Conceptual principles of administration and fiscal potential of excise tax in Ukraine. Finance, accounting, banks. 2019. № 1 (24). Pp. 102- 112.
4. Gorohova, O. and Chankina, I. Statistical analysis of excise revenues to the consolidated budget of Ukraine, Ternopil: Economic Analysis. 2013. vol. 13, pp. 147-156.
5. Pashka, P. and Tarangul L. Reformuvannya podatkovoyi systemy Ukrayiny: suchasni vyklyky ta oriyentyry. Kyiv, Novyi druk. 2015. P.235

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Бірюкова П. В., студентка

Науковий керівник: Олійник Т. І., к.е.н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Податкова система України останніми роками має тенденцію до частих змін та внесення коректив. А це в першу чергу призводить до певних змін у законодавстві нашої країни, яке строго та точно визначає справляння податків, зборів і будь-яких інших платежів, які є обов'язковими для сплачування платниками.

Податкова система України – це сукупність усіх податків та обов'язкових платежів, які сплачуються до бюджетів та інших державних цільових фондів, які стягуються у встановленому законами України порядку. Також податкова система включає у себе й певний перелік процесуальних взаємовідносин що стосуються зміни, встановлення або ж взагалі скасування податків, будь-яких інших зборів, гарантування сплати цих податків, влаштування процесу контролю та використання притягнення до певної відповідальності у зв'язку з порушенням податкового законодавства країни [2].

Головним завданням податкової системи є стимулювання відновлення виробничої, а також розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності, які мають дуже велику потребу у значних перебудовах у програмі податкової політики кожної держави [3].

У сучасному світі першочерговою потребою вважається гарантування виваженого та стабільного постійного росту і розвитку усіх сфер суспільного життя; спорудження потужного економічного фундаменту для того щоб Україна могла здійснити інтеграцію у економічний простір усього світу; а також погодження зацікавленості різних суспільних верств. У цих процесах найважливіше значення надається саме податковій системі, що не тільки

повинна забезпечувати Україну всіма потрібними їй фінансовими ресурсами, а також й позитивно впливати та допомагати при розв'язанні нагальних вимог економіки країни [3]. Так як податкова система України ще не досить добре удосконалена, і знаходиться у постійному русі тою має певну низку проблем. Особливе місце серед них посідають нерівномірний розподіл податкового навантаження, мінливий стан податкового законодавства, податково-бюджетна (фіскальна) направленість податкових інструментів, а також мало ефективність податкових пільг та безліч інших труднощів. Можна зробити висновок, що через вказані труднощі, чинна податкова система України має головною потребою своє реформування й трансформація її з фіскального на регулюючий інструмент виконання спільної соціально-економічної програми України [3].

До основних принципів на яких базується податкове законодавство відносяться:

1) Фіскальна достатність – це установлення податків та обов'язкових платежів, враховуючи при цьому потребу реалізації узгодженості надходження коштів до бюджету з його витратами;

2) Стабільність – це означає, що подати, збори, їх ставки та податкові пільги не будуть змінюватися протягом усього бюджетного року, але зміна може відбутися, якщо їх ввести не пізніше ніж за шість місяців до початку нового бюджетного періоду;

3) Невідворотність настання визначеної законом відповідальності – настає у випадку коли зафіксовано недотримання податкового законодавства;

4) Рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – це означає що до всіх платників податків гарантується рівний підхід, без дискримінації, не залежно від його релігійної приналежності, раси, національності тощо.

5) Загальність оподаткування – будь-яка особа повинна сплачувати державі податки та обов'язкові платежі згідно з положеннями Кодексу;

6) Соціальна справедливість – податки та збори установлюються беручи до уваги на скільки платник податків спроможний сплачувати їх.

7) Рівномірність та зручність сплати – строки сплати податків та зборів визначаються з метою вчасного надходження коштів до бюджетів та їх подальших витрат, а також для того, щоб платниками було зручніше сплачувати їх;

8) Економічність оподаткування – податки та обов'язкові платежі на такому рівні, що витрати на їх адміністрування нижчі за розмір їх надходжень до бюджету;

9) Єдиний підхід до встановлення податків та зборів – усі обов'язкові елементи податку сформульовані на законодавчому рівні;

10) Нейтральність оподаткування – спосіб збору податків та обов'язкових платежів установлений так, що не відбивається на конкурентоспроможність платників цих податків; [1].

11) Презумпція правомірності рішень платника податку – це означає, що інтерпретація повноважень може відбуватися, як на перевагу органу який контролює, так і на користь платника податку, за рахунок багатозначного трактування норми податкового права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Кокшарова С. М., Пислиця А. В., Кондратенко М. Б. Податкова система України тренінг-курс : навч. посіб. Київ : ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. 656 с.

2. Податкова система України. Основи галузевої економіки і підприємництва: веб-сайт. URL: http://cpto.dp.ua/public_html/posibnyky/posibnyk/page16.html (дата звернення: 21.04.2022).

3. Богатирьова Є. М., Васютинська Л. А., Великсар Т. І., Волкова О. Г., Волохова І. С., Волохова М. П., Дубовик О. Ю., Кир'язова Т. О., Коцюрубенко Г. М., Логвіновська С. І., Луценко І. С., Мартинюк І. В., Слатвінська М. О., Хомутенко А. В., Хомутенко В. П. Податкова система : навч. посіб. / заг. ред. І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик. Харків, 2019. 402 с.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ТА ВПЛИВ НА НИХ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ

Грінченко С.В., студент

Науковий керівник: Гриліцька А.В., к.е.н., доцент

Черкаський державний бізнес-коледж

Значний вплив на діяльність сучасних українських підприємства мають прямі податки. Вплив, як правило, пов'язаний із збільшенням або зменшенням доходів платників податків.

Система прямого оподаткування в Україні характеризується значним обсягом пільг, що призводить до значної втрати фінансових ресурсів дохідної частини бюджету. Така ситуація знижує фіскальну ефективність прямого податку.

В Україні прямі податки є важливим і необхідним інструментом контролю за діяльністю економіки, який у ряді випадків може повністю виключити стимули до покращення виробництва та резервів капіталу.

Ефективна система оподаткування допомагає досягти поставлених цілей та усунути певні слабкі місця та зовнішні впливи, яких можна уникнути та запобігти [3].

Прямі податки опосередковано не впливають на ціни, але знижують доходи платників податків, тим самим впливаючи на обсяг інвестицій та споживчий попит.

Податковий кодекс України передбачає такі прямі податки:

- податок на доходи фізичних осіб (18%);
- податок на прибуток підприємств (18%);
- єдиний податок;
- податок на майно (земельний податок);
- орендна плата [1].

Сьогодні прямі податки є основою податкових систем у розвинутих

країнах, оскільки мають значні переваги перед непрямими, одна з яких дозволяє державі впливати на економічні процеси (інвестиційна діяльність, капіталовкладення, загальне споживання, торгівля тощо).

Важливо врахувати, як кожен податок впливає на фінансово-економічні результати діяльності підприємства: реалізацію, витрати виробництва, прибуток, а отже і має вплив на показники фінансової стійкості та мобілізації оборотного капіталу підприємства [5].

Політика прямого оподаткування має не лише відповідати цільовим показникам податкових надходжень, а й сприяти розширенню галузей економіки та заохочувати їх до здійснення фінансово-господарської діяльності в національних стратегічних галузях економіки України.

Найбільшою перешкодою на шляху зростання підприємницького сектору є постійні зміни в податковому законодавстві через недостатню поінформованість про нові зміни, які потребують негайної підтримки та інформації з боку податкових органів для координації фінансово-господарської діяльності підприємств та запобігання ухилення від сплати податків.

Насамперед, добре налагоджена податкова система повинна не лише виконувати фіскальні функції, а й бути потужним стимулом для економічного розвитку, сприятливої торгівлі та інвестицій в країну [2].

Розмір прямого податку, що накладається на підприємства, залежить від їх фінансових показників, і який може бути важко обчислити та контролювати точність його справляння.

Характеристики прямих податків, що мають позитивний вплив на фінансовий стан підприємств: зменшують нерозподілений прибуток, залежать від фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання, мають пільгові режими оподаткування.

Характеристики прямих податків, що мають негативний вплив на фінансовий стан підприємств: залежність обсягів надходжень від рівня економічного розвитку регіонів, вплив на процеси споживання та накопичення суб'єктів господарювання.

Отже, створення державних фінансових ресурсів відбувається шляхом отримання прямих податків прямо пропорційне доходам підприємницьких структур та особистим доходам фізичних осіб. Тобто, коли податкові ставки зростають, у підприємницьких структур буде менше грошей, щоб продовжувати підтримувати свою діяльність [4]. Як наслідок, при дефіциті фінансових ресурсів та високій вартості позичених активів такі підприємства починають скорочувати виробництво та збут, що призводить до зменшення чистого прибутку і, отже, до зменшення податкових платежів. Це змушує підприємства працювати в тіньовій економіці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 24.04.2022).
2. Боднар М. В., Дубик В.Я. Вплив прямого оподаткування на фінансовий стан підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 28 листопада 2018 року. Львів: Львівський інститут МАУП, 2018. С. 412–417.
3. Головачко В. М., Максименко Д. В., Колесник С.-В.П. Система прямого оподаткування в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2021. С. 104–107.
4. Гринюк Р.М. Функції та принципи прямого оподаткування підприємницьких структур: теоретичний аспект. *Серія Економічні науки*. Випуск. 16. Частина 1. 2016. С. 69–72.
5. Пасінович І. І. Врублевська Л. О. Прямі податки та їх вплив на фінансовий стан підприємства. *Збірник тез звітної наукової конференції Львівського національного університету імені Івана Франка за 2017 рік*. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2018 С. 103-107.

ВПЛИВ НОВОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА БІЗНЕС В УКРАЇНІ

Каліберда М. С., студентка

Науковий керівник: Олійник Т. І., к.е.н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

На сьогоднішній день національні компанії працюють в умовах низької стійкості, невизначеності та відсутності управлінського управління обігом фінансових ресурсів, у тому числі тих, які суб'єкти господарювання сплачують до державного бюджету у вигляді податків та інших зборів, які держава через інвестиції або пільги вкладає у компанії задля забезпечення їм підтримки для подальшого функціонування. Задум актуальної наразі оновленої податкової реформи пов'язаний з необхідністю вирішення питання раціоналізації обчислення та збору податків, забезпечення справедливого оподаткування, а також ефективного адміністрування.

Основними причинами структурованих змін в податковій системі України є такі[1]:

1. Необхідність забезпечення справедливого оподаткування діяльності підприємств, яке сприятиме вирішенню таких завдань, як: заохочення добровільної сплати податків; використання зручних і доступних послуг для платників.

2. Необхідність удосконалення управління податковою системою України, зокрема: необхідність удосконалення автоматизованих робочих процесів та процедур Державної податкової системи України (ДПС); необхідність створення сучасної та більш ефективної ІТ-інфраструктури для оперативного управління процесом оподаткування.

Отже, наведені вище припущення щодо проведення реформ у національній податковій сфері підтверджують наявність низки суттєвих проблем, які наразі залишаються невирішеними та заважають розвитку підприємництва в Україні.

Основні потреби суб'єктів підприємництва:

- зниження податкового тиску за рахунок справедливого перерозподілу податкового навантаження між суб'єктами господарювання, унеможливлення використання схем мінімізації податкових зобов'язань;
- створення прозорого конкурентного середовища з метою створення рівних умов розвитку підприємництва кожного господарюючого суб'єкта;
- раціоналізація процесів використання природних ресурсів.

Проте бізнес, як найвпливовіша група платників податків, вже схвилюваний процесами, які відбуваються під час реалізації податкової реформи. Законопроект №5600 спрямований на зміну та переведення діяльності деяких великих суб'єктів господарювання, які у агропромисловому комплексі, з тіньового сектору у легальний. Станом на 2022 рік, більшість аграріїв, які працюють у рамках Закону України "Про особисте селянське господарство"[2] не мають статусів товаровиробників, мають зобов'язання щодо сплати фіксованого податку на землю, а також податку, який вираховується із вирощеної продукції. Тепер податкові органи мають право надсилати запити платникам податків, якщо на підставі детального аналізу податкової інформації вони виявили можливі або фактичні порушення застосовного податкового, фінансового, грошового чи іншого законодавства та планують провести таку фактичну документальну перевірку.

Урядом стверджується, що нова функціонуюча система оподаткування забезпечить зростання надходжень, який складатиме суму, яка буде не менше, ніж на 60,0 млрд грн за 2022 рік за рахунок[3]:

- проведення оновлених реформ, які стосуються індексів податкових ставок (на 1,58 млрд грн);
- визначення отриманих прибутків підприємств (на 1,2 млрд грн);
- збільшення ставок таких податків, як: податок на прибуток підприємств (на 4,1 млрд грн), ПДВ (на 6,3 млрд грн), акцизний податок (на 5,0 млрд грн), екологічний податок (на 2,5 млрд грн), єдиний податок (на 100 млн грн);

– оновлення мінімальної ставки податкового зобов'язання (на 10,1 млрд грн).

Підбиваючи підсумки функціонування нової податкової системи, слід зазначити, що держава буде отримувати додаткову частину доходів, але компанії, більшість представників яких перебувають у дестабілізованому становищі, не зможуть нести додаткові витрати, оскільки вони суттєво знижуватимуть рентабельність діяльності. Таким чином, з вищезазначеного можна зробити висновок, що законопроект № 5600 не враховує становище підприємців, а новий податковий режим ігнорує принципи стабільності, можливості довгострокового планування та передбачуваності державної політики, що в комплексі, безумовно, негативно вплине на платників, які сумлінно сплачують податки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегічний план Державної податкової служби України на 2022-2024 роки: Наказ Державної податкової служби України від 22.11.2021 № 965. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/396505.html>.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Проєкт Закону України від 02.06.2021 року №5600. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf-3511=72106.

3. Зміни до податкового законодавства. Міністерство фінансів України, 2021. URL: <https://mof.gov.ua/uk/reform-of-the-sfs-customs>.

ФІСКАЛЬНІ ЕФЕКТИ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ

Корнієнко М. В., студентка

*Науковий керівник: Бойко С. В., к.е.н., доцент
Національний університет харчових технологій*

Фіскальні ефекти акцизного оподаткування полягають у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів для подальшого фінансування суспільних потреб. Надходження акцизного податку від міцних алкогольних напоїв забезпечували 1,7% податкових надходжень державного бюджету у 2015-2016 рр. з наступним зменшенням до 1,4% у 2017 р., 1,3% у 2018-2020 рр., що свідчить про часткову втрату фіскального потенціалу акцизного оподаткування міцних алкогольних напоїв, що вимагає детального регресійно-кореляційного аналізу. Фіскальна ефективність акцизного податку в Україні поступається податку на додану вартість та податку на доходи фізичних осіб.

Внутрішня структура надходжень надходження акцизного податку від оподаткування міцних алкогольних напоїв вказує на найвищий фіскальний ефект від лікєро-горілкової продукції (табл. 1), проте частка акцизного податку від лікєро-горілкової продукції зменшилася одночасно зі збільшенням частки виноробної продукції, для виробництва якої використовується та не використовується спирт етиловий.

Таблиця 1

Фіскальні ефекти оподаткування міцних алкогольних напоїв, млн грн

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Надходження акцизного податку від оподаткування алкогольних напоїв до державного бюджету, в тому числі:	6994	8606	9025	9491	9711	10632
Спирт	163	119	159	150	183	258
Лікєро-горілкова продукція	5722	6891	6927	7162	7259	7885
Виноробна продукція	1109	1595	1940	2178	2269	2488
Довідково:						
Податкові надходження, грн	409418	503879	627154	753816	799776	851116

Джерело: побудовано авторами на основі даних Державної казначейської служби України [1]

Регресійно-кореляційний аналіз фіскальної ефективності акцизного оподаткування міцних алкогольних напоїв проведено у розрізі лікєро-горілочаної продукції та виноробної продукції з урахуванням динаміки ставок акцизного податку: змінність ставок податку у 2015-2017 рр., незмінність ставок податку у 2018-2021 рр. У 2022 р. ставки акцизного податку підвищено [2].

Проведено визначення чутливості надходження акцизного податку від оподаткування міцних алкогольних напоїв (REV_{ET}) за показниками індексів фізичного обсягу роздрібного товарообороту (VI) та ставок акцизного податку (R_{ET}) на основі регресійної двофакторної моделі.

Регресійна модель надходження акцизного податку від оподаткування вина (виноробної продукції) (REV_{ETW} , формула 1, $R^2 = 0,94$) вказує на пріоритетність впливу динаміки ставок акцизного податку (R_{ETW}) проти обсягів роздрібного продажу вина (VI_W).

$$REV_{ETW} = -1535 + 129,51 R_{ETW} + 20,44 VI_W \quad (1)$$

Моделювання надходжень акцизного податку від оподаткування вина з урахуванням підвищення ставок акцизного податку до 12,23 грн за 1 літр дає можливість визначити прогностні надходження у розмірі 2,4 млрд грн.

Регресійна модель надходження акцизного податку від оподаткування лікєро-горілочаної продукції (REV_{ETV} , формула 2, $R^2 = 0,90$) вказує на відмінність пріоритетності порівняно з виноробною продукцією. Параметри регресійної моделі вказують пріоритетність впливу динаміки обсягів роздрібного продажу лікєро-горілочаної продукції (VI_V) проти динаміки ставок акцизного податку (R_{ETV}).

$$REV_{ETV} = 1218 + 8,90 R_{ETV} + 47,90 VI_V \quad (2)$$

Моделювання надходжень акцизного податку на 2022 р. від оподаткування лікєро-горілочаної продукції з урахуванням підвищення ставок акцизного податку до 133,31 грн за 1 літр дає можливість визначити прогностні надходження у розмірі 7,7 млрд грн.

Таким чином, незмінність ставок акцизного податку у частині оподаткування алкогольних напоїв у 2018-2021 рр. призвела до часткової втрати

фіскального ефекту оподаткування алкогольних напоїв, підвищення ставок акцизного податку у частині алкогольних напоїв спрямоване на підвищення фіскальної ефективності акцизного оподаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20150101>
3. Бойко С., Кулинич Ю., Корнієнко М. Акцизне оподаткування міцних алкогольних напоїв. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-45>

УДК 339.5

ДОТАЦІЇ АГРАРІЯМ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКАМ ПДВ

Коробка Е.А., студентка

Науковий керівник: Мовчун Л.О., викладач

ВСП «Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»

Агробізнес сьогодні – один з основних напрямів господарської діяльності, що формує ВВП України. В силу підвищеної чутливості до впливу різного роду негативних чинників нестабільності, сільське господарство потребує певної державної підтримки. Саме питання налагодження системи фінансової підтримки аграрної сфери виробництва з боку держави є актуальним питанням сьогодення. Від вирішення якого значною мірою залежить рівень розвитку технічної бази сільського господарства, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, ефективність використання залучених ресурсів, рівень конкурентоздатності сільськогосподарського товаровиробника та рівень життя сільського населення. Щоб не залишити аграріїв без підтримки, законодавці розробили механізм надання їм допомоги у вигляді бюджетної дотації з ПДВ. Кабмін постановою від 08.02.2017р. №83 затвердив Порядок надання дотації [1]. Щоб отримати право на бюджетну дотацію,

сільгоспвиробник має відповідати таким критеріям відбору: бути платником ПДВ; бути сільгосптоваровиробником, тобто суб`єктом господарювання, основною діяльністю якого є постачання сільгосптоварів, вироблених ним на власних або орендованих основних засобах; питома вага вартості сільгосптоварів має становити не менше 75% вартості всіх товарів, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів; мають здійснювати види діяльності, визначені п. 16 - 1.3 Закону № 1877 [2], зокрема займається рослинництвом (вирощуванням овочів, винограду, зерняткових та кісточкових фруктів, ягод, горіхів тощо), тваринництвом, переробкою молока; для отримання дотації, аграрій має бути внесений до Реєстру отримувачів сільськогосподарської дотації. Тобто отримати бюджетну дотацію можуть сільгоспвиробники які є платники ПДВ за умови внесення їх до Реєстру що регулюється п. 51 підрозд. 2 розд. XX Податкового кодексу України [3], та п. 16-1.1 Закону № 1877 [2].

У аграріїв, які потрапляють під ці умови є можливість отримати в автоматичному режимі так звану сільськогосподарську дотацію з ПДВ із бюджету. По-суті, це повернення частини сплаченого ПДВ на банківський рахунок сільгоспвиробника. Надається така бюджетна дотація для розвитку та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Для того, щоб отримати цю дотацію від держави необхідно звернутися з відповідною заявою до органу контролю за місцем свого обліку. Після того, як ДПС внесе сільгоспвиробника до Реєстру, він матиме право отримати бюджетну дотацію.

Для того щоб аграрій отримав дотацію за відповідний період він має перебувати у Реєстрі отримувачів дотації протягом всього періоду за який йому надається дотація. Якщо його виключають із цього Реєстру, то він припиняє отримувати дотацію починаючи із місяця виключення з реєстру. Також з 27.02.2020 року претенденти на ПДВ-дотацію зобов'язані повідомляти про всіх пов'язаних осіб, які протягом року є отримувачами державної підтримки, а також щодо зміни таких пов'язаних осіб та інформації щодо них. Для цього слід заново подати заяву на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації.

Слід повідомляти про усіх пов'язаних осіб, які користуються сільськогосподарською ПДВ-дотацією.

Якщо ви будете в Реєстрі це не гарантує вам отримання такої дотації. Річ у тім, що вас можуть позбавити дотації якщо:

– ви не своєчасно внесете зміни до Реєстру отримувачів дотації про зміну основного виду діяльності аграрія, якщо такі зміни вже були внесені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, громадських формувань.

– у вас наявний борг з ПДВ на наступний день після граничного строку сплати ПДВ за звітний період, за який надається бюджетна дотація.

Отже, аграрії не можуть собі дозволити несвоєчасної сплати податкових зобов'язань з ПДВ. Дотація надаватиметься аграріям щомісяця. Нараховують і надають дотацію податківці через Держказначейство в автоматичному режимі. Тобто аграрії самостійно її розмір не розраховують. Вони лише будуть чекати коштів із бюджету після подання ПДВ-декларації та сплати задекларованих сум. У Порядку надання дотації [1] КМУ постановив, що розмір дотації буде визначатися пропорційно до сплаченої суми ПДВ від здійснення дотаційних видів діяльності. Алгоритм надання дотації свідчить про те, що на виплату буде спрямовуватися не вся сума сплаченого ПДВ, а сума асигнувань, передбачена Держбюджетом. Водночас, яка сума цих асигнувань надійде окремому товаровиробнику, залежить від того, яким видом дотаційної діяльності займається аграрій та в якому розмірі сплачено підприємством ПДВ до бюджету.

ПДВ-дотація не має цільового спрямування, тому після отримання коштів їх можна витратити будь-яким чином. При цьому 2021 рік міг стати останнім роком дії сільськогосподарської дотації, якби її не продовжили, так як дія п. 51 підрозд. 2 Перехідних положень ПКУ обмежується 1 січня 2022 року.

Фінансова підтримка з боку держави та прийняття законів, які б сприяли та полегшували ведення агробізнесу завжди буде актуальним питанням для сільгоспвиробників. А тому держава повинна підтримувати свого аграрія для того, щоб наростити об'єми сільгосппродукції, зменшити податковий тягар та

підтримати за рахунок державних програм закладених в бюджеті . Наприклад державним бюджетом України на 2022 рік закладено дотацій аграріям у сумі 4,4 млрд грн. Хоча планувалося удвічі більше – 8 млрд. грн. Звісно коштів для агросектору у ньому недостатньо, однак в ситуації, що склалася, потрібно шукати баланс. Тому маємо надію що гроші з перевиконання бюджету будуть спрямовані на розвиток та підтримку сільського господарства для того щоб зупинити зменшення поголів'я ВРХ та забезпечити приріст ВВП країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році» від 8 лютого 2017 р. № 83. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2017-%D0%BF#Text>

2. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. №1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>

3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р.№ 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2004р.№71-VIII.

5. Як отримати бюджетну дотацію сільгоспвиробникам. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/6122-qqq-17-m3-09-03-2017-yak-otrimati-byudjetnu-dotatsyu-slgospvirobniku>

6. Державна підтримка агробізнесу в Україні у 2022. URL:<https://agravery.com/uk/posts/show/derzavna-pidtrimka-agrobiznesu-v-ukraini-u-2022-roci>

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Скрипник Т.В., студент

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

Науковий керівник: Скрипник Г.О., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

З початку воєнного стану в Україні чимала кількість підприємств була змушена тимчасово призупинити роботу, особливо в тих містах, селах України, де така робота виявилася взагалі неможливою через жорсткі військові дії країни-агресора — Російської Федерації.

Законом України від 01.04.2022 №2173-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану» передбачено новації щодо оподаткування податком на прибуток підприємств [1].

Зокрема, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, неприбуткові організації зможуть надавати за рахунок своїх доходів благодійну допомогу стороннім особам, зазначеним у пункті 63 підрозділу 4 розділу XX Кодексу, навіть якщо надання такої допомоги не передбачено їх статутними документами без загрози втрати статусу неприбутковості [2].

Передбачено низку особливостей для платників податку на прибуток підприємств, що тимчасово переходять на сплату єдиного податку третьої групи за ставкою два відсотки:

- надміру сплачена сума грошових зобов'язань з податку на прибуток підприємств, що існує на дату переходу на сплату єдиного податку за ставкою два відсотки, може бути зарахована у погашення грошових зобов'язань з цього податку, що виникатимуть після відновлення сплати податку на прибуток підприємств;

- авансові внески з податку на прибуток підприємств при виплаті дивідендів, що залишились неврахованими у зменшення нарахованої суми

податкового зобов'язання з цього податку на дату переходу на сплату єдиного податку за ставкою два відсотки, можуть бути враховані у зменшення такої суми після відновлення сплати податку на прибуток підприємств;

- у разі якщо платник, який протягом календарного року перейшов на сплату єдиного податку за ставкою два відсотки, у цьому ж році відновлює сплату податку на прибуток підприємств, то такий платник складає та подає податкову декларацію з податку на прибуток підприємств наростаючим підсумком з початку такого календарного року;

- обсяг річного доходу від будь-якої діяльності платника податку на прибуток підприємств для цілей визначення вартісного критерію не застосування податкових різниць і можливості застосування виключно річного звітного періоду (40 млн грн) та вартісного критерію визначення контрольованих операцій для цілей трансфертного ціноутворення (150 млн грн) обчислюється за весь звітний рік, у тому числі з урахуванням доходів, отриманих за періоди такого року в яких такий платник податку перебував на сплаті єдиного податку за ставкою два відсотки.

Вважаємо, що зміни в оподаткуванні через введення в Україні воєнного стану загалом підтримають бізнес в економічному плані та допоможуть вистояти випробування під назвою війна. На сьогодні, звісно, головним пріоритетом для бізнесу є: вистояти, зберегти життя своїх працівників, налагодити роботу в тих регіонах України, де робота під час війни можлива задля підтримання економіки нашої країни загалом. Прогнозуємо, що більшість підприємств скористається з умом всіма тимчасовими податковими нововведеннями, що допоможе законно зменшити податкове навантаження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану. Закон України від 01.04.2022 №2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення 18.05.2022)

2. Податковий кодекс України: Закон України №2856-VI від 23.12.2010 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Смалюх М.С., студентка

Науковий керівник: Тітенко З.М., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Податок на додану вартість (далі ПДВ) є найскладнішим для обчислення з усіх податків, що входять до системи оподаткування України. Він традиційно відомий як категорія універсального непрямого податку, що стягується у вигляді надбавок через ціну товарів. ПДВ – це форма відрахування в бюджет частини доданої вартості, що виникає на всіх етапах виробництва і визначається як різниця між вартістю реалізованих товарів, робіт та вартістю матеріальних витрат, віднесених на витрати виробництва та обігу.

Нині ПДВ є одним із найважливіших державних податків. Основою його збору є додана вартість, створена різними стадіями товарного виробництва та обігу. Податок, традиційно відомий як категорія універсального непрямого податку, які у вигляді своєрідних надбавок стягуються шляхом включення в ціну товарів, переносячи основний тягар оподаткування на кінцевих споживачів продукції, робіт, послуг [1].

Перевага ПДВ у тому, що він дозволяє відстежувати суму податку на кожному етапі виробництва чи споживання. ПДВ запроваджено як один із методів непрямого оподаткування, оскільки він забезпечує податкову нейтральність на національному рівні, а також між державами-членами та на рівні країн, що не входять до ЄС. Вирішили використати частину надходжень від ПДВ на фінансування бюджету ЄС (частина «власних ресурсів»). Це заклало основу процесу гармонізації податку на додану вартість [3].

ПДВ загальний податок на споживання, який пропорційний ціні товарів чи послуг. Він стягується поетапно, тобто на кожній стадії економічного процесу, і є нейтральним.

Це загальний податок, який стягується з будь-якого виду комерційної діяльності з виробництва та розповсюдження товарів і послуг. Це податок на споживання, оскільки в його врешті сплачує кінцевий споживач. Він не є витратами самих компаній. Його вартість розраховується у відсотках від ціни, а це означає, що саму суму податку можна визначити на кожному етапі процесу виробництва та розподілу [3].

Основними недоліками ПДВ є те, що податок: є фактором, що гальмує розвиток виробництва; стимулює інфляцію; несправедливий податок для суспільства, оскільки він не залежить від платоспроможності платника; найпоширеніша форма шахрайства з тіньовою економікою та корупційними схемами для отримання компенсації з бюджету [2].

Функції податку на додану вартість, притаманні лише цьому платежу, такі: у силу того, що ПДВ є частиною ВВП і фіксується в ціні товарів, він є найбільш гарантованим джерелом надходжень до державного бюджету. Оскільки ПДВ перераховується до бюджету відразу після реалізації продукції, це найбільше джерело регулярного надходження до державного бюджету; будучи одним із найбільших джерел надходжень до національного та місцевих бюджетів, податок на додану вартість має ознаки ритмічності і стабільності, повсюдного поширення, він виконує функцію регулятора дохідної частини бюджетів [4].

Отже, ПДВ є основним податком, що формує бюджет. Однак він не приносить такого ж ефективного результату платникам податку, як державі. Виступаючи податком на кінцеве споживання, він за доволі високої ставки і стрімкої інфляції стає одним із чинників, які гальмують розвиток виробництва тощо. Дослідження показало, що непряме оподаткування в Україні має вжити заходів для наближення українського податкового законодавства до законодавства ЄС.

З метою вдосконалення механізму використання ПДВ, пропонуємо вирішити такі проблеми: оптимізація рівня ставок ПДВ з урахуванням пільг; удосконалити механізм адміністрування ПДВ із питань можливого блокування податкових накладних і механізм їх розблокування, максимально виключити

можливість суб'єктивного впливу на даний процес; підвищити відповідальність як платників податку, так і персоналу податкової служби за своєчасність і достовірність реєстрації податкових накладних, об'єктивної оцінки ступеню ризику за заблокування податкових накладних, а також однозначного підходу до впровадження штрафних санкцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матвієнко Т. Зобов'язання підприємств за податками та зборами: сучасні підходи до класифікації в обліку та аудиті. Бухгалтерський облік та аудит. 2018. № 6. С. 11 -17.

2. Щербина Ю.О., Рябенко Г.М. Переваги і недоліки податку на додану вартість. Студентський науковий вісник. 2015. № 1(8). С. 79–84.

3. Поняття податку на додану вартість як непрямого податку, його особливості. URL:

http://www.rusnauka.com/8_NMIW_2012/Pravo/2_104132.doc.htm

4. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. № 2755-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

УДК 336.22

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОВІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Швець С. М., студентка

Науковий керівник: Бойко С. В., к.е.н., доцент

Національний університет харчових технологій

Адміністрування податку на додану вартість базується на ризик-орієнтованому підході до платників податку на додану вартість, що реалізується через зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Статус ризиковості платника податку на додану вартість для аграрного підприємства негативно впливає на ділову активність підприємства, відволікає частину оборотних коштів, збільшує ймовірність податкових перевірок тощо.

Статус ризиковості платника податку на додану вартість для аграрного підприємства ускладнює взаємовідносини з контрагентами, оскільки формується додаткове фіскальне навантаження через заблокований податковий кредит. У вітчизняній практиці присутні додаткові умови в договорах, коли для ризикових платників податку на додану вартість прописуються умови штрафних санкцій, які постачальник має сплатити покупцю, якщо податкова накладна буде заблокована.

Для аграрного підприємства доцільно запровадити систему моніторингу за податковими ризиками в частині недопущення статусу ризиковості:

- виконання юридичних вимог під час реєстрації (перереєстрації) аграрного підприємства;
- наявність відкритих рахунків у банківських установах;
- вчасне подання податкової звітності з податку на додану вартість та фінансової звітності до ДФС.

Для мінімізації ризиків зупинення реєстрації податкових накладних/розрахунків коригувань аграрне підприємство повинно забезпечити виконання додаткових умов:

- залишкова вартість основних засобів становить більше 5 млн. грн;
- незмінність керівників та засновників аграрного підприємства;
- площа наявних у власності земельних ділянок становить не менше 200 гектарів включно або орендованих земельних ділянок комунальної та/або державної власності - не менше 0,5 гектара;
- вчасна сплата податкового зобов'язання з плати за землю;
- середньомісячна чисельність працюючих за останні 12 місяців становить не менше 5 осіб, а сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування перевищує суму такого єдиного внеску з мінімальної заробітної плати у 2 рази;
- загальна сума сплачених у попередньому звітному році сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків і зборів становить більше 10 млн. грн [1].

Отже, основними сучасними податковими ризиками аграрних підприємств є порушення вимог податкового законодавства щодо своєчасності та повноти сплати податків, своєчасності реєстрації в контролюючих органах, подання податкової звітності, порушення вимог оподаткування та бухгалтерського обліку, недотримання критичних значень залишкової вартості основних засобів, площі наявних у власності або орендованих земельних ділянок, чисельності працюючих та сум сплачених податків та зборів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>